
MBL/WHOI
0 0301 0056398 7

BREF OCH SKRIFVELSER

AF OCH TILL

CARL VON LINNÉ

MED UNDERSTÖD AF SVENSKA STATEN

UTGIFNA AF

UPSALA UNIVERSITET

STOCKHOLM
AKTIEBOLAGET LJUS
1911

BREF OCH SKRIFVELSER

AF OCH TILL

CARL VON LINNÉ

FÖRSTA AFDELNINGEN

DEL V

BREF TILL OCH FRÅN SVENSKA ENSKILDA PERSONER:
BÄCK (1756—76). C OCH D

UTGIFNA OCH MED UPPLYSANDE NOTER FÖRSEDDA

AF

TH. M. FRIES

STOCKHOLM
AKTIEBOLAGET LJUS
1911

10965

UPSALA 1911
AKADEMISKA BOKTRYCKERIET
EDV. BERLING.

Innehåll.

Bref till och från nedanstående:

BÄCK, ABRAHAM.

(Fortsättning).

924.

Min fromme och tillförlåteligaste Broder.

Gud uppehålle M. K. Broder i detta och månge flera åhr med beständig wählmåga, förläne Min K. Br. ett nögdt sinne och en karsk kropp och gifwe M. K. Br. hog att än widare som här till gagna wettenskaperne och deras idkare till fäderneslandets bästa och prydnad: då jag ock äfwen får hugna mig att äga ibland mine coætaneos här äfter som här tills en trogen och tillförlåtelig wän, uti en tid och werld som älliest är full af smicker.

Gud låte M. K. Br. med wälborna fruen i åhr få hugna sig af en kiär arfwinge och hielpe henne att wähl absolvera detta pensum till M. K. Brs innerliga hugnad.

Trottas intet M. Br. att se en otacksam werld: uphör intet att uphielpa medicinen, fast M. Brs collegæ aldrig så sätte sig emot; ty det är barbaries seculi.

Min och min hustrus wördnad beder jag anmälas hos nådiga fruen ifrån den som är

Min K. Broders

Upsala 1756 lydigste tienare

d. 1 januari. C. Linnæus.

är wähl Mademoiselle Novaire och Alm ifrån hofwet, som spargeras[1].

Utanskrift:

Archiatren

Wählborne Hr Doctor Bæck

Stockholm.

Sigill VI, rödt lack.

[1] Demoiselle Noveire, se bref. 803 not. 1. — Mamsell Alm var kammarfru hos Drottning Lovisa Ulrica.

925.

Min Hiertans Kiäre Broder.

Tack M. K. Broder för nyåhrs önskan; jag wet min Broder unnar mig alt godt af hiertat.

Men de många heders titlarne woro tomma nötter.

Det war mig kiärt at M. Br. kunne wisa fruen at M. Br. war i stånd att giöra, det en annor Archiater[1] ej med alle sine instrumenter kunne åstadkomma; otacksamheten måste sielf niga för min Broder och med bitande läpp kyssa M. Brs fötter.

jag gratulerar Sundius[2] och condolerar Rolander.

At Dr Martin[3] fick här afslag på sitt stipendium, det torde han till en stor dehl tacka mig före, ty han hade ock här skaffat sig gynnare.

Jag rådde Sidren[4] söka medici provincialis syslan[5], där lärer wist blifwa lön; det är troligt at han kan få henne, men och mögligt att han går miste. Nu äro ej Landshöfdingens[6] och Rosens fruentimber wänner, ty står detta torde Zidren få tiensten, annars lärer den wara ärnad någon annor.

en novus auctor har beskrefwit vermes in hepate boum, ovium etc. som där lefwa och dö och alt för illa hantera dem; emot desse är intet bättre medel än salt watn, hwar af de straxt dö.

sequitur, hwarföre alla idislande älska sleke
hwarföre de må alla wähl i skiären
hwarföre saltstenar läggas i fårhuset[7].

Gud gifwe alla gratulationer woro förbij, de hafwa sättit här och uppehållit mig alt till postslagit.

Hälsingland roar Bergius öfver helgen, då han straxt kommer tillbakas.

jag mår bättre då jag mindre arbetar.

förbl. med oaflåteligit estime

Min sötaste Broders
lydige tienare
C. Linnæus.

Upsala 1756 [?][8]
d. 4 januari.

Utanskriften som på bref. 924.

Sigill bortklippt.

[1] Härmed afsägs antagligen Herman Schützer (adl. von Schützercrantz), se bref. 642 not. 6 och bref. 808. Han blef gift i Oktober 1757 och fick sitt första barn 1759.

[2] Peter Sundius, född 1725, medicine doktor i Upsala 1757: begaf sig följande år till Norge, där han blef stadsphysicus i Kristiania.

[3] Roland Martin, se bref. 786 not. 2. För anställande af en utländsk resa önskade han få behålla det Stieglerska stipendiet, men vid Consistorii academici sammanträde den 21 November 1753, afstyrktes hans därom hos Kgl. Maj:t gjorda ansökan, emedan han »redan hade ständig lön» såsom provinsialmedicus i Halland och dessutom ej uppfylde andra af testator bestämda vilkor.

[4] Johan Sidrén, född 1723, medicine adjunkt i Upsala 1752, professor 1767, död 1799.

[5] Provinsialläkare-tjänst hade då första gången blifvit inrättad i Upland.

[6] Carl von Grooth, född 1684, landshöfding i Upsala 1743—57, död 1758; gift med Eva Helena Ehrencrona.

[7] Jfr. bref. 168.

[8] Årtalet är något osäkert. Synes först vara skrifvet 1756, och därefter hafva ändrats till 1754 eller 1759, hvilket senare troligen är det rätta.

926.

Min Kiäre Hr Broder.

Mycken heder och tacksägelse för de kiära brefven, som jag igenom Min Hr Cammerdieners wårdslöshet fick i går på en gång. Han lärer ej velat uttaga det ena förl. Lögerdag, på thet han skulle sättja mig i en farlig alteration af glädje. Och för den argheten, så hafver jag förafskedat honom ifrån mig. När K. Bror kommer til mig, så skal han få se en långt beskedligare Cammerdiener.

Det giör mig ondt at jag sist war så snål och skref om örter. Dock tager jag gierna emot, om Kiäre Bror hafver några at mista. Hr Tufvén har hulpit mig at genomgå 5 Classer, som K. Bror ser härhos uptecknade defecter. Dem som K. Bror kan ärsättja, så tager jag med hjertans tacksamhet emot. J synnerhet de som äro Officinales; ehuru de ej skulle vara rätt väl inlagde, skola roa mig högeligen. På hvar skal jag skrifva *dono Principis Botanici orbis.*

Prins Gustaf går ej än ut efter sin fråssa. Och Drottningen, som var rätt illa af hufvud-, tand- och magvärk förra veckan, mår nu Gudi lof väl, men för precaution, ligger än. Derföre lärer, hoppas jag, ingen resa blifva till Ulricsdal, om icke dagen för Påsk; och jag får derföre

emottaga Min K. Bror här i Stockholm, och plåga honom om qvällarna med Örter. Stackars K. Bror, som måtte så träla. Men sådant är De Storas villkohr i denna verldenne. K. Bror säsom den största Fursten i verldenne och öfver lefvande och döda, måste hafva mycken omsorg, bekymmer och besvär för sina Undersåtare, deras rangering och befordran.

Jag hafver råkat i confusion med species genom de nummer, som påsattes efter K. Brors MSC. hvilket i nya Sp. Plantarum blifvit ibland ändrade. Men jag liter på Min Princeps, at han i sitt envålds Rike ej tål någon oordning.

J går har brefvet varit framme om Apothekar-Örterna, med mycken heder — K. Bror har största delen derutaf[1]. Men projectet om Professor Anatomiæ blef til intet; jag tror för Dr Martins bearbetande, som vill gierna det skal upskiutas til nästa Riksdag, efter han ej tror sig gå igenom denna gången dermed emot Sidrén. Det säjes ingen tilgång vara til lön för Anatomiæ Professorn[2]. Kanskie en annan gång blifver wår goda wänn Vahlbom närmare än någon annan. Men wärst är det för Chirurgiens skull, som Professor Anatomiæ bör winnlägga sig om, och skier eij så snart. Jag tror at de f... fältskiärarne warit orsaken härtil. Tro at det grämer mig högeligen. Så gick den goda dessein uti pankaka. Gud wet at jag gjordt mitt bästa. Dr Martin går här och fulminerar på mig. Jag tyckes mig giordt mer än jag bordt, när jag lät passera, at Valbom sattes på förslaget efter Martin.

Odateradt. Har ansetts vara skrifvet på 1760-talet, hvilket dock med säkerhet är oriktigt. Antagligt är däremot, att det skrefs i början af 1754 och borde därför helst fått plats efter bref. 829, 830 eller 831.

Utanskrift saknas, men handstilen är A. Bäcks.

Linn. Soc. vol. 1: 271—72.

[1] Härmed afses antagligen de i brefven 829—31 af Linné lemnade uppgifterna om en del officinella växter.

[2] Den 6 Februari 1753 uppsattes i Collegium medicum förslag till en nyinrättad Anatomiæ et Chirurgiæ professur, hvarvid ordningen blef följande: 1) medicine adjunkten J. Sidrén, 2) provinsialmedicus i Hallands län Roland Martin, 3) provinsialmedicus G. Wahlbom och 4) medicine doktorn L. Balk. Vid sammanträdet den 17 samma månad »inkallades Hr Sidrén, som tackade för at Collegium behagat nämna honom på förslaget till Anatomiæ & Chirurgiæ professionen, och sade sig vara beredvillig at än ytterligare igenom utländska resor göra sig dertill skickelig och värdig». Någon professorsutnämning följde dock ej härpå, utan i stället kom ett den 2 April s. å. dateradt kungligt bref, hvari meddelas, att »som den påtänckte Anatomiæ & Chirurgiæ professionen här i staden i brist af nödig fond till lön ej kan inrättas», borde föreläsningar i anatomi hållas antingen af någon ledamot af Collegium medicum eller någon

annan, af detsamma utsedd person. Som samtliga Collegii-medlemmarne förklarade sig vara förhindrade, föreslog BÄCK, att SIDRÉN skulle utses, men han stannade därvid i minoriteten, emedan Riksens Ständers Cammar-Oeconomiae-Deputations Förordnings-utskott förordat MARTIN. Då sedan nytt förslag den 5 November 1755 uppsattes, blef denne ensam därpå uppförd och den 30 Januari 1756 utnämnd till professor.

927.

Min förtrogneste, min mäst älskade
och högst wärderade k. Broder.

Nu kommer jag hem från Fahlun, äfter 14 dagars julande på en ort, som jag på 5 åhr ej sedt.

Mitt första giöro måhl bör wara att aflägga hos min ståteliga Broder min innerliga önskan till all sällhet på det nys ingångne åhret, och försäkrar heligt att taga den sensiblaste dehl af alt hwad rörer M. förtrogneste Broders liuft äller ledt; och städse skall jag wetta werdera den dyrbare nåd Gud skiänkt mig, då jag i min k. Broder kan fägna mig hafwa en enda säker wän i min tid och i mitt fädernesland.

Den store Guden wälsigne M. K. Broder och nådiga fruen med frisk kropp, förnögdt sinne och all annor sällhet, och late mig, så länge jag niuter liuset, aldrig sakna min bäste wän.

Secr. Wargentin skref för hälgen, att han fått en faselig hop ostindiska fiskar. jag måste därföre resa en dag till Stockholm att se om några äro nye, som ofelbart lärer wara; och hade där till aldrig bättre tid än nu, ty då terminen ingångit blifwer det omögligt. war gunstig och lät mig till freddagen wetta om Secr. Wargentin är i staden, at jag ej reser miste.

Min hustru hälsar 1000falt. jag lefwer och dör

Min ömmaste Broders

Upsala 1756 trogne och lydige
d. 12 jan. tienare

C. Linnæus.

Utanskrift och sigill saknas.

928.

Amicissimo suo BÆCKIO
Archiatro Præsidi

s.

C. Linnæus.

Non valui ab eo tempore quo D. Hallman[1] hic fuit: lassus et torpidus permaneo: vasa tibiæ et pedum atro cruore livent, manifestissimis scorbuti signis. per mensem coffeam non gustavi. ad fata mea propero.

Lubenter ad Tuas responderem, sed quæstiones non rite intelligo.

an Ficus fœcundatione per caprificum ad liquidum perduxerit; nescio quid desiderabatur in hac historia aliud, quam cognitio specialis Psenes[2] s. insecti; hoc descripsit et misit, ut nihil mihi desideretur.

cæterum ex relatione, quam fecit pag. 591, 592, 593 observationum suarum conscriptarum, facile intelligas, quot deficiunt, quæ numquam ad nostras oras accessere: uti n:o 3, 10, 15, 17, 18, 22, 23, 31, 32, 56, 57, 77, 78, 79 &c. plura de ficus generatione obtinuissemus, si ejus observatio 15 de Sycomori Ficus specie accessisset[3], sed ne folium inter specimina hujus exsiccata aderat.

an Palmæ dactyliferæ[4] sexum vere investigavit, puto Tyronem posse hunc manibus palpare. Norunt Arabes et omnes Lotophagi.

Nunc ex Hasselquistianis refelli possunt illi qui negant sexum plantarum. An opus refellere eos, qui negant circulationem sanguinis, generationem univocam, sexum plantarum, quæ negantur hodie a nullo sano. Anne potuit pulchrius experimentum institui, quam quod Gleditschius[5] ante aliquot annos, qui habuit in Horto Palmam feminam quotannis in cassum florentem, sed obtinuit per literas Lipsia flores masculos Palmæ, quorum polline adspergebat suam feminam, quæ tum fructus protulit numerosissimos. quid in hac re præstiterit Hasselquist, ex literis ejus ad calcem libri impressis facile intelligis.

Quæso ne obliviscaris Burmanni[6], qui adeo anxie exspectat museum Regium[7].

Adansonii[8] librum de Senegale habui mutuum ab Illustr. Excellentiss. D. Tessin, sed restitui; si verbo moneas, facile librum per mensem obtinebis.

Doleo et immense doleo, quod avis altera istius Pemtades, vulgo Pärlehöns[9], mihi perierit: si possem resarcire, lubenter redderem Pavonem.

Si poteris ulla ratione obtinere, curam gere quæso ut habeam; maxime enim doleo me amisisse pulcherrimam avem. Mas est qui periit; femina vidua viget. Si poteris emere, lubenter reddo 24 thaleros cupreos.

Upsaliæ 1756 d. 31 Martii.

Utanskrift som på bref. 924.

Sigill V. rödt lack.

[1] Johan Gustaf Hallman, se bref. 255 not. 3.

[2] De af Bäck framställda frågorna rörde uppenbarligen en del af Hasselqvists anteckningar rörande fikonens befruktning genom s. k. caprifikation. Den härvid verksamma insekten, hvilken i Hasselqvists *Resa* s. 424 beskrifves under namn af *Cynips Ficus*, benämndes i Linn. Syst. nat. ed. X p. 554 *Cynips Psenes*. Jfr samma *Resa* s. 580.

[3] *Cynips Sycomori* Hasselqv. Resa s. 426, Linn. Syst. nat. ed. X p. 554.

[4] Af daddelpalmen *(Phœnix dactylifera)* lemnas i Hasselqv. Resa s. 499 en utförlig beskrifning. Jfr ock hans *Resa* s. 581.

[5] Johan Gottlieb Gleditsch, se bref. 238 not. 6.

[6] Johan Burman, född 1706, botanices professor i Amsterdam under 51 år, död 1779.

[7] Linnés praktverk *Museum S:æ R:æ M:tis Adolphi Frederici regis* (Stockh. 1754).

[8] Michel Adanson, se bref. 414 not. 2 och 553 not. 6.

[9] *Numida Meleagris* L.

929.

Optimo suo BÆCKIO

Linnæus[1].

Motus etiam in cunis.

Lac dulce recens coagulando tollit acidum; caseus inde nutrit; Lac aqua dilutum vix nutrit, cum oporteat esse prius caseus.

Defectus nutritionis debilitat intestina; intestina debilia generant semper acidum.

Ligaturæ abdominis corroborando fibras juvant.

Amara omnia resistunt et putredini et acescentiæ, sed lædunt tenerrimas fibras.

quidquid roborat fibras tollit acidum. hinc rhabarbarina proficua alternis diebus in refracta dosi, quamvis non purgarent alvum.

a peregrinis Tu abhorres, magis quam ego.

absorbentia novisti omnia me melius.

Externe amara imprimis commendanda. Extracta, epithemata, Fel e variis animalibus.

Sed vereor quod minus nutriatur tenella, ut præ debilitate defluat acido.

Panatella[2], jusculum cum cerevisia tenui[3], lacte, farina erit quotidianum. vides ut pallidi sint, qui juscula e farina et lacte; contra floridi, qui cum cerevisia hauriuntur certa juscula.

Domus repleta hospitibus, imprimis domicellis[4], ut nequeam graphice scribere.

Tiden för författandet osäker, gissningsvis Mars eller April 1756.

Utanskrift och sigill saknas.

[1] Brefvet synes innehålla råd rörande en ung flickas (prinsessan Sophia Albertinas?) diet.

[2] Skorpor.

[3] Svagdricka.

[4] Demoiseller.

930.

Min Kiäreste Broder.

Per aliquot dies distractus negotiis innumeris non licuit vacare literis amicorum.

Heri succubuit filia DD. Rosen[1] variolis. inoculatio instituta fuit eadem die in filio, filia, nata Kioerning et nata Norreliana. filiola Kiörning feliciter absolvebatur; sat violenter affligebatur filius Rosen; Filia variolis confluentibus contaminata periit. periclitatur adhuc magnopere Norrelia; et ulcus, ubi inoculatio instituta, sanie fluit copiosissime, ut chirurgi metuant magnopere quod pars lædatur, sed non dum vita evasit. Plures qui præpararunt natos suos ut inocularentur, inoculationi jam cessant, postquam familiam D.

Rosenii tamdiu cruciatam. . . . . [2] præmissis incurrisse variolas confluentes, et filiam succubuisse, ubi omnes aliæ infantes evasere sine arte, in urbe; rarissime enim auditum, quod hac tempestate s. epidemia aliquis infans perierit. Doleo jacturam D:ni Rosenii, ejusque conjugis, qui amisere natam pulcherrimam; mater dolet tanto magis, quod credat filiam vixisse abs arte, sed periisse arte sua.

Miser Söderberg, si capite damnetur[3]; doleo juvenem animo mitissimo ita seductum fuisse.

Prodiit Browne Historia naturalis jamaicæ, quæ erit opus egregium.

Upsal. d. 2 april 1756.

Utanskrift och sigill som pa bref. 928.

[1] Se bref. 307 not. 1.

[2] Till följe af en större fläck oläsligt.

[3] Olof Söderberg, se bref. 23 not. 1. — För en i förening med Auscultanten Henrik Fernebom utgifven, helt oskyldig *Saga om lejonet och djuren* (ej *räfwen*, såsom i del. I s. 54 uppgifves) satt Söderberg arresterad, och allmänna aklagaren hade yrkat förlust af lif, ära och gods. Han dömdes sedan till 8 dagars fängelse vid vatten och bröd, tre års landsflykt samt förlust under all framtid af rättighet att »vidare brukas vid Prediko- och Läro-ämbetet».

931.

Min Kiäreste Broder.

Änteligen hinde jag sent om serla i freddags att få tala med Dr Hydren[1], och i lördags morgon med Julin[2].

Af brefwet inhämta wij tydeligen att M. K. Br. måst försträkt Kæhler 2:ne gånger, först 600 och sedan 500 dlr.

Af Hr Wargentins bref förstods saken så, att det M. Br. lännat Kæhler warit 500 dlr allenast och in alles.

förleden postdag sändes till Hr Secreter Wargentin 300 dlr för Kæhler, men som desse pgr ej äro ännu betalte, ty åligger M. K. Br, att hos secreter Wargentin emottaga samma sedel (annors kommer M. K. Br. i sin summa att mista så mycket). da R. Julin lofwar att M. Br. skall få sitt fult, ty det hinner där till då kopp opp [?].

förgiät nu intet detta att bewaka, innan Hr Wargentin disponerar sedlen.

Far wähl Min sötaste Broder.

tisdag C. L.

Ej dateradt. Osäkert, om det är skrifvet i April eller Maj 1756; kanske snarare i September 1754.

Utanskrift:

Archiatren
Wälborne Hr Dr Bæck
Stockholm.

Sigill V. rödt lack.

[1] Lars Hydrén, se bref. 419 not. 8 samt bref. 862 och 863.
[2] Peter Julin (adlad Julinsköld), se bref. 132 not. 1.

932.

Amicissimo BÆCKIO

Linnæus.

Quidquid agis cura ut valeat Summus Tessin. Eo enim stante etiamnum virent scientiæ, quæ cum eo cadunt, uti ab eo excitatæ fuere. Cura hos proceres uti pupillas Regni. De restitutione Ill. D. Höpken non metuo, cum tertiana facile in fugam se conjiciet viso Æsculapio: at febris illa irregularis somnolenta non placet. Fac ut proximo cum tabellario sciam ut valeat, et typum morbi. Si me ames amice integerrime suavissime, mala fata avertas a meo patre et fabro meæ fortunæ; millies precor, devotus oro.

Omnes Holmiæ dicunt me esse myssa[1], et hic Te eandem induisse larvam; Tu solus me novisti; ego Te. Ego certe notatus fui ob familiaritatem aliquam cum D. Ihre, quam debui colere ob alumn finem et proprium quoddam commodum, sed ille me non prius mutabit quam Papa.

Si occurras D:no Osbeck dicas ei me accepisse ejus literas.

Petii a Seguierio[2] Plantas rariores Veronenses e monte Baldo[3]; heri accepi sed unicam e singulis; adeoque non pro paupere amico.

inclusum gramen est rarissimum, nec in Speciebus prostat; poteris divinare genus.

Saknar datum, men torde vara skrifvet i Maj eller Juni 1756.

Utanskrift och sigill (sönderbrutet) som på bref. 928.

[1] Linné var till politiska åsigter trofast hatt och protesterar därför mot beskyllningen att tillhöra mössorna, hvilket ock var så mycket otroligare, som hattarne just då triumferade öfver sina motståndare. Ihre var däremot mössa.

[2] Jean François Seguier, född 1707, fransk botanist och arkeolog, död 1783; jfr. bref. 485 not. 13.

[3] Se del. III s. 66.

933.

Amicissimo DD. BÆCK
Archiatro primario

S. pl. d.
C. Linnæus.

Vt vales mi fratercule, cur siles?
Tu solus in aula superstes.[1]
lætor ex animo quod nullo modo inquinatus fuisti contagio aulæ. servet Te Deus incolumen in lubricis Aulæ scalis.

Etiamnum continuo Fraga edere, ex quibus valeo.

Hortulanus meus miser incurrebat Pleuritidem, quæ etiam eum deseruit. sed viribus exhaustus etiamnum tussi vexatur.

Devota mea dicas nobilissimæ conjugi.

Dabam Upsaliæ 1756 d. 3 augusti.

Utanskrift:

Archiatren
Wälborne Herren
Hr Doctor Bæck
Stockholm.

Sigill V (skadadt), rödt lack.

[1] Efter statskuppsförsöket 1756 synas de flesta vid hofvet anstälda personerna hafva mistat sina platser; dock icke Bäck.

934.

Amico optimo
DD. ABR. BÆCK
Archiatro Regio

s.

C. Linnæus.

Stupefactus etiam hodie legi in novellis publicis Regem Borussiæ Lipsiam intrasse[1]. Quid sibi velint hæc præludia.

Ut valeas ex intimo corde opto.

Deberem incipere impressionem Itineris Hasselquistiani, sed vix audio. sat sap.

Brownii liber non meus est; mutuam habeo ejus historiam a D:no Finley,[2] restituturus post octiduum, quum ab eo facile obtinere poteris. est certe egregius auctor.

Hortulani res desperata est; quam nec Æsculapius ipse restitueret.

Anxius ero de Hortulano; nisi obtinuero optimum, cadat hortus noster cum omnibus suis plantis.

Si Tu esses æque promptus & paratus ac Rex Borussiæ, posses invisere Upsaliam quasi incognito et videre Tuum.

Vale amice sacratissime.

dab. Upsaliæ 1756
d. 14 septemb.

Vera Spigelia non erat, qua usus est DD. Bergius. Spigelia[3] enim fructificat in Horto, sed non aperit flores. Habeo tantum duas.

Utanskrift:

Archiatren
Wälborne Hr Doct. Bæck
Regii Colleg. Med. Præsidi
Stockholm

Sigill V. rödt lack.

[1] Fredrik II inryckte plötsligt i Sachsen och besatte Leipzig den 29 Augusti 1756.

[2] Robert Finley, född i Dublin 1719, en af Stockholms anseddaste köpmän, adlad 1755, titul. kommerseråd 1762, död i Bordeaux 1785.

[3] Se bref. 521 not. 1.

935.

M. K. Broder.

Anmäla min underdånigsta och odödeliga wördnad hos Hennes Kongl. Maij:t; jag har wäntat att trycka, att se utgången; och hälst önskat passa till riksdagens slut. Men jag will straxt begynna. i dag skrifwer jag till Boktryckaren; och med första som reser genom staden, sänder till stockholm. jag har nu alt renskrifwit. beskrifningarne på diuren hafwa tagit mig någon tid. i dag 8 dagar till hoppas jag wärket skall wara begynt, då jag det notificera skall, att M. Br. kan det i underdånighet raportera.

Periit Hortulanus meus:[1] reliquit stultam uxorem, et filiam valde juvenem 10 annorum, ære alieno infectam. ubi nunc Hortulanum reperiam?

Habui immensam copiam pulcherrimorum imaginum plantarum ad Plumierianas[2] spectantium, quos vellem possideres etiam in tua Bibliotheca.

Nihil novi in nostris terris. Sapientissimum senatorem Regni obtinuimus in C[omite] Gyllenborgio.[3]

His vale et me amare perge.

Upsal. 1756 d. 27 sept.

Utanskrift och sigill som pa bref. 928. — Underskrift saknas.

[1] Diedrich Nietzel, se bref. 312 not. 2. Hustrun var svagsint; dottern hade efter faderns död en tid sitt hem i Linnés hus.

[2] Se bref. 224 not. 3.

[3] Henning Adolph Gyllenborg, född 1713, riksråd 1756, död 1775.

936.

Min egen Broder.

Nu har jag skrefwit af altsamans, som jag tycker kan passa bäst.

M. Br. giör nu i sin sak aldeles som M. Br. tycker.

Så snart någon reser, som är säker, skall jag afsända bägge Mss. till M. K. Broder. i nästa vecka reser säkert någon.

Min Br. bör skillia at gummata, Resinas och Gummi-resinas med differente ord, ty de äro både i resolutioner och i compositioner så olika till natur.[1] vale.

C. L.

Ej dateradt; gissningsvis ansedt vara skrifvet i September eller Oktober 1756.

Utanskrift och sigill (mycket skadadt) som på bref 933.

[1] BÄCK var uppenbarligen sysselsatt med arbeten för den tillämnade nya farmakopén.

937.

Archiatro vere Magno
ABR. BÆCKIO

S. pl. d.

accepi priorem epistolam et hodie alteram; pro utraque devotissimas reddo.

omnes hic uno ore afferunt D. Rosenii vota cecidisse[1]; an finitis comitiis ea obtineat! non capio.

Misi cum nave libros pro S. Rege. alter est Burmanni opus editionis Plumerianæ 3 partibus in folio[2]; restant adhuc ejusmodi 13, quas mittat prout prodeant. optat ut S. Regi placeant; et si S. Regi placeret ipsi offere suum Museum, esset ipsi gratia singularis vereque Regia.

Alter liber est Schæfferi S. Regi dicata[3].

Quæso hæc offeras et mihi referas accepta.

Quod voluisti demonstrare coram Regina editionem Hasselquisti devotissimas itidem reddo: tu mihi semper sincerus: semper unicus incomparabilis amicus.

Nihil petii ab ordinibus. Nec quidquam ulterius pro Historia naturali petii aut petam. numquam verbum de hac re dixi. accepere satis magni viri Klingenstierna, Strömmer, Ihre, Rosen, Bærch, Wallerius, Wallerius alter, Moellercreutz[4]. sufficiat mihi vixisse.

Immortales itidem grates refero pro Rolandro. locutus sum cum Celsio[5] de eo, cum præsens hic erat; rescripsit et factum dixit, meque sibi obstrictum ideo judicavit. Si velis mittam ejus epistolam sed quidquid sit, lætor ex animo quod voti compos factus sit: Tu semper Tui similis, semper constans, semper promoves artes.

Miror valde num Rolander intellerit Brownii opus. Si novus Cactus accedat vereor, quod Coccionellæ perierint,[6] cum frigus non ferant.

O Bone Deus, si chirurgi et Pharmacopæi intrabunt Collegium R. quæ tempora? non audeo me hisce sacris immiscere. sed futura tempora video. nec miror quod Collegæ Tui discedere volunt, cum absque sostro sint constituti honoris caussa assessores. Si annuum salarium obtinerent Assessores, res longe alia evaderet. doleo et valde doleo. Si possem, vellem etiamnum disuadere filium a studio incepto Medico. Certus sum quod Chirurgi cum Pharmacopoliis caussam agant contra Medicos quotidie[7].

Utinam habuissem Te Collegam, longe remotum a Collegio et aula, minori cum salario, sed tranquilliori in portu.

Accepimus quartam partem Roeselii operis de insectis; in quibus delineat varios pulcherrimos papiliones[8].

Ego die nocteque laboro in Systema naturæ.

Vale cum nobilissima conjuge et me inter genuinos Tuos cultores numera.

Upsal. 1756 d. 29 octobr.

Non audeo mentem meam literis committere de Collegio; vestigia terrent; posset epistola in aliorum manus cadere.

Prodiit nuper alter tomus Musei ichthyologici junioris Gronovii[9]: quæ si obtineas, fac ut videam librum quam primum acceperis.

Archiepiscopus rediit.

Utanskrift och sigill som på bref. 928.

[1] Synes afse någon af eller för ROSÉN hos Riksens Ständer framställd begäran om nationalbelöning, hvilken ej beviljats. — Genom Kgl. resolution d. 11 Mars 1756 tillåtos ROSÉN och hans måg AURIVILLIUS att »få byta lön och beställningar vid Kongl. Academien», så att den förre blef bibliotekarie och den senare medicinæ practicæ professor. ROSÉN behöll dock sin nya plats endast till den 22 Maj följande år.

[2] *Plantarum Americanarum fasciculos X, continentes plantas, quas olim CAR. PLUMIERUS detexit, atque in insulis Antillis ipse depinxit, edidit, descriptionibus atque observationibus illustravit J. BURMANNUS* (Amsterd. 1755—60). Jfr. bref. 224 not. 3.

[3] JACOB CHRISTIAN SCHÆFFER, se bref. 797 not. 1. Här afses hans afhandling *Der Krebsartige Kiefenfuss mit der kurzen und langen Schwanzklappe* (Regensb. 1755), som tillegnats konung ADOLF FREDRIK.

[4] Johan Meldercreutz, se bref. 279 not. 1. — Hvaruti de belöningar eller förmåner bestodo, som de här uppräknade personerna erhållit af ständerna (»ab ordinibus»), har ej kunnat utredas.

[5] Olof Celsius d. y., se bref. 770 not. 1.

[6] Jfr. bref. 312 not. 4.

[7] Om striden mellan Collegium medicum och Chirurgiska societeten se Th. M. Fries, *Linné, lefnadsteckning II* s. 167—170. Vid riksdagen 1756 väcktes förslag om att »fyra ledamöter af chirurgiska och fyra af apothecare societeten skulle tilläggas ständigt säte och stämma i Collegio medico» — något, hvaröfver Linné här uttalar sitt starkaste ogillande.

[8] Jfr. bref. 347 not. 4.

[9] Lorenz Theodor Gronovius, se bref. 778 not. 2. Bland hans skrifter är ock *Museum ichthyologicum* (Lugd. Bat. 1754).

938.

Min Kiäreste Broder.

Hwad är det för ett specificum, som emot præmium blifwit uptäkt emot frossan?[1]

i dag har jag ej fått hugna mig af M. K. Broders swar, om expeditionen hos Hans M:t.

Dr Celsius reste i dag till stockholm, i går Parenterade Professor Ihre öfwer gubben Celsius.[2]

Tänk min wackra Markatta[3] dog; hwar skall jag nu få någon i stället. jag sörjer henne rätt mycket. condolera min sorg.

jag förbl. Min K. Broders
Upsala 1756 lydigste tienare
d. 12 Nov. C. Linnæus.

Utanskrift bortsliten; sigill V, rödt lack.

[1] Någon upplysning härom har ej kunnat vinnas.

[2] Olof Celsius d. ä. dog den 24 Juni 1756.

[3] Jfr. bref. 843 not. 2.

939.

Amico suo optimo suavissimoque
Illustri BÆCKIO
S. pl. d.
C. Linnæus.

Heri accepi semina chinensia quæ ad me gratiosissime mittere voluisti, pro quibus devotissimas reddo.

An nondum accesserit Gronovii Ichthyologiæ tomus alter, quem adeo indesinenter exopto, ut antequam obtineam, vix adquiescam. novi equidem probe navem belgicam dudum intrasse portum Holmensem; novi etiam aulam die lunæ ulriksdalam migraturam et Tu forte cum ea, ut si liber non e navi eximatur ante discessum ex urbe, vix obtinendus erit hoc anno. Pro Tua in me perenni gratia cura ut videam, qua fieri poterit prima occasione.

Quomodo sese res habeant Medicæ? ad quam dignitatem evectus est D. Arch. Rosen[1]? ab exteris per aliquot septimanas nihil habui. Ter vale cum Tua.

Upsal. 1756 d. 17 Decembr.

Utanskrift:

Archiatren Wälborne
Herren Hr Dr Bæck
Stockholm.

Sigill V, rödt lack.

[1] Konungen förlänade 1756 Rosén adelskap, men sköldebref utfärdades först 1766. Till hans förra namn lades von Rosenstein, hänsyftande på en af drottning Lovisa Ulrika åt honom vid Loka hälsobrunn upprest åminnelsesten.

940.

Min Kiäreste Broder.

Böhmen[1] har i mitt hus blefwit tills nu, på M. K. Br:s recommendation, född men ej giödd.

Instruction har jag gifwet honom

1. att wara trogen betient i trägården.

2. att på arbets timmarne altid wara tillstädes och ej försumma.

3. att i trägården aldrig wara sysellös.

Han har 3 gånger fått af mig redan bannor

1. för han står och pratar lapperij i orangeriet.

2. för han sofwet till kl. 9, som borde wara i trägården kl. 6.

3. för han ej gått äfter middagen i orangeriet för kl. half tre, som borde där wara kl. 1.

Klagar han på mig, så äro desse mine fehl.

Jag har hit till dags ej kunnat bärga honom annors än i min sons kammare, och som bägge förhindra hwarandra, antydde jag i går honom att söka sig om mat och kamare sielf utom gårds och gaf honom assignation på hundrade daler kopparmynt att där med på 3 månader bärga sig det bästa han kunne, då jag gaf honom hopp, att om han på den tiden wisar sig trogen och flitig, will jag se till att framdeles således kan continueras. Tantum apud me Tua valet commendatio. Vale amicorum optime.

Upsala 1757 serv. sincerus
d. 4 februar. C. Linnæus.

Utanskrift och sigill som på bref. 928.

[1] Se bref. 916 not. 6.

941.

Min Kiäraste Broder.

2:ne postdagar har det warit fatalt att skrifwa, då jag blefwit öfwerhopad af marknads främmande.

Frid. Hasselquist[1] war född i östergiötland af en fattig capellan år 1722.

Kom till academien, sedan han studerat i Lindkiöping, åhr 1741; här hade han ringa condition hos bok . . . .[2]

fick stipendium [regium] uti facultate Medica.

war en snäll . . .[2] och skref åtskilligt både på latin och swänska.

studerade flitigt Medicinen och Historia naturalis.

1747 disputerade [för mig] de viribus plantarum.

1749 pro gradu Thesium decades binæ, för hwilka jag under Arch. Rosens frånwaro Præsiderade.

1749 äfter disertationen reste till stockholm och där läste privatim Botaniquen.

samma åhr reste uht.

1750 sattes primo loco på förslaget till Adjuncturen.

1751 blef absens promoverad.

såsom fattig och flitig hade alt fritt af faculteten, att collegia privata, examina, Præsidia, Promotion aldrig kostade honom en styfwer.

Jag läste 1747 privatim uti Historia naturali, då jag wisade hwilka länder ännu ej woro beskrefne till sin natural historia, hwar ibland Palæstina war ännu den mäst obekante, och där aldrig någon naturkunnig warit, att en Flora Palæstinæ woro den angelägnaste för philologis at explicera skriften, utom hwilken det är omögligt extricera plantas Biblicas, och som philologia sacra är det lärdaste studium för alla theologis af alla sectis christianis, skulle den som det uptäkte winna det största namn ibland de lärde.

halft åhr der äfter kom Hasselquist resolverad at påtaga sig detta, men hwar skulle man få pgr?

Stipendium tillslagit theologis och philologis söktes af Hasselquist. Riksens ständer promoverade saken, men skildes, jag skref till Præsident Broman, som obligerade K. Frideric at recommendera; det skedde, men han siuknade där på straxt. Holmenses theologi sände ansökningen till Fac. theol. Upsal. som sade at Hasselquist gått igenom examen theolog. gratis såsom Medicus; altså fick han intet.

Facultas Medica gaf honom 2plex stipendium regium.

Facultas juridica, me intercedente, gaf ett stipendium regium; äfter ett åhr gaf Facultas philosophica ett rum; sist och facultas theologica 1 rum.

Östgiötha nation i Upsala giorde sammanskott och Theologi i Östergiötland: altså fick han något.

Lewantiska kompagniet gaf fri resa till Smirna.

Han correspanderade flitigt med mig, jag lät trycka brefwen i lärda tidningar, nationen tyckte där om och fick allmänt tycke för honom.

Då nu Hasselquist behöfde pgr, gaf jag 100 dlr. gick till Archiepater som gaf ock 100. där på sände detta till stockholm. huru där gick till wet M. Br.

Hasselquist reste från Stockholm siöwägen, war uppe på Scio och Milo, kom till Smyrna. där ifrån genom Magnesia, Rosette, Alexandria till Cairo. där han uppeholt sig ett helt åhr. såg pyramiderne. Muniegrafwarne etc.

där ifrån till Jerusalem. Betlehem, Hiericho. döda hafwet, Tyrus. Sidon, Coo till Smirna igen.

Hasselquist hade en gång i Upsala Hæmoptysin, men på resan fant sig alt för wähl i bröstet. men i Palæstina led af hetta och torst, hwar af bröstpassionen upwäktes, så att då han återkom till Smyrna. måste han till sängs och dog af phthisi.

Min Br. täcktes hämta hos Salvius det tryckta af resan.[3] att se hwad han giort.

aldrig har någon bättre explicerat och beskrifwit Aves et pisces.

widare komma hans observationer at tryckas de materia medica, morbis, oeconomica.

Drotningen gaf mig dupletterne af örterne. där af är Flora palæstina en disputation 1756[4].

så att wij genom honom nu hafwa en tillförlåtelig Flora.

Om Hans död får M. Br. hos secr. Wargentin. Vale.

d. 18 febr. 1757[5].

Utanskrift och sigill som på bref. 931.

[1] Hela brefvet består af biografiska notiser rörande HASSELQVIST. hvilka skulle tjäna BÄCK till ledning vid författandet af det minnestal i Vetenskapsakademien, som han s. å. höll den 6 Maj.

[2] Ett eller två ord förstörda.

[3] *FREDRIC HASSSELQVISTS ... Iter palæstinum eller resa till Heliga landet. förrättad ifrån 1749 till 1752. med beskrifningar, rön, anmärkningar, öfver de märkvärdigaste naturalier, på Hennes Kongl. Maj:ts befallning, utgifven af CARL LINNÆUS* (Stockh. 1757).

[4] Disputationen *Flora palæstina* utkom i Mars 1756, med BENGT JOHAN STRAND såsom respondens.

[5] Ej undertecknadt.

942.

Amicissimo suo
DD. A. BÆCK

S. p.
Car. Linnæus.

Spero S. Reginam et per consequens etiam Te melius valere.

Quæris a me quid præstiterit B. Hasselquist, sed novisti æque bene ac ego.

Legit plurima pulchra insecta, in Museo Reginæ descripta.

Detexit Serpentes varios; docuit veram viperam ab officinis pessime derelictam.

Descripsit numerosos Aves et Pisces, omnibus aliis melius.

Plurima in pharmaceuticis simplicibus collegit; descripsisset si vixisset.

Plantas Palæstinæ legit, ut Flora inde potuerit confici, tamdiu in votis a doctis theologis.

Fossilia palæstinæ, ægypti aliis omnibus magis sollicite collegit, ut vidisti in Museo Reginæ.

Observationes habet in omni historia naturali, medica, oeconomica.

anne unica flora palæstinæ sufficeret? vide acta gottingensia, ubi adeo desiderata: et hujus ignarus Rex Danorum impendit hujus caussa 30,000 imperialium.

Qui non attendunt ad scientiarum augmentum, hæc non curant, uti vulgus. Tu novisti quot observationes concurrant, ut singulæ partes exstruantur; videbis etiam in systemate naturæ, quam multa etiamnum laterent, si ejus ignota fuissent. vale.

Upsaliæ 1757 d. 25 febr.

Utanskrift och sigill som pa bref. 931.

943.

Magnifico suo Amico
DD. ABR. BÆCK

S. pl. d.
C. Linnæus.

finem impositurus operi Hasselquistiano, addo consentiente Regina literas ab eo scriptas, quæque nunc sudant: in his desidero literas ejus ad Te datas, uti etiam easdem a D. Rosen ad eum missas peto, inserturus eas libro: quæso itaque proximo cum tabellario mittas.

Bömius laboravit febre intermittente seu Upsaliensi, simulque hypochondriasi; de prostratis viribus. . . [1] etc. maxime doluit; curatus est a filio meo, et hodie valet, ut intraret hortum, nisi aliter jussissem.

his vale et rescribe.

Upsaliæ 1757
d. 5 martii.

Utanskrift och sigill som på bref. 928. — Underskrift saknas.

[1] Ett oläsligt ord.

944.

Wälborne Hr Archiater.

Som det behagat den allrådande Guden, uti hwars hand menniskiors tider afmätas, att äfter otta dagars toligt utstånden siukdom ifrån en usel, mödosam och orolig werld hädankalla och i det ewiga försätta, min i lifstiden liufwa son Johannes Linnæus, som skedde natten emellan d. 6 och 7:de sistledne,[1] så har min skyldighet fodrat att detta notificera des hulda fadrar, ibland hwilka han förnämbligast borde räkna sin faders ömmaste wän; hwaraf Min K. Broder nu blifwer frikänd ifrån den obligation, hwar till M. K. Broders egen gunstiga lofwen täckts sig förbundit.

jag förbl. Min Kiäreste Broders
tydige tienare
Carl Linnæus.

Upsala 1757
d. 8 martii.

Utanskrift:

Archiatren
Wälborne Hr Dr Ab. Bæck
Stockholm.

Sigill V. svart lack.

[1] »1757. Martii 7. Linnæi lilla son, Johannes, som nyss begynt tala några ord och ännu ej fylt sina 3 åhr, får Tussim epidemice grassantem et in Tritæum cum Aphthis degeneratam, och äfter 8 dagars sjukdom i natt kl. emellan 12 och 1 bjuder detta werldsliga farwähl» (Linn. *Egenh. ant.* s. 57).

945.

Amico suo optimo suavissimoque
DD. ABR. BÆCK
Archiatro Præsidi

S. pl. d.
C. Linnæus.

Novam et propriam Tibi ex animo gratulor domum; faxit D. T. O. ut in ea diutissime sospes vivas.

Polliceris generose nurum[1], sed necesse est ut primum generes, dein ut pariat uxor Domina. neutrum audivi hactenus. ideoque diu exspectanda.

Commercium cum vino ejusque spiritu multa portendit, de quo vobis plurimum gratulor.

sed quando habebis sermonem in obitum B. Hasselquist? doleo quod differas. quam pulchrum esset si prodiisset ante absolutum ejus librum, ut de eo in præfatione agere possem.

Quæso dicas mihi, quo die natus fuit et quo die mortuus[2], cum hoc debeam necessario inserere.

Credo quod DD. Hortsberg[3] non succumbat nautis, modo sciat vela ventis dare.

vellem lubenter Tui caussa præstare Bœmio nostro omnia officia, quæ conferrent ad Hortulanum verum; sed video quam ineptus sit huic negotio adversante natura.

Tu valeas cum suavissima thori socia et vive felix.

Upsaliæ 1757 d. 29 martii.

Utanskrift och sigill saknas.

[1] *Nurus* = sonhustru.

[2] Hasselqvist var född i Törnevalla komministergård (Östergötland) 1722 och dog i byn Bagda nära Smyrna 1752.

[3] Lars Hjortzberg, se bref. 815 not. 2.

946.

Unico optimoque Amico
DD. ABR. BÆCK
Archiatro Præsidi

Accessit D. Fris[1] una cum pharmacopoea Haffniensi; pro viribus studebo ne frustra Upsaliam petierint.

Quæ scripsi de tribus novi certissime; demonstrare possem, sed nolo, sed tranquille sustineam.

Hodie literas habui a malevolo theologo, in quibus durissimis verbis e Bibliis sacris desumtis castigatus sum, ob duas imprimis caussas. Quod dederim consilium pro pane parando, quasi ego me opponerem poenæ publicæ divinæ. reprehendit etiam durissime Medicos, qui inoculatione variolarum et Medicamentis student avertere poenam divinam[2]. secundo quod scribam literas librosque publicos, et impendo tempus philosophicis speculationibus, quod consumerem in acquirendo salutem animæ.

Quæso dicas quas velis et nominas dissertationes meas, quas ego non dudum tradidi.

Quæso Amicissime, qui omni studio promoves artes, quæras num ullus Holmiæ possideat librum History of aleppo, som forledit åhr utkommit på engelska i London; et si occurat cures ut mutuam habeam, pro systemate meo, per octiduum tantum, cum in eo plurimæ species novæ Avium, piscium &c. occurrant.

vale dulcissime cum Tua.

Upsaliæ 1757 d. 29 April.

Utanskrift och sigill som på bref. 928.

[1] Carl Gustaf Fris, student i Upsala 1734, syssloman vid Allmänna barnhuset i Stockholm, död 1765. Hans namn skrifves ock Fries och Frijs.

[2] Den här omtalade hårda dom, som af en illasinnad teolog fällts öfver Linné, emedan *han till hungersnödens bekämpande utgifvit en skrift om nödbrödsämnen och därigenom satte sig upp mot Guds straffdomar, liksom läkarne, då de använde läkemedel och koppympning*, var framkallad af Linnés 1757 af Collegium medicum utgifna *Berättelse om the inhemska wäxter, som i brist af säd kunna användas til bröd- och matredning*.

947.

Min egen wän.

At äfterkomma Kongl. Collegii befallning, examinerades några i lördags rigoroso examine; jag hoppas de skola ej le at sådane examina, och de yngre auditores finna, att det ej är att springa så just på. Ehuru Lic. Schultz[1] trodde sig ej mera kunna lära, utom det han fingo af Anglis och praxi, torde han finna att all det han läst behöfwes ganska wähl. Det giör mig ondt att de Herrar, som reste till Berlin för Anatomien, så litet avancerat i andra saker. Chirurgi æmulera med Anatomien, men Mat. Medica och cognitio morborum stå de ej ut, och en Medicus, som ej äger desse 2 saker, går rätt illa. nog skola wij examinera ärligt; allenast Kgl. Collegium will soutinera, att de olärde ej därföre resa ut och köpa sig graden; ty då är alt skiämt. det är möjligt att skaffa Eder karlar, som i sielfwe skola afwundas wid, om Herrar collegæ i stockholm willia giöra ett med oss.

jag har ett litet paquet ifrån Leipsig för M. K. Broder.

Dr Kæhler är hemkommen; har slitit ondt till sin förmon; är nu ganska sedig och skickelig; skryter intet, men talar stilla och beskedeligen.

LifMedicus Hallman[2] kom hit i går som en ljungeld; war här 2 a 3 timmar, måste straxt tillbaka till Drotningholm, som han sagt för andra, att han ej hade permission absentera sig från hofwet öfwer natten. De åto hos mig bägge, och war artigt se huru

den ena war	stor,	den andra	humilis
den ena	loquax	—	tyst
—	inanis	—	solid
—	mendax	—	verax.

vale et fave Tuo.

Upsal. d. ultima Maji.

Underskrift och årtal saknas.

Utanskrift som på bref. 924.

Sigill bortklippt.

[1] Mathias Gottlieb Schulzen, född 1727, först präst, sedan filosofie magister och docens i orientalspråk i Upsala; aflade medicine licentiat-examen den 24 Maj 1757, med. doktor s. å., stadsphysicus i Göteborg, död 1806.

[2] Johan Gustaf Hallman, se bref. 255 not. 3.

948.

Infucato Amico
DD. A. BÆCK
Archiatro Regio

S.

C. Linnæus.

a me petiit D:ns Halenius[1] testimonium quod præstiterit examen prius Medicum, ante abitum ad exteros, quod et rite ita se habere testor. attamen istud specimen non sufficit pro digno medico; est enim illud quasi tentamen, ut Facultas inde videat, quales sint et quam cito fructum ex iis colligere liceat.

Examinavimus strenue ultimo in chirurgicis et pharmaceuticis; nisi enim has calleant partes Medici, numquam existimationem apud hos magniloquos obtineant: dixi et reliquis alumnis, quod hisce partibus se præcipue tradant, non neglectis reliquis.

Quæso non loquaris de Kæleri pecuniis, quamdiu pauper ille etiamnunc animum despondet. nudus est ille acus instar: fac vires colligat et fructus eruditionis, si umquam solvat.

Upsaliæ 1757 d. 2 junii.

Utanskrift och sigill som på bref. 928.

[1] Jonas Petri Halenius, född 1727, aflade examen medicum theoreticum 1753, promoverad 1758, förste innehafvare af provinsialläkare-tjänst i Upland 1759, död 1810.

949.

Regii Collegii Medici Praesidi
D. D. BÆCK

S. pl. d.
C. Linnæus.

Audivi quidem ex ultimis quod Reg. Collegium petiit, ut Doctores gryphiswaldenses[1] iterum examinarentur; sed dixit collega meus, quod etiam a Reg. Collegio item reliqua desiderata apud

ordines regni fuit, ut omnes juvenes Doctores, etiam upsalienses, examinarentur; promitto me examinaturum omnes fidelissime, nec admissurum alios: experti loquantur ipsi si candide velint.

Accepi Allioni[2] librum de plantis alpium pedemonti cum plantis exsiccatis; accepi etiam ab eo plantas siccas.

Mittam dissertationes cum primo qui proficiscitur.

Non respondisti ad illius novum inventum parandi V Reg. Hungariae[3]? a qua planta sit?

Quando redibis Drotningholma.

Upsaliæ 1757
d. 28 junii.

Utanskrift och sigill (förstördt) som på bref 928.

[1] Om det lättvindiga sätt, hvarpå medicine doktors-diplom kunde erhållas vid Greifswalds universitet, finnes närmare redogjordt i Th. M. Fries, *Linné, lefnadsteckning* II s. 162—164.

[2] Carlo Allioni, se bref. 337 not 1.

[3] *Aqua regis* (eller *reginæ*) *Hungariæ* = alkoholdestillat med rosmarin, ett datida berömdt medel mot gikt.

950.

Pro Memoria.

DD. Kæhler, som måste hufwudstupa ut till Öfwerstl. Rudbeck,[1] bad mig berätta, att han med hufwud och händer gierna emottager den tillbudna conditionen.

C. Linnæus.

Datum saknas.

Utanskrift och sigill (svart lack) som på bref. 928.

[1] Thure Gustaf Rudbeck, född 1714, öfverstelöjtnant 1748, slutligen generalmajor och landshöfding i Upsala, död 1786.

951.

Min fromme Broder.

För gunst, wälfägnad och logement aflägger jag all uptänkelig tacksamhet: och beder att min wördnad anmälas likaledes hos nådiga Syster[1].

Då jag hemkom, hade jag flere bref för mig, än jag hinner swara på 8 dagar.

war god och ej förgiät min commission om Påfoglarne hos fru Schröder[2].

Har jag glömt min nattmyssa i M. K. Broders säng, så torde jag få den wid något tillfälle.

Obehagelige tider har jag haft från Spanien: den stora Vultur[3] är död.

Nytt intet. jag lefwer och dör

Min kiärraste Broders

Upsala 1757 d. 29 junii. — lydige dräng C. L[4]

Utanskrift som på bref. 924.

Sigill bortklippt.

[1] Abr. Bäcks hustru Anna Charlotta Adlerberg.

[2] Se bref. 662 not. 1.

[3] Petrus Löfling.

[4] Resten af namnet bortklippt.

952.

Min Kiäreste Broder.

Hwar rad i Min K. Broders bref fägnar mig: Gud wälsigne M. K. Br. för beständig wänskap.

War god och glöm ej stiga till fru Schröder at aflägga hos den goda Fruen min innerliga tacksäjelse för den makalösa Kakadora, som gifwit mig så mången rolig stund, och äfwen så ofta påminner mig den tacksamhet, jag är skyldig en så behagelig fru.

Bed Fruen giöra anstalt om Pafoglarne, som stå till hennes tienst, och kunna genom hennes Herre lättare öfwercommenderas, än genom mig.

Om jag ej faller altför beswärlig, suplicerar jag på M. hustrus wägnar att Min K. Br. täckes betala till Kopparslagaren Siöström, som bor på den lilla gatan, på hwilken apothequet Engelen är, äller i Kopparslagaren Pfeiffers hus, de inneliggande 48 daler.

jag hoppas fru syster mår wähl. Gud hjelpe Henne och min hustru, som skola i en dylik expedition.

Kan M. Bror säga mig något tillfälle att sända till London och amsterdam några små skrifter och annat, så woro jag där till färdig, att desto bättre hålla correspondencen wid macht.

förbl. Min enda Wäns

Upsala 1757 lydige och
d. 1 aug. trognaste tienare
C. Linnæus.

Utanskrift och sigill saknas.

953.

Wälborne Hr Archiater, Præses uti
K. Collegio Medico
Min högtärade Kiäraste Broder.

Till en liuf och söt arfwinge, och uti den samma till ett nytt lif, med hwilken Hr Archiatrens och Wälb. Fruens äkta säng blifwit wälsignad, har jag den ähran aflägga min innerliga gratulation, och tillika hiertligen önska nådiga Fruen fulkomlig restitution, och bägge föräldrarne all hugnad af en så kiär planta.

Då Wälb. Hr Archiatren täkts räkna mig ibland de hederlige witnen till sin kiäreste Dotters döpelse acht, har skedt mig en besynnerlig ähra: och önskar intet mer än någonsin wara i stånd att tiena en så wälkomen giäst; försäkrar mig och städse skola taga upriktig dehl i hwad öde werlden den lilla fröken täckes tillägga. förblifwer med beständigt estime

Wälborne Hr Archiatrens

Upsala 1757 hörsamste tienare
d. 12 Augusti. Carl Linnæus.

Utanskrift och sigill saknas.

954.

Illustri Præsidi
DD. ABR. BÆCK

S. pl. d.
C. Linnæus.

In litteris Marsilia datis refert D. Halman[1], qui Præfectus filiorum Hildebrandi[2] fuit, se misisse per naves ad S. Reginam Suem Tajacu s. moschiferum mexicanum, et alia. jussit Gubernatori hæc tradere Archiatro S:æ M:tis D:no Bæck, quo obtineat pretium pro transfretatione, quod facile curabis. Sed antequam tradas hoc singulare Animal Serenissimæ, quæso inquiras in folliculum moschiferum supra clunes animalis intra pilos occultatum et examines utrum materia secernenda sit veræ moschi . . .[3]

Rumor dispersus est inter Hispanos, quod optimus Loeflingius perierit; spero meliora, quamdiu non certo constet. habui literas de hac re, sed adhuc spes est.

Spero Nobilissimam conjugem cum blanda filia valere. et Tu valeas.

Upsaliæ d. 19 augusti 1757.

dicas mihi utrum DD. Bierchen[4] petat angliam vel non? si prius etiam quando?[5]

Utanskrift och sigill (svart lack) som på bref. 928.

[1] Daniel Zacharias Hallman, se bref. 869 not. 2.

[2] Henric Jacob Hildebrand, se bref. 869 not. 3.

[3] Ett ord bortslitet.

[4] Peter Bierchen (adlad af Bjerkén), se band. III s. 208.

[5] Efter brefvets slut har Bäck tillskrifvit: »d. 1 Sept. såg jag *Sus dorso cystifero* — såg ut som en liten vårta på et tämmel. bart ställe under håren. derut klämdes litet hwit tjock materia, såsom wahr utur en liten böld, hwilken eij luchtade Moschus. — omkring Tajaen luchtade heller intet Moschus. — hans borst woro i första utseendet liknande porc a pic, neml. swartgrå något hwassa, men när man rörde honom, eij stort olika wåra Swins borst. — När han är ond, hugger han som et Willswin. — ond på katt och hugger äfter den. Äter helst ärtwälling».

955.

Amicorum Dulcissimo
DD. BÆCKIO
Archiatro Præsidi
S.
C. Linnæus.

Si vivas bene est, ego vivo, sed turba insectorum mutissimorumque animalium turba ita undique obumbratus, ut nec solem nec diem adspiciam; copia me perdit. Non tui oblitus, sed temporis angustia pressus nescio quo me vertam; typographus pergit et me coercet. Ut valet Tua puerpera felix mater? spero optime! spero itidem quod valeat filiola dulcissima? hac de re scribas; de Tua felicitate ego semper lætar. Audivistin me Theam accepisse[1]; ceterum nihil novi.

Tu valeas et me amare perge.

Upsal. 1757
d. 20 septemb.

Utanskrift och sigill som på näst föregående bref.

[1] I akademiska konsistoriet meddelade Linné den 15 Juni 1757, att till Göteborg från Kina ankommit tvenne lefvande, för botaniska trädgården afsedda theträd, och enär han »icke allenast på flere tillförene misslyckade försök kostnad anwändt, utan ock nu ser sig omöjeligen kunna så granlaga wäxter från Götheborg hitskaffa utan flere personers tillhielp och wårdande under wägen, hwilket besynnerlig och känbar utgift måste fordra», beslöts, att »i ett mål, som ej mindre hedrar denna Kongl. Academien och hela riket, än det i framtiden gagnar», bevilja 300 dlr kpmt till kostnadernas bestridande. Exemplaren kommo ock lyckligt till Upsala, men då de två år därefter blommade, befunnos de ej vara *Thea*, utan en *Camellia*.

956.

Illustri BÆCKIO
Amico suo sincero

S. pl. d.
C. Linnæus.

Doleo quod remotus a cara conjuge, dulcissimaque nata habitabis in splendida miseria, procul ab aurea praxi, unde dives moriaris, sed simul pereas.

Habui literas hodie Madritio pro certo de fato optimi Loeflingii, quod perierit Semitertiana quam excepit Pertesia (nescio quid sit) et Tympanites, mors; hoc meum cor rodit, imo perfodit! amisi discipulum doctissimum, simulque candidissimum, amicissimum. Rara solet magnis rebus inesse fides; sero veniet iste dies, quo aliquis B. Loeflingio par perambulabit americam australem. sed fabula acta est[1].

Si accepissem Theam, uti accepi duas arbores vivas vegetasque, non insererem ejus mentionem in actis litteratis, cum didiceram pasci taciturus.

Devota mea dicas Generosissimo Comiti Düben.[2] dicas ad eum me dedisse literas per D. Klingenstierna, sed responsorias non habuisse, nec ullas deinde, quod valde miratus e Domino tam humano & affabili, dulci & sapienti, omnibusque virtutibus nobilitatis corruscante. Forte Familia amplissima, Domicellas dicerem, abstulere horas.

Tui ipsius caussa, tua ex commendatione retinui Böhmium quamdiu potui, et forte ultra patientiam humanam; obtinuit 500 thaleros cupreos circiter ab eo tempore quo accessit, cum tamen non meruerat 100; sed hoc Tui caussa. metui quotidie, quod ille qui curam habet horti succumberet negotiis auxilio destitutus vel valediceret omnibus. mirati omnes quod possem ferre tam ignavum juvenem; sed tui caussa tuli omnia; memoria omni prorsus caret; dicas quidquid velis, promittit se facturum, sed eodem momento e memoria perit. Metui quotidie quod hujus capacitas innotesceret collegis: nec possem defendere. Si per hyemem unicam apud me hæreret, perirent pleræque ejus curæ commissæ plantæ sola oblivione.

Scias velim me contulisse haec officia in eum non ejus, sed Tui caussa cum horti damno.

Nulla habui semina a Comite Duben inclusa Gordo [?] missa, nec alia, nec litteras.

Dab. Upsaliae 1757 d. 23 septemb.

Utanskrift:

Archiatren
Wälborne Hr Doctor Bæck
Stockholm
Drotningholm.

Sigill V, svart lack.

[1] Det i föregaende bref omtalade ryktet om Löflings död hade nu till Linnés sorg besannats. I *Swenska Mercurius* 1757 s. 465—74 lät han därför införa *Herr Peter Löflings, Kongl. spansk botanici, lefwerne*, hvari han bland annat yttrar: »Af alla mina Disciplar har ingen gåt så långt som han, hwarföre jag ock honom så hierteligen sörjer. Wetenskapen har i honom förlorat så mycket, at sent eller aldrig dagas den tid, då et så mästerligit Snille kan hafwa tilfälle at uptäcka alt det mykna af Guds underwärk, som lysa i det Södra America».

[2] Carl Wilhelm von Düben, född 1724, drottningens handsekreterare 1753, slutligen riksråd och ledamot af Högsta domstolen, död 1790.

957.

Min Kiäre Broder.

jag har haft bref så ifrån Profess. Burmannus i Amsterdam, som underdånigst offererade Hans Maj:st Plumieri wärk, som äfwen ifrån Dr Brown[1], från Surinam, där han nu är, som säger sig lika underdånigt sändt sin Historia naturalis jamaicæ. Bägge berätta att Hans Maj:st lofwat nådigst gifwa dem sit Museum Regium, och bedia mig giöra underdånig påminnelse. M. K. Br. war så god wid tienligt tillfälle och föredrag denna saken; de kunna sänna widare åtskilligt.

Till mig är sändt Regenfus[2] Conchyliologia, som beskrifwes af Prof. Kratzenstein[3], och utgifwes i dett präktigasta format som werlden sedt, med de härligaste figurer illuminerade, at jag icke ser att Hennes Maj:ets wärk öfwer Conchilier kan biuda detta spitsen. jag har allenast fått beskrifning med de 12 förste tabel-

ler; men älliest skola alla tabellerne wara snart färdige. Det woro wähl om Hennes M:t utgofwo Papiliones, för än andra togo an detta arbetet.

jag har och sedt första delen af HALES *Eden*[4] på Engelska med härliga figurer på örter, stälde äfter mine principier, som allestädes föllias och citeras.

Dr Brown ifrån America, där han nu wistas, har sänt mig något i bref, och lofwar förskräckelige saker, om han det kan hålla. Det woro wähl om Hr Rolander utgofwo sitt att ej Dr Brown honom förekommo, som Regenfus med Conchilierne.

i tisdags afton födde min Hustru mig en dotter, med ganska swår förlösning; flickan war dödfödd äller död i födslen, men ehuru wij pustade och med insufflatoria medicina[5] angrepo henne, begynte hon äfter 1/4 timma at wisa litet anda, änteligen dragas liksom med sista andedräkten, och änteligen at andas, wisa mera tekn till lif, och nu tyckes må tämmeligen wähl. Min Hustru är nog swag. Gud hielpe henne.

Om M. Br. giör sig tid och beswär att se de tryckte arken af Systemet, så lärer M. K. Br. finna hwad arbete jag dageligen hafwer, at expediera en så oändelig hop, och lät där af dömmer. hwad möda jag haft at få så mycket determinerat med differentiis och synonymis af så många confuse authorer.

förbl. Min Kiäreste Broders

Upsala d. 11 Novemb. 1757. lydigste tienare

C. Linnæus.

Utanskrift som på bref. 931.

Sigill VII (skadadt), svart lack.

[1] PATRIK BROWNE, se bref. 318 not. 3.

[2] FRANZ MICHAEL REGENFUSS, se bref. 367 not. 11.

[3] CHRISTIAN GOTTLIEB KRATZENSTEIN, född 1723, naturforskare och läkare, professor i Köpenhamn, död 1795.

[4] Felskrifvet i st. f. HILLS, se bref. 571 not. 4. Hans här omtalade arbete är *Eden or a compleat body of gardening* (London 1757). Jfr. HALLER, *Biblioth. botan.* II p. 357.

[5] »Novemb. 8 inemot kl. 8 om aftonen föddes LINNÆI dotter SOPHIA, dödfödd, men genom *insufflatoria medicina* äfter en 1/4 timma fick lif och döptes dagen därpå». (LINN. *Egenh. ant.* s. 58).

958.

Amicorum optimo
DD. ABR. BÆCK

S. pl. d.

C. Linnæus.

jam jam opus exegi et ad me ipsum redeo. Non est quod doleat D. Salvius de hoc opusculo; crederem equidem facile illum numque sub prælo sudasse cum absolutiore.

Arthritis duplex est: altera vaga illa scorbutica, altera illa, quam Podagram dicunt, tartarea. In priori solet asylum certissimum esse Fumaria; in posteriori vero forte unica hoc tempore sit Mandragora; sed hanc præscribere metuunt Medici, de dosi minus securi, cum non semper æque recens obtineatur. Quod ad priorem fumariam altinet, illa in conserva vel infuso propinanda, cum diuturniore coctione vis castretur.

Audivi quod in officinas vestras introducta sit Senna; quæso dicas mihi quanti veneat ejus uncia. stupendum nuper vidi ejus effectum in Pleuritide laborante.

Devota mea dicas Nobilissimæ conjugi et dulcissimæ hæredi.

dabam Upsaliæ 1757 d. 2 December.

Utanskrift och sigill som på bref. 931.

959.

Illustri BÆCKIO
Suo

S. pl. d.

Car. Linnæus.

Attonitus ex literis Te, Amice integerrime, Morbo laborare; faxit Deus ut Te numquam ereptum doleam, dum ego vixero. Spero meliora.

Utinam valetudo Tua concederet mihi gratiam Te videndi Upsaliæ sub feriis, dum hyems placida faveret, vel etiam ut posses mihi in media via obviam ire per noctem; alias cogor Holmiam proficisci, ut Tecum loquar de re maximi momenti, et de statu nostro Medico et Medicinæ alumnis.

utinam scirem qua ratione possem inservire commodis Grufbergii,[1] lubenter facerem. utinam ille studio indefesso vellet arti, cui se consecravit, se totum tradere.

Forte inunctione posset dulcis filiola servari a Tussi; Oleo expresso, Butyro Majoranæ, similibusque; interne Butyro de Cacao.

Devotissima mea dicas Nobilissimæ conjugi.

Vivas sospes & felix.

Upsal. 1757. d. 13. Decembr.

Utanskrift och sigill som på bref. 931.

[1] Isaac Olof Grufberg, se bref. 44 not. 2.

960.

Illustri BÆCKIO
Benefactori optimo

S. pl. d.
C. Linnæus.

Dixerat C. Tessin se Gevaliam profecturum visurum Upsaliam nunc in reditu Gevalia Holmiam, videbit Upsaliam, qua propter et ego exspectare debeo Hospitem illustrissimum.

Dixere omnes Te in Aula Ulrickdalæ versari; et malevoli Morbum Tuum tantum ab hesterna ortum, adeoque mox recessise; de hoc plura referam præsens.

Absolvi tantum dimidium operis s. tomum priorem syftematis[1]; non vero attigi alterum, non minoris voluminis.

D. Halman, qui cum Hildebrandis erat, creatus est Theolog. Doctor S. S.

Tempus tero in perlegendo novos characteres Beati Loeflingii, quos composuit in America et Ortega[2] ad me misit.

Audivi ab exteris plura de Bello, quam optaveram; Di meliora.

Exteri nihil novi habent; omnia a nobis poscunt.

Post dies 20 festus spero me visurum Amicissimum meum Holmiæ per horulam vel noctem.

Fausta quævis cum novo anno animitus voveo; faxit Deus ut cum Tua et Tuis vivas diutissime felix.

Vale amicissime.

Upsal. 1757 d. 30 decemb.

Utanskrift och sigill som på bref. 928.

[1] *Systema naturæ* ed. X.

[2] Josef Ortega, se bref. 318 not. 2.

961

Min upriktigaste, kiäraste och
wördade Broder.

Då i dag många mer för sedwana än af upriktigt sinne önska hwar andra lycka, låter jag werlden rusa i sitt lop och af oskrymtat hierta önskar Min K. Broder med des K. fru och arfwinge all sällhet och wälgång. jag har där till så mycket mer orsak, som M. K. Br. rent ut at säga, warit den endaste af alla, som aldrig felat uti ren och upriktig tro; som giort mig mycket godt, och utan afsickt, på alt uptänkeligit sätt, giort mig delachtig af sitt uppriktiga hierta. När jag går tillbakas, finner jag allas wänskap här i werlden bygd på lös grund, endast M. K. Brs på en klippa.

Hade jag ej haft M. K. Broder, hade denna werlden warit mig mer än mörk.

jag hoppas och önskar, att Den nådige Guden bewarar Min K. Br. i min tid, at jag må altid hafwa en enda at hålla mig wid.

Till betalning har jag intet att återställa mer än ärkiänsamhet och estime; skall och aldrig återwända att i tahl och tankar wisa, huru högt jag wördar Min K. Brs wänskap, ja högre än de högstas i riket.

Lef säll; min Brors lycka blifwer alltid min fägnad. jag lefwer och dör

Min kiäreste Broders
lydigste tienare
C. Linnaeus.

Upsala 1758
d. 1 januari.

Utanskrift och sigill som på bref. 928.

962.

Min Kiäreste Hr Broder.

Min K. H. Broder är allmänt prisad och priswärd, som städse wisat sig en Maecenas för artis filiis och för alla som rätt arbeta i wettenskaper.

Den är rätt Maecenas, som gynnar och uppmuntrar stora genier, ty där igenom upbringar Den och wettenskaper.

Ingen af alla, som studerat i Upsala Medicinen i min tid, har haft starkare hufwud och skarpare acumen ingenii än Dr Fagræus[1]. Den wågar altså jag recommendera hos en så nitälskande och lysande Præses Regii Collegii Medici.

Han är hemma i de näste wettenskaper och ej perfunctorie[2].

Honom behöfwer M. Hr Broder ej lära mer än en enda gång. jag har aldrig funnit honom glömt det jag en gång sagt honom. Hwad honom förelägges, penetrerar han, om det är mögligt. Gifwe Gud, at flere sådane lade sig på Medicinen, så skulle hon blifwa lysande.

Om min recommendation giäller hos Min Hr Broder, recommenderar jag denne Dr Fagræus och jag har intet recommenderat en owärdig.

jag förbl. i döden

Min Kiäreste Hr Broders

Upsala d. 19 jan. 1758.

lydigste tienare

C. Linnæus.

Hade det blefwit före, så hade jag för detta hälsat på Min K. Broder i Stockholm.

Utanskrift och sigill som på bref. 933.

[1] Johan Theodor Fagræus, se bref. 467 not. 2.

[2] Slarfvigt, ytligt.

963.

Amicorum Dulcissimo
DD. A. BÆCKIO
Archiatro Præsidi

s.

C. Linnæus.

Transactis hisce feriis inter mundi vanitates, ad lares meos redeo. nihil magis in voto habeo, quam percipere quod valeas et res medicas et eruditas promoveas.

Exspectavi accessum Ill. comitis Tessin Gewalia; cras redibit ut audio. proxima hebdomade, si faveat coelum, uno die videbo Holmiam. Accepi alteram partem observationum Botanicorum Beati Loeflingii, alteram vero ante ferias nativitatis salvatoris recepi· merito laudo nobiles hispanos, qui non modo miserunt Ejus Mss. sed et concesserunt nobis veniam ea edendi.

Nihil novi in re litteraria; resonant omnes domus proeliis nostratum; nec tamen quidquam norunt, sed crescit fama eundo.

Devotissima mea dicas Nobilissimæ Conjugi cum nata dulcissima.

Vale et Tuo fave.

Utanskrift och sigill saknas.

964.

Amico Optimo
DD. ABR. BÆCK
Archiatro Præsidi

S.

C. Linnæus.

Binas Tuas optime Bæcki accepi et gavisus sum, priores cum Hortulano, sed toto isto die meus non fui ob turbam Hospitum peregrinorum; attamen ipse ostendebam Hybernacula et Musea.

Nihil audivi de nunciis Tripolitanis[1]; si quidquam habeat laudatus ejus filius ad naturæ cognitionem spectans, quæso pro more et amicitia Tua, curas ut illud tantum oculis usurpem.

Dicis Patrem delectari aquis odoriferis; quære ab eo effectum Aquæ Salicis capreæ, quam tantis encomiis extollit Hasselquist[2], et curas hoc vere ut prostet in aliqua vestratum officina, et experire in ægris, num tantum valeat in febribus, quantum Arabes aquam hanc odoriferam extollunt.

D. Rosen accessit et exspectat vocationem Holmiam.

Lætor ex animo, quod Hagstromius[3] quidquam præstet, utinam in sui ipsius commodum, ne suffocetur.

Thea frutex valet optime.

Si faveat coelum, si negotia admittant, vellem lubenter Holmiam petere die lunæ; si iste dies non admittat, neque spes est amicum optimum videndi ante ferias Johannis.

Miror quod non vidisti Historiam naturalem Aleppi[4], quæ ante annum prodiit londini, et contineat tam multa tamque egregia in omni Medicina.

Accepi hodie literas a S. S. Theologiæ Doctore Halman, præceptore olim Hillebrandorum, qui nuper Holmiam accessit absoluto pulcherrimo itinere per Hispanias imprimis et omnes gallicas, ut

ceteras taceam regiones, quique ubique curiosa pulcherrimaque vidit, observavit et mecum communicavit.

ille per me Tuam petit gratiam, quodque eum sistas serenissimis regibus; si quidquam apud Te valeat mea commendatio, eum sanctissime apud Te commendo, qui semper faves doctis, attentis, dignis et curiosis.

Vale cum Nobilissima conjuge et suavissima filiola.

Upsaliæ d. 3 febr. 1758.

Utanskrift:

*Archiatren
Wälborne Hr Doct. Bæck
Stockholm.*

Sigill VII. rödt lack.

[1] Från September 1757 till slutet af Maj 1759 vistades ett Tripolitanskt sändebud, MAHMUD AGHA, i Stockholm. En hans son medföljde såsom sekreterare.

[2] Hvar HASSELQVIST berömmer luktvatten, beredt af *Salix caprea*, har ej kunnat uppletas.

[3] JOHAN OTTO HAGSTRÖM, se bref. 399 not. 4. — Här afses antagligen hans uppsats: *Ekonomisk anmärkning öfver Östergöthland* (i *Svensk Mercurius* 1757).

[4] ALEXANDER RUSSEL, *The natural History of Aleppo* (London 1756).

965.

Min Kiäreste H. Broder.

Min H. Broders milda bref, foster likt sin moder, har jag haft äran bekomma, tackar därföre ödmiukast.

jag har ej sagt, att K. Collegium bannat oss (men Lundenses), men tackar, att de berömt oss, och det aldrig kunnat illa uttyda.

Har ej collegium fått sedermera disputationerne, så skall jag taga dem af respondenten, så snart de utgifwits, att lägga dem för Collegium, uti facultets pulpeten.

Colliander[1] war endast candidat; men att foga oss, gjorde wij honom till Licentiat sedermera. hälst en så swag lön i sådan province borde ej fodra den starkaste.

Här sägs för wist att collegium uttagit sine Licentiater, och nämnas en hop, som äro de swagaste tyrones, mindre Licentiater. jag bör doch nämna, at Mag. Fagræus här ibland, fast han icke undergådt första examen, är doch säkert bättre och begåfwad med skarpare ingenium, än någon, som wij haft i min tid; men där äro nogra andra, som jag ej kiänner för annat än barn.

Om Aman[2] har jag icke hördt, att han blefwit antagen ibland Licentiaterne. Åman är min wän; äfwen mig af M. K. Br. recommenderad; hwad M. Br. befaller mig giöra med honom, skall ske. Men om han skall blifwa wärdig Doctor, fodrar han noch 5 åhr, men befaller M. Br., att han giöres till candidat i första examen, det skall ske; men skall han blifwa Licentiat, då giör jag mig siuk. jag fruktar det woro största olycka för honom, största för provincen.

jag hinner ej mer skrifwa i dag, den trotta handen faller. jag är olyckans barn; hade jag haft rep och ängelskt couragie, hade jag länge sedan hängt mig. jag fruktar min hustru är åter hafwande; jag gammal, grå, utmärglad och förut stugan full med barn; hwem skall föda dem? Det war en olyckelig stund, jag emottog Professionen; hade jag hållit mig wid auream praxin, hade jag wähl denna tiden och skolat försökt [?] något och födt mine wähl. *Tu vale et utere melioribus fatis.*[3]

Min endaste Broders

Upsala 1758 d. 10 febr. — lydigste C. Linnæus.

Utanskrift som på bref. 924.

Sigill bortklippt.

[1] Johan Georg Colliander, född 1728, provinsialläkare i Kymmenegårdsdistrikt 1757, sedan provinsialläkare i Kronobergs län och tillika logices et physices lector i Wexiö, död 1796.

[2] Nils Åman, se bref. 895 not. 2.

[3] Lef väl och njut en bättre lycka.

966.

Min Kiäreste Broder.

Tack för sött och kiärt bref.

Åman är en braf, dygdig gosse, men doger aldeles intet till Provincialis på flere åhr. Medicinen har nog lidit genom en slät Medicus; dubbelt wäre blifwer, om denne ej är bättre.

Tuwen[1] bör hielpas, som en god och fattig gosse, men aldrig hade han bort läsa Botaniquen. mer än Anatomien i stockholms residence. Rolander borde hafwa någon pension, men aldrig läsa för medicis Mat. Medicam. det essentiellaste af Medicinen, utan wähl insecterne. Huru kan man undgå att höra opprobria?

Aldrig skall facultas Upsaliensis i min tid colludera med chirurgis; det må Br. wara säker, om älliest jag har något att säga.

jag håller på med nosocomii wärket i Upsala[2] att få det i stånd; mitt memorial är färdigt. få se hur det aflöper. R[osén] ligger här och wäntar på att saken skall företagas.

Hälsa med min wördnad nådiga Fru Syster och sötungen.

Lätt Arch. Pettersons son[3] wetta, att jag i dag fick hans disputation, men hinner ej i dag swara.

förbl.

Min Kiäraste Broders

Upsala 1758 lydigste tienare
d. 17 febr. C. Linnæus.

Lät de, som anmäla sig i Collegio, upwisa sina attestata, at de undergått examen, så skall K. Coll. få se, hwilka äro swaga, hwilka starka, hwilka improberade. Det äro ej alla af lika art. Colleg. bör det wetta.

Utanskrift och sigill som på bref. 928.

[1] Erik Tuvén, se bref. 776 not. 4.

[2] Om Linnés till Consistorium academicum 1758 afgifna »memorial om Nosocomii Academici i stånd sättjande», så att »Nosocomium warder ett af de nyttigaste werck för *futuris Medicis* och Fäderneslandets inbyggare samt lysande för Academien och likt med de utländskas bättre Universiteter», samt den däraf mellan honom och hans embetsbroder Aurivillius uppkomna striden, se Th. M. Fries, *Linné, lefnadsteckning* II s. 142—147.

[3] Johan Christian Petersen, se bref. 52 not. 1. — Linné var i Maj 1758 præses för hans disputation *De cortice peruviano*.

967.

Min Kiäreste Hr Broder.

jag hade ärnat i dag äller i går wara i stockholm, *sed optima quæque dies perit.* jag hade haft många puncter att expediera, men när jag noga betänkte alt, war alt fåfäng omsorg, som

giorde mig mycken oro, ingen förtienst. förnämligast hade warit mig en fägnad, at glädia mig af en gammal wän, at förnya gammal wänskap; men hwarföre bewärdigar ej han mig någonsin med sitt besök? äfwen hade warit artigt få tala om wårt Medicinska wäsende i förtroende.

Kongl. Collegium befaller, approberar äller bannar faculteterne, men räknar dem ej bland sine under[lydande], då [de] gifwa ut förordningar. [1] dem, knapt få spöria, mindre at de oss tillsändas.

K. Collegium antager och ärkienner dem för Licentiater, som knapt äro Medicinæ alumni, äfwen inför öfwerheten därföre titulerar dem och låter dem få tienster hoc nomine; wij måste då anting, promovera dem, äller stöta collegium, då wij dem improbera och gifwa orsak till feigd.

Collegium recommenderar dem till Provinciales, som på intet sätt kunna wara candidati, ändoch klaga, om wij ej kunna præstera alla lika.

I Dannemark är hela Medicinen att studera Anatomien och gå i hospital: hwar öfwer de sielfwe klaga, men kunna det ej hielpa.

Då Hr Tuwen läs botaniquen, Rolander Vires Medicament. simplicium, kunne wähl intet medel uptänkas starckare at giöra saken förhatelig i stockholm.

Detta talar jag i förtroende med M. K. och förtrogne Broder; öpna mig gåtan på sätt af wår gambla wänskap. intet skall jag stöta Hr Assessorer; men den blifwer wist, som pröfwar det på chirurgorum quarn.

Om S. S. Th. Dr Hallman råkas, så persuadera honom att resa hit på ett par dagar.

jag hade och ärnat resa till stockholm at se Hans Exc. Gyllenborgs [2] Conchilier, och . . etani [3] rariteter, men jag tänker och sluta de sakerna, *quas hactenus non mercede sed miraculo colui* [4].

Hr Collinson [5] har fåt Mus. Regium, som M. Br. sänt honom; stackar Browne fick ingen.

I London hafwa de fått öfwer en Troglodyt [6], som woro wärd att se i werlden.

jag grånar, magrar och förfaller dageligen; wintren är inne, för än jag wet ordet af, och jag kallnar, *et flos fuit ille caducus.*

Hälsa nådiga fru Syster och lilla hiertungen. förbl.

Min Hr Broders

Upsala 1758 lydige tienare

d. febr. [7] C. Linnæus.

Om lördag begynnes arbetet och terminen, samt håller uti till middsommaren. Lefwer wij dit, så får jag bruka smultroncuren, som jag senast måste åsidosätta.

Utanskrift och sigill (sönderbrutet) som på bref. 928.

¹ Hål i brefvet.

² Se bref. 935 not. 3.

³ Första bokstäfverna borta på grund af hål i papperet.

⁴ Hvarmed jag hittills sysselsatt mig, ej för betalnings utan för undrans skull.

⁵ Peter Collinson, se bref. 571 not. 6.

⁶ Om den »troglodyt», som i detta och ett par följande bref omtalas, se bref. 571—572.

⁷ Datum ej utsatt.

968.

Amico dulcissimo
DD. ABR. BÆCK

S. pl. d.
C. Linnæus.

Sum hac tempestate minima pars ipse mei. Lego quotidie publice, privatim, privatissime. Auditorum corona stipata numerosissima, ut domus vix capiat. Peregrini nos inviserunt, e quibus Marchie[1] italus, qui pulchras dabit observationes de Polypis; sed ipse eos non novit. interim dispositio horum, quam mihi obtulit in Mss., egregia est, imprimenda Viennæ.

Misi 600 thaleros Londinum pro herbario Brownii[2] redimendo; utinam salvum accederet a piratis intactum. Tum certo haberem omnes plantas Rolandri.

D. Aman iterum præstitit primum examen, sed misere. debuissem repellere. sed non sustinui, ne frangerem juvenem[3], ne Tuam commendationem calcarem; sed rediit altero die, dixit mihi suum statum, se ab ære alieno implicatum ad 4000 thaleros, quod paraverit se ad vota Regii collegii medici. petiit nostram gratiam, quod istius misericordes essemus, et concederemus ipsi gradum, quasi hoc ex nostra gratia unice penderet.

Rogo, ora, quæso voces eum Holmiam, et examines ipse: si dignum judices, nos libenter in eum honores conferamus. Lubentissime sumamus pecunias[4]; inde nobis null um onus. Sed video, quod si ille accedat W. bothniam, a chirurgis contemnetur, uti prior[5] vel forte magis, quod minus paratus et promtus, et tota medicina incolis evadat fabula.

Nondum vidi Hist. naturalem de Aleppo, sed a Te, Amice optime, multoties sciscitatus sum.

Vale dulcissime.

Dabam Upsaliæ.

Upsaliæ d. 22 febr. 1758.

Utanskrift som på bref. 924.

Sigill bortklippt.

[1] Om denne, hvilken icke anträffats omnämnd annorstädes i Linnés skrifter eller bref, har ingen närmare upplysning kunnat vinnas.

[2] Patrik Browne, se bref. 318 not. 3. — »Browne samlade ett skönt Herbarium på Jamaica, det han utgaf i Folio efter sin hemkomst till London. Då han åter skulle resa till America, sålde han det till mig. Det war en härlig och rik samling» (*Egenh. ant.* s. 222).

[3] 1758 Februari d. 25 »examinerades N. Åman examine theoretico, som i förra [i protokollen ej omnämnda] examen ej stod prof. och fans han wähl swag, men at ej bryta hans hog approberades med förord att till andra examen giöra sig färdig i hwad som fattades och sig ej förhasta». — 1759 Jun. 21 examinerades han in practicis och befants nu, äfwen som i förra examine, wara ingenii tardioris, och derföre hafwa giordt swagare profecter: men i anseende till den resa han kommer att oförtöfwad giöra till Kongl. Maj:ts och Rikets Armée i Pommern, samt den tillwäxt han der kan gjöra, under sin tjenst i Lasaretterne, beslöt Faculteten att antaga honom för Licentiat» (Med. Fak:s protokoll).

[4] Promotionsafgiften.

[5] Åman synes hafva haft för afsigt att söka provinsialläkare-sysslan i Västerbotten, som 1758 blifvit ledig efter Urban Hjernes son Ulric Leonhard hvilken »använde sin mästa tid och förmögenhet på det Kemiska studium, och blef aldrig rätt underbyggd uti Läkare-vetenskapen, ej eller promoverad Medic. Doctor» (Sacklén, *Läkarehist.* II s. 706).

969.

Illustri DD. BÆCKIO
Archiatro Præsidi

S. pl. d.
C. Linnæus.

Fidem et amicitiam Tuam iterum impetro.

Est hic æger mecum summa amicitia junctus, et quem præ reliquis servarem omnibus, petiit meam opem; juvare nequeo; nolit ille adire seniorem collegam meum, minus adhuc ego; pro-

nisi me ad Te scripturum, et literis opem obtenturum; faceret ipse, nisi ipsi puderet. opem si feras, utrumque nostrum habebis in ære tuo.»

Vir nondum 60:narius incepit ante 14 dies laborare ischuria lævi, quoties urinam reddit, et exit simul cum urina viscidum, quod urinæ innatat, et quidem in ingenti copia.

Ne vero credas oro, eum tabe venerea infectum, quod ejus fide sancte testor: nec indicium est contagii venerei; [1] . . . . dum evacuatur, observatur viscidum mollissimum tenacissimum ad dimidiam matulam replevisse.

adeoque est vera Gonorrhœa catarrhalis.

dicas mihi, num umquam habuisti hunc casum, vel num eos, quos vidi[sti], potuisti servare.

De calculo vesicæ nulla mihi nata est suspicio; fatetur equidem se aliquoties sensisse in dextro hypochondrio levissimum dolorem, sed nullius momenti esse credit. Nec umquam laboravit lue venerea.

Quæso per Deum succurre. Ipse morbum non sentit, munia sua rite peragit, tantum cum mingat, percipit dolorem lævem, ac si urethra ad basin esset denudata, uti in intertrigine, sed interne.

Vidistin nummum, quem cudebat illustriss. C. Tessin[2]. ab eo habui omnia, quæ habui.

dab. Upsal. 1758 d. 6 Martii.

Utanskrift:

Archiatren
Wälborne Herren
Hr Doct. Bæck
Stockholm.

Sigill bortklippt.

[1] I originalbrefvet finnas åtskilliga luckor mellan enstaka läsliga ord, hvilka här uteslutits, emedan det är alldeles omöjligt att däraf sluta till sammanhanget.

[2] »1758 Mart. 3 ankom från Hans Excellence Grefve Tessin den wackra Guldmedaille han låtit slå till Linnæi hogkomst för den nyss utgifna och till sig dedicerade första Tomen af *Systema Naturæ*. På ena sidan af denna medaille står Linnæi bröstbild ... och på den andra 3 kronor, af hwilka den första innehåller Djurs hufwuden, den andra Blommor och den tredje Crystaller och Stenar, dem alla ett ljus ofwanifrån bestrålar med inscription: *Illustrat*» (*Egenh. ant.* s. 58).

970.

Amico Optimo
DD. ABR. BÆCK
Archiatro Reg. Primario
S. pl. d.
C. Linnæus.

Diu est, quos[1] dulcissimas Tuas viderim. spero, quod valeas cum Tuis. Me totum tenet studiosorum exercitus.

Collegam meum dicunt studiosi negare omnem certitudinem medicam, hypotheses esse omnia; sed Anatomen et chirurgiam unice demonstrandas.

Rumor increbuit, quod D:us Prof. Martin petiit examinare omnes doctores in chirurgia et Anatomia: an vere? sic prima vis infertur facultatibus et academiis. Tu, pro Tua sapientia et in scientias et Academias amicitia, non sinas.

Accepere [in] Anglia novum hominem s. Hominem nocturnum s. Troglodytam; educarunt eum in indiis a teneris, ut noverit loqui, cantare, acu pingere &c.

D. Arch. Petterson[2] promisit mihi Gallinas Pemtades, qui[a] præses sim ejus filii in dissertatione de China. invitabat me ad suum hospitium Holmiæ, sed regerebam me optime et felicissime colere amicitiam Tuam, unde duplum foeneror, non modo victum et hospitium, sed quod majus est, absque fastu amicitiam: nunc promisit aves.

Omnes a quibus literas habui petunt Amoenitatum tomum 4:tum; nescio quid salvius[3] agit, qui non curat. Loeflingii literas transcribere curavi, ut si edat salvius, paratæ sint.

Vale et vive felix.

1758 d. 11 april Upsaliæ.

Utanskrift som på bref. 924.

Sigill bortklippt.

[1] Säkerligen felskrifning i st. f. *a quo*.
[2] Peter Petersen (adlad von Heidenstam), se bref. 879 not. 1.
[3] Lars Salvius, se bref. 205 not. 3.

971.

Dulcissime Amicorum.

Tuæ me semper reficiunt literæ.

Audivi diu, quod collegæ mei fuere a partibus chirurgorum; Ego semper in prælectionibus publicis inculco eorum merita prout decet, licet filius Ramström[1] præsens audiat.

En horrendum phænomenon. Facultas Medica Lundensis proposuit Cancellario suo illustrissimo duos candidatos ad Adjuncturam Medicam; alterum Magistrum Vollin[2] philosophum & philologum, qui ante annum heic fuit Præceptor Comit. Piperiorum,[3] et de Medicina non somniabat.

alterum D. Aretin,[4] Beati Westerbergii[5] simillimum. o Bone Deus. quid fiet tandem de Medicina Lundensium? omnes tacent et vident; nullus loquitur mortuo Hårlemanno.

Dissertatio Petersonii a Patre scripta est more germanorum. vel esset tota reformanda et immutanda; vel nihil. diffusissimo usus est dicendi genere. Si quid mutassem, novi enim autorem, hæc nobis opprobrio vertisset, qui malignus satis est. dixit in altioribus locis calorem esse intensiorem, contra rei veritatem; et plura similia.

Dixisset certissime nos pervertisse dicta ejus. si emendassemus. possimus ex hoc ejus specimine judicare de viri sapientia. adeoque transeat cum cæteris erroribus. Impressa jam est. Ne credas me domum ejus intraturum; potius in squalidissimo loco degam.

Vale et prout soles me ama.

Upsaliæ d. 14 aprilis 1758.

Utanskrift och sigill som på näst föregående bref.

[1] Nils Mathias Ramström, född 1701, regements-fältskär vid kungl. gardet 1757, sedan öfverdirektör för chirurgien i riket och præses i Chirurgiska societeten, död 1772. — Hans son Christian Ludvig, född 1740, assessor i Collegium medicum, död 1782.

[2] Christian Wollin, född 1730, filosofie doktor i Greifswald 1750, docent i orientalspråk i Lund 1751, medicine adjunkt i Lund 1756, medicine doktor därstädes 1760, chemiæ et pharmaceutices professor 1761, död 1798.

[3] Carl Fredrik Piper, född 1700, president i Kammar-Collegium, ledamot af Vetenskapsakademien, död 1770. Hans söner Carl Gustaf, född 1737, öfwerkammarherre, död 1803, och Fredrik Thure, född 1741, fänrik, död 1761.

[4] Lars Aretin, född 1717, medicine doktor 1760, medicine adjunkt i Lund 1763, död 1794. »En man af synnerliga infall, icke utan beläsenhet» (Sacklén.) Atföljde Linné under en del af dennes skånska resa.

[5] I bref. 804 omtalas samme man och i därtill hörande not. 2 meddelas, att det ej lyckats om honom erhålla närmare upplysningar. Detta har senare blifvit förhållandet. Den 30 Maj 1730 afslog Consistorium academicum en af Matthias Westerberg, djekne i Westerås, gjord anhallan om tillstånd att få inskrifvas i universitetets album studiosorum. Följande år förnyade han sin anhallan hos kanslern för »at derigenom mera anseende winna til sin lyckas befrämjande» och efter erhallen remiss beslöt Consistorium den 13 Oktober 1733 att tillstyrka bifall härtill. Såsom skäl härför anfördes, dels att han »finns i sitt lefwerne gudfruchtig, stilla och nychter», dels att han »icke änker at framdeles eller nagonsin begära ordines sacros [blifva prest], utan, endast för den orsaken åstundar bli student, at han matte fa betiena sig af de wid Academien öfriga wettenskaper», hvartill han i studierna vore »nagorlunda förswarlig». Westmanlands-Dala nation hade ock skriftligen försäkrat, att han skulle »blifwa för landsman emottagen». Som alltsa de studier, hvarat han kunde egna sig, voro högeligen begränsade, synes han hafva valt den då ringaktade läkarebanan och därigenom blifvit studii-kamrat med Linné och Bäck, men ej hunnit langt, innan han, såsom nationsmatrikeln uppgifver, *»obiit ridiculis fatis impletus»*.

972.

Integerrimo suo BECKIO

Linnaeus.

Vicit tandem amor scientiæ sacram auri famem inter ægros galeni. lætor quod honorifice pro rostris stabis die saturni caussam acturus discipuli eheu mei.

Quæso quæras etiam in academia, quid fiet de Loeflingianis, quæ jam habeo transscripta, inque prelum parata.

Quid quæram a Tingitano s. Barbaro non novi. Si vellet mittere Jerbuam s. murem istum longissimis pedibus posticis Hasselquisti[1], esset ille gratissimus. cæterum nescio quæ habeant, nisi feras, adeoque nihil novi petere. sed credas me certum in hospitibus non esse amorem, nam errat ut illi, cumque optimus fuerit, nihil est.

Numquam vidimus in hac urbe tot ægros una eademque vice; sed leviter laborant.

Habent in Anglia hominem troglodytem Syst. nat. qui loquitur anglice, cantat, net et suit, sed tantum noctu; die enim cæcutit.

Frigida tempestas urit plantas horti.

nos in otio molli Academico nihil minus quam otiosi sumus.
vive diu felix cum dulcissima Conjuge.

vale et me porro, prout soles, ama.

dabam Upsaliæ 1758 d. 2 maji.

Utanskrift och sigill som på bref. 928.

[1] Springråttan. *Mus Jaculus* L.

973.

Amico suo integerrimo
DD. ABR. BÆCK
Archiatro Præsidi

S. pl. d.
Car. Linnæus.

Pro suavissimis Tuis, quibus nova documenta Amicitiæ Tuæ in me summæ adjecisti.

Plurimi in hac urbe ægrotarunt, variique mortui sunt. Archiepiscopus[1] in summis angustiis constitutus est.

Fac ut D:na Boje artem obstetriciam addiscat a Professore vestro artis obstetriciæ,[2] quo redeat ad nostrates doctior.

Accepi nova varia e posthumis observationibus b. Loeflingii, quæ continent pulcherrimas plantarum descriptiones.

Rediit heri D. Rosen.

quando videbimus Tuam parentationem, quam ab omnibus audivi laudatam?

Vale cum Tuis.

Upsal. 1758 Maj. 19.

Utanskrift som på bref. 964.

Sigill bortklippt.

[1] Samuel Troilius, född 1706, ärkebiskop 1757, död 1764.

[2] Erik Elff, född 1718, assessor i Collegium medicum, öfverläkare vid Serafimerlasarettet med 1757 ålagd »förbindelse att offentligen lära accuchements-konsten i Stockholm», död 1761.

974.

Min wärdaste Broder.

Cantharides transmissas esse veras Cantharides officinarum,[1] quales ex Hispania mittuntur, dubium esse nequit.

Die Lunæ erat promotio[2], præsentibus pluribus Fautoribus et Patronis; Te unice desiderabam.

Te plurimum salutat DD. Sauvages[3], dixit se a Te literas accepisse et misisse ad me dissertationes, quodque ego ex iis pro Te seligam.

Scripsi, ni fallor, ultimo D. Anton. Jussieu[4] ultimum diem vidisse et Le Monier[5] successisse in ejus locum, quodque Bernhardus[6] noster petierit vacationem a munere.

Tota hebdomade detenti fuimus a nobilibus hospitibus, cum quibus variis in locis edimus et bibimus, nunc discedunt et Mæcenates et collegæ et auditores, ut exsoluta sit urbs.

Cum Drotningholmæ, ut spero, vivas, quæso vide ne quid detrimenti capiant Papiliones Serenissimæ; cum inde damnum totius publici boni, ejusmodi collectio non prostat.

D:nus Säfström[7] accessit cum Tuis, sed doleo quod tam sero accesserit; nunc solvuntur curæ nostræ, ne currat ad extremum ridendus et ilia ducat[8] Doc.

Vale.

Upsaliæ d. 23 junii 1758.

Utanskrift och sigill som på bref. 928.

[1] Spanska flugor (*Meloë vesicatorius* L.), pa apoteken kallade *Cantharides officinarum*.

[2] Den 19 Juni förrättades medicine doktors-promotion af Linné, som därvid höll tal om *amœnitates Botanicæ;* doktorsfrågan var, huruvida naturalhistorien var nödvändig för läkare.

[3] François de la Croix de Sauvages, se bref. 227 not. 9.

[4] Antoine de Jussieu, se bref. 630 not. 1.

[5] Louis Guillaume Lemonnier, se bref. 627 not. 9.

[6] Bernard de Jussieu, se bref. 486 not. 3.

[7] Andreas Säfström, son af en borgare i Upsala, inskrifven som student 1732, hvarefter han »*abiit Holmiam, in Colleg. Cancell. auscultaturus*».

[8] Citat ur Horatii epoder.

975.

Min K. H. Broder.

Till Hennes K. M:t fördristade jag mig för inemot 2 månader sedan, under couvert till Hennes M:t sielf, aflämna ett underdånigt memorial, om D. Hallmans arcanum att bewara insecter ifrån mahl, hwilket bestod uti spansk-gröna kokt med olia, at där med öfwerstryka läderne innan till. jag må icke förmoda annat, än brefwet framkommit; giör underdån. förfrågan, om det framkommit? jag menar, att det samma må wara det H:s K. Majestet genom min K. Broder befaller.

jag må ej tro, att någon fördristat borttaga brefwet. Dr Hallmans original öfwersändes. är det icke framkommit, måste Dr Hallman kunna gifwa methoden å nyo. han bor i Stockholm.

förbl. Min K. Hr Broders

Upsala 1758 lydige tienare
d. 27 juni. C. Linnæus.

Utanskrift och sigill saknas.

976.

Min Kiäreste Hr Broder.

Änteligen har jag fått Dr Brownes Herbarium jamaicense, som jag så länge wäntat, och består af mer än 1000 rare wäxter; kan ej nog undra. at alla Engelsmänner låta en så förträffelig americanisk sambling af de raraste örter gå ur sitt land för 100 plåtar. Hwad jag nu har att giöra. kan M. K. Br. sig lät föreställa. Här finner jag alla de rare wäxter, som jag såg hastigast hos Rolander och alla som sal. Loefling beskrifwit. Desse sätta mig så at giöra at jag glömmer wänner, anhöriga, hus och fädernesland. jag är nu glad att Salvius ej förr fått papper till andra tomen af Systemet.

nu äro af K. Collegio alla Medicinæ studiosi tagne till pomeren, både dogelige och odogelige. utan någon selectu.

Skulle M. K. Br. behaga wid tid och tillfälle sända mig Dr [1] Miöllrän [2] med någon Upsala jacht, giör M. K. Br. mig en besynnerlig gunst.

Om sal. Celsius med mera skall jag skrifwa, då jag får radrum: nu måste jag på Cancelliet om utredning för ett par rusthåll [3] jag har.

Lef wähl. jag är

Min K. Broders

Upsala 1758 d. 18 julii

lydigste tienare
C. Linnaeus.

Dr Fornander [4] woro den aldra habilaste practicus att sända ut till armeen, ty han är wan att umgås med sinka.

Utanskrift och sigill som på bref. 928.

[1] Namnet ej utskrifvet.
[2] *Arbutus Unedo* Linn.?
[3] Hammarby.
[4] Anders Magnus Fornander, se bref. 149 not. 1.

977.

Viro Amplissimo
DD. ABR. BÆCK
Archiatro

S. pl. d.
C. Linnæus.

Spero Te incolumem et salvum in amplexus Tuorum rediisse Drotningholma.

Dolet bonus Burmannus se non accepisse Museum Regis, de quo scripsi, quod serenissimus Tibi pro eo tradidisse exemplar; Te plurimum salutat et rogat quod ejus memor vivas.

Totus hisce diebus fui in Jamaica, et perlustravi plantas Brownianas, ubi plurimas legere licuit observationes pulcherrimas.

Si Tempus et otium admittat. Te per diem sub hisce feriis videbo.

servet Te D. T. O. incolumem cum Tuis.

Upsal. d. 4 August. 1758.

Utanskrift och sigill som på bref. 928.

978.

Wälborne Hr Archiater
Min Kiäreste Hr Broder.

Hembäres till Min kiäre Broder och nådiga Fru Syster hela famnen full med tacksäjelser för långsam giästning och mycken wälfägnad, så altid till förene, som nu senast osägeligen. jag fick fägna mig af Min K. Broders liufwa omgänge, hederliga hus, många wälgierningar. När skal wähl den dagen dagas för mig att jag än en gång fingo i min hydda se så önskade gäster.

jag kom hem i mörkningen och fant mina i sält och förnögdt tillstånd; och fick hugna mig åt min gumma, fast än icke så många possar, som Min Broder fick af sin.

Låt mig wetta huru det går med lilla guddottren; jag tager altid dehl uti M. K. Broders liuft och ledt.

Min wördnad anmäles till min fru Syster, från den som har den ähran framhärda

Min kiäreste Hr Broders

Upsala 1758 ödmiuke tjenare
d. 5 septembr. C. L.

Utanskrift och sigill som pa bref. 928.

979.

Fratri optimo integerrimo
DD. BÆCK
Archiatro

s.
C. Linnæus.

O bone Deus, et sic deciderit pulcherrimus flos, dulcissima tilia[1]. Parentum Spes et gaudium, tamquam flos solstitialis repente exorta, repente fuit, repente occidit. nullus novit quid ejusmodi jactura sit, nisi qui filios amiserit: ego novi, qui expertus, licet non unicam amiserim. doleo jacturam tuam et impense doleo

video moestissimas tuas genas; video nobilissimæ Matris cor diffluere lacrymis et gemitibus; nec miror. Frangit hoc debiles optimæ matris vires, nec quidquam efficit boni; vincenda itaque omnis fortuna ferendo. Qui mutuum dat, juste protest sua recipere. felix ego quod non praesens eram testis tanti doloris. Cogita tecum qualem vitam Deus nobis concessit. Quid omnia nostra mundana quæque peregimus tam strenue: respice viam navis per mare et videbis fabulam somniumque. an iste felicior qui diu somniavit, an qui parum. fatum declinare nemo potest. vita nostra innumeris miseriis & calamitatibus obnoxia; an ille felicior dicendus qui plures sustinuit, quas cum longiori vita sustinere necesse est. Quo plures libri eo plures curæ et dolores: quo pauciores eo ardentiores. nobis numquam deerunt dolendi caussæ. vana hæc omnia et omnia vanitas. Sed cum delectamur hisce vanitatibus, potest etiamnum idem dare novas curas, qui gubernat omnia; etiamnum spes est; sed charo pretio redimendæ. cave ne dolor hic Te Tuamque frangat: quantum umquam posses, quære varia negotia: conversationes, itinera &c. ne anima figatur in eodem objecto. cura ut valeas

Upsal. 1758 d. 12 sept.

cum ad Te redieris, cura ut fasciculus pro Gortero[2] deferatur ad Legatum Russicum.

Utanskrift och sigill saknas.

[1] Bäcks lilla dotter Margaretha, Linnés guddotter, hade den 11 September plötsligt aflidit.

[2] David de Gorter, se bref. 336 not. 1 och 337 not. 2.

980.

Min Kiäraste Broder.

M. K. Broders Parentation öfwer sal. Hasselquist har jag nu noga läsit. M. K. Br. har fägnat hans manes med sista ärotiensten ibland de dödeliga. M. Br. har owäldugt uppspikat hans namn och ärominne högst ibland stiernorna. Min Br. har gifwit honom fruckten af all sin möda och arbete och äfwentyr, hwar rad witnar om den rena och oskrymtada wänskap Arch. Baeck hyste för

sin Linnæus uti deras tid. M. Br. har strödt blomster på hans tillslutna och min öpna graf. Gud löne Eder.

jag förbl. Min såtaste Broders
Upsala 1758 lydigste tienare
d. 20 octobr. C. Linnæus.

Monnier har blifwit Professor äfter Anton Jussieu.

B. Jussieu har hela sommaren dragit[s] med ophthalmie, att han fruktat blifwa blind, och lämnar demonstrators syslan åt Adanson.

Utanskrift och sigill som på bref. 964.

981.

Amico suo Dulcissimo
DD. ABR. BÆCK
Archiatro Regio primario
S. pl. d.
C. Linnæus.

Speraveram Te receptum in Deorum coetum innocentissimos occidendo Cervos intraque vivaria tyrannidem exercere.

ut speciem obtineam hospitii nomina capensibus non adjeci, proximo anno facturus, si D. v. valetudo.

Exspecto aliquas Merces pro Te cum navi, sed non dicam quid et unde, antequam adveniant.

Pro Parentatione tanto anthore digno habe ingentes grates: perlegam hac nocte.

Consul Harmens[1] har sändt ett par fastagier med Päron till Hennes M:t, under min adresse, dem jag skall bedia mig lof få komma M. K. Br. till beswär at insinuera. Han har samblat en stor hop rariteter för Hennes M:t och wäntar mycket nästa wår från indierne till samma ändamåhl.

Vale et fave Tuo.

Upsal. d. 24 octobr. 1758.

Utanskrift och sigill som på bref. 928.

[1] Michael Harmenssen, svensk generalkonsul i Bordeaux.

982.

Min Kiäreste Broder.

Tack för angenämt bref. jag tänkte M. Br. skolat warit på Ulricksdahl; jag tänkte älliest få M. K. Br. till mig i juhl på ett par dagar. Gud hielpe fru Syster: stackars fruentimber. de sta illa ut och måste sa ofta kläda blodige särkar. Herren Gud sta henne bij. laga nu för alt at M. Br. far en beskedelig och ren amma, att M. Br. ej behöfwer byta och at barnet ma fa dij hela 2 åhren: laga att amman ej tages för gammal.

Nu min hiertans Broder är jag hängfärdig. jag har altid fruck-tat för skuld, som för ormar; men måste nu dansa pa chatelet, det jag ej hade tänkt. detta giör mig antingen grå i förtid eller med barn wåltagen.

i betraktande af mina sma barn kiöpte jag i höstas ett litet sätterie wid Upsala allenast för 40,000 dlr; för nagra dagar blef en hehl by närgränsande af 5 hela heman och torp ledig äller till salu för 40,000 dlr äfwen den samma; jag wagade en kup och kiöpte den,[1] men maste sättia mig i skuld för 20,000 dlr kpmt. fa se om äller huru snart jag kan utreda mig, som måste lefwa af profession utan accidentier. Nu hielper hwarken correspondence äller nytt in re literaria; jag är ifrån landet löst, ankaret är lyftat, jag maste segla, får se huru jag finner hamn. 200 tunnor säd far jag i skatt, men 4 ryttare i krigstider will och nagot säga.

jag har haft bref från Ortega i Madrit.

från Bernades[2] med rön om foglar.

från Giowan[3] om insecter från provance.

Trewens herliga figurer illuminerade.[4]

Hans collega har sänt mig inlagde örter och frön.

Miller[5] har sändt mig en hop capska lökar.

Äfwen Burmannus capska lökar.

Gorter har sänt mig frön af ett nytt slags Rhabarber foliis palmatis,[6] som aldrig warit sedt och tyckes komma närmast Bruns[7] och de andras Rhabarber, som beskrifwits pa china resan. men han beklagar att de aldrig utom den första orten fått mogna frön som welat gro; jag sådde hans eländiga frön i en kruka, och de äro redan upwuxne. men alt detta hielper intet at afplana mine synder och min skuld.

Äfwen af Guettard[8] hade jag ett höfligt bref.

Scribo hodie ad Ortegam, petoque ab eo catalogum plantarum Herbarii Loeflingii in Museo Regio asservati, ut obtineam veram floram et perfectam Madritensem.

Deposui apud Te, ultimo dum mihi dulcis hospes eras, floram Svecicam alterius editionis deponendam apud Legatum Regn. Ruthenum ad D:n Arch. Gorter deferendam: an miseris? quæso respondeas.

Respondi de D:no Julin, ni fallor, urget ignaviam DD. Kæhleri quod præsens nec eum adierit, nec datas pecunias subscripserit, et promittit pecunias, quam primum Kæhlerus accedat et resignet stipendium, underskrifwer och quitterar räkningarne.

Devotissima mea officia quæso dicas Præsidi nostro illustrissimo, excellentissimo, sapientissimo, doctissimo, militissimo, quem colimus omni sacra veneratione: ejus sanitatem restituat D. T. O. M.[9]

heri resignavimus lectiones, quæ nos per aliquod tempus totos tenuere.

Loeflingi opus jam absolutum est et alter systematis tomus prelum subiit.

Sint Tibi cum Tua faustissimæ feriæ.

Tui

Upsal. d. 22 Decembr. 1758.

sincerus cultor
C. Linnæus.

Utanskrift och sigill som pa bref. 933.

[1] Linné köpte först Hammarby, sedan Säfja, begge belägna i Danmarks socken.

[2] Miguel Barnadez, se bref. 475 not. 4.

[3] Felskrifning i st. f. Gouan (Antoine, född 1733, professor i botanik och medicin i Montpellier, död 1821): ett hans bref, dateradt den 2 september 1758, är åtföljdt af beskrifningar pa en mängd insekter.

[4] Christoph. Jac. Trew. *Plantæ selectæ, quarum imagines ad exemplaria naturalia Londini in hortis curiosorum nutrita manu artificiosa et docta pinxit Georgius Dionysius Ehret* (Nürnb. 1750—72).

[5] Philipp Miller, se bref 422, not. 4.

[6] *Rheum palmatum* L.

[7] *Voyage de* Corneille de Brun [rättare Bruyn] *par la Moscovie, en Perse, et aux Indes orientales* (Amsterdam 1718).

[8] Jean Étienne Guettard, se bref. 584 not. 11.

[9] Præses i Vetenskaps-akademien var bergsradet Detlof Heijke, adlad Heijkenskjöld) (född 1707, död 1775), som då var sjuk, så att han ej kunde deltaga i sammankomsterna.

983.

Wälborne Hr Archiater
Min förtrogneste Hr Broder.

Gud allsmächtig uppehålle M. K. Broder med fru Syster wid beständig hälsa och nöje i detta och många följande åhr, då jag wet mig äga uti M. K. Br. en gammal oförfalskad och önsint wän, snart sagt den enda, som jag kan skryta af och som warit oföränderlig.

Julin har rest på landet till Westmanland på 3 weckor; när han komer igien, skall jag spänna åt honom, som så här retarderar.

jag har några disputationer för M. K. Br. från Pr. Sauvages.

jag fick ej swar på min fråga, om Flora Suecica kom till ryska ministren.

jag har fått Gesneri opera posthuma,[1] som äro präktigt upplagde.

Skall jag tro att nådiga fru Syster har hierta att upföda sin lilla arfwinge äfter naturens lag? om natur är Guds lag, så måste den wara säkrast att hålla sig wid. Gud hielpe fru Syster, då det giäller. Låt mig wetta, då det är öfwerståndet och jag skall fägna mig med min Broder.

jag lefwer och dör

Min K:ste Broders
oförfalskade wän
och tienare
C. Linnaeus.

Upsala 1759.
d. 2 jan.

Utanskrift och sigill (svart lack) som på bref. 933.

[1] Johan Gesner, se bref. 249 not. 3 och 585 not. 2.

984.

Min egen och min trogne Hr Broder.

jag har änteligen fått för Botaniska Professionen Demonstrator[1], på lika fot som Prosector är för Anatomien. Det war mig högst nödigt, som jag märker att med åhren aftaga munterhet, vigilance och minne, at hafwa allt enumerato och att bewaka hwar ört till

den minsta. Hans Excellence Illustrissimus Cancellarius har ock warit sa nådig och gifwit min son fullmacht där på, så att jag nu wet hwar till jag får proprie inrätta honom. Som M. K. Br. är och städse warit min enda och rena wän under mitt lefnads lopp, så tror jag att M. K. Broder tager dehl i min fägnad där öfwer; får jag lefwa ett par åhr, skall jag giöra min största flit att upamma honom till Botanicus, som äfter mig får mine samblingar, så att de torde komma till gagns.

Julin hemwäntas i morgon, jag skall ej glömma.

Om wåra unga Medici i Tyskland skämma ut sig, sa är det ej underligit, då ingen selectus är giord, utan man tagit gossar ibland karlar, liksom soldater.

Den store Guden hielpe nådig fru Syster at wähl igenom gå sit besvär. jag förbl.

Min egen Broders

Upsala 1759 lydigste tienare
d. 25 jan. C. Linnaeus.

Utanskrift och sigill som pa bref. 928.

[1] Om inrättande af en botanices demonstrators-plats och den yngre Linnés utnämning till innehafvare af densamma se bref. 38 och 39 samt Th. M. Fries, *Linné. lefnadsteckning*, II s. 107.

985.

Viro amicissimo integerrimoque
DD. A. BÆCK

S. pl. d.
C. Linnaeus.

Exspectavimus hodie avidissime intelligere, quod Nobilissima D:na Tua feliciter absolverit puerperium. Fac ut nullus abeat tabellarius, quin mihi hoc significes, qui animitus voveo quod salva ab ancipili periculo eripiatur.

misi cum D:no Balk[1] dissertationes quas ad Te miserat D. Sauvages.

Systema naturæ quod misisti ad D. Buttnerum[2] rite accessit in mei gloriam.

Si aliquot juniores medicinæ alumni mittendi sint in Germaniam ulterius, quæso assumas in eorum numerum D:n Hager,[3] qui discere valde cupidus est.

Vale.

dabam Upsaliæ 1759
d. 6 febr.

an Rumor fundamento careat, quod Comes conciliarius cameræ Düben sit detentus a commissione.

Utanskrift och sigill som på bref. 928.

[1] Lars Balk, se bref. 27 not. 1.

[2] David Sigismund August Büttner, född 1724, Hallers efterträdare såsom professor i botanik i Göttingen, död 1768.

[3] Johan Henric Hager, student i Upsala 1753, medicine doktor i Lund 1761, stadsphysicus i Landskrona, död 1770. Disputerade 1757 under Linnés præsidium *De natura Pelagi*.

986.

Illustri Archiatro
DD. ABR. BÆCK

s.

C. Linnæus.

Gratulor adventum filii optimi dulcissimi[1] in hunc orbem; faxit Deus ut vivat sano corpore et adolescat in Parentum solatium atque premat magni Parentis vestigia, similis parenti facie, moribus, anima, sapientia, eruditione.

Perculsus legi quæ scribis de statu nobilissimæ puerperæ Conjugis, probe gnarus quam periculi plena sit hæc alea, quæso ne intermittas propinare Gt. 12 vel 16 paregorici (Rc. Laud. liqu. ℈ij R Croci ℈j m.) et hoc quidem semel de die, sed bis si malum obstinax; fotus ventriculi e mentha crispa et haustus infus. stipit. Dulcamaræ aliquoties quotidie, nec parce. Dii Meliora. Rescribas proxime, nec amicum Tuum in ancipiti detineas.

Rumor hic dispersus est inter cives, quod Borussi Deminum et Anclamum[2] nostratibus surripuere; spero quod vanus fuerit, cum novella Svetica[3] nihil ejusmodi habeat hodie.

Vale et fave Tuo.

Upsaliæ 1759 d. 9 febr.

Si occasio aliquando se sistat adeundi Illustrissimum nostrum Cancellarium,[4] quæso pro amicitia Tua ipsi grates reddas devotissimas, quod mihi gratiosissimus fuerit et dederit demonstratorem filium.

Utanskrift och sigill som på bref. 928.

[1] Liksom flera andra Bäcks barn dog denna son helt späd. Se bref. 996.
[2] Anclam intogs af preussarne den 17 och Demmin den 22 januari.
[3] Svenska tidningar.
[4] Carl Ehrenpreus, se bref 743 not. 1.

987.

Amico Dulcissimo
DD. Archiatro Bæck

S. pl. d.
Car. Linnæus.

Doleo quod lactationis negotium non successerit matri optimæ; vel affectus vel alia caussa remota acidum procul dubio caussavit. Des quæso Nobilissimæ Conjugi sudoriferum et discedat facile symptoma quod restat in mammis.

Nollem nominares quidquam de sexu plantarum, cum vivat etiamnum D. Wallin, ne crabones irritentur: nostine facile quam periculosum sit suecos irritare.

Si tumor in mamma non recedat, 3j albi græci mixta cum Robe Sambuci pro sudorifero, sacra mihi semper fuit anchora, nec facile fefellit umquam, nisi malum antiquatum.

Vale optime cum optima.

Saknar datum, men är antagligen skrifvet i Februari 1759.

Utanskrift och sigill saknas.

988.

Optimo suo Bæckio

S.
C. Linnæus.

Immenso moerore confectus sum ob dolores optimæ Conjugis Tui, quæ [in] Bubones mammarum incurrit: factum hoc fuit vel ab

acido vel alteratione: et Medicina nimis sero propinata destructis scilicet vasis. faxit Deus ut brevi reconvalescat.

Om någon anmäler någon till Ryttare[1] hos M. K. Broder, hwar om jag giort anstalt, så säg den som skaffar en sådan, att jag består 100 plåtar, och af de 100 plåtar behåller den, som skaffar mig karl, allt det som han får öfwer, sedan Ryttaren tagit sin lega: näml. så att om han får Ryttare för 300 dlr. får den som skaffar 300 dlr; men om han gifwer Ryttaren 400 dlr. får den skaffande 200 dlr. Ryttaren får det bästa boställe wid hela regementet, med åcker och äng. Men Ryttaren bör vara så stor att han approberas: och jag will gifwa min sedel till sedelhafwaren, att då karlen är approberad, har han därföre att befalla 600 dlr på stund.

Lat mig wetta nästa post huru nådiga fruen mar, och låt oss ej wara i bivio

en artig mineralogie och en liten tractat af nya insecter har Schreber[2] i Halle utgifwit. nytt älliest intet.

Vale. d. 2 martii 1759

Utanskrift som på bref. 924.

Sigill bortklippt.

[1] Såsom egare af Hammarby var Linné skyldig att uppsätta tvenne dragoner.

[2] Johan Christian Daniel Schreber, se bref. 43 not. 2. Hans här omtalade skrifter voro *Lithographia Halensis* (Halle 1758—59) och *Novæ species insectorum* (Halle 1759).

989.

Min Egen Hr Broder.

För gunstig omsorg om mine små angelägenheter aflägger jag wördsam tacksäjelse.

jag har mistat 2ne Ryttare: Requisition är ännu giord om den förste allena. Till hans completterande måste jag hafwa karl, hwar jag tager honom.

för en tid sedan sände jag min inspector till Stockholm, som skaffade en hit; men några dagar äfter kom ordres att han skulle föras tillbakas till fabriquerne, då jag förlorade på honom 150 dlr.

En annor hade jag straxt där på så snart fastnat före, men wid besichtningen fants att han slitet spö, och änteligen warit bortkiörd från krigstienst.

En skomakaregesäll har jag nu fått, men fruktar att han är nog liten, utom det han är en suput.

Till den andra ännu ej requirerade vacancen har jag ingen karl; men finge jag någon, woro jag doch nögd att nu wid mönster recruteringen låta den approbera. Men om jag får någon, som för tiufnad, brott, fehl på kroppen, swag statur, absenterande mönsterdagen &c. &c. blifwer improberad, lider jag ännu mer: men will den som skaffar mig karlen laga, att jag får den hit till d. 23 April nästkommande och karlen da blifwer approberad, består jag 6 à 8 plåtar för den som skaffar, samt karlen som reser hit sina 9 dlr och lön, för dett han antager tiensten från 70 till 100 plåtar, som karlen är beskedelig, stark och medelåldrig, men älliest fruktar jag mig blifwa bedragen. war därföre så god och gå i borgen för mig till den som skaffar för 6 à 8 plåtar, som skola sändas nästa post ifrån det att karlen blifwer gillad här i Upsala d. 24 april (på Cancelliet) nästkommande. jag betalar alt promt, allenast jag ej blifwer bedragen. giör här med som M. Br. tycker rådeligast och som M. K. Brs gambla wänskap plägar, som altid är till mitt bästa.

jag har haft bref af några wara unge Medicinæ studiosis i pomeren, att de ärna näst alla saman där ute taga graden; då får Collegium Medicum wackra Doctorer. Då blifwer fåfängt mera hålla tillbakes och söka att skaffa goda Doctorer. Då få chirurgi skiähl att säga sig wara så goda som Doctorerne, ja wähl bättre. eo ipso blifwer giärdet upgifwit och i wår tid blifwer intet mer att tänka på goda Doctorer i Swerige. Hwar en råkar då samma wäg till honores Doctorales.

Hr Solander,[1] som reser nu till Engeland, lärer i morgon giöra sin upwaktning: han är den quickaste jag haft under min tid, besynnerligen i Historia naturali: har M. Br. bud till Engeland är tillfälle med honom öppet. jag sände med honom disputationen om Auctores Botanicos.

Gud låte mig få höra att nådiga fru Syster blifwit wähl restituerad.

jag förbl.

Min trognaste Broders

Upsala 1759 lydigste tienare

d. 30 Martii. C. Linnæus.

Utanskrift och sigill som på bref. 931.

[1] DANIEL SOLANDER, se bref. 297 not. 4.

[2] Disputationen *Auctores botanici*, hvars respondens var AUGUSTINUS LOO, ventilerades den 14 mars 1759.

990.

Viro Amplissimo
DD. ABR. BÆCK
Archiatro Praesidi
s.
C. Linnæus.

Quod valeas cum Tuis impense lætor, utinam diutissime.

Diu jam est quod Te, amicorum optime, viderim: neque vacat Holmiam hac æstate adire; [qu]æro itaque num velis circa festum nativitat[is Jo]hannis cum nobilissima Conjuge Upsaliam [adire] et apud me per aliquot dies hærere . . . .

vereor quod chare redempta medicin[a][1] fallat in cancro.

dabam Upsaliæ 1759 d. 27 april.

Illa skadadt. Några rader, hvaraf endast fragment återstå, hafva här måst uteslutas.

Utanskrift och sigill som på bref. 969.

[1] Härmed afses GUY's af svenska staten inköpta medel mot kräfta; se härom bref. 574 not. 1.

991.

Min Kiäreste Hr Broder.

Pis. bras. 118.[1] Fructus instar siliquæ, et coloris nigricantis ubi maturaverit, qui facile aperitur, continens nucleum nucis magnitudine et figura, coopertum cuticula nigra, quæ pauca pulpa lutea lenta molli, eduli quidem, sed non saporosa, ita ut inter fatuos fructus numeretur, ut solet in arboribus balsamiferis.

Marcgr. bras. 131.[1] Fructus illius est siliqua obrotunda, magnitudine minus digiti, fusca, quæ si digitis prematur facile aperitur et continet nucleum avellanæ nucis magnitudine et figura, cuticula nigra membranacea tectum, quæ ad medietatem vestitur pauca pulpa lutea, odoris instar pisorum contusorum. Ipse nucleus constat carne lenta, instar cornu emolliti, cedente dentibus, saporis haud manifesti, coloris aquei, qui comeditur. Siliquæ maturæ decidunt et colliguntur.

Barreire[2] har intet ord annat än namnet.

Rajus[3] ej ett ord annat än Marcgrave och Piso. af alt lärer M. Br. kunna dömma at det icke är den samma. Nucleus består af 2 lobis äller cotyledonibus, såsom [hos] alla plantæ, utom Gramina, Palmæ. *Duæ fabæ constituunt unum semen, uti in nucleo nucis 2 cotyledones, quod rogo ne dubites, cum in alterutro nullibi occurrat corculum.*

jag hoppas min Br. slipper Drotningholm till hösten. När M. Br. reser till Wessmanland, i. e. till äller genom Westerås, så har M. Br. endast 2 mil i krok för en fattig wän till Upsala, om M. Br. wårdar sig se honom, och intet längre. alltså utan ursächt.

Lindecrants[4] will i tyskland examinera några unga medicos till Doctorer, om wij willia sedan på hans examen promovera dem.

Det swider i hiertat at K. ej giorde M. K. Br. nu till Riddare; jag unnar gierna Secr. Wargentin, som en braf karl, men nog har Min Br. mera i alt: i dignitet, i erudition, i förtienst &c. och alla dagar tient troget. Gud wet hwad tänkes.[5]

cuticula vestitur pulpa ad medietatem det förstår ej häller jag.[6]

jag har bedt Hr Ortega skrifwa af alla namn uti s. Loeflings herbario samblat i Madrit, at jag där af måtte få en Flora Madritensis: den har jag nu fått.

En studiosus[7] skall disputera, som dedicerat Borgm. Kierman,[8] Arch. Schytser, Prof. Acrell[9] och Ramström, samt satt för disputationen; dedicationen är censurerad af Prof. Aurivillius, att hon måste stå: jag wet intet hwad han här med will hafwa.

Min K. Broders

Upsala d. 4 Maji 1759. — i döden trogne C. Linnæus.

Utanskrift och sigill som på bref. 928.

[1] *Guilielmi Pisonis de medicina brasiliensi libri IV et Georgii Marcgravii historia rerum naturalium Brasiliæ libri VIII* (Lugd. Bat. 1648).

[2] Pierre Barrère, *Essai sur l'histoire naturelle de la France équinoctiale* (Paris 1743).

[3] John Ray (Rajus), se bref. 268 not. 2.

[4] Erik Magnus Lindecrantz, se bref. 572 not. 2.

[5] Vid det årliga ordenskapitlet den 28 April blefvo fyra utnämnda till nordstjärne-riddare, bland hvilka Vetenskaps-akademiens sekreterare P. Wargentin. Bäck, ehuru redan 1752 utnämnd till præses i Collegium medicum och 1749 till Kungl. lifmedicus, fick vänta därpå ända till November 1773.

[6] Uttryck i någon medicinsk skrift, hvars mening Bäck ej kunnat fatta.

[7] Carl Henric Wännman, se bref. 51 not. 1. Hans disputation, hvilken är dedicerad till de i detta bref nämnda personerna, var Linnés *Flora Capensis* ventilerad den 30 Maj 1759.

[8] Gustaf Kierman, se bref. 243 not. 5.

[9] Olof Acrel (adlad af Acrel), se bref. 44 not. 2.

992.

Amici[ssimo] suo Bæckio

Linnæus.

Habeas immensas gratias pro lautiss[ima] coena, pro amicitia Tua mihi se[mper] sanctissima; redii salvus hora 6 [ma]tutina.

Literas meas ex italia, ni fallor, ap[ud] Te reliqui; si reperias, remitte [ut] respondeam.

Tempus est obviam ire malo arthritico ne radices agat, difficilius dein expellendo; et hoc diæta ac mediis, quæ me melius novisti.

Te servet D. T. O. diu incolumem.

Upsaliæ 1759 d. 11 junii.

Skadadt genom råttgnagning.

Utanskrift och sigill som på bref. 928.

993.

Wälborne Hr Archiater
Min förtrogne wän.

Äfter M. K. Br. har den nåden att wistas inför Deras MAJ:STS ögon, så pålägger jag M. Br. i de heliga wettenskapers namn, att föredraga wår nådigsta Drotning åtankan af dess makalösa Insectesambling.

Det är naturwettenskapen, som skall stiga i samma proportion, som de fingerade falla. Det är den, som leder oss i Skaparens egna fotsporr, wij se nu endast glantsen där af; när wij komma närmare, få wi se den oändeligen konstiga inrättningen, i hwilken wij nu först fått genom de små insecter se rätt de första fotsporren. Ty han har giort intet utan största nödwändighet. Det äro de uplystaste, som detta först skola märka.

Ingen dödelig har hatt så stor sambling af de präktigaste och längst fierran samlade insecter som Hennes MAJESTET. Tänk huru många most för deras samblande resa längst fierran och wåga tid och lif. De äro wanskelige och lättare skadas i Potentaters händer än uti privatorum. Ty woro högst nödwändigt att de æternicerades. Aldrig kunne Hennes Majest. winna ett perennare Mausoleum äfter sig, än om H. M. täcktes dem utgifwa. Hwar före H. M. slagit detta nöje ifrån sig, ser jag nog, och undrar där på intet. Det giör mig ondt att se åtskillige Authorer äfter hand hedra sig med det de fått uti några af dem, som Ehret,[1] Edward,[2] Roesel,[3] wår Clerck[4] har fått uti alla chinesiska fiärilar, som giöra ej ringa antal. Dageligen komma flere, och i samma proportion faller också priset äller rariteten på Hs Ms sambling.

Alla Hs Ms indianiske Papilioner och Phalæner äro allenast 300. Hr Clerck gifwer sin ritare 3 dlr för hwar figur, om den är stor äller liten; låt wara att Hs Mt skulle gifwa en plåt stycket. 300 plåtar woro ju intet capital för ett så ewigt Mausoleum. Beskrifningarne ligga hos mig alla färdiga, antingen Hs Mt talade med Hr Clerck, att han påtogo sig att dem afrita, äller läto en gosse, som wähl ritade, komma hit från Nuremberg, där så många präktiga ritare finnas, så woro de på ett åhr afritade. Men en ansenlig dehl af dem har H. M. siell afritade ifrån Holland[5] uti sitt bibliotheque, så att omkostnaden äfwen där uti minskades. Ingen annor Potentat kunne giöra äfter ett sådant fyrwärkerie, som lyste öfwer hela werlden.

Hade man endast ritningarne, nog fick man den som uplade wärket med färgor, så präktigt som någonsin kunne önskas. Ju längre man här på betänker sig, ju swårare och snart för sent blifwer det att begynna. se en liten privat karl Hr Clerck har kunnat præstera så många små bytingar och Phalæner, hwarföre ock icke en så stor Majestet, som har mer wishet och eld i en enda punct af sin hierna, än Hr Clerck i sin hela skalle.

M. Br. behöfwer här till ingen wähltalighet äller konst, utan endast sanning och redig föreställning. Ty H. M. fattar det läte tare, än möjligt är det föreställa.

Det är ingen ting som står längre än naturen. de som här utinnan först giort wäg, minnas aldra längst; i denna skogen har ingen kunnat wisa rätta stegen. Hennes Mt blifwer den första. jag wille garantera, att wärlden längre skall detta minnas, än att det tumblande nu warit i Tyskland; men detta utan blodsspillan.

jag kan aldrig föreställa mig, att Hans Majts andra dehl utkommer, som nu af mig så offta äfterfrågas, ehuru jag så beskrifwit allt, att jag ej behöfwer se mera det samma. men figurerne fattas, älliest hade det länge sedan warit tryckt.

Äfter min tid torde blifwa swårare få rätt på allt detta. Hwad conchilierne hos Hennes Mt angår, wille jag knapt att de utgofwes, sedan Kratzensteins så präktiga figurer utgifwits, att wåra ej kunna præstera dem så goda. Åtskillige Authores hafwa och de mäste. men Insecterne äro till större delen nya.

Om Min Bror kan, som uptagen ibland Gudarne, i deras höga himmel, se neder till oss som gräfwa i wettenskapernes stoft på jorden, och har någon kiärlek qwar för sine förre nöjen, så förgiät icke detta.

Lef så lyckelig under Adolph Fridric och Lowisa Ulrika som Antonius Musa[6] under Augustus.

När M. Br. trottnar wid för goda dagar, så kom äfter lofwen till mig och wistas några dagar i mitt rike. Där skall Br. få sitta käck höger med Hans Magnificence,[7] som omgifwes med sitt lifgardie af 6 personer och en general wachtmästare; min statssecreterare tager dageligen mine order; 2ne general adjutanter, kallade cursorer, se på min wink och fatta ordres; min armé till fot äro flere tusende örter, och till häst äller watn flere än någon potentats; deputerade från hela wärlden wisa sig dageligen uti paradereplatsen och audiencet, kallat trägården, för mine ögon. jag skipar rätt och orätt och fruktar för ingen mer än min Canceller. Min Br. skall finna att han går långt säkrare hos mig ibland alla ormarne i cabbinettet, än ibland de skiönaste fröknar i hofwet. wij skola drifwa de aldra starkaste statsaffairer ibland örternes Monarchie och insecternes politica, utan minsta äfwentyr. Men det præcaverar jag att M. Br. lefwer intet hos mig som Troglodyt, utan lägger sig kl. 9 och upstiger kl. 4, att M. Br. lefwer modice;

det är nyktert, aldrig äter utan hungrig. och då fast mat, som ej klebbar magen. Fruen tager M. Br. sielf med sig. ty jag består alt annat äfter 94 åhrs stat.

M. Brs

Upsala 1759 trogne
d. 6 julii. Linnæus.

Utanskrift och sigill saknas.

[1] Georg Dionysius Ehret, se bref. 367 not. 3.

[2] George Edwards, se bref. 367 not. 10.

[3] August Johan Roesel von Rosenhoff, se bref. 347 not. 1.

[4] Carl Alexander Clerck, se bref. 346 not. 4.

[5] Dessa omtalas ock i ett bref till Clerck den 14 Juli 1769 och uppgifvas där vara antagligen gjorda af Maria Sibylla Merian; se bref 367 not. 5.

[6] Antonius Musa, berömd läkare i Rom på Augusti tid.

[7] Linné var för andra gången universitetets rektor under senare hälften af år 1759.

994.

Excellentissimo Præsidi
Regii Collegii Medici

S. pl. d.
C. Linnæus.

Spes mihi non fefellit, dum spe[ravi] Te solum et velle et posse prom[overe] scientias, quas semper in deliciis [ha]buisti; Nec alter superest qui [has] curas gerit. Sic, Te Scientiarum Mæcenate, videbit orbis literatus ga[zas] hasce stupendas rerum naturalium. Tibi grates agant seri nepotes, quod hæc ipsis vindicasti ab interitu; rudi mea fistula tuas laudes canam.

Fac ut incipiat quamprimum depingere; cum summum sit semper periculum in mora. Ego non tam facile Drotningholmam venero; quamdiu Magnificentissimi munere fungor. protest ille me absente æque commode pingere.

Stupefactus miror Te ne verbum scribere quod acceperis tr- de Troglodyte.[1] quem sub Tuo involucro misi ante 14 dies.

Kratzenstein scripsit commentaria in Regenfusii conchylia; sed Kratzensteini opera a Rege Danorum vetita, adeo ut nunc ea conscribuntur a Theologo,[2] adjutore tornatore regio.

Vale et vive in augmentum et Præsidium artis.

Upsaliæ 1759 d. 16 julii.

I kanterna råttgnagdt.

Utanskrift och sigill som på bref. 928.

[1] Med denna *tractatus de Troglodyte* afses säkerligen disputationen *Anthropomorpha*, som följande år utkom med ryssen CHRISTIAN EMMANUEL HOPPIUS såsom respondent, eller densammas svenska originalmanuskript, benämndt *Menniskans kusiner*. Detta finnes ännu i behåll i Eriksbergs bibliotek.

[2] JOHAN ANDREAS CRAMER, född 1728, dansk hofpredikant, död 1788. Jfr bref. 367 not. 11. Om hans medhjälpare, kungl. konstsvarfvaren och naturforskaren LORENZ SPENGLER se bref. 367 not. 11.

995.

Min Kiäreste Hr Broder.

[Att] Hr Clerck begynt med Hs Mts Papilioner är mig kiärt, så wida wettenskapen winner anseligt augement, och Hennes Mt odödeligit minne; mins mig att detta warar lä[nge]. Hennes Mt har på min ähra ej mer [än 300] papilioner, och 60 Phalæner; säg endast [till] Hr Clerck att han ej ritar europæiske [in]secter. Om M. Br. har någon ledsamhet, [så] tohl, ty det angår wettenskapen; M. Br. får meriten att räddat äfwen detta ifrån *interitu*, *sic itur ad astra*. Intet går något sönder för Hr Clerck, och om det [gingo] sönder, kan han endast läka.[1] . . . .

Wij frukta här att Hans Mt får longsot, jag wet ej wähl af hwad ondt rykte.

Gud hielpe M. Brs lilla son; jag wet icke hwad går åt M. Brs barn [som alla] plågas af ett malo äller[1] . . . . mine medel wet M. Br.; de hafwa hulpit hos mig och andra, men ej hedrat mig hos min kiäraste wän.

Jag har haft bref från hr Jacquin,[2] som hemkommit ifrån Carthagena, Martinica, Cuba att sambla wäxter, har afritat präktigt 350 wäxter, ärnar sända mig dem, att höra mig öfwer dem för än de utgifwas. Har giort präktiga observationer.

Han laxerar[?][3] Brownii Historia,[4] jag wet ej med tillräckelige skiähl[5] . . . .

non sine singulari stupore circa praestantiam tuorum principiorum pluries miratus sum Te divinasse structuram plantarum, quas numquam videras, et cognovisse rem aliter se habere [quam] auctores autoptæ asserebant, seu [errores] Plumieri[6] et aliorum conjectando detexisse, ut pluribus exemplis probare potero, ac si vidiss[es] vivas plantas, hoc ille.

Professor Boecler,[7] så Botanices som Anatomiæ Professoren, är död i Strasburg.

Botanices Professionen i Padua blifwer [in]dragen äfter Pontedera,[8] sedan Dona[ti],[9] som skall gå till Ægypten, ej wille den emottaga.

Vale et Tuo fave Linnæo.

Upsaliæ 1759 d. ult. julii.

Utanskrift som på bref. 931; dock är *Stockholm* till större delen förstördt. Af sigillet finnes endast ett fragment.

Brefvet mycket skadadt genom fukt och rattgnagning.

[1] Här följa flera skrifna rader, hvaraf endast spridda ord finnas i behall, hvarför de här utelämnats.

[2] Nicolaus Josef von Jaquin, se bref. 533 not. 2.

[3] Osäkert, om ej snarare *taxerar*. Om så voro förhallandet och de felande orden i slutet af meningen vore *ej till högt pris*, kunde det hela blifva begripligt.

[4] Jfr bref. 318 not. 3.

[5] Såsom not. 1.

[6] Charles Plumier, se bref. 224. not. 3.

[7] Johannes Boecler, född 1710, professor i Strassburg i kemi, fysik, botanik och materia medica, död 1759.

[8] Guilio Pontedera, född 1688, botanices professor i Padua, död 1757.

[9] Vitaliano Donati, se bref. 360 not. 3.

996.

Amicissimo Suo BÆCKIO

Linnæus.

Atque sic iterum iterumque Tecum dolebo jacturam nati unici. Ego multoties dolui me habere plures liberos quam ut opes ipsi sufficerent; Tu vero, adeo a natura et fortuna laute nummatus,

dolebis Te amisisse Tuos; Sic fluunt hæc mundana, lubrica et vaga, ut semper nobis sint dolendi caussæ. Quam alte penetret ejusmodi jactura parentum corda, ipse expertus, quamvis minori caussa, utpote qui bene multos superstites possideo.

Miror unde Tuus contraxerat abscessum pulmonum; an ab acido? cur vesica bile vacua nisi ab acido?

Optaveram Te cum nob. conjuge apud me videre ad prandium d. 17 hujus mensis; nunc nolo Te videre, qui moestam sauciatorum parentum faciem æquo animo intueri non sufficerem; heu miserrimi nostrarum re[rum] in hoc tempore fugitivo status: nihil stabile hic et perpetuum. plura nobis adversa quam secunda occurrunt: tamen feremus quod mutari nequeat, volentes nolentes.

varia scriberem hodie, sed non sufficit animus.

Moestissimæ Matri mea officia dicas. video tanquam coram ejus lacrymantes rubras genas, coarctatum cor, pressos pulmones. video domum vestram suavissimam resonare gemitibus et suspiriis, nequeequidem miror: amisistis tertium conjugii vestri pignus, ultimum bonorum hæredem omnium. Quam variis calamitatibus infans educitur a gravida parturiente puerpera matre, nobis optime constat, quot insomnibus noctibus educatur, experti sumus, et spes tamen jaceat coloni.

Quævis fausta Tibi animitus voveo, nec sustineo ultra.

Upsaliæ 1759 Aug. 14.

Utanskrift och sigill som pa bref. 931.

997.

Min Kiäre Broder.

Wij fägna oss alla at snart få se här en nadig Konung, en wis Drotning, en hurtig Arfprintz och en skiön Printzessa.[1]

Hoppas då få under mitt tak min kiäraste giäst Hr Arch. Bæck.

i dag dog Voitländer[2] af apoplexie.

Älliest är här tämmeligen tyst; jag har på ett par weckor intet hört af några koppor i staden, fast de utom staden äro nog häftiga; Upsala febren är rarare i Upsala än i Stockholm; Adjuncten

Sidrén[3] är litet siuk på Haga hos fru Falkenberg,[4] att hans fru med dett hon bär uti obscuro, måste resa dit.

i dag har warit en hiskelig blåst och storm, med regn; jag hoppas att där äfter [ej] blifwer siukt. Voigtländer, ehuru han intet kunne gå, åkte ut at jaga, men kom hem siuk i lördags och i morros dog.

Lät mig wetta när M. Br. kommer hit, till hwad dag; och håll till godo en fattig wäns ringa lägenhet.

jag förbl.

Min Kiäreste Broders

Upsala d. 10 sept. 1759. lydige tienare Carl Linnæus.

Utanskrift och sigill som på bref. 931.

[1] Höst-Termin war LINNÆUS Rector, då DERAS MAJ:ter och PRINS GUSTAF med PRINSESSAN besökte Upsala och woro äfwen i Academien, då LINNÆUS [den 25 September] orerade för Dem, och de woro rätt nöjda med Swenska Orationen» (*Egenh. anteckn.* s. 59).

[2] JOHAN EBERHARD VOIGTLENDER, född 1698, stadsfältskär i Upsala, titul. hofmedicus och assessor, död 1759. Jfr TH. M. FRIES, *LINNÉ, lefnadsteckning* II bil. s. 34.

[3] JONAS SIDRÉN, se bref. 26 not. 3; var gift med v. Borgmästaren i Upsala ANDERS BORELLS dotter WENDLA.

[4] Öfversten HENRIC FALKENBERGS genial ANNA MARIA MÖRNER AF MORLANDA, född 1699, död på Haga i Svinnegarns socken (Upland) 1767.

998.

Wälborne Hr Archiater

Min K. Broder.

Det war wähl jag engång fick bref af Min K. Broder, som jag ej wiste om han war siunken äller död.

war så gunstig och determinera den feber, som så mycket grasserat i Drotningholm; med hwad kiänneteckn skillies han ifrån Upsala feber: de store practici kunne gifwa oss många species, om de behagade, så att werlden engång blefwe wisare.

Men hwad hypochondrie har intagit M. K. Br. som will taga afskedd? will M. Br. accordera och taga store pgr? äller will min

Bror kasta bort tiensten? kiära betänk sig; här är en hard werld, wärre blifwer hon. Min Bror har nu inga barn: får wähl: M. Br. wille engång gierna hafwa tiensten; begiära häller vicarius på ett ahr äller tu: att ligga på Drotningholm är Marstrand, men här är ingen tienst utan beswär. Min Bror tycker kanske att beswäret är större än lönen: men det är ej så; M. Br. är rik och därföre tycker sa. säg mig om en enda som tagit afsked giort wisligen, äller det icke ångrat? De le at M. Broder sedermera och föraehta, och Asninnor torde komma i stället, som förhäfwa sig. Min Br. kan giöra godt wid hofwet: giöra godt är dett förnämsta af wår lefnad. En annor blefwo Præses Collegii: twij skam.

Min Br. will sielf skiära guld med tälgknifwar om hösten, då siukor gå i stockholm; men M. Br. må wara säker att det warar ej längre, för än idioter komma, winna credit; och M. Br. blifwer utur modet. Det är ej Medicamentet, som giör curen merendels: det är mer än 2 gånger sophisterie. Det är intet Medicamentet som patienten åtnöjes med, utan läkaren måste gå in i hans passioner, och palliative söka hielpa. är icke så? nej tag intet afsked, för Guds skull intet.

Men hwad skulle Herrskapet här, så många blifwa en enda Biörns död, hela wår stad i uppbrot; jag stackar, som ingen ting mindre kan än parlera, skall bära swinhufwudet, wara tahlman, orator på academien, löpa åter poenal. Gud gifwe både biörn och Elg och jägmästare warit 100 mihl borta

jag har 1000 myror i hufwudet.

Helsa nådiga fruen.

Min K. Broders

Upsala 1759 lydigste tienare

d. 21 sept. C. Linnæus.

(Utanskrift och sigill som på bref. 928.

999.

Min Kiäreste Broder.

De Kongl. hafwa warit här och wist sig rätt nögde och nådige. jag har under mitt Rectoral blefwit hedrad med många giäster: saknar ingen mer än min K. Broder.

jag har fått Profess. Olof Acrells Bok[1], som är rätt wacker och sincer; nu är quæstionen om han skall blifwa Doctor.

På ena sidan är det wist, att han meriterade och att det kunne med alt skiähl honom offereras.

På andra sidan blifwer quæstio, om det är ratione status.

Min K. Brors rena utlåtande beder jag mig få med första inhämta; som det är en angelägen quæstion.

Vale et fave Tuo

Linnæo.

Saknar datum, men är säkerligen skrifvet i slutet af September 1759.

Utanskrift och sigill (endast fragment) som på bref. 928.

[1] O. Acrel, *Kirurgiska Händelser, anmärkta och samlade uti K. Lazarettet och annorstädes* (Stockh. 1759).

1000.

Viro Illustri
DD. ABR. BÆCK
Archiatro Præsidi
S. pl. d.
Car. Linnæus.

Lætor quod valeas et mei non sis immemor.

1. Arthritis et Rheumatismus, nescio an ab ullo fuere relati ad morbos acutos vel referri debeant. sunt certe maxime chronici, adeoque non febres. Quaeso ne curam numeres inter signa morborum.

Cura vulgo duplex audit morborum Palliativa et Empirica. palliativam vocamus rationalem, sed cura vera non est.

2. Phlegmone. e. gr. a contusione oritur inflamatio, sed ideo non Phlegmone. nec inflamatio et Phlegmone idem sunt. Potest esse inflamatio absque febre.

fixam terminorum notionem me non observasse vellem demonstrares; puto me hanc magis observasse quam ullus alius.

3. Morbus unus per alterum non debet dignosci; ego vero ut paucis verbis definirem morbum, citavi terminos in alio morbo explicatos; quod non est dignoscere unum ex altero. — Methodum velis magis naturalem, quae procedit a simplicibus ad magis composita; idem et Botanici omnes urgent; et quod incipiamus dignoscere plantas incipiendo a fungis, muscis, filicibus, procedendo ad

plantas perfectiores, vel qui dignoscat machinam humanam incipiat a zoophytis, conchyliis, insectis, procedat ad Pisces, Aves demum ad Hominem, qui error satis dudum demonstratus est.

4. Parum refert utrum morbi externi vel interni primo loco ponantur. Non fero chirurgorum parisiensium arrogantiam, qui ex hoc principio demonstrare conantur, quod Medici ab iis lucem et fundamentum mutuentur.

5. Gangræna sit morbus tam externus quam internus. Si vel omnes homines gangræna aut Peripneumonia morirentur, nihil inde sequitur. Hydropici etc. itidem moriuntur gangraena, ideo hydrops non affinis febrium.

Gorteri methodo nullam vidi magis absurdam et a legibus systematicis alienam.

6. Morbi generales solidor. fluidor. &c. non pertinet ad semioticem sed aitiologiam. calamitas seculi ex eo oritur, quod medici confundunt caussam cum figuris externis.

Debet a Practico alia methodus institui, quæ demonstrat caussas: doleo magnopere quod ejusmodi methodus genuina etiamnum deficiat.

Tradere morbos infantum, partium &c. sub uno capite, est idem quod dudum Botanici, dum Systemata plantarum a loco in quibus nascuntur tentarunt.

7. Dysmenorrhœa et Menorrhagia non magis affines inter se quam diarrhœa et obstipatio, ignis et glacies; quod idem de Parturitione et Graviditate valet.

Siphylitidem quod attinet, fateor quod nullus morbus mihi magis difficilis fuerit referre, nec dum ipse satisfactus mihi.

8. Anxietas est morbus forte quem non novisti, nec potuit Tibi innotisse, nisi eo laboraveris. ego semel per 1/4 horæ eo detentus fui. Sed de eo aliquando v. D. coram dicam. potest esse symptoma febris; potest et esse absque omni febre. a difficili transitu sanguinis per cor creditur oriri; forte ita; certe minime a difficili transitu per pulmones, ut perperam Boerhaave.

Carpologia sit symptoma, sed in diversissimis morbis; in senibus absque alio morbo manifesto[1].

Ill. Canc. Aul. Carleson[2] hodie apud nos constitutus jubet hæc raptim examinare.

vale et fave.

d. 29 januar.

1760.

Utanskrift:

Archiatren
Wälborne Herren
Hr Doctor Bæck
Stockholm
Ulricsdahl.

Sigill V (sönderbrutet), rödt lack.

[1] Den 5 December 1759 ventilerades i Upsala LINNÉS disputation *Genera morborum* med JOHAN SCHRÖDER som respondens. Antagligen är det några med anledning däraf af BÄCK gjorda spörsmål, som i detta bref besvaras.

[2] EDVARD CARLESON, se bref. 243 not. 7.

1001.

Min Kiäreste Hr Broder.

Nu har commissarien Clerck hederligen afritat de mäste Papilioner för Hennes M:t, som ingen kan se utan med hiertans rörelse och affection för deras prydsamhet skull.

Då Hennes M:t war i Upsala, föredrog äfwen jag dessas afritning. Hennes M:t resolverade att Hr Clerck skulle få dem afrita för Hennes Museum,[1] det jag beskrifwit, och at stats secreteraren Baron Düben[2] skulle betala dem styckewis.

När nu Hr Clerck afritat dem, har han begynt låta sticka dem i quarto och ärnar utgifwa dem såsom sitt egit wärck och som 2:dra tomen af sine egne Papilioner, hwar om jag fick spöria och warnade honom på det högsta med bref[3]. Ty jag ser intet annat än Hennes M:t lärer fatta saken, som woro hon bedragen, hälst Hennes M:t är nog jarloux sielf altid om sin sambling.

Jag har bedit honom för alt heligt icke wåga en sådan coupe; ty Hennes M:t, som är så mycket upeldad, torde här öfwer rifwa himmel och jord, och torde där till hafwa alt siäl i werlden.

Om Hr Clerck råkar min K. Br., som jag honom befalt, så gif honom goda råd, som kunna stå i blidt och oblidt wäder. Lät ej wetta för honom at jag här om skrifwit.

Lätt mig wetta om M. Br. gaf min Ryttare de 3 plåtar, jag senast begiärde, så skall jag straxt sända dem öfwer med posten.

Hwad nytt i lärda werlden? jag ligger uti obscuro.
Min wördnad hos Nådiga fru Syster.
förbl.

Min Kiäreste Hr Broders
Upsala 1760 ödmiuke och
d. 22 febr. lydigste tienare
C. Linnæus.

Utanskrift och sigill som på bref. 928.

[1] *Museum S:æ R:æ M:tis* LUDOVICÆ ULRICÆ *Reginæ*, hvilket skulle blifva ett motstycke till LINNÉS ståtliga verk öfver konung ADOLPH FREDRIKS museum (jfr. bref. 928 not. 7), utkom först 1764 och då i reducerad skala.

[2] JOACHIM VON DÜBEN, född 1708, statssekreterare 1759, sedan riksråd och president i kanslicollegium, död 1786.

[3] CLERCK utgaf 1759 det utmärkta planschverket *Icones insectorum rariorum* (med illuminerade figurer). Jfr. bref. 368 not. 1.

1002.

Min . . . . . .

Min K. Broders recommendation för Hr Candidat Österman[1] har jag fått. jag kiänner honom noga. han är swag och hade icke hållit wichten, utan att M. K. Brs recommendation kommit till, som hos mig är maximi ponderis. Det kommer på M. K. Br. som sitter wid styrselen af Medicinska wärket att öfwerse hwad som felar. Han må niuta det samma, som ett par andre wunnit genom sal. Cancellerens intercession för det de warit i Pomeren; och mycket häldre då Præsidenten i Collegio Medico så godt finner.

Hans Excellence Riksr. v. Höpken blifwer säkert wår Canceller, fast icke ännu är voterat[2].

. . . . Broders
Upsala 1760 ödmiuke tienare
d. 14 Martii. Carl Linnæus.

Utanskriften och en tredjedel af första bladet äro bortrifna, hvarigenom några ord saknas.

Sigill V, rödt lack.

[1] MAGNUS GABRIEL ÖSTERMAN, född 1730, medicine doktor i Upsala 1760, provincialmedicus i Lifgedinget i Södermanland samt medicinæ et historiæ naturalis lector i Strängnäs, död 1794.

[2] Universitetskanslern CARL EHRENPREUS afled den 21 Februari 1760, hvarefter ANDERS JOHAN VON HÖPKEN (se bref. 345 not. 5) utsägs till hans efterträdare.

1003.

Illustri Præsidi
DD. ABR. BÆCK

S. pl. d.
Car. Linnæus.

Amicissimas Tuas hodie habui; pro quibus gratissimam rependo mentem.

Cum 3bus deputatis a salutandum novum Cancellarium Illustriss. D. v. Höpken Holmiam proficiscar v. D. die veneris aut saturni, quamvis invitus, qui non tam facile Holmiam vestram petam.

Spero Te me visurum, si liceat, dum tota aula morbo laboret. Nullus tamen dubito quin unicam mihi concedas horulam, in quam responsiones ad reliqua differo. vale.

Upsaliæ d. 18 Martii 1760.

Utanskrift och sigill som på bref. 928.

1004.

Viro amplissimo et illustri
DD. ABR. BÆCK

S. pl. d.
Car. Linnæus.

Devotissimas reddo pro præstitis mihi amicitiæ infucatæ documentis Holmiæ, dum ultimo Te salutabam. Doleo tantummodo, quod oblitus sum Tecum loqui de Martino[1] nostro, qui vivit in summa pauperie, in urbe Bergen Norvegiæ, ubi ne obolum possidet. Procuravit ipsi Episcopus Aboensis DD. Menander[2] stipendium Ekenstubbianum, sed tamen nullos inde potest reportare fructus, cum nulla se offerat occasio transmittendi pecunias. Scripsi et oravi D. Wargentin, quod Academia scientiarum aliquot ipsi prænumeraret pecunias; at rescripsit nullum esse Holmiæ, qui commercium coleret cum Bergensibus, adeoque non posse mittere

wexel. Quidquid sit, non deberet hic juvenis perire, antequam descripserat quæ ibi didicerat de caussa Elephantiasis[3] et ulcerum cachoeticorum, in augmentum singulare artis salutaris. Quæso ideo loquaris cum D. Wargentin et in academia, quo habeat unde vivat, ne pereat nobilissima observatio. Certe ante eum nullus vidit *conchas anomias*[4], alias quam petrifactas; ille remisit vivas, cum suis animalibus, toto coelo a reliquis conchis diversas.

Pulcherrimi sunt versus hi nostræ Nymphæ[5], de *Tinea cucullo mutabili*[6]; ceterum Polypus mutat colores secundum lapidem cui adhæret, quemadmodum et Chamæleon.

Vale et vive cum Tua.

Upsaliæ 1760 d. 11 april.

Laga äntel. att Ass. Wahlbom äller Kiæhler får Amiralitets beställningen[7], men för all ting ej den tredie, ty han är ej att comparera med de 2 andre, utan wärkel. en idiot: näst alla hans båtsmän äro döde i winter, som här säges, neml. dem han haft under sin cur.

Utanskrift och sigill (sönderbrutet) som på bref. 928.

[1] Anton Rolandsson Martin, se bref. 319 not. 1 och 332 not. 1.

[2] Carl Fredrik Mennander, se bref. 313 not. 3.

[3] Jfr. bref. 333 not. 1.

[4] *Anomia patelliformis* Linn. Faun. Suec. ed. II p. 521.

[5] Härmed afses antagligen Hedwig Charlotta Nordenflycht, bland hvilkens dikter finnas »fabler» om insekter (silkesmasken, biet o. s. v.); någon hennes dikt om klädesmalen är dock icke känd.

[6] Den vanliga klädesmalen, *Phalæna (Tinea) tapetzella* Linn., hvars larv omgifves af ett cylinderformigt hölje, af olika färg allt efter färgen på de tyg eller hudar, som den söndergnager (jfr Faun. Suec. ed. II p. 364).

[7] Den, som erhöll platsen, var M. Kähler.

1005.

Min egen Hr Broder.

Äfter Min K. Broders råd har jag hållit mig stricte wid Hr Profess. Acrells nödiga hitresa, om honom må offereras promotion[1].

Nu när Archiater Rosen ankom, paminte han att det woro hela Collegii Medici åstundan att honom offererades promotion, där på ock Professoren wore angelägen; min collega drif där på att bref

här om borde afgå till ill. Cancellarium[2]. Bägge[3] berättade Professorens siuklighet och olägenhet att resa hit med mera. jag har ännu hållit mig fast wid min resolution, till des jag emedlertid fingo inhämta Min K. Broders mening. jag wet att Prof. Acrell står wähl hos illustrissimum; jag har hört att Arch. Rosen saken incaminerat hos hans Excellence, som den skolat aggreerat: jag tror det sker antingen jag samtycker äller intet. Låt mig få min K. Broders tanka nästa post på wår gambla tro

jag förbl.

Min Hr Broders

Upsala 1760 ödmiuke tienare

d. 5 Maji. Carl Linnæus.

Utanskrift och sigill som på bref. 928.

[1] Förslag hade väckts, att den framstående kirurgen Olof Acrel skulle, fastän han ej aflagt akademiska examina, göras till medicine doktor, antingen utan vidare eller efter ett colloquium familiare med medlemmarne af Upsala medicinska fakultet. Af detta bref framgår, att Bäck ifrigt tillrådde det senare, och att Linné instämde häri. Säkerligen berodde detta därpå, att annars andra, mindre förtjänta kirurger skulle göra anspråk på samma utmärkelse, samt att därigenom Chirurgiska societeten skulle få ett vapen att använda i sin fejd med Collegium medicum.

[2] Se bref. 44.

[3] Rosén och Aurivillius.

1006.

Min Kiäreste Hr Broder.

I förgårs war Profess. Acrell här, på mitt enwisa påstående; men till olycka war min Collega Lifm. Aurivillius i stockholm. ty associerade jag mig Arch. Rosen, och bod honom med Rosen komma up i Facultets rummet, där wij discurerade widlöftigt uti hwariehanda delar af Medicinen; jag förde till Protocoll, huru Faculteten funnit han[s] bok[1] för ett extraordinairt specimen; och att en som distinguerat sig med insicht uti åtskillige delar af Medicinen till anselig fullkomlighet borde hedras och distingueras; at faculteten därföre åstundat, det Doctors hedren måtte honom tilläggas, men som ett sådant præjudicat intet kunne annat än lägga en oppen wäg äntel. för chirurgis, som woro utan erudition,

till samma heders undfående, hade Faculteten kallat honom till examen, som där uti till de mästa delar giort faculteten fullt nöje; och därföre nu resolverade &c.[2]

Hwad Min Brs trägård angar, sa lofwar jag här med heligt att hwad frutex och arbor som här finnes in duplo skall stå M. K. Br. till tienst, då den kan tola climatet. Ty blifwer M. K. Brs obligation att en gång besöka mig, och dem utse. Min Br. giör alt för artigt, som utwällier ett sådant speciellt argument till sin trägård, ty hade M. Br. äfter allmän error, welat cultiverat alt hwad wackert, wähllnftande, Medicinskt, curieuxt &c. warit, så hade alt samans more gentis nostræ stannat uti projectmakerie. Min Br. får då en sådan trägård som Boerhave hade, och nu Banting i Holland och flere i Engeland.

jag tackar ödmiukast för gunst emot Min son; nu är honom omögeligt, medan terminen påstår; ty han har ock sine disciplar, kan ej resa utan Cancellarii Illustrissimi lof; och nu har han mäst att giöra i trägården, ty jag tynges alt mer och mer och står ej ut med att minnas alt; men får han här af profitera framdeles, är han lyckelig och jag oändeligen förbunden. i dag och i morgon måste han så öfwer 200 slags rare frön, som jag nys fått från åtskillige orter.

i går kom unge Dr Burmannus,[3] en ganska wacker och dygdig gosse, samt där jemte sedig och quick; fadren will hafwa honom till sin successor; han är enda barnet, och altså rik.

jag önskar att min K. Br. må snart blifwa restituerad ifrån sin elacka gicht; det fägnar mig att han ej är af wärsta slaget.

Dr Fick[4] dog hastigt pa landet af en Pleuresie hos sin tillkommande måg. det blifwer ett uselt hus; många barn, ingen egendom.

Min wördnad hos nådig fruen.

jag förbl.

Min K. Broders

Upsala 1760 — ödmiuke tjenare

d. 22 Maji. — Carl Linnæus.

Utanskrift och sigill (söndrigt) som på bref. 928.

[1] Se bref. 999 not. 1.

[2] Medicinska fakultetens af LINNÉ skrifna protokoll för den 20 Maj 1760 lyder sålunda: »Som Hr Professor Acrel distinguerat sig så märkel. ifrån alla an-

dra Chirurgis genom en solid erudition i alla Medicinens delar, och en widlöftig praxi Medica uti Residencet, men förnämligast genom sin artiga bok om curer i Lazarettet, som är en juvel full af så många härliga observationer med mera, fant faculteten skäligt att distinguera honom ifrån de olärde och sämbre genom Doctors gradens offererande till honom. Men som den fruchtade att ett sådant præjudicat torde gifwa anledning till misbruk, wart han af Fac. D[ecano] anmodad att här in loco wisa genom discurser sin insicht, hwarföre han af oss närwarande i hwariehanda som till Medicinen hörde blef hörd, besynnerl. i alla de delar som constituera essentielt en Medicus, wid hwilket alt han wisade den färdighet, att Faculteten icke ägde många af sådan experience och lärdom; ty fant faculteten att han borde med alla tillbörliga elogier hos illustrissimum recommanderas med sanfärdelig berättelse, att han i alla delar wisat faculteten, att han äger den insicht, som någon tillförene promovendus kunnat præstera, och hos faculteten alldeles approberades». — Den 30 Maj ankom kanslerens svar, hvari uttalades hans »särdeles nöje öfwer det Faculteten welat offerera professor Acrel doctors graden, hwilket i högsta matto nådigast confirmerades».

[3] NICOLAUS LAURENT BURMAN, se bref. 43 not. 1.

[4] JOHAN ERIK FICK, se bref. 556 not. 1.

1007.

Min Kiäreste Hr Broder.

Nästkommande d. 16 junii blifwer här promotion i Medicinen; jag har stådt emot så mycket jag kunnat: en hop äro rätt goda, men några af Edra Medicis wid expeditionen, som fingo så starkt promotorial af Commenderande Generalen och illustrissimi råd, att låta dem komma fram, blifwa promoverade, som wähl kunnat wäntat ett par åhr; dock äro och desse någorlunda passable;[1] men jag hisnar, då jag hörer att en hop gossar blifwit promoverade i Gripswald, som jag wet wist ej kunna läsa medicinen innan till. Maken har wähl Sverige aldrig haft, ehuru många warit släta nog. Det giör mig ondt att under M. K. Brs regemente sådane skola existera.

M. Br. giör bäst om han begiär sådana slag, som kunna bequämligast sås, af norre americæ wäxter och buskar, utom Ptelea, som här lätt sås.

Wisserligen maste jag en gang föra D. Burmannus till Drotningholm och Ulricksdahl att där se raritéterne, allenast han först lärer här att dem rätt se.

jag förblifwer

Min Kiäreste Hr Broders

Upsala 1760 ödmiuke tienare
d. 29 Maji. C. Linnæus.

En stor del af brefvet (genom utspildt kaffe?) oläsligt.

Utanskrift och sigill saknas.

[1] Hvilka de voro, som då promoverades, framgår af bref. 44 och 45. Om dem, som LINNÉ endast motvilligt medgaf få promoveras, lemnar Medicinska fakultetens protokoll för den 22 Augusti 1759 följande upplysning: «Stickman och Palmærus wiste så swag kunskap, at Faculteten, endast i afseende till deras tjenst wid Arméen uti Pommern, och den kostnad de nu gjordt, kunde antaga dem såsom Licentiater, men med willkor, at ej wid nästa, utan derpå följande promotion, söka graden. — De hade ett års tid gjordt tjenst wid Fält-Lazaretterna i Pommern, och hade nu Öfwer-Ståthållarens och Generalens en Chef Lantingshausens föreskrift till Hans Excellence Academiens Canceller, att snart blifwa befordrade till Examen, och derpå följande Promotion».

1008.

Min Kiäreste Hr Broder.

jag märker på alt att min k. Broder ej tänker mer hälsa på sin tienare.

jag har ej haft tid denna terminen att disputera[1].

Systemet lägges nu upp af Salvius å nyo[2]: i förtret mot Halliska editionen; ty Leidiska æstimerade han intet.

Blomen[3] lärer giöra all sin flit att observera. Min k. Br. har hedrat sig emot honom; det han i all sin tid wördar.

Mine 2 Doctorer[4] sätta mig dageligen full arbete, som på kort tid wela se och lära alt.

Så har Min Br. wärkeligen warit podagricus.

jag har fått widlöftig recite huru det skedde, att Kratsensteins bok om conchilia Regenfusiana blef improberad af Kon. i Danmark[5].

Ahlströmer[6] och Logie[7] hafwa artigt observerat i Spanien. jag hoppas at Solander lärer nu wara i London.

Brander[8] har i Algier artigt beskrifwit Hyænam.

Vandellius[9] skrifwer om artiga saker från Padua.

Af Kramer[10] från Öster rike har jag äfwen haft artige observationer.

Gud hielpe Nådiga Fruen att wähl genomgå sitt förestående beswär.

jag förbl.

Min K. Broders

Upsala 1760 — ödmiuke tienare

d. 1 julii. — C. Linnæus.

Utanskrift och sigill som på bref. 933.

[1] Denna uppgift är så till vida oriktig, att disputationen *de politia naturæ* ventilerades den 29 Mars, med H. CHRIST. DANIEL WILCKE såsom respondens.

[2] Hvad härmed menas, är oklart. Systema Naturæ ed. X utkom 1758—59, och föga troligt är, att en ny upplaga redan 1760 skulle börjat »läggas upp af SALVIUS å nyo»: detta skedde först 1766—67. — Däremot utgafs 1760 i Halle ett aftryck af edit. X med företal af JOHANN JOACHIM LANGE (se bref. 640 not. 1). — Af edit. VI utgafs 1756 i Leyden af J. FR. GRONOVIUS en »*editio multo auctior & emendatior*»; rättelser och tillägg hade häri gjorts beträffande växterna af LINNÉ, beträffande insekterna ur arbeten af DE GEER och REAUMUR.

[3] CARL MAGNUS BLOM, se del. III s. 270.

[4] J. CHR. D. SCHREBER och N. L. BURMAN.

[5] Se bref från KRATZENSTEIN till LINNÉ Octob. 1759, tryckt af J. C. SCHIØDTE i *Af Linnés Brevvexling* s. 387.

[6] CLAS ALSTRÖMER, se del. III s. 13.

[7] FREDRIK LOGIE, se bref. 466 not. 1. I Medicinska fakultetens protokollsbok har LINNÉ antecknat, att han var född den 12 Juli 1739, inskrefs i fakulteten 1758 och slutligen blef officer. I GIÖRWELLS *Brefväxling* V s. 100 omtalas, att han efter vistandet i Upsala »återkom till Alger, for 1766 till Italien och därifrån til England, engagerade sig där uti Ostindiska Compagniets tjenst, och reste 1768 till Ostindien med en Fregat, men om hvars öde man alt sedan ej fåt någon den minsta underrättelse».

[8] ERIK BRANDER (SKJÖLDEBRAND), se del. III s. 300 och bref. 616 not. 1.

[9] DOMINICO VANDELLI, bref. 486 not. 1.

[10] WILHELM HEINRICH KRAMER, militärläkare i Temeswar; författare till *Elenchus vegetabilium et animalium per Austriam superiorem observatorum* (Wien 1756).

1009.

Amico Suo suavissimo integerrimoque
DD. ABR. BÆCK.

S. pl. d.
C. Linnaeus.

Rationem redditurus tarditatis meæ in scribendo, scias me magis laborasse sub feriis hisce æstivalibus,[1] quam alii inter ferias. Mense julii docui publice in Horto omni die a 10 ad 12:mam; et dein curam gessi peregrinorum meorum. Mense Augusti attentissime pervolvi et nomina adscripsi plantis capensibus D. Profess Burmanni[1], quas ille solus habet in orbe fere omnes; examinavi, duro sed suavi labore, partes omnes minutissimas, quas in meum usum converti, ne quidquam dolerem amissas, dum restituerem plantas. Mense Septembri omni die legi tres horas pro Ruthenis 5 nobilibus[2], scilicet hora 10 Botanica, 11 Zoologica, 3 Mineralogica. Successivas dein horas non reliqui frustra abire; sic ego abortivam colo scientiam, dum vos auream praxin exercetis. Certe horæ ita fuere nullæ, ut tota mensa repleta jaceat litteris, ad quas respondere non potui.

Dicunt filiam D:ni Ihre[3] tibi affinitate nobilissima junctam fore.

Lætor quod D. Solander sit exceptus apud Anglos; nec dubito quin, si intelligatur, ejus authoritas apud eos quotidie crescat.

Habui litteras e Gallia australi, ubi Medicus magni nominis curam instituit felicissimam cum ægro, qui pro insanabili ab omnibus habitus est, et laboravit Siphylitide scrophulosa cum exostosibus anchylosi cubili, ulceribus cancrosis labii, hectica, simplicissimo infuso plantæ unicæ; usi sunt galli eo medicamento per 10 annos summo cum successu, sed semper in refracta dosi. Ejusmodi ægros habetis in vestra urbe plurimos, qui ab antiqua siphilitide ejusque reliquiis laborant per integram vitam, nec possunt curari. Medicamentum dicit Auctor curæ se habuisse tamquam arcanum a Medico gallo et ille a Sueco medico, adeoque inventionis gloriam offert illi sueco[4].

Annon aliquis Westerman[5] Holmensis redierit a suis itineribus Holmiam; si noveris, quæso mihi indices, cum habeat pro me semina aliquot.

Vale et vive diu felix in ornamentum rei medicæ.

Upsaliæ 1760
d. 19 septembr.

Utanskrift:

Archiatren
Wälborne Hr Doctor Bæck
frijhr. *Stockholm.*

Sigill V. rödt lack.

[1] Jfr. bref. 310 not. 2.

[2] Tre bröder DEMIDOFF samt deras guvernör schweizaren J. R. v. VALLTRAVERS. Hvilken den femte var, är osäkert; kanske den f. ö. obekante DEMEDOROS eller ock CHR. E. HOPPIUS.

[3] Professor JOHAN IHRES äldsta dotter MARGARETHA CHARLOTTA, född 1742, död 1770; gift 1764 med Öfversten DAVID SAMUEL SILFVERSTOLPE.

[4] LINNÉ trodde sig i *Solanum Dulcamara* hafva funnit ett utmärkt botemedel mot syphilis, hvarom han underrättade SAUVAGES. Jfr. disputationen *Dulcamara* (1771).

[5] JOHAN WESTERMAN, född 1730, student i Upsala 1748, slutligen adlad med namnet LILJENCRANTZ, friherre och grefve, president i Kommerce-collegium, död 1815; företog i yngre åren vidsträckta utländska resor.

1010.

Min K. Hr Broder.

Af Hr Gronovius har jag äfwen fått ett exemplar af hans Historia Regni Animalis & Lapidei[1] för Min K. Broder, det jag i går gaf Hr Rothman[2] att lämna i M. Broders händer.

Älliest uti novis literariis har jag nyl. fått

Sebæ 3:die tome[3], med sal. Artedii beskrifningar på fiskar. wärket har de prächtigaste figurer äfwen på snäckor, men confusast utgifwit af den okunnigaste i dessa saker.

Allionii Flora Nicæensis[4] har rätt rara och artiga örter, som man icke förmodat finnas i Europa, med Ludwigs[5] methode och mine namn.

Leysers Flora Halensis[6] compendium, äfter min method.

Jacquins plantæ americanæ[7] med många nya genera och species äfter min methode. wärket är excellent, men nog kort.

Brissons 2 tomer om foglar[8]; methoden underlig, blandar Hökar, Höns, sparfwar &c. hopcompilerat, men äger där uti alla de rare foglar af Reaumurs cabinet.

Roques[9] frön, samblade i Ægypten, har jag fått allesammans.

En disputation om *Chinesernes Emporistis*, men en myckenhet örter och insecter från åtskillige orter.

jag förbl.

Min K. Broders

Upsala 1760 ödminke tienare
d. 19 decembr. C. Linnæus.

Utanskrift och sigill som på bref. 928.

[1] Laurentius Theodorus Gronovius, *Bibliotheca Regni Animalis atque Lapidei* (Lugd. Bot. 1760).

[2] Johan Gabriel Rothman, se bref. 506 not. 2.

[3] Albert Seba, se bref. 553 not. 5.

[4] Carlo Allioni, se bref. 486 not. 2; bland hans skrifter är ock *Stirpium præcipuarum litoris et agri Nicæensis enumeratio methodica* (Paris 1757).

[5] Christian Gottlieb Ludwig, se bref. 638 not. 1. Den här nämnda boken kan näppeligen vara någon annan än *Definitiones generum plantarum*, hvaraf en ny edition utgafs 1760 af Georg Rudolph Boehmer.

[6] Friedrich Wilhelm von Leysser, *Flora Halensis* (Halle 1761).

[7] Jfr. bref. 533 not. 2.

[8] Jfr. bref. 340 not. 6.

[9] Daniel de la Roque, se bref. 484 not. 3. Hans här omtalade frön äro säkerligen de af Donati samlade, som omtalas i bref. 360 not. 3.

1011.

Wälborne Hr Archiater
Min uprichtigaste Hr Broder.

Den uprichtigaste wänskap, som min K. Broder städse hållit warm för mig, ärkienner jag med all uptänkelig wördnad, och af uprichtigaste hierta önskar, att den alsmächtige Guden täckes i nu ingående och många påfölliande åhr bekröna Min K. Broder, Nådige fruen och lilla sonen[1] med all sielfönskelig sällhet, då jag

tillika utbeder mig den förmonen att beständigt få äga uti M. K. Br. den enda trogna wän jag har här i wärlden. Herren wälsigne hela M. Broders hus. jag är

Min förtrognaste Hr Broders

ödmiuke tienare

Datum. namnteckning och sigill bortklippta.

Utanskrift som på bref. 933.

[1] Under 1760 föddes å nyo en son, som fick hjärtevännens och fadrens förenade namn Carl Abraham. Äfven han hade dock svag helsa och afled den 17 November 1776.

1012.

Illustri D:no BÆCK

S. pl. d.

Car. Linnæus.

Ab eo tempore, quo responsorias dedi ad Tuas, Amicissime, circa initium anni, nullas a Te habui: lætor quod ex hodiernis Te valere et me amare intelligam.

Misisti novam Theæ speciem cum studioso, quæ constabat foliis Rubi vestri Norlandici[1].

Me tenent quotidie Lectiones publicæ & privatæ; una hora publicis, duæ russis, una Danis[2], una privatis variis; adeoque 5 quotidie horis docere teneor; reliquas pro nova editione Faunæ[3] servo, quæ jam sudat.

Habui literas non a Swietenio[4] solum, sed et a Jacquinio[5], cui potius fidem in Botanicis adhibeo, *quod Cicuta ista sit verum Conium.*

Quem eligamus Cancellarium non dum nobis constat, quamdiu ignoramus, quot et quos ex senatorio ordine superstites nobis concedatis.

Nisi distinguantur doctores a PseudoDoctoribus, res acta erit de fama et fide Doctorum nostratum.

Si ætas, valetudo et familia concederent, ego præficerer Collegio Medico et Horto Botanico instruendo et Museo jam adornando Madritii, cum stipendio apud nos Senatorio. Sed non ulterius novas spes pono oblitus conditionis meæ. O quanta dementia spes longas incoantium.

Labuntur in obscuro dies mihi et lateo paucis contentus. Transeant Tui dies amœni cum dulci thori socia suavissimoque filio in summa rerum Beatitudine.

Upsaliæ d. 2 Martii
1761.

Utanskrift och sigill (söndrigt) som på bref. 928.

[1] I disputationen *Potus Theæ* omtalas, att en norrlänning rekommenderat torkade åkerbärs-blad såsom förträffligt te-surrogat.

[2] MATHIAS HAGEN och CHRISTIAN ELOV MANGOR.

[3] Andra upplagan af *Fauna suecica* utkom 1761.

[4] GERHARD VON SWIETEN, se bref. 533 not. 1.

[5] NICOLAUS JOSEPH VON JACQUIN, se bref. 533 not. 2.

1013.

Mortalium Amicissimo
DD. ABR. BÆCK
Archiatro

S. pl. d.
Car. Linnæus.

Tuas habui et lætatus sum, me invitas, Amicissime, Holmiam, qui Tuum [!] videre apud se recusasti fere per decennium. Ego procul a Jove, procul a fulmine potius lateo, dum Tu aurum secas securi. Doceo quotidie per 5 horas; 8:va Danos, 10 publice, 11 & 12 Ruthenos, 2:da privatim, die martis et veneris post meridiem per 3 horas emaciat correctura Faunæ, reliquum tempus vix sufficit scribendo additamenta; vix sufficio mihi ipsi, quare hæc scribo hora 2:da noctis. vellem equidem videre Hortum Tuum, at nolo videre Holmiam. Optime in Tua aula habito; sed potius in parva domo sed mea. Metuo Metropolin; video quam vana sint omnia, et quam misera conditio mortalium, ubi homo homini pessimus. Video quam falsum sit bene merendo proficere. Talpæ morienti aperiuntur oculi, nec juvat teste Salomone muneri suo rite præesse. Miser homo, quot inanibus curis emaciet suum corpus ut fata approperet.

Literas habui a D. Solandro, in quibus describit maximum apparatum Anglorum pro arcana expeditione et nonnulla nova in augmentum artis meæ.

Quomodo se habet vestra controversia cum Chirurgis, de qua varii apud nos varia murmurant; nec possum ab ullo rite intelligere.

Devota mea officia dicas nobilissimæ Conjugi et nato exoptatissimo. vale.

Upsaliæ 1761 d. 3 April.

Utanskrift och sigill (söndrigt) som på bref. 928.

1014.

Wälborne Hr Archiater
Min K. Broder.

Nu begynner jag längta att få tala med min K. Br. men hwarföre will M. Br. aldrig mer se mig i Upsala? jag ligger inne i Upsala och leds nu så mycket wid ferier, som jag för ut trotnat wid arbete. får jag något godt sällskap, skall jag resa på en, högst twå dagar till stockholm; fast jag icke har det minsta att giöra där. *sed amant alterna Camenæ.* men att resa till stockholm och ej finna M. K. Br. där, woro att gå till siös utan att få någon fisk.

Lätt mig därföre wetta, om M. K. Br. är i staden äller huru länge M. K. Br. där förblifwer.

Nytt har jag ej att berätta, mer än det att Ellis[1] har fått rätt på det diuret, som giör äller består af Asteriis columnaribus.

Blom[2] hedrar sig hos tyskarne, som i bref till mig berömma honom mycket.

Näst min wördnad till nådiga fru Syster och hiertungen förbl. jag

Min K:ste Broders

Upsala 1761 ödmiuke tienare
d. 17 julii. Carl Linnæus.

Utanskrift och sigill (sönderbrutet) som på bref. 928.

[1] John Ellis, se bref. 492 not. 5.

[2] Om Doktor C. M. Bloms vistande i utlandet se bref. 592—96.

1015.

Min egen K. Broder.

Nu när ingen will hielpa mig, måste jag wända mig till min egen Broder; jag äger ej mer än en enda gammal bepröfwad wän, som aldrig swikit mig.

Som jag ser att Hr stadtsecreteren Baron v. Düben drager ut med den resolution H:ns Maj:t lofwat mig, Hr Statsecreteren försäkrat mig, och af hwilka Hans Maj:t gifwit åtskilliga skriftelige försäkringar åt åtskillige de jure nobilitatis;[1] altså anhåller hos M. Hr Broder jag på det ödmiukaste, att M. H. Br. som har jus vitæ et necis hos de störste, täckes interponera sin auctoritet, och sitt giällande swärd för mig hos Hr Bar. Düben, att han detta täckes för mig utwärka. Detta är ett steg af mitt lefnads lopp. Kan M. Br. hielpa mig härutinnan, så har Min K. Br. giort äfwen wid detta tillfället mig mer än alt det arbete jag anwändt för wettenskaper. jag lägger detta på Min K. Brors ömma wänskap och förbl.

Min K. Broders
ödmiuke tienare
Carl Linnæus.

Upsala 1761
d. 22 septembr.

Utanskrift och sigill (skadadt) som på bref. 928.

[1] Om Linnés adlande se Th. M. Fries, *Linné. lefnadsteckning* II s. 349—51.

1016.

Min förtrogne wän.

Tack för senast på Ulricksdahl. Det är en hiertans hugnad att undertiden få komma för en nådig Konung och mild Drotning. Gud låte dem lefwa.

War god och tala wid Hr Statssecreteren Baron Düben: bed honom wara så nådig, som Hans M:t sielf, och låta mig få hugna mig af Hans Maj:ts nåd. Det står endast hos Hr Baron

och Stats Secreteren att det expediera; intressera sig hos Herren här om, beder jag på det högsta.

Huru ställer mitt unga Herrskap[1] sig wid Hofwet? jag tror gambla Gubben skall intet blifwa så ogalen hofbuss, allenast han intet retas och förtörnas, ty han tohl aldeles intet skämt. De gamble gubbarne tola intet hasslerie. Men hans Fru knarrar fuller, menar doch intet så illa; Hon är säkert i wälsignat tillstånd; jag skulle tro att hennes nedkomst blifwer först i wårtiden. Då borde hon få warmt rum: ty ehuru hon sielf intet är så kinkug, som wåra andre hoffruer, äro likwähl hennes först framkomne barn ganska ömtolige, at om de hållas kalt, få de snufwa som länge hänger äfter; det är ock icke underligit, ty de äro helt nakne som wåra, och komme af en söderlänsk warm extraction, långt ifrån Lapparnes hemwist. jag har undrat hwarföre Gubben hwar gång han caresserar sin kiäresta, sedan hon blifwit wälsignad, är ond på henne och will liksom flyga henne i lufwen: det giör han aldrig, då honan är lätt på foten. Så snart honan lärt sin unge att gå och klyfwa, håller han sig mer till fadren än henne, och fadren träter på modren, så ofta hon agar sitt barn, som ej sker så sällan. Laga änteligen, att de blifwa så stälde i winter att de kunna ligga tillsammans och warma hwar andra, ty där af trifwas de bättre, lika som wij. men de måste doch bindas litet ifrån hwar andra, att gubben ej rifwer maten ifrån henne, utan att hon kan då gå ifrån honom, annors dör hon af hunger.

Huru blef det med resan till Gref Gyllenstolpe[2]; jag hörde intet sedan af något bref, som war lofwat.

förbl.

Min uprichtige wäns
lydige tienare
Carl Linnæus.

Upsala 1761
d. septembr.[3]

Utanskrift och sigill (skadadt) som på bref. 928.

[1] Till Drottningholm eller Ulriksdal nyligen inköpta apor.

[2] Ulric Nils Gyldenstolpe, född 1689, kammarherre, egare af och bosatt på Torsby i Österakers socken, död 1768.

[3] Datum saknas.

1017.

Amico unico
DD. ABR. BÆCKIO

S. pl. d.
C. Linnæus.

Tuam iterum iterumque devotissimus mihi exoro operam, qui unicus mortalium me amas et simul imperantibus imperas. Secretarium Statuum habes in Tua potestate et si non habeas, poteris per amicorum amicos vincere. Promisit Rex augustisimus, dedit ejusmodi literas aliis; jussit Secretario statuum scribere; se id præstiturum intra octiduum, quod recusavit per duos menses, sancte promisit. Nullum mihi Asylon nisi ad Te optime. Fac pro antiqua Tua fide et amicitia sanctissima, quidquid poteris; impossibile nil est, cum musicus evadat conciliarius Cancellariæ[1].

Garden[2] misit circiter 50 pisces Carolinæ pulchre præparatos, quos examinando dies plures transegi suavissimo in otio; vidi quam infideliter Catesbæus[3] eos in altero suo tomo delineavit.

Legi Raji Synopsin stirpium britannicam, nuper ad methodum meam adornatam et Londini editam[4], secundum meas classes, ordines, genera, differentias.

Misit gubernator Capitis b. spei[5] integram cistam plantarum vivarum, quas transposui et videntur pleræque revirescere. Accepi a D:no Bratt[6] ingentem copiam seminum chinensium, sed hæc pro more solito exsucca et emortua, cum semina corradant ex officinis pharmaceuticis chinenses.

Propediem mihi florebit planta, nescio adhuc num Agaves, Bromeliæ s. Aletris species.

Exspecto quotidie missum librum Gerhardi[7] galli, qui continebit novas observationes Botanicas.

Iterum per Æsculapium, per Floram quondam Tuam amaciam oro, ne desistas antequam procurasti mihi literas Regias.

Vale cum dulci Thori socia et communi vobis nato.

Upsaliæ 1761
d. 16 Octobr.

När jag detta skrefwit, blifwer jag fägnad med M. K. Broders angenäma, som wisar att M. K. Br. ännu kommer ihog mig. Kiära hiertans Broder, släpp honom intet för än M. Br. winner för mig.

I dag fick jag Stipam pennatam, det gräset som M. Br. sedt i frankrike med fiädrar till hela alns längden, det wäxer helt friskt.[8]

jag kan intet taga rätt på Hr Prof. Acrells diur[9]; det war skada at jag ej fick det i spiritu vini; det är artigt och odeterminerat; men måste ses med egna och förfarna ögon. Det är wähl att wij få Landshöfdingen och som jag hörer en spelman till Cancellie råd[10]. Wigerstens son skall wara rätt wälkomen, om han will hälsa på mig. Det woro artigt att få en lärd trägårds mästare.

Min söta Broder, Min hiertans Br. släpp intet Baronen, för än jag får skrifteligit; trottas intet wid denna enda expeditionen för en fattig tienare. Lef frisk och lyckelig.

Det giör mig ondt att chirurgi och Medici skola kasta orenlighet på hwar andra och smutsa Medicinen; Martin[11] träckar i sitt egit näste; *omnis apostata est osor sui ordinis*[12]. Det är en olycka för Medicinen, som just då hon skulle lysa smutsar sig sielf.

Utanskrift och sigill som på bref. 933.

[1] Hvilken här afses, har ej kunnat utletas.

[2] Alexander Garden, se bref. 503 not. 1.

[3] Marcus Catesby, se bref. 265 not. 4.

[4] Härmed afses J. Hill, *Flora britannica, sive synopsis methodica stirpium britannicarum* (Lond. 1760), som endast är en omredigering efter Linnés system af J. Ray's *Synopsis Methodica Stirpium Britannicarum*.

[5] C. Ryk. Tulbagh, »Gouverneur på Caput Bonæ Spei, sände mig öfwer 200:de raraste wäxter, ganska wäl inlagde, utom en myckenhet lefwande rötter och frön, att planteras i Trägårdar» (*Egenh. ant.* s. 224).

[6] Säkerligen felskrifning i st. f. Braad, se del. III s. 293.

[7] Louis Gerard, *Flora Gallo-Provincialis* (Paris 1760).

[8] *Stipa pennata* upptäcktes »*copiose*» i Vestergötland (Åsaka, Wartofta) af J. P. Falk.

[9] Närmare upplysning härom har ej vunnits.

[10] Hvilka härmed afses, har ej kunnat utrönas. Detsamma gäller ock om Wigersten.

[11] Roland Martin blef 1761 vald till ledamot af Chirurgiska societeten och stälde sig på grund häraf som dennas bundsförvandt i striden mot Collegium medicum, men upphörde 5 år därefter att deltaga i sagda societets öfverläggningar.

[12] Hvarje affälling hatar sitt forna stånd.

1018.

Min Hiertans K. Broder.

För all beswär om mitt adelskap tackar jag med all uptänkelig wördnad; jag lägger detta än widare på M. K. Broders wänskap, at jag må för detta endast tillskrifwa M. K. Br. hedren. Hr Statssecreteren befaller mig å nyo inlägga; det giorde han ock hos Hans M:t, då H:s M:t sade att det ej woro nödigt och Hr Baronen då lofwade det straxt wärkställa; men der måste wara någon owillia, jag wet intet hwarföre, emedlertid har jag nu upkastat innelychte. Lätt mig se Min hiertans K. Br. släpp honom intet, för än Min K. Br. hulpit mig; M. K. Br. plägar kunna hålla uti och gå igenom, då M. Br. begynner. Söta M. Broder, släpp honom intet för än jag får.

Hans Excellence[1] roar sig hos oss, som hela werlden ej honom angingo; om jag ej bedrager mig mycket, tager han icke afsked af rådet och ifrån Cancelleriatet, ty så synes mig af alla omständigheter. Ingen af oss wet älliest hwad han här giör; hwarföre han vistas här; äller huru snart han quitterar oss. Herrens son är rätt qwick och artig; jag har den nåden att wara mäst hwar afton hos Herren.

i dag hade jag bref af Tesdorf i Hamburg[2] på 4 hela arks tyska om naturalier, men jag behöfwer 4 hela timmar att det läsa. Han har sändt mig en låda med rariteter, som ej ännu framkommit; 3 askar med insecter har jag på wägen från Götheborg, som blefwit samblade på Java. Ett widlöftigt bref har jag skrifwit till Gouverneuren på Cap. b. sperence, och begiärt insecter, som inga af det slaget äro bekante i andra hemisphærio.

Utlänningarne, som hört att Systema naturæ skall å nyo upläggas, hafwa anmodat mig att det måtte upläggas i 4:to[3]; med mörkare bokstäfwer; med mitt portrait wähl giort &c. War god wid tillfälle och stig in till Dir. Salvius, som har låtit sticka mitt portrait af [4] att det aldrig till minsta är likt; så sparar man och mister alt.

Anmäla min wördnad hos Nådiga fru Syster och lilla Archiatren.

Kiära, glöm intet, trottas intet, släpp intet, för än Min K. Br. hulpit mig till slut.

jag är Min trogneste Hr Broders ödmiuke tienare
Upsala 1761
d. 27 Octobr. Carl Linnæus.

Utanskrift som på bref. 928; af sigillet (rödt lack) återstår endast fragment.

[1] Universitets-kanslern A. J. VON HÖPKEN. Hans son FREDRIK ULRIK, född 1745, var studerande och dog 1766.

[2] P. H. TESDORFF, se bref. 596 not. 2.

[3] Någon sådan upplaga af *Systema naturæ* utgafs aldrig: den femte original-upplagan, hvilken af LINNÉ betecknas som *editio duodecima*, utkom först 1766—67.

[4] Beklagligtvis är brefvet på just detta ställe söndernött och en bit borta, så att ingen upplysning kan erhållas om hvilket porträtt här afses.

1019.

Min Kiäreste Broder.

Det är aldeles intet nödigt att citera nomen genericum och triviale; ty det kan i förtalet nämnas med ett ord, att det är samma med det som står i Speciebus plantarum, hälst som ingen differentia är till sak. så att M. Br. slipper den mödan. Men C. Bauhini[1] bör citeras.

Wist blifwer MKBrs materia Medica[2] redigare än både Parisina och Londinensis, om regna skillias; och äfwen redigare om Apothequare så indela sine lader.

Om Bar. v. Düben drager ut till Riksdagens slut, så har jag ej wunnit mitt ändamål; Hans M:t har redan gifwit åtskillige like skriftelig resolution; och jag wet wist att desse blifwa wid riksdagen antagne; ty hafwa Riksdagsmänner, som warit mine wänner, rådt mig att inlägga. Det kommer nu där på an, om M. K. Br. kan och will hielpa mig att få resolution; jag skall där emot giöra att Materia medica skall blifwa till M. Brs heder.

i dag har jag haft 7 utländska bref, men hinner ej skrifwa där om något i dag.

Hans Excellence har wähl rest ifrån oss, men ej tagit afskedd; wij hoppas få behålla honom till Canceller.

Gothers[3] informator har tillförene sökt komma i trägården; men han har, som studiosus, blifwit trott wid arbete, och står aldrig ut med att blifwa Hortulanus, som hela dagen måste arbeta. jag har sagt honom det; och han har funnit det sjelf; är des utom redan för gammal att begynna. och för honom att gå lärgosse

under gesäll är hans heder alt för nära: och som gesäll kan han ej antagas äller wäxter honom lämnas.

jag förbl.

Min K. Broders

Upsala 1761
d. 17 Nov.

lydigste tienare
Carl Linnæus.

Utanskrift och sigill som på bref. 933.

[1] Caspar Bauhinus, född 1560, professor i Basel, död 1624.

[2] Sedan Collegii medici herrar assessorer sins emellan fördelat arbetet på en ny svensk farmakopé, utan att något resultat däraf vanns, åtog sig Bäck 1761 att ensam ombesörja det hela och hade därom gjort förfrågningar hos Linné. Verket kräfde emellertid fortfarande mycken tid och mycket arbete, så att den nya *Pharmacopœa suecica* utkom först 1775.

[3] Engelbrecht Gother, se bref. 344 not. 9.

1020.

Min genomärlige, beskedelige och trogneste
Wän

Nu hembär jag hos Min Hr Broder all uptänkelig tacksamhet för troget, träget och gunstigt bistånd. Det är godt och hugnesamt för mig att hafwa en enda bepröfwad wän här i werlden. jag lefwer så länge jag är till, med diupaste ärkiensla Min trognaste Broders tacksamme tienare, och kan ej med orden uttolka mitt hiertas tacksamhet.

jag skall se till om det är mögligt till nästa postdag att öfwersända Materiam Medicam, så wähl jag någonsin förstår.

Hälsa wälborna fruen med min oändeliga wördnad.

jag förbl.

Min enda Wäns

Upsala 1761
d. 27 Nov.

ödminke tienare[1]

Utanskrift och sigill (skadadt) som på bref. 933.

[1] Namnet bortklippt.

1021

Min Kiäreste Hr Broder.

Gud förläne M. K. Br. och des familie en hugnelig juhlfäst och wälsignat nyåhr. jag tackar wördsamast för all den tienst och hugnad jag haft af M. K. Br. i detta och alla framledne åhren.

jag beklagar M. K. Brs olyckeliga tillfälle; wij böra dock prisa Gud, som giort olyckan drägelig och icke äfwentyrlig. Min Bror klagar öfwer att mista auream praxin på ett par dagar; än jag som i så många åhr lämnat den totalt för wettenskapens skull; hade jag anwändt 1/8 dehl af mitt arbete där på, hade kanske jag warit practicus och måtT wähl. *sed sero sapiunt phryges*[1].

i dag hade jag bref från London och Constantinopel.

2ne nätter anwände jag på papperet, ty jag hade ej tid om dagen. därföre blef det hastigt skrifwit. Wille min Br. låta renskrifwa det tydeligen och sända mig dett under ferierne på ett par dagar, så skulle jag nogare gå igenom och se till att intet något glömdes; ty man bör ej förgiäta något essentielt. Tycker M. Br. att något kunne uteslutas, så lätt oss i tida där om correspondera. Pecurim tycker mig borde insättas.

Pecurim Faba
Laurus? hodie ignota
Arbor peregrina Brasiliensis.

Lätt mig wara inneslutein i M. Brs wärda wänskap, som är beständig. Min K. Hr. Broders

Upsala 1761 ödmiuke tienare
d. 22 Decembr. Carl Linnæus.

Utanskrift och sigill (skadadt) som på bref 933.

[1] För sent blefvo trojanerna kloka (Citat ur Ciceros Fam. 16).

1022.

Amicissimo suo BÆCKIO.

Linnæus.

Tibi Tuæque gratulor novum filium, amicissimi Conjugii vestri pignus. faxit Deus T. O. ut excrescat in gaudium et solatium parentum.

Egregie et mascule celebrasti festum Johannis proxime prætérlapsum, in quo potuisti declarasse Te esse virum.

Nil novi in nostris terris; exspectamus quotidie gratum tempus vernale.

diffugere nives; redeunt jam gramina campis arboribusque comæ.[1]

Vale et fave Tuo.

Upsaliæ d. 2 Aprilis 1762.

Utanskrift och sigill (skadadt, svart lack) som på bref. 928.

[1] Drifvorna flyktat och fälten med gräs sig kläda anyo,
Träden med grönskande löf. (HORAT. IV od. 7).

1023.

Illustri Præsidi Medicorum
DD. ABR. BÆCK

S. pl. d.
Car. Linnæus.

Vidi vestras lites et valde detestatus sum. Numquam in Patria fuere Medici infeliciores, numquam Chirurgi superbiores. Non didicere Tuæ collegæ canonem, quod qui vult regnare, languida regnet manu.

D. Forskåhl ausus in ægypto herbationes instituere sub larva rustici, a nebulonibus terræ spoliatus vestibus,[1] sed incolumis et nudus relictus, rediit ad suos, sed nil amisit præter fallaces larvas, quas corpori induxit, cum nihil secum in ejusmodi herbatione tulerat.

Vale et vive felix cum Tua.

Upsaliæ 1762 d. 15 junii.

Utanskrift och sigill saknas.

[1] Detta FORSKAHLS äfventyr med plundrande beduiner omtalas i bref till LINNÉ den 2 April 1762, hvilket i det följande skall meddelas.

1024.

Min Kiäreste Hr Broder.

Senast afskar posten mig att fa fullföllia mitt bref.

Lätt mig få Specifikation pa de unge Doctorer, Min K. Broders undersåtare, som äro promoverade utom Upsala, i de senare åhren. jag fick i dag begrafnings notice ifrån en Dr Siöström,[1] som jag aldrig hört existerat, fast jag warit i huset bekant; mon han nogonsin studerat Medicinen?

Då unga Medici skulle till Pomeren, togo Hr Collegii Assessorer gossar och poikar, som knapt sedt i någon Medicinsk bok, dem de, efter mitt tycke, aldrig kunne på sitt samwete råda till menniskors och christne menniskors skiötsel; då de lämnade rätt goda och flitiga karlar, därföre att de ej warit hos dem. Desse hafwa de nu till Doctores promoverade; *per quod quis peccat*[2]. För i werlden skrefs till faculteterne att de skulle utleta sådane ämnen, men nu går det i lilla werlden, som i den stora. *transeat etiam hoc cum cæteris erroribus.*

Sedan Dr Bergius[3] blefwit Botanices, Historiæ naturalis et Diætetices Professor regius Holmiensis, trotnar jag att wara Upsaliensis,[4] och håller på att *colligere sarcinas meas*[5]. Hs Mts expedition är redan kommen; jag skall sättia mig in obscuro, *unum coelum non fert duos soles*[6]. ach att min K. Br. hade sin gård på norra sidan om staden, så skulle wij råkas hwar sommar wij fingo lefwa.

jag kan intet begripa att M. Br. hotas med slottsråd. *Medicus solus imperantibus imperat* Plin.[7] det lärer ej alla förstå om M. Br. woro borta ett åhr, ach hur skulle icke M. Br. wara wälkomen: *vilescunt quotidiana*[8]. jag har nog undrat att M. Br. uthärdat så många åhr med Drotningholm. Hade M. Br. allenast Præsidium, da kunne M. Br. hafwa tid att uträtta något godt, som nu ej kan ske; och är doch så nödigt, som att Medicinen skall bestå: annors faller alt innan kort, annors reser hwar fältskär gosse ut att blifwa doctor, då seniores förachtas, och där igenom winna de på doctorerne.

Till successor wid Hofwet ser jag ingen, om icke antingen Bergius, Darelius[9] äller Sidren, som jag tror doch bäst passade.

M. Brs. inkomster wid hofwet swara icke emot det M. Br. kunne älliest hafwa med längre lifstid, friare och nögdare sinne[10].

Men när skall jag få råka M. Br. en afton, att få spraka om ett och annat. om föret blifwer godt, beder jag M. K. Br. hälsa på sin tienare.

jag förbl.

Min egen K. Broders

Upsala 1762 ödmiuke tienare[11]
d. 2 octobr.

Utanskrift och sigill (söndrigt) som på bref. 933.

[1] Johan Elias Sjöström, född 1735, underkirurg vid Serafimer-lasarettet medicine doktor 1761 i Greifswald, praktiserande läkare i Stockholm, där han dog 1762. »Ehuru han vid Akademien ej fått någon underbyggnad i förberedande Vetenskaperne, hade han dock blifvit en käck och stor Kirurg, om han fått lefva, ty han saknade ej tilltagsenhet» (Sacklén, *Sv. läkarehist.* III s. 262).

[2] Hvarigenom någon felar [blifver han ock straffad] (citat ur *Versio vulgata*).

[3] Peter Jonas Bergius, se del. III s. 119.

[4] Genom Ständernas, af Kgl. Maj:t den 29 Juni 1762 stadfästade beslut hade Linné erhållit rättighet att afstå sin professur till sin son eller någon annan, som han ansåg vara däraf förtjänt. Som bekant, utsåg han till efterträdare sin son, men fortsatte dock att själf sköta professuren ända till 1775.

[5] Att hopsamla mitt bagage.

[6] Samma himmel har ej två solar.

[7] Läkaren ensam befaller öfver de befallande.

[8] Det hvardagliga mister sitt värde.

[9] Johan Anders Darelius (adlad af Darelli), se bref. 20 not. 1.

[10] Bäck lemnade ej sin befattning vid hofvet.

[11] Namnet bortklippt.

1025.

Min hiertans Broder.

Wähl 100:de gonger har jag tänkt uppwachta M. K. Br., men äfwen så många blefwen öfwerhopad af poster och correspondence, som uttömmer både hand och pung.

Nu är werlden rasande att skrifwa i Botaniquen, nu kunna [de] leta sig fram utan möda, alt äfter min methode; jag hinner ej läsa så fort, som de utgifwa; alt måste jag sedan föra i mitt systeme.

Dahlberg[1] hade några örter uppvuxna af sine frön: jag tog dem jag ej kiände ännu ofulkomliga. jag fick där ibland en, som giorde mig fägnad och går neder med sine skidor under jorden, som Arachis, men war en Glycine[2], sedd af Marcgrave. Det war skada jag ej fick af hans månge frön, mens de woro i wåras färske.

Nog hade M. K. Br. i sommar kunnat hälsa på mig. Mitt hammarby ligger ej mer än 4 timmar från Ulriksdahl.

Kiära tala ej om Labats[3] resa. Species pl. andra tomen, Genera, Systemets 3 tomer, Materia Medica, Philosophia Botanica borde omtryckas;] 6:te delen af Amoenitates, S. M:s Museum &c. ... *ars longa, vita brevis.*

Är det sant att M. Br. mediterar på afsked och accorde med Chemiæ Profess. i Lund[4].

jag hoppas snart komma i lugn, om ej i grafwen.

Fick Hennes K. M:t richtigt de naturalier i spiritu vini från Java, som jag sände?

Gronovii Bibliotheca sände jag öfwer till M. K. Br.

Nu står jag resfärdig till bröllops och måste sluta; mer här näst.

Upsala 1762 d. 6 Octobr.

Min K. Br.

ödmiuke tienare

C. L.

Utanskrift och sigill (skadadt) som på bref. 928, dock ordet *Stockholm* bortrifvet.

[1] Carl Gustaf Dalberg, se bref. 91 not. 1 och 531 not. 2.

[2] *Glycine subterranea* Linn. Spec. plant. ed. II s. 1023, där den angifves vara tagen i Surinam af C. Dalberg.

[3] Jean-Baptiste Labat, född 1663, dominikanermunk, missionär, död 1738; vistades länge på Antillerna och har författat åtskilliga, stora geografiska arbeten, äfven öfver länder, som han aldrig besökt.

[4] Medicine adjunkten Christian Wollin (se bref 971 not. 2) utnämndes i December 1761 till professor i kemi, hvilken befattning han bibehöll till sin död 1798.

1026.

Amicissimo suo BÆCKIO

v. Linne.

Ut jam vales amicissime; a longo tempore nihil quidquam de Te audivi.

Ego consenesco, struoque domos pro futura vidua relinquendisque filiis. Nec possum cum meo amicissimo confabulari, qui nolit me visitare.

Historia plantarum Imberti[1] Botanici monspeliensis Professoris hisce diebus edita est; in qua Auctor anonymus malitiosissime delineat ignorantiam imberti.

in abitu visitavit D. Forskåhl hortum, hortulanus professori retulit access[iss]e Botanicum Suecicum et forte Linnæum, unde consternatus Professor conjecit se in fugam jussitque hortulanum dicere se prædium petiisse[2].

præterito mense fui electus Acad. Parisinæ socius extraneus[3].

quomodo vales in Aula Tua?

Nihil hic plane novi.

Salutem dicas Tuis.

Upsaliæ 1763 d. 24 Januari.

Utanskrift och sigill (skadadt) som på bref. 933.

[1] Imbert, *Leçons de Botanique* (Hollande 1762).

[2] Något bref från Forskåhl, hvari denna episod omtalas, har icke anträffats.

[3] Linné valdes till ledamot af Franska akademien den 8 December 1762.

1027.

Min egen K. Broder.

Till Professor artis Veterinariæ är säkerligen Hr Blom rätt fallen, om han will det emottaga. Aldrig i werlden winnes afsichten, om den det får ej är underbygd rätt wähl i natural historien. Skulle han intet willia det emottaga, så tror jag mig där till [kunna] skaffa rätt tienligt subject, som skulle wara i stånd att

hedra sig i den saken. Men hwad lön får han, sedan han kommer hem?

de 2 andre äro swarare att få, som städse skola blifwa wid den wettenskapen, utan att se för ut hemma, hwad de skola få då de återkomma.

Skola de få 600 livers, och af dem deponera 400 för information och underhåll hos mästaren, liksom gesäller i andra wettenskaper äller lärgossar; då lärer det blifwa swårt att få någon som duger. Det kunne ändoch winnas, om de sågo säker emploje för framtiden[1].

Lätt mig med nästa post få något utförligare, att jag må swara med samma post. jag förbl.

Min egen Hr Broders

Upsala 1763 ödmiuke tienare

d. 8 febr. Carl v. Linné.

Utanskrift:

Archiatren
Wälborne Herren
Hr Doct. Bæck
frijbr. *Stockholm.*

Sigill V, skadadt.

[1] I och för åstadkommande inom vårt land af en på vetenskapliga grunder byggd undervising i veterinärkunskap hade Collegium medicum 1763 fått i uppdrag att utse tre lofvande unge män, hvilka skulle utresa till Lyon för att vistas vid den därstädes af CLAUDE BOURGELOT inrättade veterinärskolan; en af dessa skulle sedan blifva »*professor artis veterinariæ*». Det var för att utvälja denna, som BÄCK vände sig till LINNÉ för att få behöflig hjälp.

1028.

Min Kiäreste Hr Broder.

jag har mycket talt wid *Falken*[1], men han kan intet resolvera sig där till.

Hr *Hernquist*[2] har begiärt betänketid till nästa postdag; om han då finner sig, skall han lägga in till K. collegium. Han är arbetsamast.

Fagræus woro där till klipt och skuren.

Blom kunne och wara där till tienlig. Men utom dem wet ja ingen; och om någon odugelig tages, går det där med, som med Tursen[3]: ty där will mera [till] att kiöra än sla pa.

Mera nästa post. jag är

Min K. Broders

Upsala 1763 lydige tienare
d. 16 febr. C. v. Linne.

Utanskrift och sigill (skadadt) som på bref. 933.

[1] Johan Peter Falck, se bref. 481 not. 1.
[2] Peter Hernqvist, se bref. 125 not. 1 och 2.
[3] Erland Tursén, se bref. 272 not. 1.

1029.

Wälborne Hr Archiater.

Uti mitt förra bref nämnde jag att till Professionem Veterinariam woro allenast 4 personer i riket som jag kiände, att därtill föreslå; men att jag icke wiste, om någon af dem hade lust den samma antaga. Uti M. Brs senaste anmodas jag tala med de närvarande där om, det jag och giort.

1. Doct. *Fagræus* i Alingsåhs är franwarande. Han woro odisputabelt den tienligaste, och har redan lagt sig något pa samma wetenskap. Men som han redan är etabilierad, så tror jag wähl icke att han där till kan förmas, hälst det berättas att han är mycket uxorius och får ej wara från sin fru ett par dagar, mycket mindre att resa ut, då dett ankommo pa åhr.

Mag. *Hernquist* woro den jag tycker skulle lämpeligast winnas. Dett är en man, som aldrig släpt någon wettenskap, med mindre han henne penetrerat, då han begynt. Min Br. kan resonera med honom i hwad wettenskap M. Br. behagar, så skall han allestädes höra att han är karl och har Professors studier. Han har på några åhr hört Diæten, Chemien, Materia Medica, Naturalhistorien till hela sin wid, Botaniquen, Systema morborum &c.; jag måste tillstå att jag icke sedt hans like att tränga sig igenom de hårdaste wettenskaper; så att jag är säker, det han woro karl att lära det som är upfunnit och sedan bygga hela wettenskapen på ren grund. Alla berömde honom för mig i förstone, men hans

exterieur och tystlåtenhet giorde, att jag ej trodde honom wara sådan, för än jag haft honom hos mig ett åhr. Tala med honom. så skall M. Br. finna att jag sagt alt för litet om hans merite.

3. *Falken* har säkert alla partier, som fordras, men kan ej resolvera sig där till.

4. *Blom* har aldeles resolverat sig att intet emottaga denna post; ty han har offert på 3000 dlrs lön, och säkert kan han giöra sig utom lika dosis; så att han giorde oförståndigt om han togo incertum pro certo.

jag sänder altså Hr M. *Hernquist* öfwer att M. Br. kan språka med honom; jag har styrkt där till, alt hwad jag kunnat.

Wettenskapen bör byggas å nyo; ty här tills är hon i tiokt barbarie; att det må ske fordras

1. Att man skall lära af andra hwad som är bekant i wettenskapen, så att man noga wet des närwarande ställning.

2. bör *Diæten* för hwart slags Boskap byggas på det, som hwario tienar till föda äller icke, ty andra wäxter ätas och andra försakas af kor, andra af Hästar, andra af getter.

3. *Pathologien* äl. caussæ morborum härröra af errore diætæ, som än ej är utrönt.

4. *Semiotica morborum* är något redan uplyst, men mycket återstår.

4. *Materia medica* måste blifwa så different för hwario slags diur, som wäxterna att ätas och försakas äro differente.

Deras nu warande Medicamenta äro composita, tagne äfter menniskiors medicamenter, altså mycket osäkra.

Med ett ord, ett tiokt barbarie i närwarande lius af wettenskaper, men kunne uplysas, om där till kommo en fullkomen karl, som hade nog insicht i naturen; ty utan han kiänner den, så blifwer pankaka af alt samans, liksom det gått hit in tills, och då hielper intet god willia. Där till fordras en karl, som med idoghet kan tränga sig igenom, och sätta wettenskapen i reputation, annors mister det aldeles crediten.

jag förblifwer

Min K. Broders

Upsala 1763 hörsamste tienare
d. 1 Martii. Carl v. Linné.

Utanskrift och sigill saknas.

1030.

Wälborne Hr Archiater
M. K. Broder.

Min K. Broder täckes i sitt sista af d. 21 Martii anmoda mig att föreslå af de 2 sökande till Adjuncturen[1] uti arte veterinaria dem jag för min dehl finner där till bäst fallen.

Hellstenius[2] är tämmelig för sig kommen uti Scientia naturali, är beskedelig och stadig samt expedit, men har ej den krops styrka som den andre; är ock förmögen, hwilket Mag. Hernqvist mäst bekymbrar, att han därföre torde en annor gång ändra sig.

Falander[3] han är wähl ej så mycket för sig kommen i studier, men mycket stadig, stark och äfwen tilltagsen, hos hwilken man mindre befarar att han med tiden torde ändra sig.

Hr Mag. Hernquist är lika nögd hwilken Kongl. Collegium täckes antaga. Hr Magistern är doch nögdast med Falander.

Sedan jag nu begynt så mycket trottna, har jag anhållit hos Hans K. Mt om tienstefrihet i min tid; som mig nådigst är bewilliat. Äfter Riksens högl. ständers recommendation att få accordera tillböd jag först Solander, och antydde honom i julii monad att wara hemma till d. 1 october; han icke allenast intet kom, utan skref på slutet af november, att Herrarne i London ärnade gifwa honom lön, för betiening i Museo Britannico; jag måste altså accordera med min son, då jag emedlertid giör tiensten för honom, medan han reser och widare evertuerar sig.[4]

jag har försökt radix Quassiæ emot Upsala febrar, och hon är makalös.

förbl.

Min Kiäreste Hr Broders

Upsal. 1763 d. 22 Martii.

ödminke tienare
Carl v. Linné.

Utanskrift och sigill som på bref. 928.

[1] Härmed menas de tvenne yngre, i studier mindre försigkomna män, som jämväl skulle skickas till skolan i Lyon.

[2] Anders Hellstenius, född 1741, student i Upsala 1760, filosofie doktor 1767, kyrkoherde i Tunhem, död 1793. Sitt intresse för veterinär-väsendet visade han genom en stipendiedonation till den sedan inrättade veterinärskolan i Skara.

[3] Hakan Sven Fahlander blei en af de till Lyon utsända unga männen. Han var född 1738 och student i Upsala 1761. Efter sin aterkomst fran Frankrike 1765 lefde han utan publik beställning i Karleby, Västergötland.

[4] »1763 får Linné tjenstfrihet och hans Son fullmacht pa Professionen för Fadrens förtjenster, fast han war allenast 21 ahr gammal. Dock förestod Fadren sysslan, tills Sonen war i stånd att den sjelf bestrida: hwarigenom hans dyrbara Bibliotheque i hela Historia Naturali och hans owärderliga manuscripter samt Naturalier kunne räddas, att förtiga annat» (*Egenh. anteckn.* s. 61).

[5] På utanskriftens baksida är tillagdt: *Nux Arecæ e qua ▽ catheeu låg i brefvet.*

1031.

Wälborne Hr Archiater
Min K. Hr Broder.

Uti Min K. Bs af d. 24 sistledne täckes M. K. Br. begiära witnesbörder om Hr Magister Hernquist och des Adjuncts framsteg i wettenskaperne som förnämligast röra Medicinen och Historiam naturalem, Anatomien, Materiam medicam, hwilket jag communicerat med Mag. Hernquist.

Hwad Mag. Hernquist angar, sa har jag tillförene intygat om hans wettenskaper, att han är en af de bäste wij nu äga i natural-Historien; han har hört noga Materiam Medicam, Diæten, Historiam Morborum. Äfwen har han hört och sedt Anatomien, så att han äfwen där uti är ingalunda peregrinus. jag har ock på min ähra försäkrat att utom Dr Fagræus, Hernquist och Falk wet jag ingen till denna beställningen tienlig. M. Hernquist har den egenskapen, som få äga, att med outtrottelig flit och arbete penetrera hwad wettenskap han begynner. Är Kongl. Collegium angeläget att få en man, som här uti skall med tiden lysa, wet jag ingen utom honom och Dr Fagræus. Mag. Hernquist war på mitt tillstyrkande i Stockholm, att M. K. Br. måtte sielf få försöka honom och märka att han woro en solid man.

Jag har sökt upmuntra och tillstyrka honom mera för wettenskapens upkomst än för afseende på hans egen utkomst. Många

här hafwa undrat att han welat emottaga denna beställning och haft compassion med honom. Han är ännu nögd att få denna post, men lägges honom många obstacler i wägen, är jag rädd att han den mister. Han bör ock wärkeligen sökas och ej söka.

Kan Kongl. Collegium få någon bättre, håller jag före, att den bör antagas. At den intet fins, där om är jag försäkrad; men om någon winner mer credit, må han den hafwa; nog får M. Hernquist utwäg på något annat ställe. Har han fått tiensten, hwarföre skall han sedermera söka sig recommendationer och testimonia? har han icke, huru kan jag då antyda honom lägga sig på chirurgien? Har jag felat i det witnesbörd, så examinera honom sielfwe, och sluta där af om jag sagt för myckett.

jag förbl.

Min K. Broders

Upsala 1763 ödmiuke tienare
d. 29 Martii. Carl v. Linné.

Utanskrift och sigill saknas.

1032.

Min förtrognaste Hr Broder.

Det går med Mag. Hernquist, som jag trodde förut, och likt sig: alltså intet undersamt. jag har intet fått fast honom i dag, han skall komma till mig i afton.

icke har jag ännu hört af wår Archiater, men om han kommer, nog skall jag biuda till att giöra med honom lika.

d. 7 sker promotionen, som jag menar.[1]

Inom 8 dagar menar jag att nya editionen skall wara färdig på Species plantarum.

Sedan will jag hafwa Genera plantarum, älliest är ej wärket complett.

där på Museum Reginae, att jag må slippa beskrifningen på nya editionen af Systema animalium.

Lefwer jag sedan, skall jag gifwa Species Morborum: det förra, på hwilket jag lagt hela min lefnad, bör jag först få complet, åtminstone som det af en kan giöras.

Tack Min K. Broder som kommer i hog mig. jag är dageligen öfwerhopad af correspondence och gräl: då Min Broder har ducaten för hwart steg, har jag vacuas ampullas.

jag förbl.

Min egen Kiäreste Hr Broders

Upsala 1763 ödmiuke tienare

d. 27 Maji. Carl v. Linné.

Utanskriftens ena hälft bortsliten; rest:

Archiatren

Wälborne Hr

Sigill VIII, mycket skadadt; rödt lack.

[1] Den 7 Juni egde medicine doktors-promotionen rum, hvarvid LINNÉ var promotor och höll en »*oratio de fine Creatoris ex opere naturæ*». Doktorsfrågan var, huruvida naturalhistoria var nödvändig för läkare, och besvarades jakande af primus C. M. BLOM.

1033.

Wälborne Hr Archiater

Min Kiäreste Hr Broder.

Till lilla arfwingen gratulerar jag hierteligen. Gud låte henne upwäxa till sine k. föräldrars fägnad och restituere snart nådige fruen till sine forne krafter.

Det war länge sedan jag i materia Medica giorde venena och Medicamenta till synonyma.

Extr. Aconiti wille jag ej först försöka på fruntimber. Hyoscyami och Daturæ äro ej heller att narras med; men nog tror jag ståtelige. jag önskade få se storks observationer om desse.[1]

Skall Min Bror aldrig mer hälsa på mig? icke en gång på landet?

jag bygger hus åt min änka och faderlöse barn.

Botanici hafwa från hela europa sändt mig så mycket, att jag knapt kan expediera mig och dem.

När Genera äro tryckte, begynner jag med Hennes Mts museum att trycka; hade jag haft insecterne till låns i mitt museo,

nog hade det blifwit alt fulkomligare: men jag gifwer nu så myc-ket jag kunnat fåt ihop rafsat, annars får werlden intet.

Må wähl min hiertans Broder med sin k. fru och wackre arfwingar.

jag är oaflåtl.

Min förtrognaste Hr Broders

Upsala d. 2 sept. 1763.

ödmiuke tienare
Carl v. Linné.

Utanskrift som på bref. 933.

Sigill VIII. rödt lack.

[1] Ant. Störk. *De Stramonio, Hyoscyamo et Aconito* (Vindeb. 1762).

1034.

Min K. Hr Broder.

Äfter långsamt wäntande fick jag fägna mig af M. K. B. Gudi lof att de Kongl. wähl sluppit den fula febren. jag tac-kar för beskrifningen på honom. men jag har sielf sedt honom i Middsomarstiden mer än jag welat. 4 mine barn hafwa haft honom och 2 unga i huset, alla i starkaste grad: min Granne Bagaren mistade 3 sine barn. jag war på landet och hade ej tid uppassa dem.

Will man giöra genus af hwart specie, så blifwa genera många: watukoppor helt distincte med flere; om sådane saker med mera önskade jag en gång i god tid få conferera, och om en hehl hop annat: men ehuru wij ej bo 6 mihl åtskilde, måste wij doch af ödet wara åtskilde i wår tid.

jag hoppas om 6 weckor hafwa Genera plantarum färdige tryckte, sedan begynner jag straxt med Hennes Mts Cabbinet. hwar på jag fick lof senast, som min Br. hörde; ty sker det intet medan jag lefwer, så sker det wähl aldrig. och att wänta på ta-beller är fåfängt. ty deras Mter få dageligen mera bekymber och omsorger. Det woro skada för wettenskapen om det ej utkommo. jag utgifwer det i stor 8vo; skulle någon gång blifwa andra tankar kan det då upläggas splendit i folio med figurer.

jag har det prächtigt renskrifwit och hehl färdigt. Men Herre Gud huru swårt är icke utgifwa något frånwarande. Beskrifningarne giorde jag så noga, som då war mögligt; nu äro många böcker sedermera utkomne och kunna ej jämnföras med objecten. Det är och helt annat skrifwa wid hofwet, annat i sitt bibliotheque. fingo jag låna insecte skåpen medan jag utgofwo dem, så blefwo alt bättre och långt bättre. men jag näns intet bedia där om, ehuru jag wille sätta salighet och ära i pant, att ej en fiäder skadades; och befarade att redan woro mycket skadadt af det, som i dem warit. är wähl nu någon, som ser till och skiöter en sådan thesaurus, att han ej af mått och tid förderfwas?

jag har aldrig haft någon månad mera saker mig tillskickade än i åhr, ifrån alla werldenes orter. jag har fått Capska Silfwerträdet[1] upwuxit af frön, som är det wackrasta i werlden, då det blifwer upwuxit. jag har ett nytt Delphinium med blomma alldeles som Aconitum, men fick ej mer än ett enda stånd, som knapt får frön, och rätt många andra.

Archiater Baeck är litet curieux. som fast han ej will se sin Linné, då ej will se trägården i Upsala, som meriterar ses.

Han som skulle utgifwa en Flora om 40 volumer må hafwa den för sig; fingo jag se henne, skulle jag reducera henne till 2 ark. Houtin[2] i Holland får wähl 40 volumer, om han continuerar sine 4 volumer om quadrupedia genom alla diuren, att insätta alt det jag i systemet citerat. Den en med mycken möda söker contrahera. utsträcker en annor så långt han kan. tekn till kleine vorstand.

om jag fingo tid på mig, skulle jag gifwa en extractum, som woro wärre än både Hyoscyami och Aconiti.

Lef lyckelig. jag är

Min ärligaste Broders

Upsala 1763 ödmiuke tienare

d. 14 octobr. Carl v. Linné.

Utanskrift och sigill saknas.

[1] *Protea argentea* L.

[2] F. Houttuyn. *Natuurlyke historie of uitvoerige beschriving der dieren. planten en mineraalen, volgens het samenstel van den Heer* Linnæus (Amsterdam 1761—85).

1035.

Min K. Hr Broder.

Det förtryter mig hiärteligen att jag nu ej äger ett enda lod af Spigelia;[1] jag fick för ett par åhr sedan halft annat äller inemot 2 unce där af ifrån Engeland; men för något mer än ett par månader sedan, kom jag att bruka upp det; och wet nu ingen som hafwer det, om icke Apothecaren Ziervogel,[2] som trodde sig äga det samma, men om det är richtigt, wet jag ej för wisso. jag hade för 7 a 8 åhr [sedan] Spigelia lefwande, men hon wille intet trifwas i wåra drifhus; altså fick jag af denna annuelle planta ingen continuation.

Nu är ej häller Dr Brown mera i Engeland, så att jag wet mig ingen wäg att få det med posten.

jag skulle ejhäller råda M. K. Broder att bruka det på Hennes Kongl. Höghet, som det är violent och narcotiskt medicament. det uprörer siukdomen ganska starkt, kanske där af att det oroar matskarne, så att de bora och söka undanflycht. Det är wist att det giör pupillen större och giör en stark sömn, som warar hela 12 timmarne: altså skulle jag ej råda att bruka det, om något annat hielper.

jag har lust att se hwilket Rhabarber M. K. Br. får för dett rätta Rhabarber; ofelbart det samma, hwars frön sändes förleden sommar från Petersburg för ächta Rhabarber; men de torde låta accordera med sig.

Min wördnad till kiära familien. jag är

Min K. Broders

Upsala 1763 ödmiuke tienare

d. 29 Novemb. Carl v. Linné.

Utanskrift:

K. Archiatren
Högädle Herren
Hr Doctor Bäck
Stockholm

Sigill bortklippt.

[1] Se bref. 521 not. 1 och 522 not. 1.

[2] Fredrik Ziervogel, se bref. 786 not. 3. Sedan han lemnat apoteket i Stockholm, flyttade han till Upsala, där han till Vetenskaps-societeten skänkte sitt bibliotek, sin samling af naturalier samt en penningsumma till dess skötsel.

1036.

Min trognaste Hr Broder
här i werlden.

Är det wähl troligt att Mag. Hernquist skolat bruillerat sig, som är den fogligaste i werlden? jag är wiss att det ej är hans skull. jag har ej hafl bref af honom sedan han reste. jag har skaffat honom till hielp stipendium Kåhreanum. Wist lärer det wara fehl på andra sidan: jag kan aldrig tro att den som aldrig oroat en mygga skulle nu felat. *audiamus et alteram partem.* nog föreställer jag mig att han funnit mindre än han tänkt. jag gaf honom, för än han reste, det lilla jag wiste, till morgongåfwa. jag tror att wettenskapen ej är outöselig. Hans modestie kiänner jag, men längtar att höra sammanhanget[1].

af Prof. Forskåhl har jag haft bref af julio från Arabia felici, där Opobalsamum är allmän. han längtar äfter mig, jag äfter honom.

i hast, då jag kommer ifrån Rectors collationen.

förbl.

Min egen K. Broders
ödmiuke tienare
Carl v. Linné.

Upsala 1763
d. 13 Decemb.

Utanskrift och sigill (sönderbrutet) som på bref. 1032.

[1] Mellan Bourgelot och Hernqvist uppkom en så häftig schism, att den senare ej längre kunde besöka veterinärskolan. Efter någon tid skedde dock förlikning dem emellan. Om Hernqvists och hans följeslagares vistande i Frankrike se f. ö. den utförliga redogörelsen i O. Hjelt, *Medicinalväsendet i Sverige och Finland* II s. 565—77.

1037.

Min beständiga enda wän och Broder
här i tiden.

Min K. Brors bref och mun flöda altid [af] uprichtigasta affection emot mig, som har intet att gifwa tillbakas mer än ett måhllöst hierta, som skall likwähl brinna af den uprichtigasta wördnad och tacksamhet. så länge warma är i det samma.

Den Högste Guden giöre detta ingaende ahr, och longa påfölliande tider för min K. Broder och des familie behagelige; ty ännu har ingen prydt Medicinska Praesidii stolen med bättre hierta och mera erudition.

Min Swärmoder 72 åhrig har begynt då och då att få daningar: hwilket prognosticerar ej beständigt i de åhren. Detta föranlät min hustru och alla mine barn att resa dit, dagarne för juhl. jag är altså allena lämnad hemma. älliest hade wähl icke jag a sido satt att utfodra min K. Broders gifne obligation. Få wij lefwa tillsamans till Middsomars tiden, så lätt mig då wist få parolle: da kunna Flora och Fauna hielpa till att fägna Min K. Broder, som jag och min hustru äro släte werdar. Då får jag tid wisa hwad jag giort i mitt pulvere scholastico, min correspondence med mera.

Faseligare wäder och oblidare juhlhälg med owägade stigar har jag näppeligen sedt.

Det war skada at donati omkom i sinu arabico med alla sine samblingar. Gud beware Forskåhl.

Anmäla min wördnad till nådiga Fruen och små arfwingarne, af hwilka jag ej mins mig sedt mer än en.

Lef länge säll och lätt mig få hugna mig här äfter som här till af M. K. Broders förtroende, som är

Min Kiäraste Broders
ödminke tienare
Carl v. Linné.

Upsala 1763
d. 27 Decembr.

jag skrifwer detta i domo non mea.

Utanskrift som pa bref. 933.

Sigill (mycket skadadt) antingen XI eller ej Linnés eget, utan tillhörande den, hos hvilken brefvet skrifvits; rödt lack.

1038.

Min gunstige Hr Broder.

När jag nu begynt trycket af H:s M:ts Museum, äfter den nådiga lofwen, som gafs mig senast i min K. Broders närwaro, faller mig in, att jag gierna wille hafwa Hennes M:ts portrait framman för wärket.

Där om har jag supplicerat uti inneliggande bref.[1] men förstar ej wähl, huru utanskriften bör ställas till Hennes M:t; war gunstig och lätt någon skrifwa utanskriften, och ställ det till Hennes M:t. täcks MKBr. lefwerera brefwet sielf, så är det så mycket bättre; ty då kan jag få straxt höra resolution: will MBr. och ej det, så må det komma genom någon annor i hennes M:ts händer. Är det emot höflighet och respect att gifwa förseglat bref till Hennes M:t, så är M. Br. god och det upbryter och sedan gifwer fram det.

i går afton fick Archiebiskoppen[2] Hemiplegie, kan intet tala, dock är sidan än warm och kroppen däfwig. andtäppan är drägelig, som förut.

i afton wäntar jag Min hustru och barn från fahlun.

Rosensten reste i förgårs här ifrån; det sägs, att bud gått äfter honom ifrån Archiebiskopen.

jag förbl.

Min Kiäreste Broders

Upsala 1764 ödmiuke tienare

d. 17 januari. Carl v. Linné.

Utanskrift och sigill saknas.

[1] Detta bref till drottningen kommer i det följande att meddelas.

[2] Samuel Troilius, se bref. 973 not. 1. Han afled den 18 Januari.

1039.

Min egen Hr Broder.

War gunstig och lätt mig wetta hwad H:s M:t svarade. Min Br. fick wähl mitt sista, i hwilket jag bad M. K. B. skrifwa utanskriften och framgifwa brefwet. ter vale.

C. L.

Ej dateradt, men antagligen skrifvet i Januari 1764.

Utanskrift som på bref. 933.

Sigill nästan fullständigt förstördt; rödt lack.

1040.

Min Kiäraste Broder.

Det är mig lika, om Hennes M:t begiär att se första arket aftryckt hos Salvius. Hennes Majest. mins jag frågade mig en gång: *när har jag någonsin gått ifrån min resolution?* Därföre war gunstig och gif fram brefwet. Skulle Hennes Ma:jt ej willia skiänka portraitet till wärket, så rar jag icke, emedlertid giort min skyldighet.

Prosector Ziervogel[1] är i stockholm; sänd med honom Gronovii gazophylacium[2]. jag förbl.

Min K. Broders
ödminke tienare
Carl v. Linne.

Upsala 1753[3]
d. 20 januari.

War gunstig och trottas ej wid mig.

Utanskrift som på bref. 933. Sigill förstördt; rödt lack.

[1] SAMUEL ZIERVOGEL, se bref. 40 not. 1.
[2] L. TH. GRONOVIUS, *Zoophylacium zoologicum exhibens animalia quadrupedia, amphibia, insecta etc.* I (Lugd. Bat. 1763).
[3] Felskrifning i st. f. 1764.

1041.

Min Kiäraste Hr Broder.

deputerad bland dem som skulle emottaga illustr. Cancellarium wid flötsund, och som ankom i tisdags äftermiddagen, blef jag förhindrad att hos MKBr. aflägga min tacksamhet för gunstig befodran af mitt underdånigsta till Hennes Majest. jag wet intet annat portrait än det med faklan, som Hennes M:t sade mig wara giort i Venedig[1]. wår ritmästare doger aldeles intet att exequera sådant. i Kiöpenhamn skola wara habile mästare.

Hwad fattas M. K. Brs små kiäre arfwingar? Gud hielpe dem att wähl genom gå sin passion, att MKBr. ej må få sorg och blifwa bruten; ty ingen wet huru nära barn röra sine föräldrar, utan den som sielf har barn och det proberat. jag förbl.

Min Kiäreste Hr Broders
ödminke tienare
Carl v. Linné.

Upsala 1764
d. 3 febr.

Utanskrift som på bref. 924; sigill VIII (sönderbrutet), rödt lack.

[1] Porträtt måladt af LATINVILLE, graveradt af GAILLARD.

1042.

Min Kiäreste och uprichtigaste H. Broder.

Oeder,[1] som M. Br. ser, sätter under hwart nummer en hop med synonyma; när jag will citera honom, måste jag ju taga första namnet utur paragraphen (tänk om jag tagit det sista, som är mitt, hur hade han då icke kunnat gripa min ambition på qwicka!), nu klagar han att jag citerat det, och säger sig ej gifwet något namn. tokugare har jag ej sedt.

Det går an med de förste 2 delar för de mange lappske örter, men sedan då bara allmänne, Biörk, Nätsla, Suger &c. som stå i alla böcker, komma att ritas, så twiflar jag på mycken afsättning. han målar många plantas procumbentes med rak stielk och många äfter älendiga specimina, som är stort fehl denna tiden. Ingen hade bättre tillfälle att præstera stort under en så resonabel Kung.

alla de, som ej blifwa Doctorer hos oss, gå till Gripswald, som Peterson,[2] Ramström[3] &c.; och 3ne äro nu på wägen, som wij ej kunna släppa fram, att gå samma genwäg: på slutet gå alle. Renaste wägen woro, när collegium ser sig få owärdiga Doctorer, att examinera dem ifrån Gripswald allesamans: Approbera de skickelige, improbera andra. När man giör i sin tienst till publici nytta och inbyggarenas säkerhet det som gagnar, är man ej så lätt att angripas, och har publicum på sin sida.

Hela ställningen af närwarande statu Medico är traslad och har giort oändelig confusion. Herrar Assessores afråda att studera academice, säga säkraste wara att endast gå i Nosocomio Holmensi och blifwa medici sådane, som præsterne i ett stift, som så snart de blefwit studenter gifwa sig till huspræster, meritera och söka befodran, att præsterne där blifwa wärre än munkar. M. K. Br. som studerat academice wet sielf, huru wettenskaper räcka hwar andra handen. Men saken är på så många sätt traslad, att hon ej kan uplösas, utan på det sättet Alexander uplöste gordium; där af är nu oredan med chirurgis och pharmacopæis och med hela medicinska wärket. Chirurgi och Pharmacopæi blifwa Lif Medici, Doctorerne måste gapa och se här på.

Huru skall faculteten röra sig, då hon ser mot sig ett helt systeme anlagt att sig undergräfwa. wij söka giöra wår tienst

det bästa wij förma, att wij hafwa godt samwete, för öfrigt måste wij låta dantsen gå.

Nu är intet nytt i war naturliga werld. alla tala om Gymnotus electricus och hans underliga kraft; om Cancer ruricola, som kniper med sine klor; då någon kommer åt henne, släpper kloen i det samma, som kan knipa ännu argare, sedan hon kommit från kroppen.

Må wähl med hela familien.

jag är

Min uprichtigaste wäns
Upsala d. 27 Martii ödmiuke tienare
1764. Carl v. Linné.

Utanskrift som pa bref. 933.

Sigill bortslitet.

[1] Georg Christian Oeder, se bref. 586 not. 6.
[2] Johan Christian Petersen, se bref. 52 not. 1.
[3] Christian Ludvig Ramström, se bref. 976 not. 1.

1043.

Min Kiäreste Hr Broder.

Hans Excellence Cancelleren är ännu här, lärer bortresa först i nästa wecka.

Rhabarbarum verum lärer wara Rheum palmatum Sp. pl. det blifwer hos oss nog allmänt innan kort.

Observationen om salep[1] är artig. alla radices orchidum hafwa haft, som bekant är, vim emulcendi uti colique, torminibus dysentericis &c.; skall hon blifwa aphrodisiaca, så må hon ej castreras ifrån sin lucht. jag tror att det är nästan indifferent, hwilken rot man tager. at Salep är Orchis mascula har jag sagt alibi och att Morio är dess närmasta slächtinge, men små rötter.

andra tomen af Trundhiems wettenskaps societets[2] acter är nu utkommen, och som den förra rätt wacker med nordpolens sälsame hafsdiur prächtigt afskildrade. En observation om 8:de[3] seculi smak för wettenskaper är en juvel och mästerstycke.

Jacquin har blifwit Professor Chemiæ i Chemnitz med 500 ducaters lön.

H:ba Scrophulariæ, Juglandes siccæ. Amygd. amara. Oleum petræ nativum äro mig bekante.

i måndags stante jag i den fördömda Upsalafeber, som här bortryckt så många. Det war ej sinkdom för min utsläpade krop, ty då hade jag säkert decamperat: jag tog consilium in arena äller samma som mot sudor anglicus. äfter 6 timar begynte jag swetta. en oerhörd hufwudwärk höl uti 16 timar för än hon begynte stanna. jag drack kiöldslagit watn: slutade att swetta äfter 28 timmar. äfter 24 timman kom först sura swetten. jag slapp. men är nu matt af en så oerhörd swettning.[4] förbl.

Min Hr Broders
ödmiuke tienare
C. v. Linné.

Ej dateradt, men skrifvet i förra hälften af Maj 1764.

Utanskrift som på bref. 931.

Sigill VIII, söndersmuladt.

[1] Jfr. bref. 363 not. 1.

[2] *Det Trondhiemske Selskabs Skrifter* I—II (Köpenh. 1761. 1763).

[3] Skriffel i st. f. 18. Afhandlingen, hvars titel är *Nærværende 18:de Seculi Character*, är författad af PEDER FRIDERICH SUHM.

[4] Se bref. 362 not. 1.

1044.

Min Kiäreste Hr Broder.

Mot slutet af terminen samblar sig altid mycket öfwerlop hos oss, utom mycket främmat.

jag har nyl. fått 700 wackra insecter ifrån barbariet, som satt mig nog möda. men angenäm.

få hafwa här fått plåcka insecter.

Tillstädier intet Min Brors tid nu under ferierne att se en gamal tienare?

War gunstig och fråga hos Hans Majestet, om jag får lof gifwa en kort recite af andra tomen på Museum Regis.[1]

Anmäla min wördnad hos nådiga Fruen.

jag är

Min K. Broders
ödmiuke tienare
Carl v. Linné.

Upsala 1764
d. 19 junii.

Utanskrift som på bref. 933.

Sigill söndersmuladt: rödt lack

[1] En sådan anmälan, tvifvelsutan skrifven af LINNÉ finnes i *Lärda tidningar* 1764 s. 78.

1045.

Min Kiäreste Hr Broder.

För Min K. Brs af den 12 tackar jag oändeligen. jag wet hwad det kostar på att somna på Drotningholm, och undrar intet att M. K. Br. trotnar där wid.

Det är swart råda M. K. Br., ty jag ser så många omständigheter på bägge sidor: beswär att ligga på Drotningholm. Min Brs åhr gå bort utan nöje; *optima quæque dies miseris mortalibus prima fugit.*[1] Min K. Br. mister så aldeles sin practique; att lämna hustru och barn, hälst siuke, är hårdt. att [jag] præfererar min rusticitas för M. Brs splendida aula.

på andra sidan, ser jag ingen, som kan giöra Deras Mtr tillfyllest: jag ser ej den, i hwars händer deras dyra lif och hälsa kan förtros. jag fruchtar, att om M. Br. lämnar hofwet, det præsidium mistes: att förtiga det M. K. Br. nu kan tiena många clienter, som alla togo där igenom skada. Mera kunne jag tala, woro jag då i en annors ställe, skulle jag emottaga altsamans.

jag skref för 14 dagar ett memorial under M. K. Brs couvert att underställa Hans Mt at jag fingo utgifwa på några ark de besynnerligaste anmärkningar öfwer Hans Majts Museo och foga ihop med Hennes Mts,[2] som dessa dagar är tryckt och blifwer färdigt. war gunstig och skaffa mig här öfwer Hans Mts utlåtelse. Om M. Br. ej sielf kan det præsentera, wet min K. Br. nog wägarne, genom någor annor; kanske genom Hr Beda[3] äller hwem det woro. war gunstig och skaffa mig snart swar, ty nu tryckes senasta arket.

Min wördnad till nadiga fruen.

desse dagar har jag giort bröllop till min dotter[4] och haft många slächtingar tillstädes. förbl.

Min Kiäreste Hr Broders

Upsala, Hammarby d. 16 julii 1764.

ödmiuke tienare
Carl v. Linné.

Utanskrift och sigill saknas.

[1] Fortast fly alla de bästa dagarne bort för oss stackars dödlige.
[2] Se bref. 723 not. 1.
[3] ANTOINE BEDAT, kammartjänare hos Konung ADOLF FREDRIK.
[4] Den 9 Juli firade LINNÉ på Hammarby sitt eget silfverbröllop och höll den 12 s. m. bröllop åt sin äldsta dotter ELISABETH CHRISTINA och d. v. löjtnanten vid Uplands regemente CARL FREDRIK BERGENCRANTZ, OLOF RUDBECK D. Y:s dotterson.

1046.

Min Kiäreste Hr Broder.

Oändelig tacksäjelse hembäres M. K. Broder, som skaffat mig Hans Majts lof at utgifwa korteligen Musei Regis tom. 2dum: där igenom får jag tillfälle at citera beskrifningarne uti nya editionen af Systemet, som där igenom blifwer tydeligare och begripeligare.

M. K. Brs Rhabarber är Rheum palmatum, som förledit år blommade och gaf frucht härligen uti Horto academico, hwar af jag fått rätt mycket. Rumex och Rheum äro så nära slächt, att de allenast differera numero staminum, och in ordine naturali tager Rheum just där uti, som Rumex slutar, att man har swårt få limites, alla desse hafwa sura blader, hwarföre de äro röda, när de först utkomma och då de förwisna; men roten på alla är gohl, som på alla amaris, så att det tycks, som bladen absorberade alt acidum från Roten, alla deras rötter purgera, doch mer äller mindre, alltsom roten är frij från acido, därföre purgerar och Lapathum acutum.[1] Rumicis species; Rhaponticum, Rhei species mera; och än mer dett allmänna Rhabarber med foliis undulatis, utom desse Rheis äro 2ne bekante, Rheum compactum och Rheum palmatum. Desse 2 hafwa mindre acidum än alla andra, ty de äro till bladen gula, då de upspricka, och äfwen då de gå bort. Min Brors Rheum är Rheum palmatum, som jag har tillräckeligt, och är det tatariska Rhabarber; Rheum compactum är foliis crenatis et valde scabris det Chinesiska, af dessa hade jag ett stånd förledit åhr, som blef stulit utur trägården.

Min K. Br. regalerar mig med en stor gåfwa, då M. K. Br. skiänker mig cimicifugam.[2] Det är ingen, som giort mig så mycket

bekymber, hwad genus angar, som denna. hon är sa lik actea racemosa, att den bästa kiännare kan knapt skillia dem, men cimicifuga har 4 och actea 1 pistill: hwarföre jag anhöll af sal. Prof. Kraskenninikoff[3] i Petersburg att sända mig henne på posten, då postpgrne kostade mig 18 plåtar, men roten war död under wägen, att jag trodde det fata adversa stodo emot det jag någonsin skulle få se henne lefwande. Kan M. K. Br. sända mig henne, nog skall jag henne multiplicera, att wij af henne skola få nog; men för alt i werlden sänd henne med någon säker, att hon ej skiämmes på wägen.

jag har fått öfwer ett stort herbarium från ostindien, som Profess. Burmannus sänt mig att skrifwa namn på och at återsända, med hwilket jag nu roar mig om dagen.

jag förblifwer

Min Kiäreste Hr Broders

Upsala 1764 — ödmiuke tienare

d. 27 julii. — Carl v. Linné.

Utanskrift som på bref. 933.

Sigill söndersmuladt, rödt lack.

[1] *Rumex acutus* L.

[2] Denna växt beskrefs utförligt 1774 i disputationen *Planta Cimicifuga*, hvars respondens var Joh. Hornberg, Petropolitanus.

[3] Stephan Krascheninnikow, se bref. 701 not. 2.

1047.

Min Kiäreste Hr Broder.

just då jag i dag kommer till staden, möter mig M. K. Broders Cimicifuga helt färsk och frisk, den jag all min tid önskat, men aldrig hoppats få se.

Hwarken penna, bläck, ord äller skrift kan uttolka den stora tacksäjelse jag är Min K. Broder för denna skyldig, som nu är en af de dyrbaraste och kiäraste saker, som kommit i mina händer: därföre är bättre att med wördsam tacksamhet tiga, än at sända

otillräckelig ord: aldrig skall jag se henne utan med hogkomst och tacksamhet om des liberale gifware.

Gud wälsigne M. K. Broder.

Upsala 1764
d. 3 August.

Carl v. Linné.

Utanskrift och sigill som pa närmast föregaende bref.

1048.

Min K. Broder.

jag har legat pa landet i sommar i mitt lugn och fägnat mig af werlden; ty fick jag M. K. Brs bref sa sent, att jag det ej kunne beswara. Min Broder bör atminstone arbeta wid hofwet och syssla till han blifwer 50 ahr, sedan taga nadigt afsked och sätta sig i ro, att min Bror kan säga sig hafwa lefwat nagra dagar: ty tiden här blifwer för oss ej ewig; och M. B. kan subsistera: men drager gerigheten M. Br. så war i tienst, så länge M. Br. lefwer och gack sedan bort, som M. Br. aldrig warit här.

Helleboraster maximus är min Helleborus foetidus. jag har henne, men ingen i åhr, som blommar: hon är biennis och andra åhret först skinter i stielk, fructificerar och dör: hon är swår att hålla öfwer wintren: wåra kalla wintrar tohl hon ej wähl: och frigidarium gifwer henne ej nog luft. i Skåne skulle hon kunna uthärda ute; får jag henne öfwer wintren. skall min Bror gierna få ett stånd och frö nog. Men säg mig, huru hon skall brukas. ty hennes qualitates virosæ måste agera violent. *quæ dosis? quæ forma optima?*

Det som sal. Forskåhl sände för sin död hem ifrån ægypten. det kommer wähl, men jag twiflar att comites wagat taga en lapp äfter honom, som dödt i päst. Det war en faselig skada för wettenskapen, att han dog: jag kan ej beskrifwat, ty han hade redan samblat otroligt mycket i ett land, där få om någon warit oculatus.

Adansson[1] giör mig intet för när. först måste alla som skrifwa latin sluta ut C. H. Y. Z. Q. Sedan måste all fransöska skrifwas på annat sätt, som en infödd fransos nu ej förstår.

Hans Methodus naturalis är den onaturligaste af alla. Mesembryanthemum blifwer nu delt i 5 genera. Alla mine latinske nomina plantarum generica gå bort och malabariska, mexikaniska, Brasiliska &c. komma i stället, som ej kunna prononcieras med wara tungor. bladen giöra nya genera. Fundamentum fructificationis går öfwer ända. Ingen hans class blifwer naturel utan blandning af allt. Man bör supponera, att Gud giort ett för än han giorde 2, 2 för 4; att han giort först simplicia och sedan composita, att han först giort ett Species af hwart genus, att han blandat sedan differente Genera att där af blefwit flere species. supponera att Gud giort ett Ranunculus; att detta Species blandats med Helleboro, Aquilegia, Nigella &c. per generationem hybridam lege divina concessam och att proles af dessa blandningar i wäxterne liksom i diuret behållet medullare äfter modren och corticale äfter fadren. Där af hafwa blifwit så många Species Ranunculi foliis hellebori, alia foliis Aquilegiæ, alia foliis Nigellæ. Desse alla få ej skillias i arbitrelle genera. att så gått till wisas a posteriori. detta är fundementum fruchtificationis, ärkient allt ifrån Gesneri[2] tid, det Adansson borde wettat.

Adansson har sielf inga rön; allt sitt har han compilerat af mine skrifter, som jag kan wisa. Men han biter intet många diur.

Hwarföre war ej Dalberg[3] nögd med disputationen?[4] Där war ju allt hwad den token sagt. Han wille wara stor, men war det icke.

förbl.

Min Hr Broders

d. 4 septem. 1764. ödmiuke C. Linné.

Utanskrift som på bref. 933.

Sigill VIII, rödt lack.

[1] Michael Adanson, se bref. 414 not. 2. Med *Methodus naturalis* menas här hans 1763 utgifna *Familles des Plantes.*

[2] Conrad Gesner, se bref. 238 not. 3.

[3] Carl Gustaf Dalberg, se bref. 587 not. 2.

[4] Den 1763 utgifna disputationen *Lignum Quassiæ.* Förmodligen var D. missbelaten med att däri han själf mindre framhållits, än hans negerslaf Qvassi, hvilken omtalat detta förr obekanta, i Surinam växande trädslags förträfflighet såsom läkemedel i febrar.

1049.

Min gode K. Broder.

för en tid sedan anhollt jag att Min K. Broder täcktes taga de 2:ne exemplaren, som ligga inbundne af Hans M:ts och Hennes M:ts Museo, hos Hr Salvius och præsentera deras Majesteter, äfter jag för lectioner ej får resa här ifrån; men icke fått något swar. war gunstig och giör mig äfwen denna tjensten.

jag hade här om dagen bref af sal. Forskåhl. om Bals. de mecha,[1] som är en octandr. monogyn., äller hela dess caracter genericus, som hierteligen fägnade mig.

jag är Min K. Broders
Upsala d. 3 Novemb. ödmiuke tienare
1764. Carl v. Linné.

Utanskrift bortsliten; sigill alldeles förstördt, rödt lack.

[1] Se bref. 360 not. 4.

1050.

Min Kiäreste Hr Broder.

Hela sommaren har jag längtat att få råka och språka med min K. Broder, men det blifwer förgiäfwes att råka min Broder här på orten. tiden löper och timglaset rinner snart till sitt slut. jag reser nödigt till stockholm, men om jag har lif och hälsan, skall jag i nästa wecka innan des slut hälsa på min K. Broder, och reste jag positive intet, om ej det woro att få språka med min K. Broder. Lätt mig då få stiäla bort en aftonstund ifrån M. K. Br. men om M. K. Br. då ej skulle kunna wara i staden, så lätt mig dett wetta, ty annors ändrar jag min resolution.

Må wähl. jag är
Min Kiäreste Broders
Upsala 1764 ödmiuke tienare
d. 20 November. Carl v. Linné.

Sedan jag skrifwit föregående, blifwer jag åter fägnad med Min K. Broders i går skrefwit.

jag får [för] närwarande tacka M. K. Br. för beswäret med boken.

Ricinus, om den gröna gemena, äller röda indiska tages, är det så lika mycket som 2 koppar runstycke. Ricinus kan M. Br. få så mycket han will på sin dyngstack; han wäxer gräseligen och gifwer frö nog, samt olia nog.

Vogels[1] genera har jag ej sedt.

Om Prinzel[2] håller med äller mot, blifwa doch acari triumpherande både i den passionen och i flere, som många, ja ingen ännu drömt[3].

Den Diætetiska boken[4] är ingalunda mitt collegium; mitt collegium är intet annat än experimentale äller bygt på observationer. Den är icke hos oss censurerad och wiste jag ej af för än hon war tryckt, och äfter en sade att det torde wara mitt collegium, kiöpte jag ett exemplar, men det är icke där åht. Faculteten wiste aldrig att det trycktes. Oelreich[5] har censurerat det; collegium äller faculteten borde censurera sådant.

Utanskrift som på bref. 933.

Sigill söndersmuladt, rödt lack.

[1] Augustin Vogel, se bref. 876 not. 2.

[2] Antagligen Jacob Printz, född 1740, provinsialläkare i Helsingland och sedan stadsphysicus i Gefle, död 1779.

[3] Jfr. bref. 753.

[4] Fr. Westerdahl, *Underrättelse om hälsans bevarande* (Ups. 1764).

[5] Niclas von Oelreich, född 1699, professor i Lund, censor librorum, slutligen statssekreterare och president i Kommerce-collegium, död 1770.

1051.

Wälborne Hr Archiater
Min K. Broder.

Min skyldighet hade fodrat att för min afresa få aflägga min tacksamhet för nöje, gunst, wänskap, förtroende och wälfägnad; men jag kom så trött hem i afton utur smutsen, att det ej war mig mögligt att gå ut. Tack och tusende tack för alt godt.

war god och gif till min måg äller des utskickade min lilla låda med de artificielle blommor, som stådt några åhr utan hushyra hos min K. Broder, så förer han dem hem till mig, ty han reser wid juhlhälgen till Upsala. jag lefwer och dör

Min K. Broders

stockholm 1764 d. 8 Decembr.

trogneste tienare
Carl v. Linné.

Utanskrift och sigill som på närmast föregående bref.

1052.

Min gratieuxe Hr Broder.

Med första tillfälle skall jag sända disp. de Opobalsamo[1].

Tractaten om Penna marina[2] skall min K. Br. få igien i sinom tid; men förhasta intet; jag måste conferera figurerne med mina specimina och det är kalt i museo.

Äfter Hennes M:ts befallning måste jag äfwen tala med Hr Grill[3] och Plomgren[4]. Hwem som kan skaffa dem, skall därföre af Hennes M:t hafwa nogon heder, som mig är lofwat med all säkerhet. Will Hr Grubb[5] giörat, så får han den samma.

Lycka till god juhlhälg. Gud wälsigne Min K. Broder med godt nyåhr; nådiga fruen anmäles min wördnad och tacksäjelse för hurtig wälfägnad. jag är

Min Hr Broders

Upsala Juhldag 1764.

ödmiuke tienare
Carl v. Linné.

Utanskrift som på bref. 924.

Sigill söndersmuladt, rödt lack.

[1] *Opobalsamum declaratum*, respond. Wilh. Le Moine (Ups. 1764).

[2] *Penna marina* Linn. Mus. reg. Frid. p. 64: *Pennatula phosphorea* Linn. Faun. Suec. II p. 543.

[3] Clas Grill, se bref. 254 not. 5.

[4] Thomas Plomgren, se bref. 243 not. 6.

[5] Matthias Grubb, se bref. 369 not. 1.

1053.

Min Kiäreste Hr Broder.

Da jag i dag tillböd en Beskedelig student, wid namn Cl. Helin[1], en condition på landet, wille han icke gierna där på, utan bad mig supplicera hos M. H. Br. hos hwilken han wiste jag ägde grace, att recommendera sig till en Condition, som M. Hr Broder skall disponera hos apothecaren på enhörningen, äfter han sågo sig bältre kunna anlägga sin tid i stockholm; det jag ej borde wägra honom, och därföre har den ähran honom recommendera, som en skickelig och beskedelig yngling, samt wand wid barns information.

i nästa wecka skickar jag med Hr Höök[2] tillbakes piecen om Penna marina, den jag nu confererat och tackar ödmjukast för lånet och tillika beder om ursächt att jag honom så länge brukat.

jag har fått beskrifning från America på en ny fogel[3], som wid Havana brukas till wallhund ähr rättare walhund[4] för Höns, Giess och andre hemtamde foglar, dem han dageligen föllier till skogs och fördrifwer allahanda roffoglar, Aquilas, Vultures &c., som är rätt synnerligit.

Min wördnad hos nådig fruen. jag är

Min Hr Broders

Upsala 1765 ödmiuke tienare
d. 22 febr. Carl v. Linné.

Utanskrift som på bref. 924.

Sigill bortklippt.

[1] Clemens Helin, född 1742, filosofie magister i Greifswald 1766, slutligen prost och kyrkoherde i Elmeboda, död 1807.

[2] Sven Nicolaus Höök, son af Kyrkoherden Gabriel Höök och Linnés syster Anna Maria (se bref. 166 not. 1), student i Upsala 1765, död 1773.

[3] *Parra Chavaria* Linn. Syst. nat. ed. XII p. 260.

[4] Troligare *vakhund* eller *vakthund*.

1054.

Min hiertans Hr Broder.

Tack M. K. Br. för angenämt bref, och wälkommen hem. jag längtar att se min Brors tahl om Farsoter;[1] det måste wara wackert som alt annat som kommer af M. K. Brs hand. Eder Syndicus torde snart resa hit och taga det med sig.

Nu längtar jag snart få se M. K. Brs *Cimicifuga* upgro utur jorden, som är mig en clenode.

Innelycht föllia Sem. Ricini: sås i Melonbänk, bewaras för frostnätter: då de äro förbij, utplanteras de på en dyngstack äl. i fet jord: ja ock kunna de stå utan fönster i melonbänken.

af *Helleborasto* fick jag i fiohl inga frön: ty wij hafwa altid hållit den i frigidario. där de ej wähl trifwas. ett par hafwa wij satt ut i höstas. som wähl uthärdat wintren. att jag hoppas i sommar kunna skaffa så många frön som åstundas.

i dag fick jag frön af *Fumaria spectabilis*[2] från yttersta sibirien; gå de fort, tror jag mig kunna skaffa M. Br. en prydnad för sin trägård.

jag längtar mer att få se min K. Br. i Hammarby i sommar, än på Drotningholm.

Gud hielpe M. K. Brs Fru; hos henne anmäles min wördnad. jag är Min Hr Broders

Upsala 1765 d. 22 april.

ödmiuke tienare
Carl v. Linné.

Utanskrift bortsliten; sigill förstördt, rödt lack.

[1] *Om Farsoter, som mest härja bland rikets Allmoge,* tal af Bäck vid præsidiets nedläggande i Vetenskaps-akademien 1764.

[2] Denna numera hos oss vanliga växt, *Diclytra spectabilis* (»blomsterlyran» eller »löjtnantshjärtan»), rekommenderas till införande i våra trädgårdar i den disputation *Necessitas promovendæ historiæ naturalis in Rossia,* som under Linnés præsidium utgafs 1766 af Alexander de Karamyschew. Den är ock där först afbildad.

1055.

Min K. Broder.

Min K. Broder föranlätes jag rådfråga uti en casu conscientiæ, såsom warande Archiater regni och Præses R. Collegii, doch privatissime et sub rosa silentii; gif mig råd såsom en wän och wis man. jag har intet i ämbetets saker warit mera willrådig.

Regementsfältschiären wid attolleriet Lenberg[1] blef student 1752, disputerade under mig de Nutrice noverca, rätt wackert; blef sedermera fältschiär &c. förledit åhr kom åt honom att blifwa Doctor; reste hit; bewistade Wallerii och Philosophorum approbation[2], nu kommer han till oss och begiär examen, som bör näkas ingen, som det gitter. Examen blef anställt i förrgårs. Han hant knapt pundnaglen; hwarföre jag suspenderade att afsäga judicium om examen till nästa onsdag för fölliande considerationer, ty ehuru Edert intresse är alient ifrån wårt, will jag gierna i min tid jämka mig, så mycket är mögligt.

jag wet, att Eder plan woro den, det alla Medici borde lära chirurgien, att där igenom winna regements fältsch.-poster, som äro betydande: då häldre söcktes en chirurgus, som woro doctor, än en annor.

jag wet, att Pr. Acrell åstundades af Eder till Dr att där igenom mera inlifwas med Eder.

jag wet intet, om Herrne åstunda att flere chirurgi på det sättet skulle kunna söndras; äller om chirurgi sielfwe drifwa där på för sine orsaker och uträkningar.

Lätt mig därföre wetta, hwad existimation bemälte L. har ibland chirurgos äller i sin societet, samt äfwen hos allmänheten. att stöta en hedranswärd man så publique, woro både för honom och oss sensibelt. Excellerar han in sua arte, bör därpå giöras någon reflexion. Hade han gått öfwer pundnaglen hos oss, hade wij ej frågat äfter om han warit jude äller græk, utan giort honom till Doctor. nu äro wij rädda om både hans och facultetens existimation.

Detta skrifwer jag under cavalliers parolle, att M. H. Br. icke uptäcker för någon, men som en wän säger mig circumstantierne; ty man giör och något i anseende till publicum.

Verbo: Mon om de bäste chirurgi blefwo Doctores, de icke då skulle sielfwe söndra sig ifrån plebem, och tyckas de woro bättre än de andre?

Mon icke då skulle winnas, att cheferne skulle willia med tiden altid hafwa Doctorer till regements fältschiärer?

Contra: Om sämbre och förachtade Chirurgi af sin societet blefwo promoverade, mon icke då Honores Doctorales skulle komma hos dem i förackt, och de skulle säga, att wåra sämste chirurgi kunna blifwa Doctorer? ty de kiänna sina bäst.

judica ipse politice, vel in favorem vel justitiam, et da consilium[3].

jag förblifwer

Min förtrogne Hr Broders

Upsala 1765 ödmiuke tienare

d. 26 April. Carl v. Linné

Utanskrift och sigill som på bref. 1050.

[1] FREDRIK LINDBERG, född 1733, död 1779; lyckades ej blifva medicine doktor, utan egnade sig uteslutande at kirurgien och blef regements-fältskär vid K. Svea Artilleri-regemente.

[2] Innan medicine studiosi fingo examineras i medicinska fakulteten, måste de hafva blifvit filosofie kandidater samt undergått ett särskildt förhör i kemi (för professor J. G. WALLERIUS).

[3] Döm själf på klokaste sätt, vare sig som välvilja eller som lagtydnad bjuder, och råd mig.

1056.

Min Kiäraste Hr Broder.

i dag 14 dagar sedan reste jag på landet, sedan jag legat 4 dagar till sängs, och blef frisk dagen där på.

för något mer än 8 dagar att jag motte se min K. Wirwaxt,[1] bad jag honom med sin informator hälsa på mig till middagen, det de ock giorde. Unge Herren mådde wähl; jag frågade hur det stodo till, att han såg så gamal ut; bad honom dagen där på stiga up och höra på, då wij examinerade wåra Doctores, som skedde. Han berättade, att han länge plågats af obstructio alvi, att han måste esom oftast intaga laxantia. Han war nögd och glad, och wij talte om Hans Hr fader och fr. Moder &c.

För 3 dagar sedan har han fått någon Diarrhe; jag war på landet ännu; han rådförer sig med Sidrén, som bor i samma gård, hwilken gifwer honom Rhabarbarina; sedan anodyna, iteratis vicibus, och i går afton afsomnade han!

O min Gud, huru blef jag bestört, då jag i dag får denna sorgeliga noticen. En fader och moder miste sitt enda barn, sin enda son; så wacker, så beskedelig och artig; arftagare till så härligt apotheque, så mycket godt, jag räcknade för en grace, att min K. Broder och Hans Hr fader satte sal. lilla Herren under mitt upseende; nu hade jag gierna gifwit rätt mycket, att han haft någon annor; ty jag är hjärteligen bedröfwad, jag fruchtar och, att hans död drager sine föräldrar i grafwen; ty hwad hugnad skola wähl de hafwa, sedan de mistat sin Enda, och så wärdige son, ord och hierta fattas mig att skrifwa mera.

jag beklagar, att M. K. Br. mistat sin K. Swåger[2] och Dr Rothman sitt enda stöd.

Gud hielpe oss i denna onda wärden. Kiäre, trösta Hr Wirwax, så mycket min K. Bror kan och menskligt är; jag troster ej skrifwa honom till.

Wist war något uti intestinis, som giort långsama obstipationer, som nu brustet. Vale.

Hammarby 1765
d. 2 junii. Carl v. Linné.

Utanskrift och sigill (skadadt) som på bref. 1050.

[1] Johan Michael Wirrwachs, född 1701, egare af apoteket Enhörningen i Stockholm, död 1783. Hans son Johannes, född 1751, inskrefs i album studiosorum 1763 och dog i Upsala 1765.

[2] Göran Adlerberg, född 1732, stadskommissarie i Stockholm, död 1794.

1057.

Min Kiäraste Hr Broder.

Hela tiden har jag liggat på landet att hämta krafter, äta smultron och hwila mig; hwar af jag tagit mig dageligen.

Det är mig hiertel. fägnesamt höra, att M. H. Br. ock får smaka den innocente werlden några dagar i sin lifstid.

Ach om M Br. woro så gunstig och hälsade på mig här på landet, att wij fingo gå ett par dagar uti wår innocence tillsamans.

jag bor ej långt från M. K. Br. jag bor allenast 1/4 mihl från Malma giästgifwaregård, altså knapt 6 mihl från stockholm.

Om M. K. Br. råkar mera Tripolium[1], så tag där af några frön åt mig, ty han har för ett par åhr sedan gått bort i trägården.

M. K. Brs Cimicifuga skiuter stielk och lärer i åhr gifwa blommor: få se om den kan gifwa frucht: hon är wähl den mäst tetra. jag kiänner till luchten.

Fumaria spectabilis, som aldrig warit i Europa, hwars frö jag fick från Camtschacca i wåras, har nu ett stånd nyss upkommit af frön; flere wänta wij; hon moste tola wåra wintrar, då hon wähl blifwer i Sverige den allmännaste för sine skiöne blommor.

Profess. Sauvages fick så swaga ögon, att han hwarken kunne läsa äller skrifwa; har corresponderat om sine ögon öfwer hela werlden och försökt alt. Han skrifwer, att det jag ordinerade har nu aldeles restituerat hans syn. jag har glömt sielf hwad det war och begiärt wetta af honom, huru han procederat.

Af Bar. Munchhausen[2] har jag fått åtskilliga bref. Han studerar braf Botaniquen äfter mina principier.

Schæffer[3] utgifwer figurer på Insecterne.

Hanov[4] philosoph i Dantzig corresponderar de Homine et Simiis.

Gref Bernsdorf[5] i Danmark har lofwat mig Forskåhleana, då de komma.

Kleynhof[6] har sändt mig beskrifning på Botaniska trägården på Java i ostindien.

Hope[7] har sändt stor sambling af frön från Canada.

Schreber[8] har utgifwit sin första decuria rarior. plantarum.

Commelina cristata blommar nu hos oss.

nytt älliest intet.

jag är Min Hr Broders

Upsala Hammarby ödmiuke tienare
1765 d. 23 juli. Carl v. Linné.

Utanskrift och sigill (skadadt) som på bref. 1050.

[1] *Aster Tripolium* L.

[2] Otto von Münchhausen, se bref. 381 not. 4.

[3] Jacob Christian Schæffer, se bref. 816 not. 3.

[4] Michael Christopher Hanov, född 1695, professor i filosofi och bibliotekarie vid Athenæum i Danzig, död 1773.

[5] Johan Hartvig Bernsdorf, se bref. 581 not. 8.
[6] Christ. Kleynhoff, holländsk naturforskare, bosatt i Batavia.
[7] Jo. Hope; född 1725, botanices professor i Edinburg, död 1786.
[8] J. Chr. D. Schreber, *Icones et descriptiones plantarum minus cognitarum* (Halæ 1766).

1058.

Min Kiäreste Hr Broder.

jag fick M. K. Brs förra; har jag intet swarat, är [det] mitt fehl. men jag mins ej annat. jo, jag swarade och brefwet assignerades på stockholm.

så är wår ärliga Klingenstierna[1] död; han war en beskedelig och jämn karl, *nulli gravis*. hade han arbetat äfter sin capacitet, så hade han kunnat blifwit 1000 gånger större. Han hade ett makalöst stadigt hufwud. Voltemat[2] är ock död: qwick, men ej så ren som Klingenstierna. Stiernorne skynda sig till nedergången, den ena äfter den andra. jag är nu mot horizonten: Min Bror har långt till aftonen; den som är borta, fruchtar ej tidernes farliga öden. Skilsmässan är swår; det onda är intet. *mehercle nullus vitam assumsisset, nisi inscio daretur. Hic homo homini Deus & Diabolus; hominemque perdere homini jurat*[3].

jag hade sist i förra weckan

1. sista dehlen af Müllers[4] icones till hans Dictionarium, som woro rara och wackre.

2. Ehrets[5] selecta af Trewio utgifne in superlativo wackre.

3. Tabulæ Burmanni till det wärk han ärnar utgifwa om indianiske örter, 63 tabeller, flere figurer på hwar.

4. Trägårdsmästarens i Jacob uptorkade örter få och ej rare.

5. frön från Indien

och en hop annat misk matsk.

några insecter från södra Europa.

noga beskrifning på blomman af Sanguis Draconis.[6]

jag har arbetat hela 4 dagar på Burmans tabeller.

Wist är det lika mycket, hwilket Adiantum man tager; altså kan man bruka europæiska, om man så nödwändigt behöfwer ett mere exsiccans.

Sem. Phellandrii emot Lungsot är ej underligit, men mera att där ej bruka de andre nye giftige Medicamenter.

ifrån Forskåhl har jag ännu ej hört det minsta.
Gud uppehålle Min K. Br. wid hälsa och muntert humeur.
jag är Min Hr Broders
Upsala 1765 ödminke tienare
d. 29 October. Carl v. Linné.

Om Min Broder rakar Hofintendenten Rehn, så skäm ut honom, som ej skaffar mig mitt gipshufwud.[7] som Hennes M:t lätt senast aftaga. Han lofwade mig, men giör intet. säg sal. Hårleman giorde ej så.

Utanskrift och sigill som på näst föregående bref.

[1] Samuel Klingenstjerna, se bref. 204 not. 2.

[2] Henrik Julius Woltemat, se bref. 641 not. 7.

[3] Sannerligen någon skulle mottagit lifwet, då det gafs honom, om det ej skett. utan han visste därom. Här är den ena menniskan både gud och djäfvul mot den andra; att skada sin nästa är menniskans glädje.

[4] Philipp Miller, se bref. 422 not. 4.

[5] Se bref. 367 not. 3.

[6] *Pterocarpus Draco* L.

[7] Den af L'Archevesque eller hans lärjunge Sergel förfärdigade medaljong med Linnés bröstbild, som blef uppsatt i Drottningens museum å Drottningholm, där den ännu finnes.

1059.

Wälborne Hr Archiater
Min högtärade Hr Broder.

Lycka och wälsignelse till ett nytt åhr. Min hierteliga fägnad skall wara att höra Min K. Broders hus stå i sitt wanliga flor; Gud beware det ifrån all olycka. Anmäla min wördnad och lyckönskan till nådiga fru Syster och de små söta Min Broders arwingar.

Här är i werlden intet beständ, ingen trygghet; alt är i omwäxling, *universum regitur discordium rerum lucta*[1]. jag med mine jämnåhrige [äro] nu i den tid, att wij tiena på afskedd. Min K. Br. har än många åhr öfriga, men de löpa fort.

Emedlertid önskar jag, att M. Br. må utlefwa D. Pettersson[2], att hans survivance må förswinna.

Archiater Rosensten är blefwen sjuk; han åldras ock mycket.

jag har roat mig i höst att utarbeta clavem medicinae[3]. Där äro 2:ne nycklar till Medicinska heligdomen. Den ena har jag säkert igienfunnit: jag menar mig och fått den rätta andra. Min K. Bror lärer le här aht; men om M. H. Br. sågo honom, tror jag Min K. Br. skulle tänka mildare.

En Siren är mig sänd ifrån America: men ett species, som är litet ock knapt halfannat quarter. hon har allenast 2 armar och händer: inga fötter. nedersta delen liknar en åhl. Hon har bade giähl (Branchias) som fisk, och lungor 2 som de fulkomligare diur[4].

Lef säll och lyckelig. jag är

Min Kiäraste Hr Broders

Upsala 1766 ödmiuke tienare

d. 1 Januari. Carl v. Linné.

Transkrift som pa bref. 933.

Sigill alldeles söndersmuladt. rödt lack.

[1] Verlden styres genom olikartade tings inbördes kamp.

[2] Peter Petersen (von Heidenstam). se bref. 879 not. 1.

[3] *Clavis medicinæ duplex, exterior & interior* (Stockh. 1766).

[4] Linnés disputation *Siren lacertina* ventilerades den 21 Juni 1766 med Abr. Österdam såsom respondens.

1060.

Min Kiäreste Hr Broder.

jag har alla dagar. alt ifrån andra dag juhl, mäst städse warit hos Arch. Rosensten, som warit älendig i Upsala febren; här på blef han frisk. då plackade jag ihop några snäckor till lille Hr Bæck, men we mig om jag haft tid att skrifwa namn på dem för myckna folket under marknaden.

Rosensten war ej 5 dagar frij från febren, för än en lumpen alteration giorde en ny feber, som war dubbelt wärre ähr farligare än den förra. i går och förgårs war jag rädd om hans lif hwar timma. urinen är fatal *(jumentorum)*. gick oändeligen litet och krafterne förswunno totalt.

Nu håller wår Ritare på att afrita min Sirén; går det så wähl som alt annat, hafwa wij heder där af. Men wåra Herrar Ritmästare giöra alt med attention äl. en rad om dagen. Disputacen har jag utkastat.

Det giör mig ondt om min Swåger Dr Kahlmeter,[1] som skall draga af. Det woro önskeligt han kunne få accordera med någon för sine månge barn och arma hustru.

Arch. Rosens siukdom går mig förskräckeligen till sinnes. När han kom hit från stockholm, darrade han, att han ofta ej fick skeden till munnen utan beswär. annan dag juhl stante [han] i Upsala febren. Den war enwis i högsta grad; han evacuerade med ipecacuanha och Rhabarbarinis alternatim, tog flitigt china, &c. &c. änteligen begynte siukdomen gifwa sig och febren taga af: men urinet wille doch länge ej blifwa rent äl. sätta rätt sediment; änteligen af ett decoct gaf detta sig också, att han blef frisk. Han altererades för ett par dagar sedan af en som inkom, af glädie begynte grata hela stunden, och dagen där på hade recidive, utan distincte paroxysmer med ⊡ jumentorum[2]; han tager flitigt in i går och i förrgårs, men utan lindring; i natt och i dag har [han] warit oändeligen matt, och mer än någon gång tillförene, att wij äro alla i högsta fruchtan. Gud hielpe honom.

jag är Min K. Broders

Upsala 1766 ödmiuke tienare
d. 11 febr. Carl v. Linné.

Utanskrift och sigill som på näst föregående bref.

[1] Olof Kalmeter, se bref. 639 not. 6.
[2] Hornboskaps-urin.

1061.

Min Kiäreste Hr Broder.

i Tisdags äller i dag 8 dagar sedan war Arch. Rosensten *in angustiis* och krafterne togo så anseligen af, att jag miste modet. men mot aftonen äller natten bröt siukdomen sig och [han har] tagit sig hwar dag att blifwa bättre; doch är ännu ej *crisis completa*, utan *urina turbida non præcipitanda*, doch hoppas utan all fara.

i Freddags ankom H. Strandberg[1] och war här ett par dagar, doch föreskref intet annat, utom det wij brukat, mer än det han hade med sig Saltser watn, som då och då druckets.

Med Ass. Strandberg sände jag några [få] Snäckor, ty han reste sa hastigt, då jag tänkt han skolat här blifwit 8 dagar.

Sirenen är wist ett amphibium; men med både lungor och giähl s. Branchiis. *forte e levi tumulo produxere olympum veteres;*[2] hwar och icke är Sirenen ett purt figmentum.[3]

i dag har Arch. Rosenstens urine warit nog röd, utan att grumlas, utan sediment; wid middagstiden, då han tog in sin China, fick han upkastning, nu har han stark swett. jag är bara rädd, att långsamheten af siukdomen slår föttren undan honom. Han ber mig hälsa Min K. Bror hierteligen.

jag förbl.

Min Hr Broders

Upsala 1766 ödmiuke tienare
d. 18 febr. Carl v. Linné.

Utanskrift och sigill som på bref. 1050.

[1] Zacharias Johan Strandberg, se bref. 335 not. 3.

[2] Kanske hafva de gamla af en låg kulle gjort berget Olympus.

[3] Hänsyftar på den gamla fabeln om sjöjungfrurs (sireners) tillvaro.

1062.

Min Kiäreste Hr Broder.

Det ena fröet, Semen umbilicatum, är Species Myrti. Det andra kiänner jag icke utan på.

A. Rosenstens feber bröts samma dag om aftonen, då Han war föremiddagen så swag, att Fr. Rosen skref äfter Strandberg. Nu är han wähl aldeles frisk från febren och urinet rent, men mycket matt och swettar en gång om dagen.

Roten kiänner jag icke: han liknar caules Visci.

jag är

Min K. Broders

Upsala 1766 ödmiukaste
d. 25 febr. C. Linné.

Utanskrift och sigill som på bref. 1050.

1063.

Min Kiäreste Hr Broder.

Det war mig en hiertans fägnad få hugna mig af M. K. Brs bref.

i Snäckorne äro 4 hufwudböcker;

Bonanni[1] recreatio mentis et oculi. 4to
har tämmelig många figurer.

Rumphii[2] Rariteten camar, folio
är wähl den bästa.

Gualter[3] de Testaceis, folio
är dyr och har mäste figurer och dem pa 2 sidor afteknade.

D'Argenville[4] Conchyliologie. 4to maj.
har de wackraste figurer, men få.

Det är mig nog satisfaction. att jag fått Min K. Broders och Arch. Rosenstens approbation öfwer min lille Clavis Medicinæ. fingo jag med Min K. Br. genomga densamma och wisa mine demonstrationer, hoppas jag han skulle blifwa mer begripelig.

Det är nog att Hr S.[5] wågar påtaga sig det, som ej kan föllia med fullmachten.

Nu hafwa wij fått 3 tomen af Actis Nidrosiensibus, som äro wackre.

Schæffers elementa insectorum[6] med wackra figurer. men i sig sielf ett absurdt arbete.

Har någon i Stockholm ännu fått Sebæ Musæi 4de tome? lätt mig det wetta, ty jag har än ej fått se honom. hoppas han är ej så tokugt utgifwen, som den 3die war.

Arch. Rosenstein är aldeles frisk. men än oändelig matt.

Fru Rosenstein illa siuk, och Lifm. Auriwillii[7] barn dels siuke, dels begynna repa sig; 11 personer i huset hafwa warit siuke.

jag förbl.

Min egen Hr Broders

Upsala 1766
d. 3 April.

ödminke tienare
Carl v. Linné.

Utanskrift som på bref. 933.

Sigill bortklippt.

[1] Philipp Buonanni, född 1638, jesuit, död 1725, utgifvare af *Recreatio mentis et oculi in observatione animalium testaceorum* (Rom 1684).

[2] Georg Everhard Rumpf, se bref. 468 not. 2. Hans här omtalade arbete är *D'Amboinische Rariteiten-kammer* (Amsterdam 1705).

[3] Nicola Gualtieri, född 1688, läkare i Florenz, död 1744, författare till *Index Testarum Conchyliorum in museo ejus* (Florent. 1742).

[4] Se bref. 609 not. 2.

[5] Oklart, hvilken härmed afses.

[6] Se bref. 543 not. 8.

[7] Se bref. 674 not. 1.

1064.

Min Kiäreste Hr Broder.

Tack för så mycken ömhet om mig. wår Herre war nådig och skonade mig denna gången[1]; Doctor Matthesius[2] och änkefru Professorskan Walleria[3] woro de enda af Academiæstaten, som miste sine hus; accurat 1/3 dehl af staden brant upp. jag flytte alla mine saker i en lada utom staden, och sedermera på landet, att alt ligger nu i största confusion.

Den recommenderade studiosum Medicinæ skall för M. Brs recommendation winna af mig alt hwad nagonsin mögligt kan wara.

Arch. Rosenstein är helt frisk, men Hans Fru rätt elendig i samma passion, så att mycket osäkert är, om hon kommer sig. men henne har jag icke gått till medice, för wissa orsaker, ehuru Arch. dett torde förtryta.

Kiära, tala intet om Drotningholms resa; jag har nu mine förnämste lectioner publice, private och privatissime. privatissime Danskar, Ryssar, Tyskar, Brukspatroner och flere, som nästan endast rest hit från fierran orter att höra mig; då mister både jag och de wåra sökte förmoner; utan tänk på att resa för en gammal wäns skuld till Upsala att hälsa på mig på Hammarby för än jag dör.

Wij fägna oss åt dett rychtet att Hans Kongl. Höghet torde i nästa wecka hedra wår Academie med sin höga närwarelse. Gud beware Hans Kongl. Höghet för Kopporne, som gå här tämeligen starkt. i går ringdes för en student, som dött i Kopporne hos Magister Asp.[4] som bor wid kyrkian. Lifm. Aurivillius sade mig att Doctor Uddman[5] hade 12 patienter i kopporne; wij önska

allesamans innerligen, att den Högste Guden bewarar Hans Kongl. Höghet på denna resan, men jag understår mig icke att hålla detta tyst, ty *tela prævisa minus nocent*[6]. tag alla messeurer att praeservera Hans Kongl. Höghet.

jag förbl.

Min Egen Hr Broders

Upsala 1766 ödmiuke tienare[7]
d. 9 Maji.

Utanskrift och sigill som på bref. 1050.

[1] Den 30 April 1766 egde i Upsala en eldsvåda rum, som förstörde en betydlig del af staden. Det var denna, som förnämligast föranledde uppförandet af LINNÉS museum vid Hammarby.

[2] GABRIEL MATHESIUS, se bref. 280 not. 5.

[3] Professor NILS WALLERII andra hustru, MARGARETHA BOY, hvilken »undergick på 8 månaders tid 2 gånger eldsvåda och förlorade allt hvad hon ägde» (*Ups. Ärkest. Herdaminne* I s. 421).

[4] PETRUS ASP, se del. III s. 95.

[5] ISAAC UDDMAN, född 1731, medicine doktor, privat-practicus i Upsala, död 1781.

[6] Väntadt anfall gör mindre skada.

[7] Namnet bortklippt.

1065.

Min K:re Hr Broder.

jag beklagar M. K. Brs sorg öfwer sin sal. SwärModers bortmistande.[1]

Nog skall jag skaffa M. K. Br. ett species af hwario genere af Conchilier, utom 2ne, att låta sin lille artige Son roa sig med.

jag håller på utgifwa en disputation om Sirenen med figur. Befaller Hennes K. Majt henne, skall hon med glädie och wördnad straxt öfwersändas; men får jag underdånigst råda, woro bäst, att disputationen fingo fullföllias och verteras, att Hennes K. Mt kunne se hwar uti konsten bestodo och hela sammanhanget af henne; hwar på jag ännu sielf studerar.

jag ärhindrar mig eij Hr Strutsenfeldts diur,[2] jag har ej häller sedt acterne på ett par åhr. det mins jag, att jag såg ett

par ritningar på här i Swerie samlade diur, af hwilka det ena war Phantopus, hwars kropp war *subtus planum trifariam punctatum.*[3]

jag kiänner rätt wähl Hr Bergii Grubbia, hon roar mig.

i Höst har jag roat mig med de löse Hydatides, som finnas emällan intestina och integumenta abdominis äller peritoneum lösa; de äro underlige Diur, men huru de komma dit, må Gud allena wetta.

Arch. Rosen har öfwerwunnit sin Upsala feber: men urinen sätter sig tiok som en wälling och will ej klarna: dock begynner han ligga öfwan på.

Lätt mig nästa post wetta, om Hennes K. Mt befaller Sirenen, innan jag afgiort henne: ty ingen ting kan förhindra den underdåniga wördnad, jag är skyldig min alldra nådigaste Drotning.

Hwem hade trodt att så skolat gått med Kiærman?[4]

En quo vos discordia cives
perduxit miseros[5] Virg. eccl. v. 72.

jag förbl.[6]

Ej dateradt, men antagligen skrifvet 1766.

Utanskrift och sigill som på bref. 1059.

[1] Anna Sophia Adlerberg, född Gyllenborg, dog den 5 Januari 1766, 54 år gammal.

[2] Alexander Michaël von Strussenfelt, se bref. 371 not. 1 och 2.

[3] Undersidan platt med punkter i tre rader.

[4] Gustaf Kierman, se bref. 243 not. 5.

[5] Se, hwarthän tvädrägten fört eder, olyckliga medborgare.

[6] Underskrift saknas.

1066.

Amicissimo viro
perpetim colendo

Redii sub abitu Tabellarii a Satrapa Provinciæ, apud quem hodie laute exceptus fui.

Thea egregie non modo vivit, sed et floribus luxuriat et nobis spem promittit sempiternam.

Lætor ex animo quod valeas cum nobilissima familia; quod salvus redditus Drotningholma.

Me nocte diequam labores academici et Systematis exercent, ut vix flare liceat.

vale
C. L.

Ej dateradt, men antagligen skrifvet 1766.

Utanskrift som på bref. 933.

Sigill V, svart lack.

1067.

Wälborne Hr Archiater
Min gamble wän och Broder.

Det fägnar mig, hwar gång jag får fägna mig af M. K. Brs bref och höra min gamble wäns wälmåga.

jag bor nu ständigt öfwer sommaren på landet, har 5 stycken studenter hos mig i nästa gård, för hwilka jag läser 3 à 4 timar i sänder ett par gånger om dagen; äter smultron och Botanicerar, samt arbetar med mitt systema naturæ, som tryckes nu för sista gången till slut.

Chimæra är ett underligt diur, prächtigt af lefwande beskrefwit uti actis Nidrosiensibus; jag har det ock sielf uti mitt museo, men finner intet wid tändren att ändra.

Oeconomiska wettensk. Societeten i Leipsig har pålagt mig ett nytt arbete wid rangeringen af deras Horto oeconomico, som skall inrättas.

En ny tractat om *Fragaria*[1] har jag nyligen fått från Paris. uti Actis parisinis är intet nytt uti Historia naturali.

jag wäntar en artig sambling från Grönland.

Hans Mt af Dannmark har sänt mig 4 & 5 delen af Flora Danica.

Från Petersburg har jag fått lefwande *Acer tataricum*, som förut ej warit i Europæiske trägårdar; äfwen *Spiræa sorbifolia* om hon älliest komer sig.

Anmäla min wördnad hos Nådiga Fruen och lilla Archiatren jag är oafl.

Min älskade Hr Broders

Upsala 1766 ödmiuke tienare
d. 25 julii. Carl v. Linné.

Utanskrift och sigill som pa bref. 1059.

[1] Antoine Nicolas Duchesne, *Histoire nouvelle des Fraisiers* (Paris 1766). Jfr bref. 580 not. 4.

1068.

Min Kiäraste Hr Broder.

Oändelig tacksäjelse från mig, hustru och barn, för så hederlig wälfägnad utom nöje, ro och förtroende.

Anmäla allas wår wördsama tacksäjelse hos nådiga Fruen; Gud hielpe Hennes hälsa.

Nu lärer farina ustilaginis äller miölet af brandaxen wara hos Hennes Maj:t utkläckte; kiära, säg att watnet skall wähl upspädas, att matskarne må med microscop synas, ty alt förmycket miöl lades i litet watn.[1]

jag glömde att tala om Doctor Hagströms makalösa flit och arbete att undersöka af hwilka blommor Bijen draga honung och wax; af hwilka de icke draga. Detta blifwer ett unique wärk, som giör honom odödelig; af dett han med mig corresponderat här uti, ser jag, att han giort otrolig flit i denna articlen.[2]

jag förbl.

Min kiäreste Hr Broders

Upsala 1766 ödmiuke tienare
d. 16 Novembr. Carl Linné.

Utanskrift och sigill som på bref. 1059.

[1] Jfr bref. 381.
[2] Se bref. 393 not. 3.

1069.

Tack för brefwet. Wij gratulera Eder till Edre mange Assessorer.[1] Tu giör Hedningarne många, men därföre icke alltid mycken glädie.

Nog hafwa wij hört donet af Åskebraken, men ej redigt, att wij märkt sammanhanget. det woro roligt att höra.

jag har nu fått 4de tomen af Seba full med Papilioner, håller på att redigera dem till mine species; de äro wackert ritade och [en] förträffelig sambling.

om Freddag få wij lof på en månad.

jag har sett så månge Zoophyta och andra marina, att jag baxnar där wid.

Lef säll. jag är

Min gamble wäns

Upsala 1766 lydigste

d. 16 Decemb. C. L.

Utanskrift och sigill som på bref. 1059.

[1] De till assessorer i Collegium medicum nyutnämnde voro Roland Martin, David Schulz (von Schulzenheim) och Peter Jonas Bergius.

1070.

Wälborne Hr Archiater.

Så oförmodeligen hastigt, som hiertrörande fingo wij förleden postdag notificationen om Min K. Broders sal. Frus dödeliga frånfälle,[1] att wij ej kunne sansa oss.

Ach Min K. Broder har mistat alt för mycket; en fru utan like; ett mönster bland alla Fruer! en så ärbar, så wacker och behagelig, en mot sin man så kiär maka; en uti alt sitt lefwerne så ostraflig; af alla menniskior så wördad Fru! Altså har Min K. Broder så mycket mer mistat af all sin timmeliga lycksalighet! Om Edra heta tarar kunne upspädas med mina, så skulle M. Brs ögon blifwa swalkade. Men orsaken är större, än att den kan

hafwas med tröstande äller behiertande. Ty medel, som den kan ärsätta, finnes wähl aldrig.

Stackar Edra små barn, som knapt fått se äller lära känna sin makalösa moder: stackars små, som måste wara moderlösa; stackar Min K. Bror, som hwar dag skall se dem, som påminna M. K. Br. [om] deras saknade ömma moder.

Så går det här i wärlden; wij hade intet, när wij kommo hit: allt det wij fått är ett lån af Gud; när han fodrar sitt tillbakas, kostar det så mycket mer att lämna, som det är större capital.

Men lätt oss betänka hwad wårt lif är; wij lefwa alla, som skulle wij aldrig hädan. Lät oss komma hog, at *vita data est cum exceptione mortis, et quod ipsa vita nihil sit nisi via ad mortem*, så att *ex ipso puncto, quo primam lucem vidimus, iter mortis ingressi sumus. Infantiam in se pueritia, pueritiam pubertas, juventutem senectus convertit*; så att *ipsa incrementa damna sunt. Ætates nostræ incredibili velocitate volvuntur, et sic vita infiniti temporis nullam partem occupat; minorem certe portionem ætas nostra quam partem puncti habet, si tempori comparetur omni. humana omnia brevia et caduca sunt. quotidie morimur ipsi: quavis hora demitur vitæ pars et adultior ætas quod vocatur, pauci tantum sunt circuitus annorum*[2]. Ach, all den folkhopen som krälla i stockholm, huru länge skall den existera; sannerligen några få åhrs omlop giöra att de förswinna. Här är ej frågan om det skall ske, utan när! *nihil tam fallax est quam vita humana, nihil tam caducum. humana omnia brevia et caduca sunt*[3].

Tänk äfter hwad wårt älendiga lif är. wij skola dageligen warda och laga den usla kroppen. wij gå här och spärra som kalkoner: wij oroa och plåga hwar andra; wij äro underkastade så många 1000:de beswär, farligheter, ledsamheter, sorger och förtretligheter, att jag må säga med Seneca: *certe nullus vitam accepisset, nisi daretur insciis.*[4] Lät oss se oss tillbakas på det förflutna som förswunnit liksom en dröm; förgängeligt och lapperie altsamans. lyckelig den som döden genomgått och absolverat; han återstår för oss älendige. *eo ibimus quo omnia veniunt. ad hanc legem nati sumus. omnia sternet abducetque ætas. quid stultius dolere mortem, cui omnes nascimur. magnum itaque sumamus animum adversus istam cladem, quæ evitari non potest. Petimus omnes portum navigantes: quis doleat se primum attigisse, nec*

diutius jactari incertis tempestatibus; viam longiorem ad mortem male judicamus præstare; si stultus qui fleverit quod ante centum annos non vixerat, æque stultus est qui flet, quod post seculum non vivat.[5] Det war nödwändigt, att antingen sal. fruen skulle gråta M. K. Br. äller han henne; hwilket tycker M. K. Br. warit bättre? *Mors certe est optimum remedium naturæ, morbos sanat, calamitates arcet, dolores solvit, nos in illam tranquillitatem reponit, in qua antequam nasceremur, jacuimus. Infelices omnes permansissent felices, si mors prius accessisset; ante obitum nemo beatus.*[6] Föreställ Eder M. Br. att hon i långan tid skolat suttit änka med edra små barn och sorgt Eder, huru hon då warit olyckelig. Nu är hon frikallad för all werldens förtretlighet.

Wij böra tänka, då wij gå ur werlden, att en Gud är, som under största confusion regerar alt, att alt måste gå äfter hans behag; han är här hemma; wij recommendera honom wåra barn, som warit, är och blifwer; han föder både bij och biörnar; all wår konst och omsorg är fåfäng, utom den att recommendera dem i Hans hand och hägn, som giör af smått alt hwad stort blifwer. Annors gå de rikastes barn på slutet och betla bröd; men är Gud förmyndare, wäxer arfwet af hans hand, som det förwaltar.

Min K. Br. sörger en makalös fru, som Gud Eder lånt. Föreställ Eder warit på en ståtelig collation, där i haft alt uptänkeligt nöje; om i då dagen äfter lågo gråtande, att giästbudet warit alt, skulle icke de, som ej fått lika förmon, förundra sig öfwer Eder med skiähl?

jag har haft en tid för tröst, då jag mistat något redbart af egendom, att trösta mig med det, att om jag, som många andra, icke haft det och fått det af wår Herra, så hade jag aldrig sörgt. Tacka nu Gud, att M. Br. fått ägt uti sine liufwe åhr en så behagelig fru. Kom hog att bara dräggen är quar af lifspocalen; kom hog att wagnen går ju längre nedföre, ju fortare. Se tillbaka på den förflutna lefnaden, är icke den liksom en dröm; sådan blifwer den följande, om ej wärre, och på slutet altsamans en dröm. Skall man beklaga den, som drömt kortare; som sluppit de triste dagar, de många bräckeligheter som åldren medföra. sannerligen ingen giorde wäsende af döden, om man ej woro bedragen, att man här skulle lefwa *in nestoreos annos*. sannerl. man skulle skatta den lyckelig, som döden öfwerstått, som wij fasa så mycket före, och tro blifwa så marterande, ty den woro entledigad från alt bekymber; lätt oss wäga nöjet och bekymbren emot

hwar andra, sannerl. öfwerwäga beswärligheterne. Men jag missbrukar min Bror och twättar förlänge morianen; men jag kan ej släppa min K. Br. med mina tankar, som är, då jag lefwer.

Min Kiäreste Hr Broders
Upsala 1767 ödmiuke tienare
d. 3 Martii. Carl Linné.

Utanskrift och sigill saknas.

[1] Bäcks hustru Anna Charlotta Adlerberg, född 1737, afled den 24 Februari 1767.

[2] Då lifvet gafs oss, gafs oss ock döden; själfva lifvet är intet annat än en vandring mot döden, så att från samma stund vi först sågo dagens ljus, började vi vandra på vägen mot döden. Spenabarnsåldern förbytes till barndomen, denna till ungdomen, denna till ålderdomen, så att själfva tillväxten innebär en förlust. Vara lefnadsår rulla bort med otrolig hastighet och salunda upptager vårt lif ingen nämnvärd del af den oändliga tiden. Vår lifstid är sannerligen mindre än ett ögonblick, om den jämföres med tiden i sin helhet. Allt mänskligt är kort och förgängligt. Själfva dö vi dagligen, under hvarje timma borttages en del af vårt lif och den s. k. mognare åldern; våra års kretslopp äro endast helt få.

[3] Intet är så osäkert som menniskolifvet, intet så förgängligt; allt menskligt är kort och förgängligt.

[4] Sannerligen någon skulle mottagit lifvet, om det ej utan hans vetskap gifvits honom.

[5] Vi skola gå dit, som allt till sist skall komma. Med den lagbestämmelsen äro vi födda, att tiden skall nedslå och borttaga allt. Hvad är dåraktigare än att klaga öfver döden, till hvilken vi alla blifvit födda? Må vi därför modigt mottaga detta slag, som vi ej kunna undvika. Alla seglare söka nå hamnen: hvilken sörjer öfver att han först nått den och ej längre kringkastas af vexlande stormar; orätt anse vi, att en längre väg till döden är att föredraga. Om den är en dare, som gråter öfver att han ej lefvat hundra år förut, så är den lika dåraktig, som sörjer öfver att han ej får lefva hundra år senare.

[6] Döden är naturens bästa läkemedel; den botar sjukdomar, den afvärjer elände, den borttager smärtor, den försätter oss åter i det lugn, hvari vi lågo, förrän vi föddes. Alla olyckliga skulle fått förblifva lyckliga, om döden kommit förr. Ingen är lycklig före sin död.

1071.

Min Kiäreste Hr Broder.

sal. Lif-Medicus Aurivillius upwachtade Mademoisel Martin under des siukdom och bestyrde öfwer hennes begrafning, och blef smittad af den farliga hemitritæa petechisante cum dolore colli et faucium.

Han war siuk några dagar under D. Sidren och Ziervogel, då jag besökte honom och fant honom rätt swag; dett enda jag ordinerade war ett vomitiv, det han doch tog uti dubbel dosi på egit bewåg; sedan brukade china uti substantia, ty han wille intet wid decoctet; äfter ett par dagar fick han starkt continuerande vomitus, som de ej kunne dämpa; jag radde honom till usum croci, hwar af vomitus straxt cesserade. Han war förskräckelig enwis, wille ej låta råda sig, utan sade emot alla messurer de togo; änteligen som jag såg maligniteten, wille jag ordinera något, som skulle utdrifwa exanthemata, som aldrig utslogo, ty jag war säker af symptomerne och af epidemia grassante, att de woro i faggorne, men han näkade taga det opiniatert, och som ingen kunne råda med honom, bad jag, att hans fru expresse skulle sända äfter Arch. Rosenstein, som kom. Febren wiste uti urinet crisin; änteligen syntes aphtæ i munnen; han dog af halsens trånghet, att han ej fick in utan liten liqueur;[1] där af dogo ock Mad. Martin, Kokerskan på Nosocomio; och samma symptome har warit för 4 andra där i huset, som ännu äro siuka ibland betieningen.

Aurivillius slog sig sielf åder under siukdomen, och hwar natt drack acida Medicis owitterligen.

Det är ett ynkeligt hus med 8 små barn och ung änka.

Hwem tror min K. Br. lärer inställa sig att söka tiensten ifrån stockholm, äller andra M. K. Brs provincier.

Gud tröste Min K. Br. uti sin egen stora sorg; huru bärgar M. K. Br. sig? giör intet af med Eder sielf genom sorg.

jag förbl.

Min Hr Broders

Upsala 1767 ödmiuke tienare

d. 13 Martii. Carl Linné.

Utanskrift som pa bref. 933.

Sigill VIII, svart lack.

[1] Professor Samuel Aurivillius dog den 4 Mars 1767.

1072.

Min Kiäreste Hr Broder.

Det war ett fägnesamt ewangelium att höra, det min K. Broder will en gang ännu se sin tienare här i lifwet; ty det warar ej länge. *oleum omne consumtum est in lampade vitæ*[1].

D. 4 hujus blef jag angrepen af Upsala febren, och tänkte intet annat än valedicera; jag satte an med alla krafter att medicinera, jag öfwerwan honom pa 5 dagar, men blef så utmattad, att jag ej än fått krafterne åter.

När min Bror giör mig den fägnaden att hälsa på mig, så tag den wägen ifrån Rotebro åt Malma och ej at Märstad, då har min K. Broder en mihl kortare; 3 fierdingar fran Malma ligger Hammarby, där jag wistas och med atrå längtar se M. K. Broder.

De gemenasta europæiske snäckor äro ej uptagne i Museo L. Ulricæ, utan endast de raraste. Nog fattas atskillige uti Museo Drotningholmensi; nog kunne de skaffas, men [det] fattas nervus rerum gerendarum.

Hennes Maj:ts lilla Simia måste wähl wara Jacchus, annars wet jag ej, hwilken det är; *confer descriptionem in nova editione systematis datam*[2].

Hwad ordningen angar af snäckorne uti Museo Drotningholmensi, så swär jag pa, att Hennes Maj:t aldrig får den naturligare.

jag förblifwer oaflateligen

Min Kiäreste Hr Broders

Upsala 1767 d. 19 junii. ödmiuke tienare Carl v. Linné.

nu blommar Cactus grandiflorus i trägärden makalöst wacker

Utanskrift som pa bref. 933.

Sigill VIII (skadadt); rödt lack.

[1] All olja är förtärd i lifslampan.

[2] Jämför beskrifningen i den nya upplagan af *Systema naturæ*.

1073.

Min Kiäreste Hr Broder.

Min hustru tackar och skiämmes för sockret; [wi] bägge i högsta grad. Huru skall jag få wetta någon ting, som woro M. K. Broder angenämt, ty genom gåfwor och igiengåfwor wara wänner längst. woro nu lilla Archiatren hos oss, skulle han få äta så många Kiersbär, som han lyste af åtskillige slag. Än warar smultronediæten; aldrig något åhr har jag fått så många smultron som i åhr.

Nu är Medicinska förslaget[1] expedierat: Sidren, Martin, Wahlbohm; få se om Martin klagar, för det han ej fick första rummet.

Hälsa lilla Archiatren. jag förbl.

Min Kiäreste Hr Broders
ödmiuke tienare
Carl Linné.

Upsala 1767
d. 4 August.

Utanskrift som pa bref. 933.

Sigill VIII, rödt lack.

[1] Angående förslaget till den genom S. Aurivillii död lediga professuren i medicinska fakulteten se bref. 123.

1074.

Min Kiäreste Hr Broder.

Tack för brefwet och swar på frågorne, men jag blef lika slug som förut. Det hielper ej huru det går med de andre, allenast wår Julinschiöld[1] står på sig.

Med Skepparen Wahlberg sände wår Trägårdsmästare wäxterne.

Min Bror giör mig en stor tienst, om M. K. Br. kan öfwerwertyga Fru Thun[2] att Dr Skragge[3] ej doger till Adjuncturen. Ty jag wille för alt ej giöra henne ogunstig, som wisat mig så mycken politesse. Kiära laga om den goda fruen, att ej siukdomen får inrota sig. M. K. Br. wet, huru enwis den blifwer.

jag har intet haft något utifrån annat än om Insecter från Engeland, om örter från Montpellier, om Petrificater från Tyskland.

Makan till regn nogen höstetid minnas wij intet: Rogen står rätt slätt här på orten.

Bergsråd Swab[4] har nu aflämnat till wår Academie sitt malmcabbinet för 18000 dlr.

jag förbl.

Min egen K. Broders

Upsala 1767 ödmiuke tienare
d. 17 Novemb. Carl v. Linné.

Utanskrift och sigill som på näst föregående bref.

[1] Peter Julin (adlad Julinsköld), se bref. 132 not. 1.

[2] Christina Juliana Thun, född Löfving, kammarfru hos drottning Lovisa Ulrika, gift med kamreraren i Kommersekollegiet Anders Thun och död den 7 Maj 1769.

[3] Nils Skragge, född 1738, hofmedicus, sedan provincialmedicus i Bohuslän, död 1787. »Känd för goda kunskaper och för ett eldigt, men nog satiriskt snille» (Sacklén, *Sv. Läkarhist.* I s. 387).

[4] Anton von Swab, se bref. 395 not. 3 och 513 not. 1.

1075.

Min Kiäreste Hr Broder.

Nu är Dr Hoffman[1] här, en så skickelig och belefwad karl, att om min K. Br. skaffat mig honom till måg, hade han warit wälkommen; nu skall jag hielpa honom till wägs, men då hade jag sielf kiört wagnen, och taget ett annat fundamentum till votum. Om 8 dagar äller lördag 8 dagar upsättia wij voteringen.

Det faller mig sälsamt, at Argillander[2] twiflar det Lumbrici gifwas uti intestinis hominis verminantis och menar att alla Lumbrici longi äro Ascaris lumbricoides. nog har jag ett par i spiritu vini, som mig äro gifne för att warit af barn utdrefne, som äro helt lika Lumbricis, utom färgen, som i mina är lactei coloris.

Ascaris lumbricoides är aldeles så stor som Lumbricus terrestris, men skild med det att han är nästan slät, utan att wara med små striis annularibus omgifwen: men Lumbricus terrestris har oändelig många strias annulares och des utom versus alteram

extremitatem ett stort cingulum elevatum. Af Ascaridibus lumbricoidibus har jag flere, som jag sielf utdrifwit och i $\widehat{\nabla}$[3] förwarat: men af Lumbricis terrestribus har jag ingen, som jag sielf utdrifwit, men 2.ne som jag fått därföre.

Om ej Min K. Br. har egna rön, att Lumbricus terrestris (nämligen med annulo elevato) blifwit utdrifwen, så lätt mig det wetta; hwar ock icke, sa fråga sine Assessorer, om de ej hafwa här på egna rön, att wij ej må famla om den saken.

Jag såg 1734 i dalarne en liten Tænia i watnet, men som jag då tänkte, att alla Tæniæ woro af ett och samma species, attenderade jag ej till hwilket species den hörde: nu hafwer Ellis, som han skrifwer, funnit en sådan i Engeland, men wid hans är något som faller paradoxiskt.

Nu på stunden fick jag lefwande rötter af Zizania uti watn på posten ifrån Paris; wäxer hon intet nu, så wäxer hon aldrig.

Stackars Magister Hernquist, som är i Paris utan hielp, lämnad åt en blind lycka, jag hörer han hielper ynglingar där uti chemien, Botaniquen, Mathesi &c.; en så snäll och arbetsam man i alla wettenskaper, skall så plötsligen förgås, är ingen hielp för honom?[2].

jag förbl.

Min Hiertans gode och trogne

wäns

Upsala 1767 ödmiuke tienare

d. 19 Novemb. Carl v. Linné.

Utanskrift och sigill som på föregående bref.

[1] Anton Hoffman, född 1739, slutligen konungens förste tjänstgörande lifmedicus och vice præses i Collegium medicum, död 1782. Sökte 1767 medicine adjunkturen i Upsala samt uppfördes af såväl Linné som Sidrén på första förslagsrummet, såsom varande »solid medicus», men platsen erhölls af J. G. Acrel på grund af dennes insigter i kirurgi, hvilket ämnes nödvändighet för blifvande läkare och till följe däraf vid universitets-undervisningen man sent omsider insåg.

[2] Abraham Argillander, se del. III s. 86.

[3] Utspädd sprit.

1076

Min Kiäreste Hr Broder

I dag bittida fingo wij notice om Hr Julinschiölds cessio bonorum, som giort att wij hela dagen fått sitta i Consistorio. hwem hade trott att han, som warit så accurat och hatt så ansenliga inkomster, skolat kommit i sådan skuld af 10½ tunnor guld och ej hafwa knapt så mycket att dett räcker till. Gud ske lof, intet har jag att fodra, intet att wara i nogon skuld. Här rista alla på hufwudet; hwar snart beklagar sig, hela tiden få wij nu ej tänka på annat än sitta här öfwer i Consistorio, och dragas ifrån wåra egna arbeten.

Hela helgen har jag arbetat med tredie tomen af Systemet om Mineralriket.

Sverige har mistat ett stort sidus, en seculair man i Swaben: wij wiste det icke för än af M. K Brs bref. Aldrig få wij hans like. Med honom utbäres mera kundskap i den delen, än alla tillsamans äga i Sverige, ja i hela Europa. jag såg honom senast i Upsala förfallen, prognosticerade det nu skedt. Han frågade mig om sin hörsel, jag lätt honom indirecte förstå hwad förestod, fast han icke hörde på den strängen.

Arch. Rosen hade ordres att komma till hofwet, då han war hos Julinschiöld, men näkade komma till Printz Carl, som han skulle hafwa ondt i en höft och att hans fru woro siuk. När Julinschiöld begynte att widfas, kom han hit; men på slutet, då siukdomen exacerberades, reste han här ifrån.

Gud hielpe M. K. Br. till hälsan, jag hoppas det har ingen nöd, sedan bolden är utslagen; M. Br. blifwer nu friskare än förut.

Om Julinschiöld intet nu tager sin död, så är det underligt.

Hofintendenten har ingen ting giort wid cessionen till academiens förmon, det jag wet: Academien lärer få att fodra öfwer 300,000 dlr kpmt.

Jag orkar ej skrifwa mer denna gangen.

Gud uppehålle Min endaste trogne

Hr Broders

ödmiuke tienare

Carl v. Linne.

Odateradt, men säkerligen skrifvet i Februari 1768.

Utanskrift som på bref. 933.

Sigill saknas.

1077.

Wälborne Hr Archiater.

Af Consulen Balguier[1] i Amsterdam har jag haft bref med innelychte connossement, som innehåller 2ne chinesiska Phasaner, hwilka äro helt rara och aldeles skilde från andra Phasaner, och aldrig warit sedde här i riket; är en han [och] en hona. laga så snart skeppet kommer, det desse Foglar, som jag är committerad att i hans namn underdånigst presentera till Hennes K. Maj:t, blifwa straxt lefwererade och af skeppet uptagne. Hr Balguier will sielf betala frachten, om skepparen kan lefwerera dem lefwande och får mitt attestatum där öfwer.

Hr Balguerie önskade wetta, om de saker, som han för ut sändt åtskilliga gånger till Hans Kongl. Maj:t, richtigt framkommit äller af någon undanhållits. Hans cataloge medföllier.

Hr Archiatren, som har dageligen den lyckan att få wisa sig för Majesteternes ej nådiga ögon, torde wid tillfälle där om i underdånighet lysna, och gifwa mig det wid handen, att jag får swara honom.

förblifwer

Wälbor. Hr Archiatrens

Upsala 1768 hörsamste tienare

d. 10 Maji Carl v. Linné.

Utanskrift och sigill som på bref. 1073.

[1] Daniel Balguerie, svensk konsul i Amsterdam.

1078.

Min Kiäreste Hr Broder.

Min Kiäre Broders bref hugna mig hwar gång.

Af Lobelia Siphilitica hafwa wij 5 stånd i trägården: jag skall till nästa wår söka att få en hehl säng.

Chenopodium ambrosioides är icke den rätta anthelmintica, utan Chenopodium anthelminticum, som doch är nära slächt med ambrosioides; det har Kalm, Colden[1], Barthram[2] bekräftat.

Kommer Hr Ribe[3] hit, skall jag wisa honom all uptänkelig willfarighet och han skall finna det i sielfwa wärket, ty annorledes bör en novitius medicus, annorledes en veteranus hanteras; bägge för exempel att de förre ej löpa förbittida, och de senare att de ej sakna præmia virtutis et erudition[is]. Lef säll.

Min K. Broders

Upsala 1768 ödmiuke tienare

d. 18 october. Carl v. Linné.

Utanskrift:

Archiatren
Wälborne Hr Doctor
Abr. Bæck

Stockholm.

Sigill VIII: rödt lack.

[1] Cadwallader Colden, se bref. 563 not. 3.
[2] John Bartram, se bref. 563 not. 4.
[3] Carl Ribben, se bref. 587 not. 11.

1079.

Min hiertans K. Broder.

d. 11 sistledne hade wij promotion i Medicinen.[1]
Bergman Physicus Aboensis en wärkeligen solid.
Printz Provin. Norland. för förra promotionen. förswarlig.
Gråberg Physicus Gothoburgensis förswarlig.

Pihlgren Medicus pauper. Holmens. förswarlig.
Sahlberg en qwick och solid.
Hall en qwick och icke oäfwen.
Weser Phys. nob. suderm. solid.
Sparschuch qwick och munter. med åhren blifwer solid.
Bergius Petr.[2] Wermelandus mediocre.
Gryselius vicar. Wbotniæ mediocre, men slätt att tala latin.

Wænman ostindisk skeps Medicus. wij hade gierna sökt slippa honom, men han gick till Hans K. Höghet. wij hörde att saken woro incaminerad, som wij af owänskap hatade honom; han utwärkade sig veniam promotionis, doch med reservation.

att få en tienst för Doctorer framdeles på skeppen.
att han dageligen war i osäkerhet om sitt lif.
att han dageligen gick på skeppet som fången.
att han mäst endast had[e sjömä]n att skiöta.
att han skulle wistas b[land sw]åre Dysenterier, fläckfebrar [som] regera på skeppen. sielf ej exciperad.
att han ej præjudicerade [någon] annor.
att undslippa processer, förklaringar, kanske tappa i rätt sak, där alt kan komma an på recomendatorer och han hade sin gynnare. *transeat.*

Nu längtar jag höra hur M. K. B. mår.
Är Cronprintzessan uti wälsignat tillstånd?
nytt wet jag intet utom Botanica.
Ellis har sändt mig nya tabeller och ritningar på Zoophyta. han arbetar där uti förskräckeligen; hans wärk, när det utkommer, blifwer makalöst wackert.
Huru mår lille Archiatren; hälsa honom.
jag har i alt äfterkommit M. K. Brs ordres om Sparschiuch.
Lef länge säll. glöm ej den, som wördar M. K. B. i grafwen och förbl.

Min Kiäreste Hr Broders
ödmiuke tienare
Carl v. Linné.

Upsala 1768
d. 14 November.

Utanskrift och sigill som på bref. 1073.

[1] Om denna medicine doktors-promotion se bref. 50. För de därvid promoverade finnes redogörelse i not. 1.

[2] Petrus Bergius, född 1740, död 1819; praktiserade först i Värmland, men blef sedan bruksegare och lefde till sist uteslutande såsom kapitalist. Är ej att förvexla med Peter Jonas Bergius, såsom beklagligtvis skett i nämnda not.

1080.

Min Kiäreste Hr Broder.

Bloden giäste i mina ådror och håren reste sig på hufwudet. då jag läste M. K. Brs [bref]. Gud beware oss för alt buller och upror.

jag fick ock i dag bref, att detta war s[kedt], och att Rådet beqwämt sig till d. 15 Martii att kalla Riksdag.

Gud allsmächtig låte alt aflöpa wähl.

Desse dagar har jag fått 5 stycken pacquetter från utrikes orter, som satt mig nog arbete. doch är roligare tänka på desse saker än på riksbuller.

jag förbl.

Min Hiärtans K. Hr Broders

Upsala 1768
d. 16 December.

ödmiuke tienare
Carl Linné.

Utanskrift:

Wälborne Herren
Hr Archiater Bæck

Stockholm.

Sigill VIII; rödt lack.

1081.

Min Kiäreste Hr Broder.

För Min Hr Broders af d. 6 sistledne aflägger jag mycken tacksäjelse

Min K. Broder åstundar en informator för lille Broder Bæck, som skall hafwa fölliande requisita: Beskedelig, ej mycket ung, med dona informandi, wan wid information, hyggelig, pålitelig, något i Botaniquen, i naturalhistorien, i Insecter, conchilier, Fransöskan, Geographien, Historien, god styhl, *medicinæ studiosus.*

jag fodrar där till, att han skall wara fromsint och amabel, att han ej bryter piltens hog.

Till att få alla dessa requisita uti ett subjecto, kan M. K. Br. ej finna, fast han söker hela riket igenom; jag fägnar mig hierteligen, att jag wet en enda och kan tiena Min K. Broder med honom, ty Gud wet, att jag af alt uprichtigt hierta will wara M. K. B. och lille Broder till tienst.

jag har kallat studenten till mig, och just med möda kunnat obligera honom att emottaga detta hwilkor, för hwilket han borde tacka Gud. jag ser, att Gud sielf har disponerat honom till denna conditionen långt för detta, både till lilla Broders tienst och sin egen förmon.

Han wille gierna blifwa Medicus och det bör han blifwa. Har mycken lust där till och hört mig i flere åhr läsa ständigt; men hans Moder har så liggat öfwer honom med prästtankar, att hon tror honom ej kunna bärga sig utom det; men jag har nu styrkt honom att intet längre wara amphibium och gå med Magisters tankar, fast han hade ärnat sig till nästa promotion. Min Bror kan giöra hans lycka i Stockholm äller i Medicinen, ty Min Broder skall finna honom wara wärdig sin grace. Af alla Min Brors requisita fattas honom endast följande:

conchilierne förstår han intet, men i Påskhälgen, om jag någonsin får tid, skall jag lära honom det. *Fransöskan* kan han wähl explicera, litet tala, har hog för henne; lätt språkmästaren gå 1 äller 2 månader till Min Brors barn, så är jag wiss, att M. Br. skall wara nögd äfwen där uti.

Följande data lofwar jag positive.

1. Beskedelig, snygg, trogen, pålitelig, ärbar, from.
2. stadgad, ej för ung, wand wid information.
3. Botaniquen, Naturalhistorien, Insecter, Historien, Geographien, tämmeligen i Medicinen.
4. god styhl; spela på fiohl också på kiöpet.

Han har liggat inne ett par åhr i tanka att nu wid nästa promotion blifwa Magister; från hwilket jag nu änteligen kunnat fråntala honom med möda och förestält honom hans præmier där före, att blifwa 20 åhr huspräst och änteligen capellan, fast alla Theologie studiosi speculera på Biskops-stolen.

jag bedrager mig alt för mycket, om jag icke giör både M. K. B. och honom en besynnerlig tienst här med, ty han kan aldrig få beskedeligare Patron och Min Bror aldrig beskedeligare Informator.

Honom har jag nu tillsagt att atminstone wara hos M. K. B. innan d. 9 April.

Om M. K. Br. reser bort ifrån honom, så gif honom ren instruction, och om warelsen blifwer hemma, så lätt informatoren noga wetta M. K. Bs willia, så är jag wiss att det går äfter önskan, ty Hr Söderberg[1], så heter han, är den fogeligaste karl man kan utfinna, så att [om] Min Br. hanterar honom rätt, som jag wet säkert sker, så är och han lika så.

jag skulle önska att M. K. Br. slapp den beswärliga Nordköpings resan. som lärer blifwa nog oläglig.

Nytt ifrån Stockholm är, att Arch. Rosenstein skall blifwa Baron och Commendeur af Nordstiernan[2]; Prof. Schultz Archiater &c

Hernquist har jag altid tyckt äga sin caprice; nu alt mer och mer. jag skaffade honom Magnat stipendium, utan att han wiste där af i paris; jag fick tacksäjelse bref, sedan hörde jag intet af honom på ett åhr. Sista wexel på hans stipendium kom ej fram ty hans commissionaire är en slarwer; han skref mig till wid nyåret där om; jag sände öfwer secund wexelen, men han har ej wålat swara mig. Han wäntar på främmande tillbud; wänta får han. Det är skada, att en så flitig man skall wara så underlig.

Det war artigt höra om Koppympningen, men hwem skall inocculera på Printz Gustav? Gud låte gå wähl; nu få Medici Guldberg; men Gud nåde dem, om det olyckas för någon[3]. *nihil habere, nil dolere.*

Stackars Fru Thun; Gud hielpe henne. Hon hade warit skapad till behl annor cathæter.

Hälsa lille Broder och säg han skall tacka mig för en god och tolig informator, som skall wähl wara så god wid sig som des egen fader.

jag förbl.

Min såtaste och sötaste Hr Broders

Upsala 1769 — ödmiuke tienare

d. 9 Martii. — Carl v. Linné.

Utanskrift och sigill saknas.

[1] Daniel Henrik Söderberg, född 1750, fristadsläkare i Eskilstuna, död 1781.

[2] Ogrundadt rykte.

[3] Koppympning förrättades 1769 af D. Schulz på kronprinsen. prins Carl och prinsessan Sophia Albertina. Sedan denna utfallit lyckligt. erbjöds archiaters-titel åt Schulz, som dock undanbad sig densamma. Däremot blef han 1774 adlad och fick namnet von Schulzenheim.

1082.

Min Kiäreste Hr Broder.

Tack för brefwet och novellerne.

Här talas om Dansken, som completterar sine regementer och går med flotta åt Östersiön, och tros att det giäller oss. Således lärer ej långt drögsmåhl blifwa i Norkiöping.

När M. B. lärt kiänna sin informator, är jag wiss på att M. B. blifwer nögd, om någonsin. jag contesterar heligt, att om jag skulle behöfwa informator, att jag då, som kiänner de mäste studerande, icke walde någor annan. Informatoren är stadig och ej för ung. M. B. har orsak att wara rädd, då han lämnar ifrån sig allena 2ne unga personer, en ung karl och en flicka; jag har förestält honom detta, och han har försäkrat, att M. Br. ej skall där om fruchta det minsta. Han är *probus et modestus* i högsta grad.

Råd informatoren aldrig att hålla wid prästwäsendet, om M. Br. will hafwa honom länge, ty sedan tänka de endast på Magistren och academien.

Lätt mig wetta om wår terror panicus om Danska affairerne är grundad.

Min Kiäreste Broders

Upsala 1769 ödmiuke tienare

d. 16 Martii. C. Linné.

jag har sagt informatoren, att han skall wara hos M. B. söndagen äfter Påsk, att M. B. må kiänna honom, innan resan sker till Norkiöping.

Utanskrift och sigill som på bref. 1059.

1083.

Min Kiäreste Hr Broder.

Här är mannen quæstionis, Min K. Broders informator designatus. Hanterar Min Broder honom, som jag wet M. K. Br. giör, så skall han finna honom böjelig som wax, och om M. K. Br. får

wara hemma och kiänna honom, hoppas jag M. K. Br. skall finna uti honom fult nöje, tillika med lille Archiatern. Gud gifwe Eder lycka.

I största hast! jag förbl.

Min K. Broders

Upsala 1769 ödmiuke tienare
d. 2 april. Carl Linné.

Utanskrift som på bref. 1080.

Sigill: endast fragment; rödt lack.

1084.

Min Kiäreste Hr Broder.

Det är nu så länge sedan att jag upwachtade M. K. Br. att jag begynner bly[g]as. *gustavi Lotum ruralem*[1]. jag ligger nu ut mitt lusthus på mitt höga berg och i min ålderdom hugnar mig. af frisk luft, prospect, Naturalier och den innocente landtlefnadeni

Sist då jag hade M. K. Brs [bref], war Söderberg novitius; nu har M. Br. sedt hans mores. jag wille önska, att han woro till M. Brs nöje; hos mig war han beskedeligast och flexilis som wax; jag skall hoppas han blifwer så hos M. K. Br., om M. Br. will formera honom äfter sitt tycke.

jag fruchtar jag måste resa till stockholm för min Systers skuld[2], ehuru swårt det går att lämna min eremitagie och klyfwa [i] hoftrappan. Om jag rådde mig sielf, så hade jag lust att aldrig se Stockholm äller den stora wärlden.

Slipper M. Br. i sommar Drotningholm. så wore det önskeligt.

Hwad fant man i Fru Thun äfter des död? war där Scirrhus uteri?

nu har jag det nöjet att se Hasselquistia blomma om dagarne; få se om hon will skapa frön.

Hälsa lilla Archiatren och Hr Söderberg.

jag är

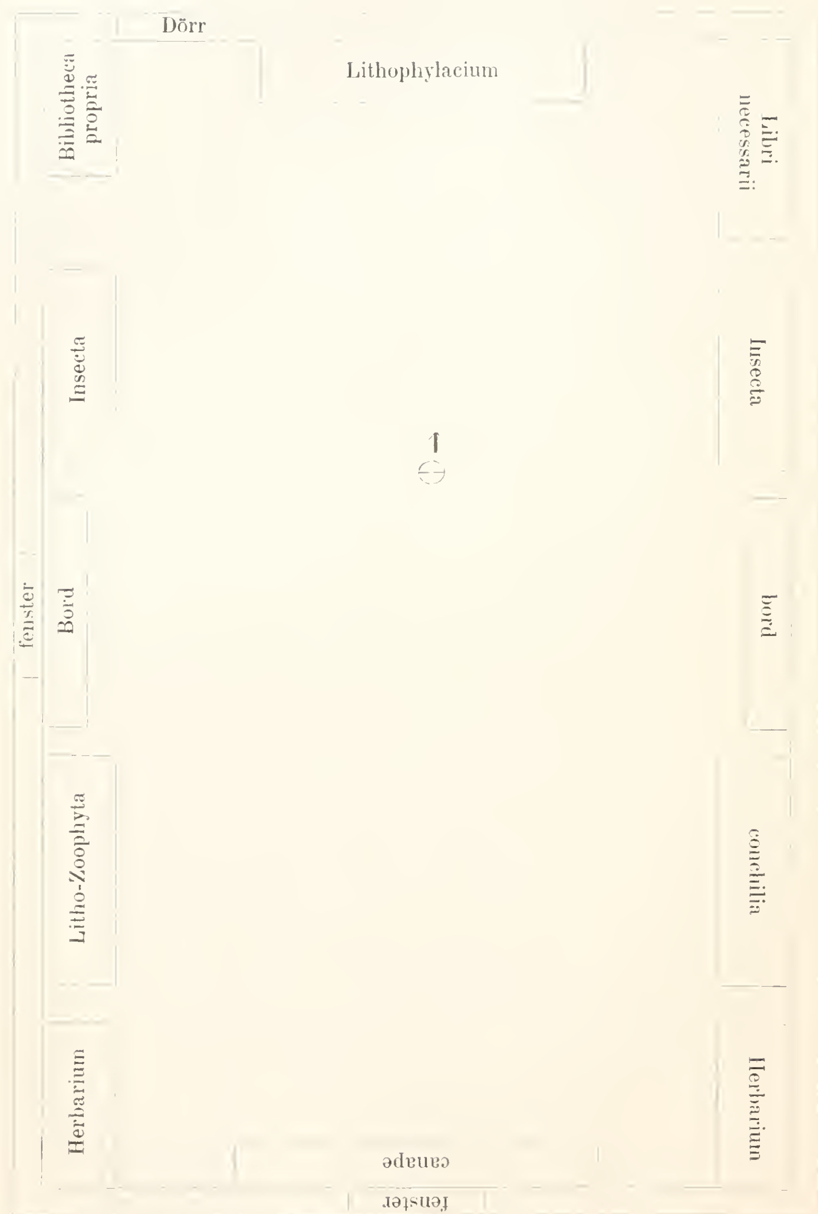
Min Kiæreste Hr Broders

Upsala 1769 ödmiuke tienare
d. 1 julii. Carl Linné.

Utanskrift och sigill som på bref. 1072.

[1] Jag har smakat landtlifvets söta frukt.

[2] Afsåg utverkande af dubbla nådår åt systern Anna Maria, som blifvit enka efter prosten Gabriel Höök i Virestad. Jfr bref. 166 not. 1.

Linnæi Museum in altis.

Denna ritning är bifogad föregående bref.

1085.

Min Kiäreste Hr Broder.

Hwar dag har jag tänkt upwachta M. K. Br. men altid [har] annat smådt kommit i stället.

Det giör mig ingen ting mera ondt, än att jag så sällan får se M. K. Broder; och så mycket mera nu, sedan jag fått mitt eget Museum i stånd.[1] Det woro intet långt till Upsala Hamarby, om M. K. B. gitte; jag måste i höst till stockholm nolens volens.

Det ser ut, som jag i morgon måste sluta min Smultroncur.

Si det är rätt studera politicam tillika med Medicinen.

jag önskade få se Synopsin reptilium, på ett par dagar; jag är säker att hon ej håller mycket nytt.

Lätt intet röra sig M. K. B. att ogräs gror; all ting har sin tid; *alternæ sunt vices rerum.*[2]

Huru ställer sig informatoren; lätt mig wetta hwad fattas, att jag må corrigera honom, om M. Br. ej sielf will.

jag ligger och giör observationer i min döda wettenskap dageligen och wet mig knapt äga någon redelig wän mer än M. Kiäraste Broder, hwars tienare jag är

Hamarby 15 Aug. i döden.
1769. C. Linné.

Utanskrift och sigill som på bref. 1059.

[1] »1769 fulländar han på sin gård den förlidit åhr begynta byggnaden af ett *Museum* på ett högt berg, jämte gården, med härligaste prospect, däruti han sedan hade sina Herbarier, Zoophyter, Conchylier, Insecter, Mineralier och dit alla curieusa kommo att se dem». (*Egenh. anteckn.* s. 63).

[2] Vexlande äro tingens omskiftningar.

1086.

Min Kiäreste Hr Broder.

Hela sommaren hade jag ärnat resa till Stockholm, att än en gång få se M. K. B. här i lifwet; men hwar dag har haft sin omsorg.

Nu tillstundar terminen, och sedan blifwer det omögligt, ty har jag resolverat att slita mig lös, om intet något oförmodeligt

infaller, att i dag 8 dagar, som är nästa tisdags morgon, resa här ifrån till Stockholm, om älliest M. K. B. är i staden, ty älliest har jag där ej stort att beställa.

Får jag då lof att logera hos M. K. B. 2ne nätter äller högst den tredie, så är det det längsta jag kan dröja i Stockholm, ty friddags afton måste jag wara i Upsala?

Min hustru hade welat föllia med, och en annor timma will hon intet; men jag skall söka afböja hennes resa.

Är M. K. B. i staden, så lätt mig det wetta med nästa post till friddagen; ty är min K. Br. intet i staden, så behöfwer jag ej expediera mig.

Äller ock om M. K. Br. skulle hafwa främmat för ut, så beställ mig logement så när sig, som möglig är, och så att jag har rum för wagnen, att han ej må stå på gatan.

Hälsa lille Archiatren.

jag är

Min Hr Broders

Upsala 1769 ödmiukaste tienare

d. 19 septembr. Carl Linné.

jag längtar att i stockholm få råka äfwen Hr secr. Wargentin.

oändeligen längtar jag att få råka Min Kiäraste Broder, ty kommer jag nu intet å stad, så wet Gud när det kan ske mera.

Utanskrift:

Archiatren
Wälborne Herren
Hr Abrah. Bæck

Stockholm.

Sigill VIII (krossadt); rödt lack.

1087.

Min Kiäreste Hr Broder.

öfwermåttan tack Min hiertans Broder som will hysa mig; det är förtreteligt komma till stockholm, utan att wetta hwar man får hamna, besynnerligen mot aftnorne. nog wet jag att M. K. Br. är ej rädd om en måltid mat; nog wet jag att Min Bror har råd,

doch skall jag skona Min K. Br. om middagarne, allenast jag får om aftnorne språka. om Min K. Broder fägnar mig härligt, så fägnar Min K. Broder mig ej som wän, utan som främmad. jag är wand wid husmans kost och då mår jag bäst.

redan hade jag öfwertalt Min Hustru att blifwa hemma; men hon ref ifrån mig M. K. Brs bref, och då sade [hon], att hon skulle föllia med, äfter M. K. Br. så gunstigt inviterar henne; men att jag skall i dag taga parolle af M. K. B., att nästa sommar, om wij lefwa, hälsa på oss igien.

Råder jag, så komma wij till Stockholm tisdags afton; råder hon, om onsdags afton. få se hwem som råder mäst.

Min hustru och jag få altid rum i en säng, men aftnorne willa wij språka allena. Kiäre, lätt mig få secr. Wargentin en afton med oss.

Min hustru anmäler sin respect och jag förbl.

Min Kiäreste Hr Broders

Upsala 1769 ödmiukaste tienare
d. 22 septembr. Carl Linné.

Utanskrift:

Kongl. Maj:ts Troman
Archiatren
Wälborne Herren
Hr Abrah. Bæck

Stockholm.

Sigill IV, rödt lack.

1088.

Min Bäste Hr Broder.

Sedan wij länge wäntat på hästar i Rotebro, sofwet på Märsta öfwer natten, spisat middag hos Wallerius,[1] kommo wij hem i går klåckan 3 och sitta nu i ro och påminna oss min K. Broders wälfägnad, beswär af oss och besynnerligen Min K. Broders oförändrade wänskap i så många åhr tillbakes, som i desse tider är så rar, att hon sällan hinner några åhr hos andra, men aldrig till grå håren. jag med min qwinna aflägga där före all den wördsamaste tacksäjelse, som någon sin af oss kan uptänkas.

Wij hafwa stormat M. K. Brs hus, turberat Edra circlar och, det mäst är, förhindrat M. K. Br. ifrån sin landthushållning, då folket skall omskiftas.

Min hustru ropar: hälsa och tacka den artige Hr Archiater Bæck ifrån mig och tacka honom 1000falt, och bed honom hålla det han lofwade mig senast till nästa sommar, om han någonsin will passera för det han altid warit.

jag aflägger hos Min Kiäreste Hr Bror den uprichtigaste tacksamhet i werlden och förbl.

Min Kiäreste Broders

Hamarby 1769 ödmiuke tienare
d. 2 october. Carl Linné.

Hälsa Eder genombeskedeliga jungfru, som för oss hade så mycket beswär.

Hälsa Hr Magister Retzius[2] och bed honom lämna mig sin Delima, så skall han af mig få 10 andra, rät så rare som denna, ty mitt specimen är utan frucht, som hans har.

Utanskrift:

Wälborne Herren
Kongl. Archiatren Bæck
Stockholm.

Sigill VIII (skadadt), rödt lack.

[1] Professor J. G. Wallerius var då egare af Hagelstena egendom, belägen mellan Märsta och Alsike gästgifvaregårdar.

[2] Anders Jahan Retzius, se bref. 440 not. 2.

1089.

Min Kiäreste Hr Broder.

Tusende tack för Min K. Broders wärk och den hiertans wackra inledningen där till[1], som är mästerligen skrefwen. i dag först fick jag dem från jachten; och har lämnat dem till Med. Candid. Reftelius[2], såsom den påliteligaste wij nu äga.

Tacka min Brors beskedeliga Mademoiselle för alt beswär af min hustrus myssor, som jag nu alla 4 fått. jag är henne skyldig 35 dlr, war god och lämna henne dem; med första resande skall jag på cavallers parolle dem restituera, äller bättre jag skickar dem innelycht.

jag går som ungkarl i Upsala. Min hustru och son äro i Fahlun; mina döttrar på Hammarby; och jag läser här dageligen.

I rusten i stockholm nästan för starkt.

jag är

Min Hr Broders

Upsala 1769 ödminke tienare
d. 8 Novembr. Carl Linne.

Utanskrift:

Hr Archia (resten bortslitet).

Sigill VIII (blott hälften), svart lack.

[1] *Nytt och nu för tiden antagit Kopp-ympningssätt ... af* THOMAS DIMSDALE. Öfversättning af ABR. BÄCK, hvilken bifogat ett långt företal i form af *Öfversättarens: bref til Assessoren och Provincial-medicus N. N. om denna nya Methodens början och framgång i England* (Stockh. 1769).

[2] JOHAN MARTIN REFTELIUS, född 1740, medicine doktor 1772, Collegii medici notarie, död 1799.

1090.

Min hiertans Broder.

Förleden postdag war jag ej i staden, fick altså ej beswara Min K. Broders angenämasta bref.

Den förtreteligaste och swåraste winter och wår har i åhr warit, som jag någonsin minnes. Nu regnar det, äfter alt för mycken torka, gräseligen.

Om söndag, måndag, tisdag lärer Cronprintsen besöka oss; få se om Philosophi hinna då giöra sin promotion.

jag har icke spordt at B. Jussieu[1] warit död, twiflar där på mycket.

Abborarne i dahlarne har jag rätt ofta hört berättas med lika falska omständigheter. de äro Lacerta aquatica, som nappa undertiden på krok, då folk står på landet och metar; da de springa upp af watnet up i träden och tros flyga *ob celeritatem*[2].

Emot Singultum lärer min Br. redan försökt Galanga, Anethum, Rutam; försök ochså crocum extus supra cordiam s. scrobiculum cordis att ligga där en dag.

Men skall det wähl intet wara mögligt att curera lungsot i begynnelsen? Man bör försöka flere slag än hit in till brukats. *sed de his coram*[3].

Rättnu slutas terminen, näml. till Midsomar; jag längtar att M. K. Br. honorerar sin obligation; ty jag kan ej längre wänta. En ärlig karl håller sin ord: blif intet bedragare på ålderdomen. *Solve quod debes; omne promissum cadit in debitum*[4]. Min Bror har försäkrat mig på cavalliers parolle, på äro och redelighet, att fägna mig med sin angenäma närwaro i sommar; äfter en så lång wår blifwer sommaren kort. Smaka hos mig det menlösa landets nöje. Lätt oss då gå, som jag gick med sal. Klingenstierna endast uti lintyget och Byxorne. Lätt mig wetta, huru snart jag får wänta den hugnaden på min ålderdom. wid Middsomars dagen slipper jag utur oket. *vive memor mei; vivo memor Tui*[5].

Hwad kostar nu rog och korn i stockholm?

är så länge jag lefwer,

Min trogneste Hr Broders

Upsala 1770 ödmiuke tienare

d. 5 junii. Carl Linné.

Utanskrift som på bref. 1086.

Sigill IV (fragment), rödt lack.

[1] BERNARD DE JUSSIEU (se bref. 486 not. 3) dog den 6 November 1777.

[2] På grund af deras snabbhet.

[3] Mera härom muntligen.

[4] Betala din skuld; hvarje löfte är en skuld.

[5] Lef och tänk på mig; jag lefver och tänker pa dig.

1091.

Min Kiäreste Hr Broder.

I går war Hans K. Höghet här att dubba Riddare; i dag tillsade mig att med första förfoga mig till Drotningholm på Hennes M:ts requisition; huru fägnesamt detta war, kan M. Br. sielf förstå. Gud tör hielpa mig, att jag ej rutnar där. Emedlertid hålt sin gunstiga lofwen warm, att jag får smaka en gång i ro M. K. Br. angenäma sälskap, innan jag dör.

Om resan sker för mig till stockholm först, wågar jag utbedia ett nattquarter; kommer jag ock att gå directe, skall jag söka antingen resa in till M. K. Br. äller få M. Bror till mig. jag är

Min Kiäreste Broders

Upsala 1770 ödmiuke tienare
d. 12 junii. Carl Linné.

Utanskrift och sigill (skadadt) som på bref. 1086.

1092.

Min Kiäreste Hr Broder.

Om jag har hälsan, kommer jag antingen freddags afton äller lördags afton till stockholm; får jag lof blifwa hos M. K. Br. öfwer natten, där M. Bror är i stockholm, så wore det mig kiärast; hwar ock icke, war då så god och beställ mig rum på en natt.

Nu sänder jag för ut min coffert; war gunstig och lätt den stå hos M. Br. öfwer natten, så slipper jag att draga kläderne med mig.

jag skall skynda mig på Drottningholm med största möglighet. Lätt mig då se att min K. Bror är färdig att giöra mitt Museum den åhran, som Printzen giorde i går, att såsom Præses regii Collegii Medici taga det i ögonsichte.

nu äfter jag tager mina bönder att skiutsa mig och de resa tillbakas dagen äfter, står M. Hustru i betänkande att resa med, äfter wagnen skall doch gå tillbakas tom, då hon kan uträtta sine angelägenheter på 1 timmas tid.

Lätt mig sedan se att M. K. Br. är trofast och i stället för brunnen äter hos mig Smultron-curen, som infaller middsomars tiden; då jag hoppas wara tillbakas.

Lef länge säll och lyckelig. jag är

Min Kiäraste och trognaste
Hr Broders

Hamarby 1770 ödmiuke tienare
d. 13 junii. Carl Linné.

Utanskrift:

Archiatren
Wälborne Herren
Hr Abrah. Bæck
bor gent emot porten på styckgiutare gården
Stockholm.

Sigill IV (krossadt), rödt lack.

1093.

Min aldra kiäraste Hr Broder.

öfwermattan tack för M. K. Brs söta bref af d. 13 sistledne. Silfweret kom richtigt och war prächtigt med sexfald förgylning. Det war en heders skänk[1].

Spergula är intet annat än *Sagina procumbens*, som i wärmare länderne får stora petala.

Elatine är *Myriophyllum verticillatum*.

Etterålen är *Syngnathus Ophidion*.

will Past. Osbeck[2] sällia sin insect-sambling, så kiöper Hofmarsch. De Geer den samma, ty han är ombuden att skaffa insecter åt en utlänning och har bedt mig där om.

Min Dotter Sophia tackar öfwermåttan Hr Söderberg, för det han henne skiänkte.

Botaniska trägården i Copenhafn skall nu raseras.

Hälsa lille Archiatren. jag är

Min Kiäraste Broders

Hamarby 1770 ödmiuke tienare

Aug. 16. Carl Linné.

Min Hustru beder få wetta, om M. K. Br. tagit än någon talg, och hwad den kostat; äller om hon får här utinnan lita på M. K. Broder, äller intet där med giöra beswär.

Min K. Broder lofwade mig Scopoli[3] på några dagar. nu går bud dageligen. Kiära låna honom på ett par dagar.

Utanskrift:

Archiatren
Wälborne Herren
Hr Abr. Bæck
Stockholm.

Sigill IV (fragment); rödt lack.

[1] »Mense Augusti [1769] får LINNÉ besök af FRIDR. CALVERT Lord BALTIMORE och Possessor af Maryland, för hvilken han håller en hel förmiddagslection». — »I Julio fick han ifrån Mylord BALTIMORE en makalös Gulddosa af 100 Ducater och en präktig Necessaire om 6 marker Silfwer, mästerligt utarbetad och förgyld, af 12,000 Dalers wärde» (*Egenh. anteckn.* s. 63—4). Denna gåfva

var adresserad till Kommerceradet R. FINLAY i Stockholm, hvilken, då det fordrades en tullafgift »till och öfwer 5 dlr Koppm:t lodet», hos Kgl. Maj:t anhöll, att »tullfri utförsel af bem:te silfwer till gifwaren tillbaka må tillåtas» eller ock att denna »Skiänk åt en så wärdig undersåte ... må tullfritt få honom tillställas». Det senare alternativet biföllls »i anseende till de således förekomna synnerliga omständigheter».

[2] PEHR OSBECK, se bref. 283 not. 1.

[3] JOH. SCOPOLI, se bref. 586 not. 12. Den här afsedda boken var *Entomologia Carniolica* (Wien 1763).

1094.

Min Hiertans K. Broder.

Tack för brefwet af d. 27, som jag fick i dag på landet.

Tänk att Botaniska trägården i Kiöpenhamn skall nu demoleras, och alt bortsäljas; där går intet bättre till än på andra orter.

Hwad som gifwes för talgen, skall promt föllia; här af begiäres 3 1/2 pund.

jag fick richtigt af Mag. Rhetius Scopoli bok; hans om foglar är artigt, det andra är mindre betydande.

I går hade jag bref af Mag. Hernquist; tänk att han också söker Historiæ naturalis adjuncturen i Lund[1].

Hälsa lilla Archiatren. jag är till mitt slut

Min Kiäraste Hr Broders

Hamarby 1770 ödmiuke tienare

d. 4 septembr. Carl Linné.

Utanskrift som på näst föregående bref.

Sigill IV, skadadt; rödt lack.

[1] Såsom sökande till denna adjunktur utgaf han *Dissertatio botanica Genera Tournefortiana stilo reformato et botanico sistens* (Lund 1771).

1095.

Min Kiäreste Hr Broder.

jag har warit i dödsens kiäftar.

En min bonde på Hamarby och jag blefwo siuka på en dag af förstopning; han dog på 8:de dagen i purgation, i hwilken den slutade sig. jag kom på 3 weckor ej mer än 3 gånger till stohls och det med purgerande medicament. en förträffelig tryckning åt sätet, som de starkaste spasmi hæmorrhoides. magen smälte ej maten; alla krafter förgingo; mat kunne jag ej se. nu på 8 dagar tyckes jag repat mig, så att [jag har] föga kiänning, utom matthet; appetiten har kommit och stohlgången i sin ordning.

jag har haft många bref.

Browne har hemkommit ifrån S. Thomas.

Ellis om Anisum stellatum och Lasianthus.

Brunniche[1] med några rara Insecter.

Fabricius[2] med många americanske Insecter.

Scopoli med figurer till insecta carneolica.

Brunniches bok öfwer fiskarne wid Marseille.

Oeders nya tabeller till Flora Danica.

Hallers nya historia plantarum[3]. han har med åhren fallit och aftagit otroligen; ja tänkte få saker, men fick inga.

Här föllier Clematis recta.

jag förbl.

Min Kiäreste Hr Broders

Upsala 1770 d. 26 Oct.

ödmiuke tienare

Carl Linné.

Utanskrift bortsliten.

Rester af sigill med rödt lack.

[1] Morten Thrane Brünnich, född 1737, zoologie och mineralogie professor i Köpenhamn, sedan Overbergkommissær vid Kongsbergs silfvergrufva, död 1763.

[2] Johan Christian Fabricius, född 1745, framstående entomolog, professor i Kiel, död 1808.

[3] Alb. von Haller, *Historia stirpium indigenarum Helvetiæ inchoata* (Bern 1768).

1096.

Min Kiäreste Hr Broder.

jag har haft bref af Hans Excellence Hiärne[1] om Jörlin och Retzius; det war ganska swårt att beswara.

Intet kunne ähr borde jag præferera Retzius för Jörlin[2], som i många åhr warit min trogna discipel; och i sielfwa saken ingalunda sämbre. Nog wiste jag huru Retzius i Lund sprungit, som hönan med snoren, när någon Crantz[3] äller annor skrefwit emot mig, och hans omdöme där wid; men M. K. B:s recomendation låg på hans wågskåhl. Därföre måste jag swara med bundne händer och aldrig præferera den ena en hårsmon för den andra. Det giorde M. K. B:s recommendation hos mig allena.

När M. K. B. fägnade mig med sin närwaro, taltes om taket på mitt museo med förtent bläck; det lärer kosta mig för mycket, men wid tillfälle war god och hör äfter huru dyrt det skulle komma.

8aln. vid kanten
8aln.
8aln.
8aln.
9aln. 9aln. 9aln. 9aln.

När Min Br. skrifwer till Mag. Hernquist, så fråga om han fått Layards *tractat om Boskaps siukan. Lond. 1768,*[4] hwar ock icke kan han få honom af mig.

jag är

Min Kiäreste Hr Broders

Upsala 1770
d. 9 Novembr.

ödmiukaste
C. Linné.

Utanskrift som på bref. 1093.

Sigill II (fragment); rödt lack.

[1] Gustaf Adolf Hiärne, född 1715, riksrad, Lunds universitets kansler, död 1805.

[2] Engelbert Jörlin, född 1733, docent i Lund i naturalhistoria, sedan rektor vid trivialskolan i Göteborg, död 1810.

[3] Henrik Johann Nepomuk Crantz, född 1722, professor i Wien, död 1799; en af Linnés ifrigaste motståndare.

[4] Daniel Peter Layard, medicine doktor i London, död 1802. Hans *An Essay on the nature, causes and cure of the contagious distemper among the horned cattle in these Kingdoms* utkom i flera upplagor.

1097.

Wälborne Hr Archiater
Min trognaste och kiäraste Broder.

Ibland dem, som af aldra ärligaste och uprichtigasta hierta tillönska MKBr all sällhet och wälsignelse på detta ingående åhret, med många påfölliande tider, försäkrar jag att ingen öfwergår mig; bunden och tiust där till af den rena och oförfalskada kiärlek MKBr. hyst för mig i så många åhr och så långa tider. Min K. Broder har warit den enda oförfalskade wän jag funnit här i werlden, uti mitt hela lefnads lopp.

jag försäkrar tillbakas att mitt hierta stadigt, så länge jag lefwer, hyser den renasta ärkientsla tillbakas, och tager dehl uti alla MKBrs öden, dem jag alltid skall önska måtte falla äfter MKBrs åstundan.' Lätt mig se allenast att MKBr. är nögd, och tackar Gud för sin sällhet. *felices agricolæ, bona si sua norint*[1]. jag är till sista andedrächten

Min Kiäraste Hr Broders
ödmiuke tienare
Carl Linné.

Upsala 1771
d. 1 januari.

Utanskrift som på bref. 1093.

Sigill alldeles förstördt; rödt lack.

[1] Lyckliga' voro landtmännen, om de visste sina fördelar (från Virgilius lånadt, något ändradt citat).

1098.

Min Kiäreste Hr Broder.

På min salt kan jag försäkra, att jag intet mins att M. K. B. lämnade mss. till Apothecaretaxan hos mig; nog mins jag att Min K. Br. talte om, att han wille det giöra.

Så snart jag kan resa ut till Hammarby, skall jag noga se, om det är uti mitt museo i skåpet wid fenstret, annors har jag det icke; och skall låta straxt det wetta.

Det skall wara mig en oändelig fägnad att wid Pingest tiden få o[m]famna lille Archiatren.

När Hans M:t hemkommer, torde deputation från academien afgå, och jag kanske tillika blifwa där till utwalder[1], då wij få råkas.

Kongen i Frankrike sielf har samblat frön för mig i Trianon, och sändt genom Scheffer 130 stycken till mig, samt mycket frågat äfter hur jag mådde[2].

Tack för det myckna nya, som jag fick i MKB:s bref.

L. Ammiral[3], som skrifwit så härligt om Insecterne, är död.

jag är till döden

Min trognaste Hr Broders

1771 April 12 ödmiuke tienare

Upsala. Carl Linné.

Utanskrift och sigill saknas.

[1] Vid sammanträdet den 13 April utsågos Rektor, Linné och fem andra professorer att »resa till Stockholm, att i underdånighet upwakta Hans Kongl. Maj:t wid dess lyckliga återkomst».

[2] Vid det i föregående not nämnda tillfället »berättade Archiatern och Riddaren von Linné sig af Hans Excellence Herr Riksrådet, med mera, Högwälborne Grefwe Scheffer blifwit underrättad, huru som Hans Majestät Konungen af Franke-Riket täckts til Academie Trägården skäncka åtskilliga frön, som Hans aldra Christeligaste Majestät med egen hand samlat. Samme konung skickade äfwen lefwande wäxter».

[3] Jean L'Ammiral, född 1680, framstående holländsk gravör. Bland annat utgaf han 1756 det vackra planschverket *Collection d'Insectes*.

1099.

Min Kiäreste Hr Broder.

I morgon får jag först lof att resa till Hammarby, det ock sker om det blifwer mögligt, ty nu går Upsala flod bort, och en bonde kom i dag från Hamarby med lifsfara öfwer alla broar, som stå under watn. första jag kommer dit, skall jag positive säga om nya Apothecaretaxan är där och den straxt genomläsa, och sedan sända.

Tack M. Kiäraste Hr Broder för gunstig invitation: nog äro husrum tingade för respective deputerade, hwar ibland äfwen jag är en respect. deputerad, då Hans M:ts hemkommer. Nog kommer jag, om jag näns komma till beswär. nog nämnes jag, om M. Br. will lofwa mig se mig en gång i sommar för än jag dör. Ty jag har en sjukdom, som är obotelig, som kallas Senectus. jag skall lofwa M. K. Br att visiten ej skall blifwa så kostsam, som den senare med bröllop &c.

Må wähl Min söta Hr Broder och fölg lilla Archiatren hit äller se till honom, medan han här är, att första gången smaka academiæ oset.

jag är till sista andedrächt

M. trognaste Hr Broders
Upsala 1771 April 26. ödmiukaste tienare
Carl Linné.

Utanskrift som på bref. 1086.

Sigill VIII (skadadt); svart lack.

1100.

Min Kiäraste Hr Broder.

All upptänkelig tacksamhet hembär jag för all den wänskap, gunst, wälfägnad, logement, jag i MKBrs hus åtnöt med så mycket nöje hela tiden.

jag skall med all omtanka söka conservera MKBrs artige son, men han far illa här till logement, måste äta ute med mig, ty jag lefwer för contant som student, skild från hustru och barn.

Hälsa Madem. Hedenström; och förgiät ej min osedda Mademoiselle hos Hr Meyer[1], som gaf mig coffegredda och täcktes språka med mig.

Lilla Archiatren skrifwer sielf till sin Hr fader.

jag är

Min Kiäraste Hr Broders
Upsala 1771 ödmiuke tienare
d. 7 junii. Carl v. Linné.

Utanskrift som på bref. 1086.

Sigill bortklippt.

[1] Gerhard Meijer, se bref. 226 not. 3.

1101.

Min Kiäreste Hr Broder.

i lördags reste wij äftermiddagen till Hamarby. i dag Tisdags morgon kommo wij åter till Upsala, emädan inga lectioner woro i går ob examina.

I dag proponerade Hr Söderberg en resa till skokloster, att giöra siöledes med sin Telemach, men jag afslog det, till des jag får af hans Patron skriftelige ordres. At låta en liten wid werlden owand herre segla siöwägen, med osäkra både skeppare och fartyg, som lovera och kasta om seglet, då en owand lätt kan slås i sjön, som här skedt med flere, håller jag betänkeligt. resa landwägen är mycket säkrare, fast drygare och dyrare; resolvera och alt skall äfterkommas.

jag hoppas det skall intet skada lille Brodren att wara ett par dagar ifrån sin k. fader och wistas i en annor werld. jag tycker mig ser mera karlachtighet hos honom redan, och hurtighet.

Han hälsar sin k. fader och syskon oändeligen.

Riksdagsmännerne fara öfwer Upsala som swanorne om wåren.

D. Bæck minor har sedt många rare örter uti mine demonstrationibus.

Lef säll och glad.

jag är

Min Kiäreste Hr Broders

Upsala 1771 ödmiuke tienare

d. 11 junii. Carl Linné.

Utanskrift som på bref. 1086.

Sigill: fragment af svart lack.

1102.

Min Kiäreste Hr Broder.

Senast blef jag förhindrad från posten.

Lilla Archiatren mår wähl, fast han håller sträng diet, *vita et victu tenui*[1], ty min hustru är ej i staden och jag lefwer här som student för contant. han lefwer dock icke aldeles på watn

och bröd, men endast håller catholisk fasta; *a teneris adsuescere multum est*[2]; flere hafwa creverat [af] för mycken mat hos Arch. Bæck, än af liten mat hos mig. Han får ärsätta förlusten, då han kommer hem till söta pappa.

nästkommande onsdag kommer Hr Söderberg[3] fram med sitt lärda wärk, sedermera torde de på Hammarby få tid att litet hwila och styrka sig; jag borde då tractera dem med min k. Broders ungerska win, om jag wore ej sielf så lysten.

wij wänta och lyssna äfter hwad utslag blifwer i stockholm uti högmålssaker, liksom wij nu af en mulen himmel wänta regn.

jag är oaflåtel.

Min Kiä[re]ste Hr Broders
ödmiuke tienare
Carl Linné.

Upsala 1771
d. 20 junii.

Utanskrift bortsliten.

Sigill IV (fragment); svart lack.

[1] Anspråklös lefnad och kost.

[2] Godt är att från barndomen vänja sig.

[3] Daniel Henrik Söderbergs den 26 Juni 1771 ventilerade disputation bar titeln *Pandora et Flora Rybyensis*, redogörande för de insekter och växter, som han anträffat vid Bäcks egendom Ryby i Wästerhannige socken. Han reste sedan till Lund och blef där 1778 medicine doktor.

1103.

Min Kiäreste Hr Broder.

Tusende tack för lånet af lille Broder Bæck. jag har i honom älskat *parentis optimi imaginem*[1]; äfter befallning måste jag ehuru nödigt återställa honom till sin älskade fader.

At Söderbergs disputation dragits ut på tiden, war boktryckarens fehl. Söderberg förswarade sig wähl; Hans pgr hörer jag hafwa strukit med, fast jag ej skinnat honom på en styfwer för dissertationen, mer än det jag samma dag åt med honom.

Lille Bror Bæck är nu ett par dagar hos mig på landet, som ej har tid att wara i staden för mine 4 auditores exteros. men jag skall wårda honom ömmare än mine egne; Söderberg kommer hit om tisdag, och giör sig färdig till återresan. jag har gifwit

honom alla de moraler jag funnit nödige. Han har hostat blod ett par gånger; och är wuxen till phthisis.

Tack för Konungens tahl, som war rätt wackert. *stedt*[!] *promissis et lætabimur*[2].

Murray[3] disputerade med mycken heder och har blefwit candidat för sin färdighet uti Historia naturali och Botanicis; är och tämeligen för sig kommen uti de andra delar.

jag förblifwer oafl.

Min K. Hr Broders

Hammarby 1771 ödmiuke tienare

den 28 junii. Carl Linné.

Utanskrift som på bref. 1086.

Sigill bortklippt.

[1] Den aldra bästa faders afbild.

[2] Må han hålla sina löften och vi skola glädja oss.

[3] ADOLF MURRAY, född 1751, anatomie professor i Upsala 1775, död 1803. Hans disputation, *Fundamenta testaceologiæ*, ventilerades den 29 Juni 1771.

1104.

Min Kiäreste Hr Broder.

Hr Söderberg sade mig, när jag war inne ett par timmar till Murrays disputation, det han behöfde pgr. jag hade då knapt ett par plåtar i fickan, men lofwade honom, så mycket han wille. då jag kommo till Hamarby; unge Herren reste med mig; Söderberg skulle komma om 3 dagar äfter, som och skedde; jag glömde pgrne, han påminte ej där om; när han bortreste, stod jag mitt i Lectionen. Det förtröt mig sedermera, att jag glömde pgrne.

med sista posten kommo öfwer de 150 dlr koppmt; jag frågade Hr Noring,[1] om han lämnat Hr Söderberg pgr, men näkades, då jag i går war i staden; allenast jag får wetta hans skuld, skall jag den betala och de öfriga sända straxt åter. är

M. K. H. Broders

lydigste

C. Linné.

Odateradt, men säkerligen skrifvet i början af Juli 1771.

Utanskrift som på bref. 1080.

Sigill VIII (skadadt); svart lack.

[1] JONAS NORING, handlande i Upsala, död 1775, 62 år gammal.

1105.

Min Kiäreste Hr Broder.

Nolens volens måste jag wähl släppa lille Archiatern, ehuru gjerna jag wille behålla honom, men Hr Söderberg gnager dageligen på resan, fast wij hafwa Smultron nog.

Den lille brodren har nu begynt åtminstone att wänia sig [wid] Academiæ oset för denna gången, att det ej må falla främmat, då det en gång blifwer allwaro.

jag får recommendera ett fehl att ändras hos lille Brodren: att han intet äter Kiött, utan tillika bröd, ty han är wuxen för hectique, och får den wisserligen, om han denna diæt ej i tida ändrar: han har lofwat mig, allenast han det icke glömmer.

Nu tack för lånet af lille Brodren; jag ser honom i dag, uti söta pappas famn upptagas såsom ende sonen. Blif intet otolig att jag i Upsala ej kunnat undfägna honom, ty jag har sielf måst lefwa för contant, som ej kunnat på 14 dagar ändra mitt hushåld.

jag förblifwer all min tid

Min Kiäreste och trognaste Hr Broders

Hammarby 1771 lydigste tienare
julii 6. Carl Linné.

jag beder hälsas Mademois. Edenström samt min affection Lotta Hartman.

Utanskrift:

Archiatren
Wälborne Herren
Hr Abr. Bæck
Stockholm

Originalet eges af Löjtnant Joh. A. Ihre.

Sigill VIII, svart lack.

1106.

Min utwalde Hr Broder.

Min K. Broder är nådig, som hugnar mig då och då med något nytt ifrån himmelen, där wåra öden skapas.

jag ligger uti obscuro, läser mäst 8 timar hwar dag för mine utlänningar, och wet ej mer än att det regnar.

Aldrig i min tid har landtmannen här å orten haft sådan olycka som i åhr. Hwetet slog felt i wåras. Rogen blef ganska tunn, men nu är han all grodd; Gud wet huru det går med kornet. Det kostar på se säden och födan för ögonen, och ej kunna få henne under tak.

hwar af skall landtmannen nu hela åhret lefwa?

hwar skall han få kiöpa sädesrog?

hwad skall han taga till utlagor och skatt?

hwar skola wij få wåra löner?

ännu aldrig en dag utan Regn.

Höet har blefwit 1/3 dehl emot i fiohl.

jag har fått 2 tomer af actis petropolitanis, Gmelins[1] resa öfwer Cossakernes land och Pallas[2] resa öfwer Calmukiernes (Laxmans[3] wäntas), alt med många figurer; alt med mine namn.

Hofm. De Geer war i söndags hos mig och gaf mig 2ne sine nye tomer om Insecter.

Vale, min söta Hr Broder.

Hamarby 1771 C. Linné.
23 August.

Utanskrift och sigill (svart lack) som på bref. 1093.

[1] Johan Georg Gmelin, se bref. 197 not. 7.
[2] Peter Simon Pallas, se bref. 439 not. 4.
[3] Erik Laxman, se bref. 413 not. 8.

1107.

Min Kiäraste Hr Broder.

Min Kiäreste Hr Broder som altid hielper mig, war gunstig och sänd äfter en bok, hos Hr Carl Wilh. Seéle[1] nämligen Hills[2] The Vegetable Systeme &c. in folio, som han fått för mig ifrån

London per Giötheborg; fodras något för frachten, så betala det och haf boken i pant tills jag det ärsätter.

Det war skada att Hans Exc. Ekeblad[3] dog; hade han lefwat 4 dagar [till], hade han warit wår Canceller.

I går blef RiksR. Rudenschiöld[4] wår Canceller.

Säg Adjunct. Rhetius att jag lämnar Hr Fahl[5] hans mss. det jag genomläsit.

Råkas Magister Hernquist, så lätt honom wetta, att jag lämnat hans mss. öfwer Hortum parisinum till min son, att öfwerstyras, äfter Hans gifne ordres.

Lille Archiatren hälsas af

Min Kiäreste Broders
ödmiuke tienare
Carl Linné.

Upsala 1771
d. 15 octobr.

Utanskrift och sigill som på föregående bref.

[1] Carl Wilhelm Schéele, den berömde kemisten, född 1742, död 1786; vistades 1770—75 i Upsala såsom laborator på apoteket Uplands vapen (numera Lejonet) och blef sedan apotekare i Köping.

[2] John Hill, se bref. 571 not. 4 och 588 not. 9.

[3] Claes Ekeblad, se bref. 199 not. 2.

[4] Carl Rudenskiöld, se bref. 643 not. 1.

[5] Martin Vahl, född i Bergen 1740, vistades 1769—74 i Upsala och därunder två somrar på Hammarby, sedan botanices demonstrator och titulär professor i Köpenhamn, död 1804.

1108.

Min Kiäraste Hr Broder.

Hwad i Guds namn giöra Herrarne i Stockholm, som glömma promotionen, äller rättare Kröningen; mina barn längta, som foglen äfter dagen att få komma till M. K. Broder.

Huru går I åht wåra Borgmästare? det sägs att I hafwen afsatt bägge Borgmästarne.

Hwad giöra nu de Högmögene?

Höres något af Pesten i Ryssland?

Hwad nytt in orbe Medico?

Innelychte kom senaste postdag.

Här frysa wij nu inne med halka på gatorne och kiöld i wädret.

Hälsa lilla archiatren från mig och Sophia Linnæa.

jag förbl.

Min Kiäreste Hr Broders

Upsala 1771 ödmiuke tienare

d. 7 Novembr. Carl Linné.

Utanskrift:

Kongl. Archiatren
Wälborne Herren
Hr Abr. Bæck
Stockholm.

Sigill bortslitet.

1109.

Min Kiäraste Hr Broder.

hos Min Hr Broder atlägger jag mycken tacksäjelse för sändningen af Burmanni conchylier och Flora malabarica.

jag skall aflägga af desse en hop för unge Broder Bæck, som af de mäste woro flere individua: ingen af alla war ny för mig.

Flora Malabaricam &c. tror jag mig och kunna imitera, om jag endast tager mine Species plantarum och där af utdrager först nomen Hort. Malab.; och sedan mitt nomen genericum och triviale.

När som bud går till Stockholm, torde jag få låta afhämta Hils opus, som M. K. Br. warit gunstig och bärgat.

wij skrämmas här för Stockholm rustningarne: Gud gifwe fred i wåra dagar.

jag är oaflåteligen

Min Kiäraste Hr Broders

Upsala 1771 ödmiuke tienare

d. 4 Decembr. Carl Linné.

Adjunctens Acrells fru[1] ligger i barnsäng äfter en Dotter. så fort går för Medicis. en 5-åhrig son fick han gratis.

Utanskrift och sigill (svart lack) som på bref. 1093.

[1] Dåvarande medicine adjunkten, sedan professoren Johan Gustaf Acrel blef den 18 Juli 1771 gift med Upsala-borgmästaren Anders Borells dotter Anna Maria.

1110.

Min Kiäreste Hr Broder.

Min Bror täckes så ofta hugna mig med sin oförändrade wänskap och angenäma bref. jag, öfwerhopad af Lectioner, äfwen på landet, trott af åhr och arbete förgiäter och upskiuter dag för dag, äfwen beswara min bästa wän här i werlden.

Nu har jag märkt på alla omständigheter, att min tid är hart när, och att mitt öde måste [blifwa] Slag, ty hufwudet will wimbla, hälst då jag lytar[!]; fötterne snafwa, liksom när någon är full, hälst på högra sidan. Det faller mig ej underligt. jag har wunnit de åhr, som ej 9de af 100 födda ärnå. jag har sträfwat och arbetat af all hog, alla krafter och alt sinne; sielfwa jernet nötes. Kanske Gud täckes taga mig undan i tida, att jag ej må se den olycka som skall komma. nog ser Min hiertans Broder pesten bränna allestädes på östra sidan. Äfter probabilitet som 10 emot 1 måste Pesten smittas nästa sommar till Stockholm och innan 8 dagar till Upsala. Intet kan pesten så utbreda sig om wintren, men lätt sommar hettan komma, då den minsta gnista kan itända en hehl stad. Giör man några anstalter till Rökstugor, då hannibal är ante portas, äller intet? är det wähl sant att pesten är i Fridrickshamn, så må det heta *tunc tua res agitur, paries cum proximus ardet.*[1] Skall man få säd i wår, så måste hon komma från östan; hwar är man där ifrån säker? Gud gifwe att Riksens ständer togo fasta mått att utestänga honom, ty han är farligare än alt krig i werlden. Kommer pesten, är den lyckeligast som slutat sine dagar förut.

Hälsa lille Archiatren hierteligen ifrån mig.

jag är

Min Kiäraste Hr Broders

Upsala Hamarby
1772 febr. 28.

ödmiuke tienare

Carl Linné.

Utanskrift som på bref. 1093.

Sigill alldeles sönderkrossadt; rödt lack.

[1] Dig gäller det, då grannens vägg brinner.

1111.

Min aldra Kiäraste Hr Broder.

just då jag i afton skulle förfoga mig till sängs, får jag M. K. Broders obeskrifweliga affection och ömhet emot mig; såsom ibland de otalige ett af de starkaste documenter. Gud täcktes denne gången uppskiuta executionen, men jag kiänner dommen; *quod aufertur non differtur.*[1] när sanden är utrunnen i timglaset. måste det stanna. om jag woro Moses äller David. står gambla förbundet. Det är ej allenast åhr, utan äfwen arbete, som förtärt mig.

Diæten min felar intet på det M. K. Br. kunne tro. jag smakar aldrig bränwin, utan då jag har främmat. och då en liten sup med mycket watn; ofta och på hela månaden ej en droppa. Öhl har jag sannerligen icke druckit 1 kanna på ½ åhr till samans räknat, ty jag har altid fått där af syra. men the, 3 tassar hwar morgon, och coffe 2 tassar hwar äftermiddag, hwilket jag nu äfter insultum afkortat till 1 tass. Coffet torde wara en orsak.

Älliest kan det på intet sätt tillskrifwas windryck (jag dricker icke win, utan endast hos Hr Arch. Bæck). mitt proverbium är: jag dricker aldrig hos andra win, ty jag will aldrig tractera andra med win. jag skall giöra ed, att jag in alles, för än jag fick attaquen. ej druckit ½ stop win, sedan jag war hos M. K. Broder.

Så snart jag fick kiänningen, insände jag till apothequen äfter Insyltad Radix Acori, den de stackarne ej hade; sände där på äfter pulvis Acori. jag ärhindrade mig, att min bästa wän i stockholm senast gaf mig ett par Boutellier ungerskt win, dem jag wärkeligen glömt; af dem har jag tagit ett litet glas hwar middag och näst Gud hafwa desse reparerat mig denna gången. jag har haft några patienter i slag, dem har jag hulpit med hitsige äller cordiala volatiliske (e. gr. o⁰o cinnamom.; ⏜ O xi²) medicamenter; Sidrén har profwat med kylande; hans hafwa olyckats. jag wet att alla Medici råda till åderlåtning; men hielper den intet, wisserligen skadar hon, om ej dödar.

Min Bror har rätt, att jag bör spara arbete; jag har förleden månad spänt min swaga hierna alt det jag hunnit; nu måste jag till nästa måndag begynna lectionerne; jag försökte 1 termin att

låta min son läsa, men det gick med mig som med gambla skiutsmärren, som blifwer styfbent, innan hon stått en månad på stall, som Herrhäst; jag blef på denna terminen så minneslös och så dom, att jag fruchtade för mig sielf, och hade jag continuerat 1 termin där till, hade jag ej wetat mitt egit namn. nog skall jag åka, och tror att det är säkrasta medlet, men i denna häftiga kiölden, urwädret, owägade wägar, diupa snöen, swårighet att komma utur wägen för lass, har det ej warit mögligt.

Att hålla öpet lif qwäll och morgon torde wara godt, men jag har aldrig haft öpning mer än en gång om dagen, äller hwar morgon; aldrig warit (mer än i förra siukdomen) förstoppad; är ej häller nu.

ett ord i parenthesi: Huru wet min Bror att Rheumatisk blod är slemmig? jag mente att caussa peccans woro salia, som figerat sig. har M. B. det af egen experience? nog wet jag, att andra så säga.

nog skall jag öpna ådren, om M. K. B. än en gång råder; fast det är ledsamt giöra *experimentum in anima vili*[3], hälst när det giäller egen päls. Tro intet att jag icke wet hwad andra säga och råda. om söndag reser jag till Upsala och skall om tisdag låta öpna ådren. men det är helt wisst att snarare är defectus s[angui]nis, än excessus.

Här sades allmänt at Pesten woro i Fridrickshamn. Men att han är i Ryssland, det wet jag wissare än M. Bror, och där ej afstannat. cordon har intet kunnat uträtta emällan Ryssland och Öbotn; tänk wintern, kiölden, skij, långa terrainen, litet folk &c. Tror M. B. att Rhabarb och Rhenanum äro tillräckelige, så beklagar jag dem som där på drista. nog kan jag tro att de kunna wachta, så länge [de] smaka i munnen, men det kan ej ske die nocteque.

Quid est Rötfeber? an febris mesenterica, nervosa, upsaliensis, petechizans? an Causus?

Att sända [såsom] Medicus till Finland är utan all twifwel Uddman det tienligaste; har länge practiserat, makalös att omgås med simpelt folk, hälst finnar, i diæt och conversation; och blifwer säkerligen bäst uptagen. Sahlberg[4] är älliest lärdare och penetrantare, men har ej de finske gåfwor. Hall[5] är mera insinuant, men hos fruentimber, ej hos finnar. Will Min Bror winna adplausum vulgi fennici, är Uddman bäst. Om han är i Upsala wet jag icke,

som ej sedt honom på halfannat åhr. Men skall någon annor äfwen sändas med honom, doger han intet, ty han förtalar sina ämbets bröder.

lönen är ej förstor, om han skall dragas med pästen, ty han kan wara wiss på han sällier sitt lif; men uti annor feber, är 200 plåtar hederligt.

Tack min Kiäraste och trognaste Broder för all omwårdnad. Hälsa lille Archiatren och fröknarna. Min Hustru och barn reste i går till Upsala, wäntas åter i morgon.

jag är till min yttersta apoplexie

Min huldaste Hr Broders

Hamarby 1772 d. 3 Martii. ödmiukaste tienare

Carl Linné.

Utanskrift och sigill som på bref. 1093.

[1] Gömdt är icke glömdt.

[2] *Oleum Cinnamomi; Spiritus Salis ammoniaci.*

[3] Vågsamt, då lifskraften är svag.

[4] Johan Sahlberg, se bref. 50 not. 1 och 434 not. 1.

[5] Birger Martin Hall, se bref. 50 not. 1.

1112.

Min aldra Kiäraste Hr Broder.

Gud wälsigne M. H. Br. som täcks hafwa så mycken åtanka och ömhet för mig; jag har ifrån den tiden nu intet haft någon kiänning af attaque. Tobak har jag rökat mycket och kanske för mycket; och jag har ifrån den tiden något indragit staten i denna punct. jag war fordom föranlåten att bruka tobak, för min tandwärk, som jag haft ifrån moderlifwet; hwar igenom jag ock slapp honom; jag indrager honom så mycket jag tors, att ej aldeles bryta *antiquam consuetudinem, quæ in naturam transiit*[1].

Den warma myssan blef jag twungen att bruka för min gambla Migraine, hwar igenom jag den mäst öfwerwunnit; och när jag den aflagt, har jag ofta fått migraine paroxysmos. nog giör hon att major afflexus torde blifwa till hufwudet; men jag wågar ej aflägga henne för än sommarwärman kommer.

Här profiteras, att kroningen skall blifwa wid midsommar. men den terminen är försen äfter all min lilla uträkning. Här står wärre till i landet än någon i Stockholm tror; här är redan dyraste hunger. jag fruchtar att jag ej får några trägårds drängar i sommar att giöra dagswärk, ty de säga sig ej kunna arbeta utan mat, och på så många dagar ej smakat en brödbetta. Ett par änkefruer här sägas ej för sig och sine barn haft någon brödbetta på 8 dagar och blygas tigga. i dag infördes en hustru på slottet, som skurit halsen af sitt egit barn, för det hon ej hade någon mat att gifwa det, utan måtte det försmächtiga i hunger och tårar. Nöden är redan större än någon tror; hwad skall då blifwa till midsomar; jag fruchtar folket blifwer wid den tiden desperat; och då kunne hända det man ej förmodade. jag tänkte spara några tunnor korn, till utsäde för mina Bönder, men långwägs folk hafwa kommit till Hamarby, stått hela dagen och gråtit att få kiöpa korn, så att jag ej kunnat ungå att lämna, så länge jag hade. jag har tagit 9 plåtar; många hafwa budit mig 1/2 plåt till; men jag har aldrig tagit mer än 9 plåtar, ty de hafwa nog dyrt stackars folk betalt det. kommer intet säd utifrån, går det aldrig wähl. Folket kommer med korn, lin och kiökskiäril, tigga folket att kiöpa och gifwa dem hwad de willia, ty de hafwa intet att stoppa i halsen på sine barn.

Dr Uddman synes aldrig full; men icke är han den som spottar i öhlglaset; nog woro han den bästa till att umgås med de grofwe Finnar, och nog bärgade han sig bättre än någor annor där wid, men att hafwa öfwerinseendet på Medicinalstaten är en annor sak, i hwilken jag icke skulle wällia honom framför andra. Mig är det alldeles lika, ty jag har med honom ingen alliance.

Gud beware Min Kiäraste Broder och hans wärda familie.

jag är

Min aldra Kiäraste Hr Broders

Upsala 1772 — ödmiukaste tienare

d. 17 Martii. — Carl Linné.

Utanskrift:

K. Archiatren
Regii Colleg. Med. Præsedens
Wälborne Herren
Hr Abrah. Bæck
Stockholm.

Sigill VIII (skadadt); rödt lack.

[1] Gammal vana, som öfvergått i natur.

1113.

Min Kiäreste Hr Broder.

Min K. Broder har wist mig så många prof af sin gunst; *exempla non desinunt ubi incipiunt*[1]. öfwertygad att M. K. Br. aldrig trotnar att bispringa mig och wettenskaperne, supplicerar [jag] att M. K. Br. täckes hämta ett pacquet från Ryssland til mig, som ligger hos Hr Carl Hederhielm[2], som logerar siuk, uti Hr Petterssons hus wid Munkbroen. då får jag det säkert, antingen jag sielf får wetta någon som reser till stockholm äller M. K. Br spörier någon, som reser hit. Ursächta min dierfhet.

jag är

Min Hr Broders

ödmiuke tienare

Carl Linné.

Upsala 1772
d. 20 Martii.

Utanskrift:

Kongl. Archiatren
Reg. Colleg. Medici Præses
Wälborne Herren
Hr Abr. Bæck
Stockholm.

Sigill bortklippt.

[1] Exempel härpå tryta ej, där de engång börjat.

[2] Carl Fredrik Hederhielm, född 1718, död 1772; lefde såsom privatman i Stockholm.

1114.

Min Kiäraste Hr Broder.

jag war så oförsigtig och läste M. K. Brs bref för min Hustru och 2:ne döttrar; de blefwo enthusiasticerade där af och tänka nu på intet annat än stockholms resan; så at jag nu söker fåfängt afråda dem, ty de komma M. K. Br. till altför stort beswär. de stå jämte mig och obligera mig aflägga tacksäjelse till den hederlige Archiater Bæck och hälsa med flere tacksäjelser än brefwet kan bära.

nu har jag fått drifhuset reparerat och i stånd. jag läser dageligen med mine utlänningar, som armarne woro af mig.

Lef säll och glad. jag är all min tid

Min kiäreste och endaste

Wäns och Gynnares

Mins ej datum. ödmiuke tienare

Carl Linné.

Hälsa Hr Adj. Rethzius; säg honom att jag skall läsa hans Mss.[1] så snart jag kan respirera.

Säkerligen skrifvet i Maj 1772.

Utanskrift som på bref. 1093.

Sigill bortklippt.

[1] Antagligen *Inledning till Djur-riket, efter von Linnés lärogrunder* (Stockh. 1772).

1115.

Min Kiäraste Hr Broder.

Här har warit 100:de resolutioner om resan till Croningen, nu med, nu mot. Nu hafwa alla mine flickor åstundat resa, nu ingenthera. I går blef resolution att de måste resa. Har Min H. Bror åstundat inquartering, så kommer den nu; näml.

1. Fru Linné.
2. Mademoisell Lovisa.
3. » Sara stina.
4. » Sophia.

Men Fru Bergencrantz med sin dotter[1] rustar på Hammarby med sitt hushåld, som sedt Stockholm för ut. och jag i Upsala med mitt pedanterie, går som Myran med sitt barr. jag hade hierteligen gierna welat kommit med, men 3 disputasser[2], 1 oration, 1 ny syssla[3], 1 promotion programe[4], 3 lectiones cursoriæ et 600 alia hindra mig, men giör mig helt wiss att Min K. Broder hälsar på mig sista gången.

Med Skepparen Carl Bergström har jag i dag sänt på jacht 3 fästingar och en säck med Hö.

$^1/_2$ tunna Hafre.

märkte med L. C. n. 101. förseglade [med] C. L. adresserade till Hr Arch. Bæck.

war gunstig och skaffa någon åkare, som kiörer det upp till Min K. Bror; war äfwen gunstig och lämna detta under tak, till des min Hustru kommer.

Si så mycket beswär på en gång.

Mina resa om Tisdagen, lära blifwa qware till måndags äftermiddagen: de komma näppeligen fram första dagen, det jag kan tro. jag hisnar för alt beswär, som de giöra så länge och så många på en gång.

Här grasserar döden jämmerligen bland Professors staten. Fru Durea[5], Profess. Frosterus[6], Dr Mathesius[7], Prof. Rabenius[8] äro döde.

Den maligna febren går här i staden med fläckar; äfwen på landet här omkring. Hwad brukar M. K. Br. i stockholm mot denna siukdomen?

Lef säll, drag Edert kors med tolamod, då Min K. Bror finner, hwad beswär mänge Quinfolk kunna giöra.

jag är Min K. Broders

Upsala 1772 lydigste tienare

d. 22 Maji. C. Linné.

Utanskrift:

Kongl. Archiatren
Wälborne Herren
Hr Abr. Bæck
Stockholm.

Sigill förstördt, endast fragment af rödt lack.

[1] Linnés äldsta dotter (se bref. 1045 not. 4); hennes dotter Sara Elisabeth, född 1766, blef 1786 gift med d. v. Fänriken vid Uplands regemente, sedan kommendanten på Waxholms fästning P. Martin.

[2] *De hæmorrhagiis ex plethora* (resp. J. M. von Heidenstam), *Fraga vesca* (resp. Sv. A. Hedin) och *Observationes in materiam medicam* (resp. Joh. Lindwall).

[3] Linné var universitetets rektor under senare halfåret 1772.

[4] Medicine doktorspromotion egde rum den 15 Juni, hvarvid Linné fungerade såsom promotor.

[5] Samuel Dureus, född 1718, professor i fysik, död 1789; gift första gången med Charlotta Amalia von Spången, född 1726, död 1772.

[6] Henrik Frosterus, född 1727, först logices & metaphysices, sedan juris, oeconomiæ et commersiorum professor, död 1772.

[7] Gabriel Mathesius, se bref. 280 not. 5.

[8] Olof Ingelson Rabenius, född 1730, professor i juridik, död 1772.

1116.

Min Kiäraste Hr Broder.

Innan detta framkommer, lärer Min Hr Broder fått sin beswärsama inquatering.

Hans Maj:t kan ej sakna en Myra uti en så stor och lysande werld. Hela Upsala har rest till stockholm. jag undrar huru alla där kunna få tak öfwer sig.

Nu rägnar här helt tätt guld. hade ej detta regnet kommit. hade man fruchtat total misswäxt. som nu man hoppas kunna undwika.

Wåra stockholms pullor med flere lära ej tycka om detta regnet i deras puder. *sed Dii meliora.*

jag tyckes se min Hustru på wägen i öpen wagn ångra sin resa, till des hon kommer fram.

Mycken tack för så graphisk beskrifning på curen emot Rötfebren.

jag förbl.

Min Hr Broders

Upsala 1772 ödmiuke tienare

d. 26 Maji. Carl Linné.

Utanskrift:

Kongl. Archiatren
Wälborne Herren
Hr Abrah. Bæck
Stockholm.

Sigill VIII, krossadt; rödt lack.

1117.

Min Kiäreste Hr Broder.

Nu för en timma sedan hemkommo mina, hustru och döttrar, som så många, så länge, så beswärligt giästat M. K. B. De tala intet om annat än huru mycket beswär de giort hos M. H. B., och bedia mig 1000falt aflägga sin tacksamhet och wördnad. De

hafwa sedt sa mycket wackert och åtniutit så mycket godt hos M. H. Br., att de praetendera det samma af mig, liksom en stadgad lag af M. H. Br.

jag sade till M. Hustru, att hon ej skulle wåga sig hem, därest hon ej hade parolle att Min K. B. skulle fägna mig i sommar för sista gången. mig är omögligt komma bort för Rectoratet, ty jag bör nödwändigt en dag i weckan wara wid academien, fast jag reser ut samma dag om aftonen.

Det är mig sagt att Hans Maj:t utnämt en hop till Doctorer; war gunstig och lät mig dett wetta, om någonsin mögligt är, nästa post. Det säges, att de äro fältschiärer och fältsch. gesäller. lät mig wetta hwilka.

Tag äntelig. i sommar med sig till oss sine Döttrar[1], att de må en gång på den menlösa landsbygden hos mig hämta luft. Lofwa mig det.

jag är wiss, att Lindwall[2] uptager M. K. Brs gunstiga offert, såsom sin lycka. Han kiänner ock bättre officinalier än de andre, äller Hielmen[3].

Tack än en gång för långsama giästningen, mycket beswär och kostnad. De glömma det aldrig i sin tid; ejhäller jag på mina korte dagar, som är

Min Kiäraste Hr Broders

Upsala 1772 d. 5 junii. — ödmiukaste tienare Linné.

Utanskrift och sigill saknas.

[1] Bäcks döttrar Anna Sophia (född 1762, död 1828, gift med löjtnanten Albrecht Ihre) och Emerentia Maria (född 1763, död 1818, gift med hofrättsrådet grefve Axel Fredrik Oxenstjerna).

[2] Johan Lindwall, se bref. 433 not. 5.

[3] Peter Jacob Hjelm, född 1746, student i Upsala 1763, slutligen myntguardien och direktör för Bergs-collegii laboratorium, död 1813.

1118.

Min Kiäreste Hr Broder.

nu begynner jag längta äfter parollen af Min K. Broders lofwen; Min Sophia längtar äfter sin fästman. De små fröknerne böra hafwa mera omgänge att upmuntras på landet. Lätt dem,

stackars små, som hafwa ingen moder, få roa sig med mine flickor öfwer den wackrasta sommaren.

Knifsbrunna här i sochn, som Adjunct Juris Wall[1] ägde, ett berustat Sätterie, kommer nu på auction, och som tros d. 16 julii. jag wet ingen, som är där på hugad mer än Prosector Ziervogel. Kom änteligen att se på det; gården ligger här i Dannemarks sochn; har egen hielpelig skog, 2:ne skiöna Dammar, mycken åcker, hagar etc. halfwa augmentet är tillagt stammen; halfwa utom. 1 Ryttare.

Det meriterar att ses. Då är M. Br. säker om sitt capital: osäker altid hos löntagare och kiöpmän.

Sådan egendom fås sällan.

Må wähl, Min hiertans Broder; alla mina hälsa och tacka för senast; jag för altid, som är

Min Kiäreste Hr Broders

Upsala 1772 ödmiuke tienare

d. 27 junii. Carl Linné.

Forster[2] Catalogue of British Insects. Lond.	. .	1770.	8.
» » of animals of north america	.	1771.	8:vo.
» Centuria 1 novar. insector. specier.	. . .	1771.	8[3].
» Flora americæ septentrionalis	. . . .	1771.	8.
Kalms resa verterad på ängelska	. . . .	1771.	8.
Osbecks » »	. . . .	1772.	8.
Vandelli Fasciculus plantar. (Mexicanar.). Ulyssip.		1771.	4:to[4].
Coackley Lettsom Travellers compagnion. Lond.		1772.	8:vo[5]

äro mig nys sände.

Utanskrift och sigill som på bref. 1116.

[1] Nils Wall, juris adjunkt i Upsala, vice häradshöfding, död 1771.

[2] Johan Reinhold Forster, se bref. 431 not. 6.

[3] *Novæ species insectorum.* Cent. 1 (Lond. 1771).

[4] Dominico Vandelli, se bref. 486 not. 1. Hans här omtalade arbete är *Fasciculus plantarum cum novis generibus et speciebus* (Lissab. 1771).

[5] John Coakley Lettsom, född 1744, medicine doktor, död 1815. Bland hans utgifna skrifter är ock *The Naturalist's and Traveller's Companion* (London 1772).

1119.

Min Kiäreste Hr Broder.

Ack Gud nåde mig för lille Broder Bæck.

jag försäkrar att jag af alt hierta beklagar honom; jag hade hoppats få i honom en kiär discipel, och att wisa på honom den wänskap, jag är skyldig hans ärlige Hr Fader.

Den swåraste bergning; men i dag fattar åckermannen mod.

Alla sjunga jubilæum öfwer Hans Maj:t, jag högst[1]. *Deus volvit mortalium fata per Reges pleraque*[2]. En konung, så stor menniskioälskare, är ej [i] Europa; har ock knapt warit till.

Gud ske lof wij få lämna wåra barn i Hans händer, då wij snart skola quittera dem.

Jag har hört sägas, att Hans Maj:t har en Pappegoya af det stora slaget, som allmänt kallas korp[3], näml. med blå öfwerkläder med röda underkläder.

Lätt mig änteligen wetta om den bortflugit.

En sådan är hitkommen flygandes.

är det Hans Maj:ts, skall jag straxt restituera honom, hwar ock icke, får han blifwa här, till han af någon äfterfrågas.

rbl.

Min K. Hr Broders

Upsala 1772 lydige tienare

d. 4 septembr. Carl Linné.

Utanskrift som på bref. 1115.

Sigill IV, rödt lack.

[1] Har afseende på Gustaf III:s nyss verkstälda statskupp.

[2] Gud hvälfver menniskornas flesta öden genom konungarne.

[3] *Psittacus Macao* L.

1120.

Min Kiäreste Hr Broder.

Resolutionen om Papgoyan är wähl nådig, men jag har för ut 2:ne af samma slag. får jag godt tillfälle, sänder jag honom till sin Konung och ägare, såsom rymmare.

Det är konst få en stadig och beskedelig informator; intet kan jag præstera honom för än terminen kommer, som sker d. 1 October; det är ej långt dit; men att få en som är kiännare af örter och insecter lärer blifwa swårare.

Kan intet Fungus Melitensis[1] hielpa för blodstörtningen?

Radix Salep. quid Tibi videtur?

Oleum Hyperici infus. si a ruptura.

Symphytum Fernelii Syrupus, si ab acredine sanguinis.

Wår Canceller kommer hit in medio octobris till promotionen i Theologien.

Min Hustru och barn hälsa millies och tala dageligen om hwad beswär de giorde M. H. Bror med sin widlöftiga visite.

jag är all min tid

Min K. Hr Broders

Upsala 1772 ödmiukaste tienare

d. 13 sept. Carl Linné.

Det säges att Hr Arch. Rosenstein skall flytta till Upsala och blifwa här boendes[2].

Huru gick det med Hr Hernquist?

blef han Lector?[3]

Utanskrift som på bref. 1115.

Sigill VIII, krossadt; rödt lack.

[1] *Cynomorium coccineum* L.

[2] Nils Rosén von Rosenstein återflyttade (från Stockholm) till Upsala 1773.

[3] Peter Hernqvist blef utnämnd till lektor i matematik vid Skara gymnasium, men fick tillika befallning att hvart tredje år aflemna tvenne af honom i veterinärkunskap undervisade elever. Dessutom meddelade han äfven undervisning i botanik.

1121.

Min K. Hr Broder.

uppehållen hela 14 dagarne af wår illustrissimo Cancellario, *nunc primum respiro*[1].

Huru står det till med unga Br. Bæck och hans hälsa?

Är Doct. Lindwald än qwar och huru länge förblifwer han?

Skall jag höra äfter informator äller intet; äller will M. Br. spara sin son, tills han blifwer retabilierad.

Huru mår M. K. Br. sielf, som har sitt att pusta på, äfwen *in summa felicitate*[2]. Blifwer lille Bror flink och M. Br. pustar, borde bannor wanka.

Meldercreutz[3] hos oss tager afsked, som här förarbetat sig.

Prof. Risell[4] har fått afsked med sin lön, för det duger ej mer läsa öfwer förra regeringsformen.

Blef Hernqwist hulpen wid Riksdagen?

Säg mig hwad lille Br. Bæck nu brukar för medicin.

Hwad nytt in Re Medica?

Hur mår Arch. Rosenstein?

Förbl.

Min Kiäreste Hr Broders

Upsala 1772 ödmiuke tienare

d. 27 octobr. Carl Linné.

Utanskrift och sigill som på näst föregående bref.

[1] Först nu får jag pusta ut.

[2] I största välmåga.

[3] Jonas Meldercreutz, se bref. 279 not. 1.

[4] Nils Risell, född 1720, förste och siste innehafvare af Juris publici suecani professuren i Upsala, död 1789.

1122.

Min hiertans Kiäre Hr Broder.

Det lider nu så med slut på åhret, som med min lefnadstid, och wij förwänta ett nytt, ty åligger mig på Danska sättet se igenom mina räkningar, då jag finner mig uti ingens skuld mera fördjupad än i Min K. Broders, som altid wisat mig den uprichtigaste wänskap i werlden. Jag har sökt all min tid en trogen wän; alla andra hafwa kleckat, men Min K. Broder aldrig, hwarföre jag aflägger den renasta tacksamhet och wördnad, som af tacksamt hierta kan någonsin härflyta.

Den store Guden giöre M. K. Broders dagar många och sälle, och hielpe M. K. Broders wackre son till hälsan, att min K. Broder ej må få en hiertrörande sorg af en sin kiäraste och wärdigaste lifspant.

jag har lyckeligen slutat rectoratet[1]: dagen äfter gingo alla nationer tillsammans och deputerade sine Curatorer att stiga till mig och tacka mig därföre, som aldrig skedt någon annor. under hela Rectoratet har aldrig en enda studerande warit anklagad, aldrig den minsta knäpp har hörts på gatorne; aldrig en masquererad synts; aldrig någon på kiällare, intet kortspel; som förut warit allmänt.

Ännu har jag ej fat uti någon tienlig för M. K. Broder till des Herr son, som förstått något i Botaniquen. M. Bror bör ej oroa honom med läsande och stilla sittande, innan han blefwit totalt återstäld.

hwad är det M. B. skrifwer om fistula ani? är M. Br. där på helt säker? Hæmorrhoides pläga förtaga Hæmoptysin.

jag innesluter det som är öfrigt af min lefnad uti M. K. Broders beständiga gunst och omwårdnad, förblifwandes

Min Kiäreste Hr Broders

amarby 1772 ödmiuke tienare

d. 28 Decembr. Carl Linné.

Utanskrift som på bref. 1115.

Sigill bortklippt.

[1] Linné nedlade den 14 December 1772 rektoratet och höll därvid i domkyrkan sitt berömda tal *Deliciæ naturæ*.

1123.

Min sötaste Hr Broder.

Lycka till återvunnen hälsa. hwad siukdom brukar M. Bror; jag har alla.

Under ferierne i juhlhälgen hade jag tidström[1] bara för att skratta och wara bekymberlös, men han giorde mig och modeller af träd på alla bekante crystaller. En härlig sambling.

Dr Lindwall tyckes wara den tienligaste till iter punicum[2], men Dr Lindwall will hafwa wiss stipulerad resesumma samt försäkrad pension årligen äfter sin hemkomst. Tekn till att han ej wet uti hwad seculo han lefwer. woro denna prætensionen borta, woro det snart giort.

Lindwall sände mig några skidor i sitt bref; de äro af Acaciæ äller Mimosæ species; säg honom det, om han ej ännu rest.

jag har warit 3 gånger siuk på nyåhret:

1. af en Angina, som gått öfwer hela huset: men jag wärst.
2. af horrendo dolore Dorsi cum obstipatione.
3. af Dolore Ischiadico ifrån höften till knäet, hwar af jag nu ligger för ankar.

på ålderdomen kommer moln äfter regn, teste Salomone.

jag fick i förgårds ett pacquet från London. Där uti war Millers[3] Icones plantarum uti imperial folio, wackrare än jag någonsin sedt, ja wackrare än Ehrets. Första delen fick jag som nu först utkommit. det blifwer 15 delar. hwar dehl 1 guine. Fothergill[4] har kiöpt original ritningarne för 24,000 dlr. Author Miller är en ny Miller, och ej Philip Myller, ej häller med honom slächt.

Kiäre Min Bror, sänd Eder dräng till Engelska Ministren och lätt fråga, om han ännu fått ett pacquet från London, som afgick i oktober för mig och innehåller Hr Pennants[5] opera. Det war adresserat till Engelska Ministren, genom Ministeren i England.

jag förblifwer med kiärlek och wördnad

Min trognaste Hr Broders
ödmiuke tienare
Carl Linné.

Upsala Hamarby 1773
d. 4 februari
e lecto.

Utanskrift:

Archiatren
Wälborne Hr Bæck
Stockholm.

Sigill VIII. sönderkrossadt; rödt lack.

[1] Anders Philip Tidström, se bref. 122 not. 1.

[2] Härmed afses den föreslagna resan till norra Afrika, som sedan under åren 1773—76 företogs af Georg Rothman. Jfr. bref. 433—37 samt 442 not. 1.

[3] John Miller, se bref. 550 not. 2. — Om Philipp Miller, se bref. 422 not. 4.

[4] John Fothergill, se bref. 550 not. 3.

[5] Thomas Pennant, född 1726, engelsk zoolog, död 1798.

1124.

Min Kiäreste Hr Broder.

Tack min söta Broder, som täckes komma ihog sin tienare.

Sedan jag första gången slap min Ischias, har jag intet mer kiänt af den, utan läser ständigt publice och privatim samt corresponderar med mine utläuningar.

Det war sannerligen skada at D. Salvius[1] dog ifrån mig; annors hade jag önskat fåt utgifwit både Materia Medica och Species. Nu blifwer wähl mera ingen som wågar uplägga något.

Stackars Rosen. Gud hielpe honom. dagen skrider för mig mot aftonen; Min Brors sohl är ännu högt på himmelen.

Biskop Kiörnings fru[2] dog i natt i Upsala, där hon blef siuk för 12 dagar sedan på hemresan åt Hernösand, af den elaka fläckfebren s. Rötfebren.

Hofm. Jenning,[3] som i dag 8 dagar sedan fick slag på sitt bruk, säges komma sig före.

Wår Landshöfding[4] dog som Kongen Ad. Fridrick.

Fläckfebren går passim, en farlig feber.

jag skref till Academien för Lindwall. sannerl. är Rotman minst tienlig och gör minsta nyttan.

nyligen har jag fått Materiam Medicam, som är uplagd i Leipsig, mycket litet och nästan intet ändrad[5]. Hade jag fått upplagt henne, hade hon säkerligen blifwit en annor.

Ach M. K. Br. skrifwer intet huru lille Bror Bæck mår. Lätt mig wetta här näst.

Tänk intet på annat än at i sommar resa till mig för sista gången, om jag lefwer i desse för åldren osäkre tider.

Danmarks surbrunn är och blifwer en af bäste i riket, och ligger 10 steg ifrån mine ägor; månge drucko den förledit åhr, flere nästa åhr.

förbl.

Min bäste Broders

Upsala 1773 lydigste tienare

d. 12 Martii. Carl Linné.

Utanskrift:

Kongl. Archiatren
Wälborne Hr Abrah. Bæck.
Stockholm.

Sigill VIII, sönderkrossadt: svart lack.

[1] Lars Salvius, se bref. 205 not. 3.

[2] Olof Kjörning, född 1704, biskop i Hernösand, död 1778; gift med professor Johan von Hermansons dotter Elisabeth Margaretha, född 1721, död 1771.

[3] John Jennings, född 1729, hofmarskalk, ledamot af Vetenskaps-akademien, död 1773.

[4] Friherre Johan Funck, född 1703, landshöfding i Upsala 1762—73.

[5] *Materia medica per regna tria naturæ . . . Editio altera avctior curante Jo. Christiano Dan. Schreber* (Lips. & Erlang. 1772).

1125.

Min hiertans Kiäre Broder.

i går afton kl. 6 kom jag lyckeligen hem och fick thermometren hehl och hållen fram. all upptänkelig tacksäjelse för mycken wählfägnad: om jag kunne hembära mera, hade jag det giort, där äst Min K. Bror fägnat mig med mindre krus.

Min Hustru drack straxt M. Brors skåhl med det skiöna Malagar säk.

Uti ingens sällskap i werlden finner jag större nöje än uti Min K. Broders, som är den enda, hwilken kunnat bewara den prisca virtus et fides, den gambla swänska ärligheten, som flydt från alla wåra Landsmän; jag önskar mig lefwa till wårtiden, att än en gång få smaka den.

Min wäria glömde jag i stockholm, uti M. K. Brs inre Camare, där den står emällan soffan och wäggen i hörnet; när något säkert bud går, utbeder jag mig den hit; men den hastar intet.

Lef säll; Gud gifwe min Bror alt det jag af uprichtigaste hierta önskar; som aldrig återwänder att wara Min K. Broders uprichtigaste tienare.

Hälsa lilla Archiatren.

jag är

Min Kiäreste Broders

ödmiuke tienare

Carl Linné.

Utan datum, men antagligen skrifvet under sommaren 1773.

Utanskrift:

Archiatren
Wälborne Herren
Hr Abrah. Bæck.
Stockholm.

Sigill IV, rödt lack.

1126.

Min Kiäraste Hr Broder.

Det är rätt beklageligt med Dysenterien.

i Upsala har den ännu knapt hörts af; uti 3 à 4 gårdar hafwa en äller annor fått honom; ingen dödt; de mäste äro mäst hulpne; man får se om den sprider sig widare.

i Upsala äro nu inga Medici tillstädes, som jag wågar recommendera, mera än Appelbaum[1] och Swedelius[2].

Till Fahlun hade Collegium bort hedrat sig med någor annor; ty Herrarne där fodra äfwen ett hurtigt upförande med mera och det så mycket mera, som den ena säges wara alt för commode och den andra förrycht; fordom hafwa de haft andra Doctorer, som bärgat sig wähl bland folket.

Tro Hrr stockholms Professorer att det gält dem, då jag hade nåden aflägga min underdånigsta upwachtning, så giöra de mig orätt. jag rörer aldrig någon annan, om han ej rörer mig först. aldrig tränger jag mig in uti någon annors territorium. Aldrig talar jag illa om någon inför min höga öfwerhet. jag är wiss att de ej tränga sig på mig, hälst de warit mine hederlige disciplar. jag brukar aldrig några konster äller intrigier.

sal. Arch. Rosensten stante i en Cholera, medan jag war på Ekolmsund, som ej kunne häfwas. Hans abdomen war inwärtes helt corruptum. Han war en hedersman för Medicinen i swerige. Han ägde både Erudition och Experience.

Det war wisst wähl att Hr Dr provinciales fingo något understöd; de woro sämbre hålne tillförene än någon capellan.

jag har fått en myckenhet frön äfter Hennes Kongl. Maj:ts i Petersburg befallning, af dem som resa i Sibirien; jag har anlagt en liten trägård på mitt berg wid Museum af endast sibirica, som tola så wähl wåra wintrar[3].

sed sero sapiunt phryges.

Dr Hoffman war wärkeligen tienligast i mitt tycke, att wara lifMedicus, hos änkeDrotningen.

Huru mår lille Bror Bæck? jag längtar höra hans tillstånd. förbl.

Min Kiäraste Hr Broders

Hammarby 1773 ödmiuke tienare
d. 3 Augusti. Carl Linné.

Utanskrift som på bref. 1115.

Sigill VIII, sönderkrossadt, rödt lack.

[1] Nils Apelbaum, född 1740, provincial-medicus i Södermanland, sedan landtbrukare, död 1809.

[2] Gustaf Svedelius, född 1748, provincial-medicus i St. Kopparbergs län, död 1804.

[3] Linné »får . . en mängd frön från Peregrinatores Botanicos Sibiriæ, med hwilka han lägger an på sin gård en särskilt *Hortum Sibiricum,* att få wäxter till Swerige, som tåla wåra Trägårdar och wårt climat» (*Egenh. anteckn.* s. 66).

1127.

Min Kiäreste Hr Broder.

jag har uti 16 dagar warit ganska illa utsatt, då M. Hustru haft Dysenterie, och är ännu ej i salvo; då jag curerat åtskillige, har aldrig någon warit så swår som hon. Men det har och haft sina orsaker.

gierna skall jag skrifwa namn på lille Broders örter; jag har fått wackert.

Lycka war att rytterne sluppo mönstringen, annors hade wähl hela landet blefwit smittat.

jag undrar om Appelbaum siuknat, ty han är accurat och jag sade honom att straxt skrifwa till M. K. Broder.

Skiderne äller fruchten är af en Mimosa, som Plumier[1] afritat.

förbl. Min Hr Broders

Upsala 1773 lydigste tienare

d. 25 Augusti. Carl Linné.

Utanskrift och sigill som på näst föregående bref.

[1] Charles Plumier, se bref. 224 not. 3.

1128.

Min aldra Kiäraste Hr Broder.

Tack för lånet af Cap wäxterne.

jag har skrifwit namn på de mäste.

Ixiæ fattas, ty af detta slaget har jag fått så många, att de behöfwa alla ny examen.

twänne planter, ett gräs och en ört, har jag behållit, som intet finnas i min sambling, och dem lille Broder Bæck kan wähl ombära; fodras de tillbaka, skola de restitueras.

jag har där emot tillagt Acrostichum, Clutia, Cliffortia, Restio, Osmites camph., Xeranthemum, Chrysocoma, Stæhelina, Aspalathus, Crotalaria, Hypoxis, Sparrmannia, Ceropegia, Amaryllis, Scirpus Hottent., Oxalis, Adonis, Protea, Mesua, Antholyssa alla capenses et. instar omnium, Zamia, som jag desse dagar fått från Gouverneuren i Florida, en underlig Filix, som altid hållits för en Palma.

Hälsa lille Broder Bæck. jag är

Min Kiäraste Hr Broders

Upsala 1773
d. 12 septembr.

lydigste tienare
Carl Linné.

Utanskrift och sigill saknas.

1129.

Min Kiäreste Hr Broder.

Är Hr Doctor Gahn[1] kommen till stockholm, så hälsa honom rätt mycket. Han har med sig en fascikel af Hr Millers prächtige ritningar. bed honom nedlägga dem hos M. K. B. så känna mine Bönder huset och kunna dem afhämta, när de komma till stockholm; om han älliest ej tänker hälsa på oss i Upsala. jag längtar att tala med honom, som rest så hederligt och giort sig så mycken nytta på resan; han har sannerligen på resan både hedrat sig och sine Landsmän och rest med största nytta.

Att Hrr Banks[2] och Solander[3] sända mig några specimina det will jag se, sade den blinde; icke lärer det ske, medan jag lefwer. Kommer Sparrman[4] lyckel. hem, medan jag lefwer, har jag mera hopp.

At nux vomica är god emot Tænia-maskar, har förut warit bekant; nylig. confirmerat af Dr Hagström. Allmänt i Norrland.

Succedanea för Tobak och Thé hafwa [af] många proponerats; men ändoch blifwer Tobak och The a consuetudine behållne.

jag gratulerar Hans M:ts lyckeliga återkomst i min Cammare.

Bed Hr Assess. Bierchen[5] upslå Hr D'Aubentons[6] figurer, och se om Hans Dufwor icke stå där afritade, om de älliest äro distinctæ species och ej varieteter.

Kiäre M. Br. lätt Inlander[7] giöra Eder Medaillion, så kan jag få också et exemplar för mitt Museum.

Lef säll och munter, jag är

Min Kiäreste Hr Broders

Upsala 1773 ödmiuke tienare
d. 2 Novembr. C. Linne.

Utanskrift som på bref. 1116.

Sigill bortskuret.

[1] Henrik Gahn, se bref. 549 not. 3. Han vistades i England 1771—73 (ej 1791—93 såsom i sagda not genom tryckfel angifves).
[2] Sir Joseph Banks, se bref. 430 not. 1.
[3] Daniel Solander, se bref. 297 not. 4.
[4] Anders Sparrman, se bref. 56 not. 2.
[5] Pehr Bjerchén (adlad af Bjerkén) se del. III s. 208.
[6] Louis-Jean-Marie d'Aubenton, se bref. 543 not. 7.
[7] Carl Fredrik Inlander, se bref. 438 not. 1.

1130.

Min Kiäreste Hr Broder.

Det är ingen ting publiquen totaque res medica högre åstundar af Colleg. Medico, än en ny ordination af simplicia, hwarpå det andra stödier sig; ty nu är det en faselig, widlöftig, till mer än hälften onödig hopsambling, at wij med willia gå med lychta liusa dagen. Hwad simplicia angår, är saken nu tämeligen lätt utarbetad; Men jag hade lust höra hwad K. Collegium giör af en stor dehl præparata; och än mer af composita.

jag har en gång skrefwit sielf med någon natts upoffrande simplicia; kanske kunne [jag] ännu raffinera 2 ställen, men Prof. Bergius har skrefwit till mig och bedt mig inkomma [med] hwad mera woro att påminna. Ty anhåller jag nu, att sedan Hr Prof. Bergius läsit igenom henne, och approberat henne till trycken, att jag ultimat får genomögna samma, så skall jag ärligt säga, om jag wet något mera.

Nog kan det gå ann, att mönstra ut, men att antaga nya Medicamenta simplicia, som utgifwas för souveraine, torde wara swårare, ty apothecarne, som icke få dem hos Materialisterne, torde

säga att collegium befaller sådant, som ej kan winnas; bedia Medicos skaffa, då de willia betala, et sexcentas difficultates. jag önskade få tala här om ett par timmar med M. K. B. och [de] förnämste af Herrarne munteligen, då torde allt gå lättare; annors fruchtar jag at det surnar på rosten. kommer jag i Januario, om G. will, till Bibelcomissionen, torde det lämpligast winnas äller aldrig; då woro det och onödigt att öfwersändas.

M. K. B. har på lång tid ej skrifwit om lille Broder Bæck och hans hälsa; låt mig wetta huru han mår.

Min K. B. talar om att kiöpa gård. jag twiflar at det någonsin skier, ty wij blifwa med åhren alt mer scrupuleuse och ofta för mycket försichtige; liksom gamble ungkarlar at gifta sig, när det gåt öfwer wissa åhr. Det är wisserligen hög tid för K. B. Hade bort warit länge sedan, så hade M. Br. kunnat ordinera något för beqwämlighet, nöje och nytta. *Sero sapiunt phryges.* Kom hog hwad jag skrefwit af Seneca på min Backstuga. *Heu quanta dementia in sexagesimum annum differe sana consilia et ibi incipere velle, quo pauci pervenerunt*[1].

I dag ser jag med innerlig fägnad, att Hans M:t giort M. Br. till Riddare af Nordst. orden[2]; Gud gifwe det warit giort för 10 åhr sedan. emedlertid gratulerar iag här till af innersta hierta.

jag förbl.

Min Kiäreste Hr Broders

Upsala 1773 ödmiuke tienare
d. 23 Novembr. Carl Linné.

Utanskrift:

Kongl. Archiatren, Riddaren af Kongl.
Nordstierne orden
Wälborne Herren
Hr Abr. Bæck
Stockholm.

Sigill bortskuret.

[1] Ack, hvilken dårskap att uppskjuta utförandet af kloka föresatser till sextionde året, och att vilja börja vid en ålder, som få uppnå.

[2] Jfr. bref. 991 not. 5.

1131.

Min Kiäreste Hr Broder.

redan har jag bekommit Mat. Med. mss. och skall med första expediera henne.

Doct. Gahns pacquete med figurerne på ordines i mitt systeme[1], af hwilka jag för detta fått begynnelsen, öpnar M. B. och ser prächtigaste figurer.

jag har aldrig warit ond på Hr Retzius, mer än något litet för Min K. Broders skull.

Bäst blefwo om Riksdl:r togs till taxan, atminstone hwad exotica angår, ty wåre exotica sällias ej äfter wår wexelcurse.

De nye kunne märkas med en Asterisco för ut, e. gr. * Fungus Melitensis, att om Apothecare ej så snart kunna skaffa dem, äro de ursächtade.

Hwad skall man med Myrobalanis. de äro aldeles ur bruk. Kraften osäker; upätne af mahl. Endast i gambla compositioner och wi kunna ombära dem.

Tack för det Pr. B.[2] ej får se namnen på de capske: han må enucleera dem, om han gitter.

Hwar äst ligger Fröswik?[3] lycka till. M. Br. giör förnuftigt att han lägger sine pgr i jord, som ej brinner.

Dr Reftelius är rätt braf i humanioribus och en stadgad man. uti Hist. nat. har han intet warit betydande. förleden sommar har han doch arbetat där uti, men huru långt han kommit, wet jag intet.

Gud ske lof lille Br. Bæck mår bättre; twinga honom intet att sitta stadigt wid boken.

Om compositioner i apotheq. wille jag gierna tala munteligen. posten går och jag måste sluta, men aldrig att wara

Min Kiäreste Hr Broders

Upsala 1773 ödmiuke tienare

d. 26 Novemb. Carl Linné.

jag har haft ett prächtigt bref från min discipel Angermannus Berlin[4] ifrån Ginea, Serra Leone, med åtskilligt rart. han botanicerar där braf.

Utanskrift:

K. Archiatren och Riddaren
Wälborne Herren
Hr Abr. Bæck
Stockholm.

Sigill VIII (skadadt). rödt lack.

[1] Se bref. 1129.
[2] Professor P. J. Bergius.
[3] Frösvik. egendom i Ö. Ryds socken. Stockholms län.
[4] Anders Berlin, se del. III s. 161.

1132.

Min Kiäreste Hr Broder.

oändelig tack för gunst och beswär af taftet. Det kom i grefwens tid. Lätt mig så snart mögligt är wetta hwad alt kostade. ty jag will giöra från mig rächningarne.

Just för M. K. Broders skull kom Retzius ej under promotionen; när han kunnat warit swart emot den, som dragit honom in wid Lund på så extraordinairt sätt: när han kunnat tala [illa] om M. K. Br. som warit honom som fader, så will jag ej befatta mig med honom.

D. Lindwall rächnar för sin lycka, att få wara hos min K. Broder till hösten. då han skall resa ut. honom har jag här om kommit öfwer ens [med], som han tager det, som sändt honom af himmelen. Hedin[1] kan jag intet recommendera, ty han blef af Anderstedt[2], sin Patron, smittad med Longsot, som han har i faggorne.

Hr Söderberg har jag språkat wid, och han har hört af mig mera sura sanningar, än han hört af någon annan. M. K. Broder har wist honom mera resonabilitet än han är wärd. Aldrig skall jag recommendera en så owärdig. jag hör nu att alla menskior äro otaksamast emot dem, som giort sig den mästa tienst.

Ach, nu slog kl. 7 och jag måste sluta.

C. L.

Ej dateradt. men antagligen skrifvet i December 1773.

Utanskrift och sigill saknas.

[1] Sven Anders Hedin, född 1750. provinsialläkare i Svartsjö och Drottningholm. slutligen medicinalråd. död 1821: författare till *Minne af von Linné Fader och Son* (Stockh. 1808).

[2] Daniel Annerstedt, se bref. 477 not. 4.

1133.

Min Kiäreste Hr Broder.

Med min Bonde afsände jag förleden freddag Mat. Med.[1] mss. jag tycker M. K. B. borde sätta pure præparata a parte. e gr. cineres clavellati[2], Soda.

Eryngium fœtidum en så makalös planta, præsertim in Hysteria, borde införas; hon är så lätt att få, som Quassia och ifrån samma land.

Parnassia palustris wet jag nu intet om den bör utslutas, som bönderne allmänt bruka för flen, Cardialgia.

Må wähl Min Kiäreste Hr Broder

Upsala 1773 önskar des tienare
d. 19 Decembr. Carl Linné.

Rethzii rön[3] skall återsändas, så snart jag får resa till Hamarby att se mine Exemplar.

Lycka till god juhlhälg.

Utanskrift:

Archiatren. Riddaren
Wählborne A. Bäck
Stockholm.

Af sigillet endast fragment, rödt lack.

[1] *Pharmacopœa suecica*, som utkom 1775.
[2] *Sal alkali vegetabile fixum* i sagda *Pharmacopœa*.
[3] Se bref. 440 not. 2.

1134.

Wälborne Hr Archiater
Regii Collegii Præses
Riddare af K. Mt:s Nordstierne orden.

Fordom hade jag många bref att skrifwa nyåhrs dagarne. nu är jag helt frij. jag har förgiätit werlden, som hon mig. Alla mine wänner och gynnare hafwa dels gått till hwila, dels trotnat wid mig. Min K. Hr Broder är nu endast qwar och härdat uht med alla profwen. Ty fodrar min högsta obligation att i dag offra M. K. Broder mitt tacksamhets offer. Gud wälsigne Min K. Broder

och dess hederwärda hus. så i detta, som många följande åhr wid all sällhet och munterhet. Tack för hwar dag M. K. Br. täckts warit min oskrymtade wän och gynnare, ja den trognaste jag funnit i denna globo terraqueo. Gud löne M. Brs rena hierta.

jag hoppas Min K. Broders åkomna krämpa är redan förbij; den hielpes snart med litet extractum opii aquosum cum Extracto Croci [1] 3 som solverar bloden och altid plägar hielpa i det fallet. Det går an för M. K. B. som ännu är uti sin Augusto: om en natt skulle wara kall. så blifwer det warmt dagen där på; men jag stacker, som redan är i December. måste hwar natt wänta att dett fryser till med en beständig winter.

jag är in i grafwen

Min bäste Hr Broders

Hammarby tacksamste tienare

1774 januar. 1. Carl Linné.

Af utanskriften är en stor del bortsliten; det återstående:

Archiatren. Præses R
ne Herren
br. Bæck
k. nordstiern
Sto

Sigillet bortklippt.

1135.

Min bäste wän här i werlden.

Med det renasta och tacksamasta hierta aflägger jag så mycken ärkientsla för långtsammasta giestning [1], som mina krafter förmå hembära. jag blygdes att giöra så mycken oro. men jag kunne intet skillias ifrån min bästa wän.

Stackars min lilla Br. Bæck, som jag trängde så länge ifrån sängen hos sin kiäre Fader. Hälsa honom millionfalt. jag tänker på huru jag må förskylla honom.

Fröknarna med sin mademoiselle hälsas rätt mycket ifrån mina flickor och mig.

Men jag hisnade och skämdes in superlativo gradu, dä jag hemkom och fant ibland mine saker, at jag stulit ett par hwita silkesstrumpor; hin håre wet huru de kommit i min coffer; med första bud skola de återställas. äller skickas på posten;

kiäre. tro aldrig att jag warit infame.

innelycht medföllier Mademois. wisa; mine Flickor hade den redan förut, tryckt.

Min Kiäreste Broder gaf mig så stor matsäk; jag tänkte att det war endast de runde kakor; jag wiste ej att min hustru sändt matsäk. Bægge woro onödige, ty jag åt ej, för än jag om aftonen kl. 10 kom hem.

Bed lille Bror Bæck flitigt studera i det wackra Herbarium, som min kiäreste Broder gaf sin enda son, så att han wet hwad han äger, så skall jag söka att föröka det.

Min Hustru beder mig öfwermåttan tacka för det K. B. hyllat sig om Hennes man.

jag är i graf.

Min Aldrakiäraste Hr Broders

Hamarby 1774 lydigste tienare

d. 3 April. Carl Linné.

Utanskrift och sigill saknas.

[1] I Mars 1774 »war Linné åter kallad till Stockholm såsom ledamot af Bibel-Commissionen, men dröjde där ej länge, utan reste tillbakas till Upsala trägård och sin Science. — Hwar gång han wistades i Stockholm, i all sin tid, bodde han hos sin bäste och trognaste wän, Archiater Bäck, som hos sin köttslige Broder» (*Egenh. anteckn.* s. 67).

1136.

Min aldrakiäreste Hr Broder.

Det är mig hierteligen kiärt att lille Broder så flitigt studerar Botaniquen; nu har han tillfälle att profitera af sin huldaste faders gunst, aldrig kunne Min K. Brors Herbarium lyckeligare emplojeras.

Det tycks äfter all liknelse att Dr Lindwals sälskap med lille Bror skall blifwa det tienligasta. När han kommer till Kiöpenhamn, bör han skrifwa mig till, och sända mig något som documenterar, att han är wid Kiöpenhamns academie; han borde äfter tabulas testamenti resa 3 åhr, men i denna wexelcurse är omögligt. Han bör ej begiära 3:die åhrets resepgr, innan han kommer till utländsk academie, ty då frågas hwarföre han ej rest tillförene, och hwar han nu wistas.

När jag kom förbittida om morgnarne till commissionen, häldre än sitta där allena, äller emällan kl. 1 och middagstiden, gick jag

ofta in på Beckers[1], där jag ock satte möte med dem jag wille tala. och kunne altså intet annat än då taga 1 tass coffe, ty något borde tagas; men älliest intet; ty jag är ej wan att dricka coffe om morgonerne, utan om äftermiddagen.

Hälsa Fröknerne och lille Bror samt Mademoiselle.

jag är

Min K:ste Broders i grafwen

Upsala d. 11 April 1774. tacksamaste tienare

Carl Linné.

Utanskrift:

K. Archiatren och Riddaren
Wählborne Herren
Hr Abr. Bæck
Stockholm

Sigill VIII (skadadt); rödt lack.

[1] Beckers kaffehus var ett på 1760—70-talen mycket besökt ställe, beläget i det s. k. Zieglerska huset vid Riddarhustorget, midt emot rådhuset (enligt meddelande af doktor C. Forsstrand).

1137.

Min bäste Broder.

Tack Min K. Broder som städse behagar tänka på mig med råd och dåd. jag war när att gå under samma öde, som sal. konungen och Klingenstierna[1]. Ägget knäktes wähl, men krossades intet aldeles; men *quod differtur, non aufertur*[2]; jag har nu inne de åhr som sal. Brant[3], Swab, Rosen. all ting har sin tid. jag går wähl nu och wanglar ute, men utan styrka i benen. jag önskar lefwa, till des jag fått den fägnaden conversera på Hammarby med min bäste wän.

Ännu är det för kalt för lille Bror att resa.

Gud uppehålle Min K. Broder i långa tider, som kan ännu giöra mycket godt. *Ego vixi et quam dederat fortuna sortem peregi*[4].

Är ännu

Min huldaste Hr Broders

Hammarby 1774 Maj 20. tacksameste tienare

Carl Linné.

Kommo silkesstrumporne richtigt fram?

Utanskrift till stor del bortsliten: rest:

Kongl.
Wälborne Hr

Sigill saknas.

[1] »Först i Maji, då han läste privatim, blef han ansatt af första dödsposten, *Asphixie*, att han hwarken kunne stiga upp af stolen äller röra sig äller hålla hufwudet uppe. Detta öfwerwants tämmeligen, men snart, lindrades väl, men aldrig halps fullkomligen» (*Egenh. anteckn.* s. 67).

[2] Gömdt är icke glömdt.

[3] Georg Brandt. se del. III s. 315.

[4] Jag har lefvat min tid och fullgiordt det värf, som ödet pålagt mig.

1138.

Min Kiäraste Hr Broder.

Hwad nu för packers skrifwer Min ärligaste wän.

Gud gifwe jag fick komma i somar till Hammarby, men hit tills wet jag ej mitt öde.

Hwad will detta säga? *Pacta fides ubi nunc commissaque detera dextræ*[1]. Är det nu första och sista gången min Broder [will] rygga löfte? jo, M. Br. både M. B. och fröknarne måste komma. Kiära, krusa intet. Kiärran går wähl fast hon knarrar.

Nej K. B. tänk intet att hasselera sista gången. jag går mina färde; post fata försent. M. Br. slipper mig ingalunda.

Gud gifwe Lille Bror lycksam resa; låt mig widare wetta hur hans resa går; hemresan ställes åt Hammarby.

Illustriss. Cancellarius är här till nästa måndag 8 dagar; sedan slipper jag här ifrån till Hammarby.

jag undrar intet att Bierchen dog; han war redan fatal i Stockholm.

framhärdar ännu med wördnad, kiärlek och största förtroende

Min Kiäraste Hr Broders

Upsala 1774
d. 5 junii.

ödmiuke tienare
Carl Linné.

Utanskrift:

Kongl. Archiatren, Riddaren
Wälborne Herren
Hr Abrah. Bæck
Stockholm.

Sigill som på näst föregående bref.

[1] Sedan löfte gifvits och med handslag bekräftats.

1139.

Min Kiäreste Hr Broder.

nu förgår all patience och alla Smultron.

När får jag hoppas; jag wäntar att jag trånar. Huru långt är Lille Broder Bæck kommen? Hwarföre höra wij intet af Printsessan Bruden? När skall Hans M:t resa åt Finland? jag är

Min Kiäreste Broders

Upsala 1774 lydigste Linné.
d. 4 julii.

Utanskrift som på bref. 1116.

Sigill IV, mycket skadadt: rödt lack.

1140.

Min Kiäraste Hr Broder.

Har intet Lille Broder hemkommit redan, så är jag i största bestörtning; han hade kunnat redan warit tillbakas ifrån Rom, om han dit rest. jag rådde ju att han icke skulle ligga öfwer någon städs och lättias. Huru i Guds namn står till? Tag mig snart utur denna oroen. Det som mäst oroar mig är hans fistula ani, som M. Br. trodde wara för ut häfwen. Hwad giör M. K. Br. nu för tiden? Min hustru och barn hälsa med sin respect. jag är

Min Hr Broders

Hamarby 1774 lydigste tienare
d. 29 August. Carl Linné.

Utanskrift:

Kongl. Archiatren
Wälborne Herren och Riddaren
Hr Abr. Bæck
Stockholm.

Sigill alldeles sönderkrossadt, rödt lack.

1141.

Min Kiäreste Hr Broder.

gratulerar till lilla Broders återkomst. Det förekommer mig underligt att han ej fulkomligt [är] blefwen restituerad. jag kan sluta att han ej dageligen rest, utan leggat öfwer esom oftast, ja några dager; mon han brukt tillika miolk curen, som bör observeras, och ej ätit kiött?

Prof. Schultzenheim gaf mig en flaska med droppar, som han påfunnit och NB. *aldrig* slå felt att curera frossan! Äro de så tillförlåteliga, borde de stå i alla aviser, ty det är ett det dråpeligasta inventum medicorum practicorum e Collegio Medico, som de kunna skryta med. Ty jag har wähl hört dem flyga med andras lånta wingar, men ej, förr, med egna. K. Br. hedra Edert collegium med det i wisar detta för hela werlden; och lätt intet awunden qwäfja sådant. kunne hwar en præstera så souveraint, så tillstår jag att de woro dråpeliga.

Till Michaelis will Gud kommer jag in till staden. Dr Lindwall bör gifwa sitt qwitto till någon, som det uttager på min assignation, som då utfaller.

jag gratulerar till restitutionen af Podagren om så warit; åtminstone har Min Bror fått skiuta skulden på honom. första 8:ber måste jag flytta in till Academien och logera i Upsala, då mitt hushåld blifwer på Hammarby för omskifte af tienstfolk och höstsysslorne. jag har med längtan wäntat få den fägnaden se Min K. Broder alt ifrån Midsommaren, hwario dag. Huru jag skall kunna fägna Min K. Broder allena i Upsala wet jag intet, utan på kiällaren.

jag förblifwer, med mycken hälsning till lille Bror,

Min K. Herr Broders

Upsala Hammarby — lydigste tienare

1774 d. 16 septembr. — Carl Linné.

Utanskrift som på bref. 1136.

Sigill VIII, sönderbrutet: rödt lack.

1142.

Min Kiäreste Hr Broder.

Dr Lindwals fullmächtige war hos mig om des stipendium; jag wiste honom wägen.

Medicus till Helsingfors wet jag ej någon, men i stockholm lärer man hafwa öfwerflöd.

At Prof. Haartman[1] will hafwa Dr Lindwall till Adjunct, äntel. till Professor, där wid hisnar jag. Han har warit så länge i Min K. Brors hus och ej kiänner honom nogare. Han är en hiertans god man. En god Practicus kan han blifwa. Men ibland alla M. Brors folk woro han den sista jag skulle votera till Professor.

Dr Ubman[2] får jag ej rätt på. jag giorde honom proposition för ett åhr sedan på Bisk. Menanders wägnar, men fick afslag. *Hic Mundus illi optimus*[3]. jag har låtit söka honom på alla ställen, där han plägar holla sig äftermiddagarne, men fåfängt.

Licent. Böcler[4] lade in hos illustr. Cancellarium för ett par weckor sedan, såsom Hannibal warit ante portas, att han straxt måtte promoveras, ty han tänkte söka Prosectors sysslan, den ingen annor skulle kunna söka än Promotus Doctor. Här på resolverade illustrissimus att wij straxt motte promovera honom, hwilket ock skedde. jag undrar, om det war allenast ett konstgrep. Kiäre lätt mig wetta, om han nu sedermera har inlagt äller om han blefwit upförd på förslag. Kiäre M. Bror, glöm det intet.

Hälsa Min lille Broder och Fröknerne.

jag är oatl.

Min K. Hr Broders
lydigste tienare
Carl Linné.

Upsala 1774
d. 24 octob.

Utanskrift som på bref. 1138.

Sigill bortskuret.

[1] Johan Johansson Haartman, se bref. 704 not. 8.

[2] Felskrifning i st. för Uddman, se bref. 1064 not. 5.

[3] Här är verlden honom bäst.

[4] Christian Ernst Bœcler, se bref. 153 not. 1.

1143.

Min Kiäreste Hr Broder.

Tack hierteligen för de många noveller om Medicis.

Det war mig hierteligen kiärt, att Dr Lindwall kom att få hamn; tack M. K. B. som halp honom.

Dahlgren[1] är glad att få något; i morgon råkar jag honom. Han har naturlig qwickhet i högsta grad och lärer taga sig fram, om det är mögligt.

jag supplicerad[e] hos M. K. B. att säga mig om D. Böcler kom på förslag till Prosectors sysslan, den han sade sig skola söka, men jag twiflade.

Det woro wähl, om Prof. Haartman ej skyndade så mycket att få hielp; ty här är en karl, finne till Nationen, som har lust och kan arbeta, är underbögd i alla delar, och blifwer med tiden ett ächta Professors ämne, allenast han får tid på sig, utom hwilken jag kiänner ingen[2].

jag hoppas att M. K. Br. fått sine pgr af Lindwalds commisionaire, som war hos mig, när assignationen på stipendium utgafs och sade sig hafwa D. Lindwalds fulmacht.

Är det wähl sant at Prof. Schultzenheims arcanum kan wara ∞lesk[3], och det samma som fordom, och hälst senare åhren af agyrtis[4] brukats i Tyskland [och] Danemark, jag må aldrig tro, att en cordatus Medicus och så betydande i K. Coll. Medico skulle ordinera detta som arcanum.

förbl.

Min Kiäraste Hr Broders

Upsala 1774 lydigste
d. 1 Novembr. Carl Linné.

Utanskrift och sigill som på bref. 1138.

[1] Johan Adolph Dahlgren Ebbeson, född 1744, stadsphysicus i Uleåborg, död 1797; var respondens för Linnés disputationer *Erica* (1770) och *Marum* (1774).

[2] Den här åsyftade var tvifvelsutan Carl Niclas Hellenius (adlad von Hellens), född 1745, filosofie magister i Åbo 1769, docent därstädes i kemi, ekonomi och zoologi 1773, medicine licentiat i Upsala 1776, botanices demonstrator och medicine adjunkt i Åbo 1778, professor i ekonomi och naturalhistoria 1793, död 1820.

[3] Arsenikhaltigt.

[4] Kvacksalfvare.

1144.

Min Kiäreste Hr Broder.

Skall M. K. B. hafwa någon i sommar åt lille Bror Carl. så fås säkert ingen af Medicis beskedeligare och mildare än Licent. Hallenberg[1]. nog kan han så mycket, att han kan examinera äfter Systemet och de mäste swenske wäxter känna. nog är det wackrast om sommar tiden på Gottland, där äst M. Br. wågar [skicka] honom på hafwet. att resa till Pettersburg tyckes mig, det han är noch ett par åhr för ung. At resa omkring sinum botnicum woro wist wärdt att än en gång försöka för hans bröst, men med all den stricta diæta, som där till fodras; annors blifwer det förgäfwes.

At en sådan resa kostar något, hielper intet. M. Br. tager ej en styfwer med sig; det som min Bror har öfrigt är ej Min Brors, utan barnens, låna dem; men tänk och på Edra fröknar. och låt dem wädras. ty de blifwa alt för tenellæ et teneræ, så att de sedan intet mera tola något, ej sielfwa *injurias aëris*.

Hr Camer. Cederholm[2] skall jag hafwa i minne, om apparancen liknar sig till förslaget. Ingens recommendation gäller mer än Min K. Broders.

jag har altid warit rädd att han . . . skulle staka sig. ingen ting är farligare än en *præcox fortuna, quæ semper reverenter habenda*[3]. gif sig tid M. Br. få se hur det går. *Dies dabit.*

Hälsa lille Broder Carl och fröknerne.

Råkar Min K. Br. Hr Riddaren Roslin,[4] som intet har sin make i werlden, så war god och fråga, när jag får komma. Tänk han war så unique uti generositet och lofwade aftaga mitt hufwud gratis, då han tager för hwart portrait 7 à 8000 dlr; och det lofwade han mig första gången jag hade lyckan se honom. Gud gifwe han ej ångrade sig. Det woro en orsak för mig att än en gång i min lifstid se Stock[holm].

Ter vale. Tuus ad cineres

C. Linné.

Ej dateradt, men säkerligen skrifvet i November 1774.

Utanskrift som på bref. 1138.

Sigill förstördt; fragment af rödt lack.

[1] Georg Hallenberg, född 1746, bergslagsläkare i Norberg, död 1814; respondens 1771 för Linnés disputation *Dulcamara*.

[2] Daniel Casper Cederholm von Schmalensée, född 1725, kamrer i Svea hofrätt, död 1782.

[3] En tidig lycka, för hvilken man alltid bör känna ödmjukhet.

[4] ALEXANDER ROSLIN, den berömde porträttmalaren, född 1718, död 1793. »Riddare» titulerades han, emedan han 1772 erhöll Wasa-orden och var en af de första, som fick denna utmärkelse. — »Herr ROSLIN, som af andra tager 1000 plåtar, gör LINNÉs portrait gratis och så förträffeligt, att intet kan wara likare» (*Egenh. anteckn.* s. 68).

1145.

Min Kiäreste Hr Broder.

i går woro de artige Grefwarne här; jag sökte wisa dem all den höflighet jag kunne. de hastade ganska mycket. Den ena hade mycket rest och mycket af sine resor profiterat.

jag måste tillstå att Dr Wahlboms[1] ritningar äro rätt skiöna och cedera i intet måhl Roesels. Dr Wahlbom säger sig och sändt mig en låda med insecter in natura; hafwa de wähl kommit till Min K. Broder?

Canelblommor kunne wähl Præses R. Coll. Medici sända mig några stycken att beses.

Nog willa Hr Collegæ hafwa mig till stockholm med sig, när de skola presentera första boken af Bibel versionen, men Lectioner, Præsidier, kalla luften, Debilitas senilis lära hindra mig.

Doch hade jag lust komma, om Ridd. Roslin, den stora conterfejaren, hade tid att giöra mig den faveur, som han så resonabelt lofwat.

Dr Wahlboms figurer will jag se, att jag kan determinera med namn, så snart jag får komma till Hammarby museum, men nu är det på [en] månad omögligt.

jag har nu fått acta Petropol., Gmelins resa andre tomen, Pallasii 2:a och 3:die tomen af sin resa, som alla hafwa uptäckt mycket uti Historia naturali. jag har ock fått Gouani wärk, Vandellii observationes, Scholleri Fl. barbiensis[2] med mycket annat.

Ferber[3] war född till något mer än apothecare. han giorde klokt, som reste; ty ingen giorde reflection på honom här i landet, ej häller liknar sig till att blifwa epocha litteratorum. jag är wiss, att han ej blifwit wärdig att blifwa ledamot af academien, men många andra . . . utan att stå i grace hos B.[4]

förblifwer

Min K. Hr Broders

lydige tienare

Carl Linné.

Upsala 1774
d. 18 November.

Utanskrift och sigill saknas.

[1] Johan Gustaf Wahlbom, se bref. 652 not. 1.
[2] Friedrich Adam Scholler, *Flora Barbiensis* (Lips. 1775).
[3] Johan Jakob Ferber, se bref. 420 not. 3 och 444 not. 5.
[4] Antagligen P. J. Bergius.

1146.

Min Kiäreste Hr Broder.

Har Hans M:t fått samblingar ifrån Surinam? Hans M:t lärer wähl skänka det till Enke Drottningen; då hoppas jag få se det, om jag lefwer.

Af LifM. Dahlberg har jag intet fått.

Canelfröen och blommorne (rudimenta florum) torde wähl wara Canelfrucht, äller och något annat species äller Cassia lignea, det ingen i Europa kan wisst determinera.

Kiäre, glöm intet att fråga äfter Insecterne ifrån Dr Wahlbom.

Arnica uti Paralysi. Det är längesedan bekant att hon brukats i Paraplegie, men jag har ej hört i Amaurosi.

Carex arenaria för Sarsap. tror jag icke; wij böra ej wara förhastige att antaga alt som recommenderas, för än wij försökt: jag twiflar om något succedaneum præfereras för Dulcamara.

Det war skada att Commerçon[1] dog förledit åhr; des samblingar torde ej så snart utkomma som förmenes, ty de äro uti Prof. Monniers hand, till hwilken Commerçon på sitt yttersta testamenterade dem att utgifwas.

Ferber blef ej föreslagen till ledamot. nog will jag skrifwa, ty han förtienar det; äfwen om de andre twänne[2].

Om jag har hälsan, wist skall jag till stockholm att nyttia den myckna och dyrbara gunst wår store Roslin offererat mig så oskyldigt.

Hälsa lille Bror.

jag är

Min Kiäreste Hr Broders

Upsala 1774 lydigste tienare

d. 22 Nov. Carl Linné.

Kongl. Archiatren. Riddaren
Wälborne Hr Abr. Bæck
Stockholm.

Sigill VIII (skadadt): rödt lack.

[1] PHILIBERT COMMERSON, se bref. 855 not. 1.
[2] Den 4 Februari 1775 upplästes i Vetenskaps-akademien ett bref från LINNÉ, hvari han »til Ledamöter föreslår den berömde och lärde Professor Ferber, Doct. Thunberg och Hr Sparrman». Af dessa blefvo endast de båda sist nämnda invalda.

1147.

Min Kiäreste Hr Broder.

Änteligen har jag giort mig litet tid att genomse Assess. Wahlboms Insectritningar. jag tänkte i förstone att de woro copier af Roesels wärk, ty de woro så like sine originaler, att ingen utom Roesel skulle lätteligen kunnat præstera sådane; men jag ser nu att de äro helt nya original-ritningar, som öfwer dem, han har commune med Roesel, långt öfwerträffa Roesels i accuratess.

jag har aldrig trodt, att någon skolat gjort sig den mödan at föda larverne och drifwa dem till metamorphosin i wårt land: den som wet hwad beswär detta är, kan nogsamt se att det ej är ett, utan flere åhrs arbete. Han har ritat upp larverne både på ryggen och sidorne, att se dem tydligare, som få giort sig beswär, äfwen der larverne ombyta skin äfter åldren. Han har satt ut, på hwilka wäxter hwar funnits och dem de ätit, som warit så mycket äftersökt och utom hwilken kundskap man icke är i stånd att få oeconomiam naturæ, och aldrig för än man den fått, är i stånd att sluta något betydande i oeconomia privata. I dessa taflor finnas så många nya Phalæner, som man ej warit i stånd att determinera till sina species, hälst ibland de så kallade Phalænas rusticas, som med ord näppeligen kunna distingueras.

Sannerligen om detta woro tryckt, skulle jag långt præferera det för Roesels wärk (: för hwilket han blef Baron :), fast texten ej wore så mångorig som Roesels och de mäste tyskars.

Hade jag haft en sådan ritare ifrån den tid jag kom till Professionen, och fått afritat alt det jag uptäckt och beskrefwit, hade jag skolat wist werlden mera än kunnat rätt uptäckas på ett helt seculum af alla Europeiska curioska, men jag har aldrig haft i Upsala en enda, som kunnat rätt rita ett enda species; nu är min

tid framleden. *sera parcimonia in fundo*[1]; om jag den här äfter kunne få, *sero sapiunt phryges.*

Stellers beskrifning om Kamtschacka wore artigt att få genomögna; ty steller war en ganska idog observator; och jag borde se henne. Kan M. K. Broder laga att jag finge se henne, högst på 14 dagar, så war god att giöra det.

Om jag hade och kunde hålla en sådan ritare i Upsala, som ass. Walboms, nog woro det artigt att hafwa en figur på de många nya genera, som jag först determinerat i wäxterne, hwilka aldrig någon för mig sedt och af hwilka många utländska, capske, Peruvianiske, æthiopiske &c. sent torde af andre blifwa sedde, att Botanici redigt måtte få kienna dem. Men wåre philosopher bry sig ej om detta Skaparens gräl, därföre är fåfängt *narrare fabulam surdis*[2].

jag är

Min K. H. Broders

lydige tienare

Upsala 1774 d. 2 Decemb.

Carl Linné.

Walboms insecter har jag fått.

Originalet nu okändt; afskrift af B. Bergius (vol. XVIII s. 17).

[1] Försent att spara, då man kommit till botten (latinskt ordspråk).
[2] Att för döfva berätta historier.

1148.

Min Kiäreste Hr Broder.

På lång tid har jag intet fått spöria, huru lille Broder mår äfter sin resa. Säg mig distincte huru hans bröst mår. Om hostan är drägelig och appetiten tillräckelig.

Huru har sig med den förmenta fistula ani?

Huru han nu studerar; om han skrifwet catalogue på alla sine örter, så att han absens kan wetta hwilka han äger, hwilka icke.

Hwem manierar hans studier. Älliest får min k. Broder äfter helgen en rätt skickelig licentiat Hallenberg, som för en tid sedan bad mig recommendera sig uti M. H. Brs grace; när M. Br. får se och tala med honom, är jag wiss att han recommender[ar] sig sielf med sin soliditet, conduite, artighet och trohet. Hielper M. Br. honom i förstone, så får M. Br. wist heder af honom på slutet.

Kan M. Br. skaffa mig till låns Stellers[1] resebeskrifning på några dagar, woro rätt kiärt att få se Stellers öde.

Min K. Broders

1774. d. 9 Dec. lydigste

C. Linné.

K. Archiatren
Wälborne
Hr Abrah. Bæck
Stockholm.

Sigill VIII (sönderkrossadt); rödt lack.

[1] Georg Wilhelm Steller, se bref. 197 not. 7.

1149.

Min Kiäreste Hr Broder.

Tiden förbyter sig ständigt; intet är beständigt. Endast har M. Hr Broders wänskap warit oombytelig hela min tid; hwarpå jag ständigt påminner mig, utom det att åhrens förändring där om påminna mig; då jag nu bör prisa och hierteligen därföre aflägga en brinnande tacksäjelse, hälst nu som liknar sig att blifwa sista gången, ty den knäpp jag fick förleden sommar föllier mig ofelbart till grafwen. Gud alsmächtig uppehålle Min K. Broder som ännu är i sine blomstrande åhr, att M. K. Broder må med god hälsa och muntert sinne, pryda Medicinska wettenskapen till senaste ålders mått, och hielpe [Gud] lille Bror Carl till hälsan, att M. K. Br. ej må få sorg af honom, som är enda sonen.

Aldrig har jag i hela min lifstid haft angenämare juhl än denna. Hans K. M. war så oändelig nådig och skänkte mig 16 stora kistor med wäxter inlagde uti Spiritu vini till wäxt, Blommor och frucht; där de lågo så wähl bewarade, som om de samma stund warit plåckade. Dem har jag just i dag genomgått till slut; alla woro ifrån södra America; ganska många nya genera och species. Det är helt annat at se wäxterne torkade i herbariis, än att se dem uti sin naturliga wäxt.

Gud giöre detta åhret med många flere för M. K. Br. angenämt och lyckeligt. jag är till sista andedrächten

M. K. Broders

Hammarby 1765[1] lydigste och ödmiuke
d. 1 januari. tienare

Carl Linné.

Utanskrift:

Kongl. Archiatren
Riddaren af K. Nordstierne orden
Wälborne Herren
Hr Abrah. Bæck
Stockholm.

Sigill VIII (mycket skadadt); rödt lack.

[1] Felskrifning i st. f. 1775.

1150.

Min Kiäreste Hr Broder.

Redan i lördags voterades till Räntmästare, om nästa Lördag skall det justeras. jag kan försäkra Min Bror, att jag hade ganska swårt att äfterkomma M. K. Brs befallning, och hade gierna löst mig med pgr, men Min Kiäreste wänn hade befalt mig. jag kan intet ändra mitt votum, ty några andra hafwa conformerat sig med mig; ty skall M. K. B. ursächta mig denna gången; dessutom plägar jag ej ändra mig, utan war nögd med den förra[1].

Dett giör mig hiertelig ondt, att M. Kiäraste Br. begynner blifwa siuklig. Naturen borde wetta att M. K. Br. har än inga ålderdoms åhr och lefwat all sin tid beskedeligt och moderat. jag hoppas därföre att M. K. Br. winner processen; Gud giöre M. K. Brs dagar många. hwarföre är oedema pedum?

Det sägs att Fr. Rosensten inlagt hos Konungen att Colleg. Medic. skall lösa Arch. Rosensteins Bibliotheque; hon har ock tillbudit det Consistorio academico, som torde behålla en dehl. Det sägs hon begiär allenast 42000 dlr för hela; jag tror intet att alt kan kiöpas af wårt nu fattiga Ränterie. nog må Hr Ass. Stra[n]dberg wetta, att jag är mer för sal. Rosenstens hus än någonsin han sielf.

jag gratulerar Eder till Demonstrator: maken kiänner jag intet. Han är en ganska beskedelig karl[2].

Det giör mig hierteligen ondt att höra det Br. Carl åter haft anstöt af sin Hæmoptysi. Gud alsmächtig hielpe honom.

jag borde resa till stockholm på 3 dagar, att skaffa mina barn några kläder: men nu slår föret upp.

i går fick jag de Geers 5:te tome, som är ganska wacker; han hedrar sig framför all noblesse.

i dag hade jag bref från M. Biörnstahl i Utrect, som war widlöftigt.

här har warit marknad med oändelige besök.

jag är till min sista dag

Min Kiäreste Hr Broders

Upsala 1775 d. 28 febr.

ödmiuke tienare

Carl Linné.

Min Hr Broders förut recommenderade fick andra rummet på förslaget, om det ej ändras wid justeringen.

Utanskrift och sigill som pa näst föregående bref.

[1] Vid votering till uppsättande af förslag till akademie räntmästare-sysslan den 25 Februari 1775 ansåg sig Linné ej kunna framför den mera meriterade sökanden förorda den af Bäck rekommenderade (se bref. 1144 not. 2).

[2] Daniel Wickman, född 1741, slutl. provinsial-medicus i Filipstad, död 1800.

1151.

Min Kiäreste Hr Broder.

Tack Min K. Broder för kiära brefwet.

Gud ske lof lille Bror Carol hämtar krafter; nog måste resan gagna, om han giör henne med besked. minst bör han lägga sig på Bergs saker, ty det tohl ej hans bröst. Hwad är det för en Lindbaum[1] som M. H. B. beskrifwer. jag kiänner ej sådan man.

jag hoppas äfter helgen få komma på 2 dagar till Stockholm; nog skall jag hälsa på Min K. Broder, men jag måste logera på annat ställe, hwilket jag betingat, ty min Hustru skall kiöpa något kläder åt mine barn. wid min ankomst skall jag utbedia mig få tala mycket munteligen om Br. Carl.

jag skulle undra om på Berget Atlas finnes annat än i Spanien[2]. *Dies dabit.*

nog skall jag sända till Paris academien min lilla lefwernesbeskrifning[3].

Om Ritare af wår academie är fåfängt att tänka och nu för sent, ty herrar Collegæ hwarken willa äller förmås.

Lef wähl M. K. Br., jag kommer will Gud äfter hälgen att taga afsked af Min K. Broder och några andra mine wänner för än jag reser till fäderne.

jag är

Min Kiäreste Hr Broders

Upsala 1775 ödmiuke tienare

d. 7 April. Carl Linné.

Utanskrift och sigill som på bref. 1138.

[1] Antagligen Gustaf Lindbom, 1757—73 innehafvare af apotek i Malmö, hvilket dock han, försänkt i skulder, så vanskötte, att det 5 à 6 år hölls stängdt, tilldess det inköptes af innehafvaren af stadens andra apotek, som sammanslog dem till ett. L. synes hafva dött kort därefter.

[2] Hänsyftar på G. Rothmans exkursion till Atlas-bergen under sin tripolitanska resa.

[3] Det svenska originalet finnes i Vetenskaps-akademiens bibliotek.

1152.

Min Kiäreste Hr Broder.

Till rese Cammerat har jag utsedt Medicinæ studiosum, Candidaten Hedin, curator nation S. som jag tycker M. K. B. skall fägna sig åt. han är mogen student och stadgad.

Har genomgått philos. examen, att facult. philosoph. approberat honom så, att den antagit honom som wärdig att blifwa Magister, om Han det behagar.

Han hade ärnat nu genomgå examen medicum, men jag [har] obligerat honom wänta till hösten för denna saken.

för 4 åhr sedan hade han sielf Hectique med hosta, blodhostning, röda kinder wid minsta rörelse, emaciatio &c. jag pålade honom att straxt rida äller crevera. Han red straxt till Skåne, och äfter återresan igienkom som en annor menniska, helt förändrad, att nu mera intet tekn synes där af, och wälsignar den stund han begynte rida. Han har försökt det med egit exempel;

wet Diæten här wid. aldrig kan M. K. B. få tienligare för lilla Br. Carl.

Han har lagt sig på Botaniquen och Insecter pro ratione instituti, att han kiänner örter och Insecter, fast han just intet där uti excellerar som stor Botanicus, doch nog af för inländske saker.

Han räknar för winning att blifwa recommenderad hos sin Præses Reg. Coll. Medici.

Han tycker sielf om Ridcuren och har lust se de norre orter och ännu mer få continuera ridande.

Han är tillförlåtelig uti lefwerne, och seder et, me judice, den bästa M. K. B. kan få wid hela academien.

Han har ett litet stipendium, som han fruchtar mista, om han reser från academien, innan terminen slutas, men jag har lofwat at hålla det öppet för honom, ty jag är Inspector öfwer samma stipendium.

Han skall nu, wid första Maji, præsidera på landskapet, sedan skall jag drifwa på att han kommer så snart mögligt är.

på min ära, tro och salighet wet jag ingen bättre och fägnade mig för M. K. Brs skuld, att jag kunne finna på denna.

jag är

Min Kiäreste Hr Broders
lydigste tienare
C. Linné.

i dag begrafwes handelsman Noring.

Lefwer jag till Medium Maji, skall jag nödwändigt wara i stockholm.

Ej dateradt, men säkerligen skrifvet den 11 April 1775.

Utanskrift och sigill som på bref. 1138.

1153.

Min Kiäraste Hr Broder.

Tusende tack för Min K. Broders åtskillige bref, äfwen för det senaste af d. 17 hujus.

Tack för så ofta giord gunstig invitation, men huru skall jag wåga beswära M. K. Br. så ofta, som ej en enda gång, och äfter giort löfte, will hugna mig med sitt högtönskade besök.

Lille Broders resecamerat är för stadig att rygga sin lofwen. Han har sedt hwad han profiterat af ridande sielf; och hoppas sielf blifwa än mer stadgad, som så anseligen retabiliterades till sin och andras förundran. jag hade honom i dag hos mig och tog löfte af honom.

om jag kan komma till stockholm snart äller först till d. 15 Maji wet jag sannerligen icke ännu; lika mycket är det, allenast Gud täckes låta oss å ömse sidor behålla hälsan. Kommer jag snart, blifwer wistandet i stockholm allenast 2 dagar, men d. 16 Maji torde jag blifwa i stockholm 10 à 12 dagar.

nytt utifrån är mycket sälsynt, jag har på hela månaden ej haft 5 à 6 bref.

Hälsa Broder Carl. jag är

Min utwalde K. Broders

Upsala 1775
d. 19 April.

lydigste tienare
Carl Linné.

Utanskrift och sigill som på bref. 1138.

1154.

Min aldra Kiäreste Hr Broder.

oändelig tack för alt beswär, all wälfägnad så för mig, som hela min familie, hela tiden i stockholm, nu som tillförene.

lille Br. Carl hade intet tid att dröja hos mig.

jag litar på hans reseCamerad, att han ej forserar resan för mycket, äfter han är wand wid sådan resa.

Min hustru och barn beder om deras hälsning till fröknerne och Mademoiselle, som hade så mycket beswär.

jag förbl. i det sista

Min Kiäreste Broders

Upsala 1775
d. 20 junii.

lydigste tienare
Carl Linné.

Utanskrift som på bref. 1138.

Sigill alldeles förstördt; rödt lack.

1155.

Min Kiäraste Hr Broder.

Wij hafwa hela 14 dagarne haft Regementsmöte. Ingen ting har jag hört annat än officerare. Intet nytt utifrån. En enda disputation de plantis surinamensibus har jag haft. Disp. de Ledo hinte intet att tryckas[1].

jag gratulerar till Casuarius. Den har stått ett helt seculum upstoppad på wår Anatomie Cammar. han är af flere nyare afritad, af ingen wähl beskrefwen; wij wänta des beskrifning af Hr Arch. Bæck till wettenskaps societetens i Upsala acter; beskrif utförligen hans mores.

Det är mig hierteligen kiärt, att unge Bror Carl mår wähl på sin resa och kommer öfwerens med sin Mentor. Lätt honom intet för snart sluta sin resa, ty då blir hwarken hackat äller malet. mon hans brost tohl att stiga upp för fiellbärgen? Fahlun meriterar föga om sommartiden. Grufworne i Bergslagen, tycker mig, äro ej häller för hans constitution. Hwar för icke till Österbotn; då fingo han fullkommen resa, men ålands haf lärer afskräcka.

Nästkommande torsdag 8 dagar skall Archiebiskopen begrafwas[2].

wij gratulera Eder till de stora lustbarheter, som nu påstå.

jag är Min Kiäreste Hr Broders

d. 5 jul. 1775 ödmiukaste tienare

Upsala. Carl Linné.

Utanskrift som på bref. 1138.

Sigill förstördt; spår af rödt lack.

[1] Disputationen *Plantæ Surinamenses* med Jacob Alm till respondens ventilerades den 23 Juni 1775; *De Ledo palustri*, för hvilken Johan Peter Westring på titelbladet utgifves såsom författare, först den 25 Oktober s. å.

[2] Ärkebiskop Magnus Beronius (se bref. 220) dog den 18 Maj 1775.

1156.

Min Kiäreste Hr Broder.

just då jag i dag tänkte på M. K. Br. som jag ej hört af på nogon tid, blifwer jag fägnad med kiära brefwet af 7 augusti.

Smultron har jag haft tillräkeligen.

Ryttare mötet förtog mig mycken tid.

De månge Insecter Doct. Fothergill[1] i England sändt mig, som warit hämtade från Guinea, hafwa giort mig en tid dageligt arbete.

bref från Forster[2] med wår Sparrman, som warit åt södra polen, hade jag, då de på hemresan kommit till cap. b. spei; at jag hoppas det de nu äro i London.

hans hälsa, lille Br. Carls, har ståt på sig; den anstöt af Hæmoptysi war ej betydande; jag tror hans egen oro (hemsiuka) giorde den.

Hettan war i måndag hos oss odrägelig.

om i Holmbergs snäcksambling fins någon, som jag ej har i systemet, så tänk på mig.

Att M. K. B. skulle willia se mig mera på Hammarby, trodde jag ej wara alwara; tror ej ännu för än jag ser det, ty M. K. B. har så wankelordigt lofwat; sker det ock ej nu, så wet Gud om det någonsin [sker].

Min Gud, om jag hade fröknerne här, nog skulle de få äta kiörsbär. de smaka annors *recentia ex arbore lecta*[3], än afplåckade.

När det nu warit så faseligen warmt, så har jag warit så lat, att jag ej kunnat något uträtta.

jag är

Min bästa wäns och broders

Hamarby 1775 ödmiuke tienare

torsdag Augusti. Carl Linné.

Utanskrift och sigill saknas.

[1] John Fothergill, se bref. 550 not. 3.

[2] Johan Reinhold Forster, se bref. 431 not. 6.

[3] Plockade friska från trädet.

1157.

Min hiertans kiäre Hr Broder.

Är intet lådan till Hr Fothergill med Insecterne ankommen? Hon sändes dagarne äfter min Hr Broders afresa här ifrån. Hon lämnades af 2 mine bönder i min K. Broders hus, tillika med Br. Carls wäria, som han glömde hos mig, uti M. K. Broders hus, i nedra wåningen på wänstra handen, som bönderne berätta, hos en af M. K. Broders betienters hustru, hwilken lofwade wid M. K. Broders ankomst skola straxt ställas i M. K. Broders händer. Kiära, lätt mig med nästa post wetta, om lådan kommit till rätta; annors måste jag befalla bönderne resa till stockholm att taga rätt på lådan. Kiäre drag försorg för lådan, att hon kommer till rätta och fort.

jag är

Min Kiäraste Hr Broders

Upsala d. 3 october 1775.

ödmiuke tienare

Carl Linné.

Utanskrift som på bref. 1138.

Sigill XI (sönderbrutet och krossadt); rödt lack.

1158.

Wälborne Hr Archiater och Riddare
Min hiertans Kiäre Broder.

Med detta nya åhret påminnes jag att hos Min Kiäraste Hr Broder aflägga all uptänkelig tacksamhet, för all den ömhet, trohet och affection Min Kiäre Hr Broder täckts hafwa för mig, så wähl i de flere förflutne åhr, som i detta sistledne, och tillika önska öfwer Min K. Broder och hela dess hus all sällhet uti detta och fölliande.

Tusende tack M. K. B. som täckts warit min förtrognaste och endaste trogne wän.

Endast genom M. H. Brs recommendation fick D. Hedin honores academicos wid sista promotion, men jag är wiss, att M. K. B. supplerar det som fattas, ty han kan arbeta.

Ingen ung Doctor går till westerbotn här ifrån academien med dränglön. det är och oskäligt begiärt och besynnerligen i en så widsträkt province.

De Disputationer jag haft äro följiande[1]:

Surinamenses plantæ.

Ledum.

Opium.

Purgantia.

Canones Medicæ.

Perspiratio sanctoriana.

Scorbutus.

Biga Insectorum.

Gud allsmächtig uppehålle Broder Carls hälsa i detta och påfölliande åhr.

Gud förläne Min K. Broder många och glada dagar. Tack Min K. Broder som aldrig glömmer mig, som är till sista andedräcten

Min Huldaste Hr Broders

Upsala 1776 ödmiukeste tienare

d. 1 januar. Carl Linné.

Utanskrift som på bref. 1138.

Sigill VIII (skadadt); rödt lack.

[1] Utom de tvenne i bref. 1155 not. 1 omtalade disputationerna äro de här uppräknade följande under 1775 utgifna: *Opium* (den 15 November, respond. Georg Eberhard Georgii), *Medicamenta purgantia* (den 22 Nov., resp. engelsmannen John Rotheram), *Canones medici* (den 29 Nov., resp. Sven Anders Hedin), *De perspiratione insensibili* (den 25 Nov., resp. Nils Avellan), *De Scorbuto* (den 22 Nov., resp. Ernst D. Salomon) och *Bigæ insectorum* (den 18 Dec., resp. Anders Dahl). Af dessa uppgifva sig Salomon, Avellan och Hedin hafva själfva författat afhandlingarna. Under år 1776 utkommo ytterligare tvenne disputationer, på hvilkas titelblad Linné angifves som præses, nämligen *Planta Aphyteia* med Erik Acharius såsom författare (den 22 Juni) och *Hypericum* (den 20 November, resp. Carl Niklas Hellenius). Vid den förras ventilering uppträdde Linné för sista gången i katedern, men vid den senares var han så medtagen, att sonen måste intaga hans plats.

1159.

Min aldra Kiärasta Hr Broder.

Äfter långtsamt drögsmåhl wacknar jag änteligen upp. sedan jag sluppit mitt myckna marknads främmat, och sedan jag gådt på collegium uti Bibelcommissionen, intill des Professor Aurivillius[1] stante uti Pleurisie.

Gud ske lof jag hörer att Broder Carl bärgar sig wähl och äfter hand repar sig.

Doctor Hedin skref om sitt stipendii continuation, hwilket kom uti consistorio att ligga till acta, äfter ansökningen war lagd in hos Konungen, hwaröfwer decision afwachtas.

Dett är alt för tyst i lärda werlden; jag har nästan endast haft några bref ifrån Engeland.

nu speculeras endast här på Brennewins brännandet äfter senasta limitation.

wij fruchta krig, äfter mycket här om talas, men hwad sant är, weta endast Holmenses.

Min Hustru hälsar oändeligen. hon ligger för ankar af Hysterie.

jag är

Min Kiäraste Hr Broders

Upsala 1776 ödmiuke tienare

d. 12 Martii. Carl Linné.

Utanskrift och sigill saknas.

[1] Carl Aurivillius, se del. III s. 96.

1160.

Min Broder.

Se nu huru stadigt jag skrifwer[1].

H . . . . . [?][2] huru gunstig han warit och sändt mig. kiära, löss det åt mig. jag skall betala det richtigt.

1776

Maji 24. C. Linné.

Utanskrift:

Till
Hr Ridder Bæck
Stockkholm.

Sigill bortslitet.

[1] I *Egenh. anteckn.* s. 68 har han själf 1776 meddelat: »Linné haltar, kan knapt gå, talar oredigt, kan knapt skrifwa». Sanningen häraf bevittnar på ett bedröfligt sätt detta, det sista till Bäck afsända brefvet. Stilen är allt annat än »stadig»: flera bokstäfver äro mer eller mindre oläsliga, raderna ojämna och bugtande, upprepade ord hafva efteråt öfverstrukits, några ord hafva uppenbarligen uteglömts.

[2] Namn på någon person, antagligen utlänning, från hvilken en sändning ankommit. Hvilken denne varit, har ej med säkerhet kunnat utletas, helst som namnet är skrifvet med så otydliga, till hvarandra tätt fogade och sammanblandade initialbokstäfver, att endast en eller annan af dem kan tydligt urskiljas. Säsom bevis härpå kan tjäna, att Åhrling trott sig här finna ANRTLOB, medan jag däremot antar det snarare vara MASSON, d. v. s. den trädgårdsmästare Francis Masson, som på konung Georg III:s bekostnad på Godahopps-udden och Madeira insamlade lefvande växter till botaniska trädgården i Kew. Från denne finnes i behåll ett bref, dateradt Madeira den 6 Augusti 1776, hvari han tackar för ett Linnés bref, skrifvet den 19 Maj samma år.

1161.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Huru högt jag hade önskat få fägna Min K:ste Herr Broder, i stället för at bedröfva en Vän, som tager öm del i allt hvad mig rörer! Men *Gud hafver annat beslutat och velat uplösa mer än hälften af de banden, som hålla mig vid det jordiska.*

Imedlertid lef väl, blif dageligen friskare och muntrare. Thet är enda utvägen att lindra min bedröfvelse. När jag tillika får vara i Min K:ste Brors vänskap innesluten, och vara så länge jag lefwer

Min K:ste H. Brors
ödmjuke tienare
Bäck.

St. d. 2 Dec.
1776.

Antagligen senare delen af ett bref till Linné. Originalet synes nu vara förkommet, men en afskrift däraf togs af E. Åhrling, medan det tillhörde Ingeniör M. Ridderbjelke.

Den 17 November 1776 slutade den förhoppningsfulle, endast sjuttonårige Carl Abraham Bäck sina dagar. Det vill synas, som om den djupt sörjande

fadern först den 2 December tillskrifvit Linné om denna sin stora förlust. Naturligt är, att Linné, oaktadt all sin stora, både andliga och kroppsliga skröplighet, vållad genom upprepade slaganfall, ville skrifva till sin gamle, trofaste vän, men detta blef knappt annat än ett försök att afskrifva en del af det mottagna brefvet. Härtill fogades några om sinnesslöhet vittnande ord, som dock åtföljdes af en kort, i all sin enkelhet rörande afskedshelsning. Detta Linnés sista bref till Bäck, hvartill originalet eges af Vetenskaps-akademien och som af C. A. Agardh publicerades i promotions-programmet *Antiquitates Linnæanæ* (Lund 1826), meddelas här nedan.

1162.

Nuper[1] Kiära Broder.

så högt jag söckt få fägna mig af en en af en wan sa hogt måste jag beswära honom nu.

Gud hafwor beslutit att uplosa mer än haflaten af af de bebanden som hållet mig wid dett jordiska.

Vale, uplosa; enda uttwäg, att utwag wara må uplost.

Lef wähl. jag är Brors; Bror är min.

jag ar min Min Brors Bestendig i döden

trogne Bror

H. 5 Dec. 1756[2] Linné.

Utanskrift:

ar Monsiurs
M:sr Abrah. Bråch
Stockholm.

Sigill VIII (sönderbrutet). svart lack.

Detta bref anträffades efter Linnés död bland hans efterlemnade papper och blef Bäck tillstäldt af den yngre Linné först i ett dennes, den 16 Januari 1778 dateradt bref.

[1] Säkerligen hade Linné tänkt skrifva ett latinskt bref, började med att han nyss *(nuper)* mottagit den sorgliga underrättelsen om den unge Bäcks död, men genast afstått därifrån.

[2] Tvifvelsutan felskrifning i stället för 1776.

CAMPBELL, COLIN.

Naturaliserad skotte, bosatt i Göteborg. Var egentliga upphofsmannen till bildandet af Ostindiska kompaniet och medföljde såsom supercarg dess först utsända fartyg. »Fridericus Rex», hvilket 1732 uppbringades af holländarne, men på grund af CAMPBELLS energiska protester efter någon tid frigafs. På grund häraf erhöll han efter hemkomsten Commerseråds titel och blef »den verksammaste bland Ostindiska kompaniets styresmän och ledaren af hela företaget» (C. G. MALMSTRÖM, *Sveriges politiska historia* II s. 150). Död före 1759.

1163.

Högtährade Herre.

Utaf min herres bref af den 5 hujus finner jag med nöje at de af Hans Höghet Duc D'argyl[1] öfversände frön voro riktigt framkomne. Nu sänder iag några flera med innehafvaren af detta, Gymnasisten Andreas Janson,[2] hvilka hans Höghet sänt mig för någon tid sedan; om min Herre kan spara några för Hr Baron Bielke,[3] så tror iag de skulle vara välkomna. Likaledes öfversändes med Budet 44 särskilte sorter af frön, som iag nyligen fådt ifrån China, efter innelyckta Lista[4]. Likaledes några af de bästa The-frön iag kunnat plåcka ut af de iag fådt öfver; önskandes m. herre den satisfaction at se dem växa och trifvas under hans upsikt och ryckt.

Om någre flere frön skulle åstundas från England, så hafver Doctor Mitchel[5] uti London lofvat dermed fournera min herre, så vida han kan, om M. herre behagar derom med honom correspondera. Förblifver stedze

Min Högtärade Herres
tienstvillige tienare
Colin Campbell.

Giötheborg d. 15 Septbr. 1748.

P. S. Jnnehafvaren ämnar uppeholla sig vid academien, och hafver här, som mig berättas, med beröm informerat någras Barn: skulle någon af M. Herres vänner behöfva, torde han dertill icke vara otienlig.

Linn. Soc. III: 1—2.

[1] ARCHIBALD, duc D'ARGYL, född 1683, död 1761.

[2] ANDERS JANSSON inskrefs 1748 i Göteborgs student-matrikel, hvari om honom ej vidare antecknats, än att han dog 1770.

[3] Sten Carl Bjelke, se del. III s. 187.
[4] Förteckning på dessa frön, nästan alla med kinesiska namn, finnes bifogad, men har ansetts kunna här uteslutas.
[5] John Mitchell, praktiserande läkare i London, död 1768.

I ett senare bref, dateradt Göteborg den 28 Maj 1755 (Linn. Soc. III: 4—5), anhåller Campbell på hertigens af Argyl vägnar att få några frön af »ett slags Gran, som har fina blader» och kallas »Siberisk Ceder», äfvensom af »åtskilliga slags Swenska Gran och Furu Trän, samt af *Linum perenne* som jag menar lärer ock vara en Siberisk ört».

CARLESON, EDVARD.

Född 1704, chargé d'affaires i Constantinopel 1734, envoyé extraordinaire et ministre plénipotentiaire därsammastädes 1738 och i London 1748, ledamot af Vetenskapsakademien 1746, statssekreterare, president i Kommerse-kollegiet, död 1767.

I bref, dateradt Stockholm den 27 September 1759 (L. S. III: 10—11), rekommenderar han till »herr archiaterns vanliga ynnest och bevågenhet» sonen Adolf Ludvig (född 1747, slutligen öfverstelöjtnant, död 1797), hvilken då skulle tillbringa sin andra termin i Upsala.

CELSIUS, ANDERS.

Son af astronomie professorn i Upsala Nils Celsius och Gunilla Maria Spole, född den 27 Januari 1701, filosofie magister 1728, matheseos docent 1729, astronomie professor 1730, död den 25 April 1744. Linné angifver (*Egenh. anteckn.* s. 111) honom hafva varit »hans specielle wän och slächtinge», men hvari denna slägtskap bestod, har ej kunnat utredas.

1164.

— — — — — — — — — — — — — — —

Non debui diutius morari, quin Te, V. C. itineris mei Lapponici, auctoritate et impensis Societatis Regiæ suscepti, paucis in antecessum certiorem faciam.

In tota mea profectione, a mense Majo usque ad Octobrem præteriti anni (1732) continuata, et vel sexcentis periculis obnoxia, 672 milliaria Suecica consumsi. Neque omne iter terra, sed multum per mare et flumina institutum. In montibus Lapponicis 150 milliaria Suecica pedibus ivi. Sub elevatione poli 70 grad. in ipso Oceano septentrionali huc illuc navigando, per octiduum solem inocciduum vidi. Per orientale latus Sinus Bothnici Upsaliam reversus, in Tavastia sciurum volantem deprehendi.

Omne a reditu meo tempus in conscribendam *Floram Lapponicam* impendi. Continebit hæc Vegetabilia, in Lappmarkiis et jugis montium Lapponicis crescentia, novis nominibus et specierum synonymis, novorum generum characteribus, rariorum accuratis descriptionibus, plantarumque nondum descriptarum figuris, una cum usu earundem apud Lappones œconomico et medico, locupletata.

Ante paucos dies hocce opus ad finem perduxi, 36 plagulis et 80 figuris constans[1]. Jam tantum restat ejus in latinam linguam translatio, quam proximo Paschatis tempore prelo paratam, D. V. promitto. Interea temporis ut editorem opusculo meo in Germania, vel alibi, procures humiliter peto.

Flora mea absoluta, *Lachesin Lapponicam*[2] elaborandam aggredior. In hac de Oeconomia Lapponum agam, causas sanitatis et longævitatis eorum, simulque prærogativas hujus gentis præ aliis, indigitaturus. Quocirca non Schæfferum[3], et alios rei Lapponicæ scriptores corrigere, sed quæ ipse vidi, fideliter et simpliciter referre lubet.

Probe quidem scio, neminem eorum juga montium Lapponica æstatis tempore transivisse. Miram convenientiam inter hosce montes Lapponicos et Alpinos deprehendi: adeo, ut omnes fere plantas, quæ non nisi in Alpibus florent, huc quoque invenerim. Sane quam plurima, rem botanicam egregie illustrantia, reperiisse mihi videor. Tuo quoque desiderio satisfacturus, rebus oeconomicis in itinere meo attendi.

Ipsa montium juga nullo modo vegetabilibus excoli possunt. Lappmarkiæ enim omnes, tractibus plerumque arenosis abundantes, terra nigra carent. Nullibi idoneus agricolæ locus, nisi circa fluviorum ripas; quamvis id etiam difficillime. Hinc in Lappmarkiis vix centum dantur agricolæ, iique pauperrimi, quia venti, e jugis montium provenientes, frigus semper, imo in ipsis diebus canicularibus, afferendo, labores eorum non raro irritos reddunt.

Speciem segetis in Lappmarkiis et Finmarkia Norvegica sponte nascentem inveni, quæ in sola arena crescens frigore æstivo difficulter corrumpitur[1].

Societati Regiæ indicem observationum mearum[2] obtuli. E. gr. n. 21 in *Regno Minerali*, de metallo ferreo, quod magnes non attrahit. No. 37 de alumine sponte confecto, in montibus Lulensibus. No. 56 de arena nigra martiali in omnibus fluviis contenta. No. 61 de terra conchis referta, in sylvis Helsingicis, 24 ulnis supra mare elevatis. No. 65 de saxo, quo juga montium Lapponicorum constant. No. 66 de saxo seminifero Lapon. Tornensis. No. 100 de 32 speciebus mineralium Lapon. No. 106 de Oeconomia mira Purkiijauri.

In *Regno Vegetabili:* No. 19 de 23 speciebus Salicum, maximam partem incognitis. N. 24 de modo, lectum sibi commodum in sylvis ex tempore adornandi. No. 29 de gramine, omne frigus arcente. No. 40 de quadam vegetabili esca vaccarum, butyrum colere croceo imbuente. No. 44 de philtro Lapponis. No. 77 de moxa Lapponum. No. 78 de vegetabili, lac. instar casei, sine coagulatione, condensante.

In *Regno Animali:* No. 35 historia avis Carolinæ. No. 41 de pisce Solsensogd, hactenus non descripto. No. 54 historia insecti, pellem Rangiferi terebrantis.

In *Oeconomicis:* No. 104 de decem panis speciebus, usitatis a Norlandis et Fennonibus, annona laborantibus. No. 156 de 16 speciebus lactis Westrobotniensium. No. 205 de tempestatum prognosi, quam Fennones a cornicibus ducunt. No. 206 de Lapponum compasso triplicis generis.

Som Anders Celsius ej blott var medlem af Kgl. Vetenskapssocieteten, utan tillika dess sekreterare, samt 1732 anträdt sin fleråriga utländska resa, ansåg sig Linné efter återkomsten från Lapplandsfärden böra skriftligen lemna honom ofvanstående korta underrättelse om sina därunder gjorda iakttagelser. Han tillskref därför honom, som då vistades i Berlin, ett bref, dateradt Upsala den 4 Januari 1733, hvaraf Celsius lät införa ett utdrag i den i Nürnberg utkommande tidskriften *Commercium litterarium, ad Rei Medicæ et Scientiæ Naturalis incrementum institutum* (Anno 1735 hebd. X p. 73—74). Säkerligen hade Celsius verkstält en öfversättning till latin från det svenska originalet.

[1] Detta var uppenbarligen första utkastet till *Flora Lapponica*, hvilket sedan af Linné under studentaren väsentligt omarbetades och tillöktes, så att han till Holland medförde det till stor del på svenska författade manuskript, som numera finnes i Upsala universitets-bibliotek (mscrpt. D 64), dit skänkt

af prins Roland Bonaparte. I Holland fick Linné tillfälle att än ytterligare omarbeta detsamma, innan det fick det innehåll och den form, hvari *Flora Lapponica* 1737 utkom i Amsterdam.

[2] Något så benämndt arbete blef aldrig af Linné utarbetadt; antagligen ansåg han det öfverflödigt genom att i *Flora Lapponica* inflicka åtminstone det vigtigaste om lapparnes ekonomi. Med den tillämnade *Lachesis* är icke att förvexla den under färden förda dagboken (med titel *Caroli Linnæi Iter Lapponicum dei gratia institutum 1732*), hvilken i ofullständig engelsk öfversättning 1811 utgafs af James Edward Smith med titel: *Lachesis Lapponica or a tour in Lappland now first published from the original manuscript Journal of the celebrated Linnæus.*

[3] Johannes Schefferus, född 1621, professor i Upsala, död 1679; utgaf 1673 sitt stora, mycket förtjänstfulla arbete *Lapponia illustrata.*

[4] *Elymus arenarius* L. Närmare upplysning om Linnés förhoppning, att detta gräs skulle kunna tjäna såsom ett för Sveriges nordliga delar lämpligt sädesslag, lemna hans till landshöfding Gabr. Gyllengrip stälda bref, som i det följande skola meddelas.

[5] Beträffande de här omtalade observationerna må hänvisas till hvad om dem finnes meddeladt i *Iter Lapponicum* och *Flora Lapponica*, äfvensom i Th. M. Fries, *Linné. lefnadsteckning* I s. 111—13.

1165.

Min gunstige H. Broder.

Effter min mor will hälsa på Major Rosenborg[1] i Dalarna, så har wi resolverat at resa dit i nästa wecka; hwilken resa lärer på 14 dagar wara beständ eller kanske nogot mera. Så at om K. Bror will nu strax resa til Gref Cronstedt[2], så kan jag intet koma med. Dessutom will jag intet fara dit, förr än jag får Acta literaria färdiga[3], som nu få continueras, sedan disputationerne wända igen. Hwarför kan jag ej resa dit förr än i Augusti månads begynnelse, då jag tror at grefven är ändå på landet.

M. K. Br.
hörs. T:e
A. C.

P. S. Jag skulle komma sielf til K. Bror, men det är så fult wäder.

Utanskrift:

à Monsieur
Monsieur le Professeur
Charles Linnæus.

Linn. Soc. III: 18. — Ej dateradt, men tvifvelsutan skrifvet i början af 1740-talet.

[1] Anders Spole, adlad Rosenborg, född 1687, kapten med majors afsked vid Dalregementet, död 1754.

[2] Carl Johan Cronstedt, född 1709, hofintendent, slutligen president i Kammar-collegium, ledamot af Vetenskaps-akademien, död 1779.

[3] Såsom sekreterare i Vetenskaps-societeten hade han att ombesörja utgifvandet af dess Acta.

CELSIUS (adl. von CELSE), MAGNUS.

Son af Domprosten Olof Celsius d. ä. och Margaretha Insulander, född 1709, tjänstgjorde från år 1729 i Kungl. biblioteket, företog 1741—42 en vetenskaplig resa till Holland, Frankrike och Tyskland, blef kungl. bibliotekarie 1750, adlades 1756, utnämndes 1760 till rikshistoriograf och 1762 till kansliråd, dog 1784.

1166.

Frater & amice dilectissime.

Literas Tuas anno 1741 vertente scriptas, culpa mercatoris mei, serius accepi; sed quo diutius expectatæ, eo gratiores mihi veniebant. Munere Academico, quod Tibi virtus & acer Floræ amor promiserant, quod vota publica diu Tibi decreverant, ut sospes & vegetus fungaris, sincero, quo possit unquam amicus, animo exopto. Si denique verum est, quod Dn van Royen mihi Lugduni retulit, familiam Tuam novo plantarum genere ditasti,[1] quod in Botanicæ scientiæ, æque ac ipsius familiæ Tuæ decus & incrementum olim cessurum auguror. Dni Jussieu, fratres, Tibi, ut mihi jam amicissimi, valde Te salutant. Vidi apud Bernhardum heic, & antea etiam in Holandia Seguierii compilationem, cui adjuncta est Bumaldi Bibliotheca[2], ut ope rarioris hujus, liber eo facilius emtores inveniret. Molem illi quandam facit enumeratio scriptorum horticulturæ, reique agrariæ & culinariæ; sed satis ruditer digesta esse omnia, affirmavit mihi Dn. Jussieu. Auctor, qui cum Dno Maffei[3]

plurimas Europæ regiones percucurrit, hosce librorum titulos e variis Bibliothecis, & præcipue Regia Parisiensi, colligere potuit. Et laborem quidem istum antea inchoaverat, quam Tu Bibliothecam Tuam edideras[4]: unde æger animo sibi abs Te novitatis gloriam præripi, in præfatione libellum Tuum verbis inverecundis adoritur. Sed errores plerumque typographicos in Tuo venatus, ipse graves & pudendos (Dno Jussieu fatente) in suo commisit, quos nova editione Bibliothecæ Tuæ, de qua jamdudum nonnihil inaudivi, ut orbi erudito exponas, e re forte Tua & amicorum erit. Edidit Seguierius Bibliothecam suam Hagæ Com. 1740. 4:o.

Libros, quos Comiti Ekeblad tradidisti perferendos, avide expectat laudatus Jussieu, qui etiam semina, quæ petieras, mihi communicavit. Cum autem plurimi interesse credam, ut ad tempus semento proprium Tibi adferantur, mitto cum Tabellario recta Hamburgum ad Dn. König[5], qui meis literis rogatus est, ut semina hæcce Horto Botanico Upsaliensi destinata, ad Societatem vestram Scientiarum Regiam recte curet. Nihil heic jam, quod sciam, in Botanicis editur. Quintum Tomum Memoriarum Dni Reaumur de Insectis[6], qui A. 1740 prodiit, jam dudum Tibi visum esse, satis mihi persuadeo. Dnus Bolduc[7], celebris Pharmacopola Parisiensis & Acad. Scient. Socius, mortuus est mense Januario hujus anni. Dn Ölreich[8] huc nuper e Germania venit, totus jam Medicus vel potius Chymicus. Dn Berck[9] quinque aut sexcentas argenti libras accepit per literas e Svecia, coemundis in usum Theatri vestri Anatomici præparatis, quæ myologiam & splanchnologiam absolvent. Sed id forte Tibi novum non est. Doleo vicem Dni Solberg[10], quem bis vel ter heic vidi. In ære alieno viventi non integrum forte est, abire quam primum velit. Pecunias in dies expectat, & si, ut mittant cognati, efficere posses, credo Te libenter facturum. Dicit se ineunte vere reditum meditari.

Dn Obriet[11] recte valet, sed Isnard[12] lecto detinetur. Utrique memoriam Tui commendavi. Vale, Amice optime, & suavissimam conjugem Tuam meis verbis saluta plurimum. Dabam d. 22 febr. 1742 st. n.

Tibi

Amicitiæ & officiorum lege conjunctissimus

M. Celsius.

Parkinsoniæ, quæ heic inclusa est, pene oblitus sum.

Linn. Soc. III: 19—20.

[1] Detta är ett misstag, ty Linnés andra barn, Elisabeth Christina, föddes först den 14 Juni 1743.

JEAN FRANÇOIS SEGUIER, *Bibliotheca botanica, sive Catalogus auctorum et librorum omnium qui de re botanica, de medicamentis ex vegetabilibus paratis, de re rustica, et de horticultura tractant. Accessit bibliotheca botanica Johannis Antonii Bumaldi, seu potius Ovidii Montalbani Bononiensis* (Hagæ Comit. 1740).

[3] SCIPIO MAFFEI, född 1675, berömd italiensk författare och arkeolog, död 1755.

[4] Af LINNES *Bibliotheca botanica* utkom första upplagan 1736 och den andra, »priori longe auctior et emendatior», 1751.

[5] CHRISTIAN ADOLF KÖNIG, se bref. 613 not. 2.

[6] Se bref. 91 not. 2.

[7] GILLES FRANÇOIS BOULDUC, född 1675, förste hofapotekare, död 1742.

[8] NICLAS OELREICH (adlad VON OELREICH), se bref. 635 not. 4.

[9] ANDERS BERCH, se bref. 58 not. 1.

[10] CLAS SOHLBERG, född 1711, LINNÉS kamrat på färden till Holland, medicine doktor i Leyden 1735, stadsphysicus och bergslagsläkare i Filipstad samt läkare vid Loka brunn, död 1773.

[11] CLAUDE AUBRIET, se bref. 634 not. 9.

[12] ANTOINE TRISTAN DANTY D'ISNARD, se bref. 634 not. 8.

1167.

Wälborne H. Archiater
Min gunstige H. Broder.

Nu hafwa de fleste ingifwit sina meritlistor til Adelskapet, och jag äfwen inlemnat Parentation och Personalierne öfwer Min sal. fader: Arbetandes man nu i Cantzliet effter hand på diplomerne.

Jag har ej kunnat conferera med någon om hwad som skall gifwas åt St.[1]. Min Bror är på SkogsEkeby[2] men kommer i afflon i staden. Min tanke är: ej mindre än 400 d. S:t och ej mer än 600 d:o. Effter tillfälle gifwes med Br. Meldercreutz, skickar jag nu 6 exemplar af Min sal. fars portrait.

— — — — — — — — — — — — — — —

Min H. Broders
trogne tienare
M. v. Celse.

Stockh. d. 30 Sept.
1762.

Jag har genom underskrifften welat wisa Min Bror, hur jag ärnar kalla mig, men eljest brukar jag mit förra namn tils diplomet blir utfärdat.

Sigill bortklippt.

Originalet finnes i Kgl. Vetenskaps Societetens i Upsala arkiv.

[1] Härmed afses säkerligen Statssekreteraren Baron Joachim von Düben, som tillika var ordens-sekreterare och till hvilken på grund häraf en dusör borde gifvas, då adelsbrefvet blifvit utfärdadt.

[2] Egendom i Vesterhanninge socken, Stockholms län.

I *Nova Acta Regiæ Societatis Scientiarum Upsaliensis* Vol. I (1773) finnes ett M. v. Celse's bref till Linné, hvilken då var societetens sekreterare. Det innehåller intet annat än en kort inledning till en på franska skrifven *supplex libellus conjuratorum contra Johannem III R. S.*, hvartill manuskriptet fanns i Stockholm i Kungl. biblioteket.

CELSIUS, OLOF (d. ä.).

Son af matheseos professorn, sedan assessorn i Antiquitets-collegium, slutligen kyrkoherden i Gamla Upsala Magnus Celsius och Sara Frigelia, född 1670, inskrifven vid universitetet 1678 (åttaårig), magister 1694, filosofie adjunkt 1699, professor i grekiska 1703, i orientalspråk 1715 samt i teologie 1727, domprost 1736, död 1756: akademisk lärare under 57 år. Jämte Erik Benzelius och Olof Rudbeck d. y. stiftare af Vetenskaps-societeten i Upsala.

1168.

Viro
Maxime Reverendo et Amplissimo
D:no OLAVO CELSIO
S. S. Theologiæ Doctori et *Professori* in Academia Upsaliensi celeberrimo,
Consistorii ecclesiastici *Adsessori* gravissimo,
Pastori in Waxala et vicini districtus *Præposito* accuratissimo,
nec non Regiæ Societatis *Membro* longe dignissimo,
Mæcenati Optimo[1]
D. D. D.

En gamal plägsed är att upwachta sina förnämme Gynnare på Nyåhrsdagar med verser och lyckönskningar, hwar till jag äfwen framför alla andra finner mig högst förbunden. Och welle jag wähl skrifwa vers, men måste beklaga att på mig sannas rättel. dett gambla ordspråket: *Poëtæ non fiunt, sed nascuntur*[2].

Icke är jagh född någon Poët, men någorlunda Botanicus; ty frambär jag en liten frucht af den lilla åhrswäxt, Gud mig förlänt

hafwer. Skulle jag framgifwa en Nyahrsgafwa att swara emot alt godt, Högwördige Hr Doctoren mig så oförskyldt bewisat, borde den wara af röda Gullet, men hwar tager jag guld i öknen? Jag will finna på något sådant, som jag offta förnummit Högwördige Hr Doctoren mehr æstimerat än guld, neml. några små och förgänglige örter, som fuller om wintren förfalla, men hwar sommar komma igen, upwisandes den store Skaparens mästerstycke.

På dessa få blad är handlat om den stora analogie, som befinnes emällan örter och Diur, i dett de på lika sätt föröka sitt slächte. Och hwad jag härom i enfaldighet skrifwet, beder jag gunstigt måtte uptagas.

Min önskan skall wara, att den alsmächtige Guden tächtes wälsigna Högwördige Hr Doctoren med hela sin förnämma Familia på detta nya åhret och förlänga Högwördige Hr Doctorens lifztid med hälsa och alskiöns wählsignelse till långa tijder, på dett, att af en så stor Patron, jag uti många Nyåhrsdagar kan hafwa mig att hugna.

Jag blifwer städse med wördnad

Högwördige Hr Doctorens. Min förnämme Gynnares

Upsala d. 1 Jan. ödmiukaste Tiänare

1730. Carolus Linnæus.

Originalet, som utgör dedikation till Linnés ungdomsskrift *Præludia Sponsaliorum Plantarum*, eges af Upsala universitets-bibliotek (mscrpt. D 63).

[1] Rörande den välvilja och omvardnad, som kom den fattige studenten Carl Linnæus till del från hans faderlige beskyddares sida och som möjliggjorde hans fortsatta vistande vid universitetet, se Th. M. Fries, *Linné, lefnadsteckning* I s. 52.

Skalder göras icke, utan födas.

1169.

Ups. d. 13 Jan. 1736.

Monsieur Le Docteur
et bon ami.

Bara namnet Hardewik påminner mig att gradus är tagen[1], hwar til jag önskar tusendfalt lycka, så wäl som till alt annat hwad på resan ännu återstår. Jag tackar tienstl. för brefwet, som måste wara skrifwit

1736, ändock det är dat. 1735. Ther af ser jag att tillfälle är i Holland att trycka hwad man har färdigt. Jag har nu tractaten de Runis Helsingicis färdig;[2] wisste jag några wore i Holland, som wille låta weta. att the them åstundar, så skulle the hafwa theraf ett exemplar. Kopparstyckerna kosta mig något, men som han eij blir stor, lärer han eij blifwa dyr. H. Doct. ber sina Wänner läsa journal des Scavans 1708 mens. Sept. p. 506, Holländske edit. in n:o 12:o, så få de see att saken är curieuse.

Nu måste och jag begynna tala botaniska. Ett extract af Flora Upl. el. prima Synonyma har jag förl. wåhr låtit i actis insättia[3]. Huru lyckel. jag warit wisar tiden. Det föllier här under. Florula Lapponica[4] blef ock tryckt, hwaraf första bladet äfwen här föllier. Jag satte de orden frammanföre, som där finnas.

Academiska trägården är anförtrodd en studioso, som heter Samselius[5]. Hans force i botanicis wet jag eij, eij eller känner jag honom.

Ifrån Doct. Dillenio[6] hade jag bref wid Midsommarstiden i åhr. Han säger sig wäntat se min k. herre i London, men måste tå resa till Oxford att emottaga hwad som där är att göra. Och som jag hade nämt förut, att docimastice war H. Doct. Linnæo wäl bekant, så begärte han med stort empessement, att jag wille addressera honom till en man i London, benämnd M:r Petter Collinson[7], hwilken skulle fournera alt hwad till en raisonable resa tient till America, att wara wid the mines, som ängländarna ther hafwa. Men om sådant har jag eij kunnat nämna, effter mig warit aldeles obekant, hwarest M. H. sig uppehållit. Wet och wäl att sådan resa honom eij anstår. Elliest är här spargerat, att dhen americaniske resan wore allaredan för sig gången.

I sidste sommar hade jag många slag wackra utländska örter af frö ifrån frankrike. Och theribland en underlig gistina [?][8], som jag eij lärer känna, för än jag, will gud, får see eder wackra samling. 2 slag af mimosa hade jag ock, som nu conserveras i h. Landshöfdingens drifhus med the flera, Molucca etc.

Af Uplandicis fann jag i Waxala Apium petræum s. mont. album R. syn. 218[9]. I Flora Upl. fattas alla wåra fungi, en stor del af graminibus etc. I en annan edition el. supplemento måste dhe utgifwas af D. Linnæo.

Flora Lappon. blif. ett ibland H. D. curieusaste arbeten. För mig betingar jag ett exemplar, kosta hwad det will. Jag har tänkt göra mig af med mina botaniska böcker, men ännu betänker jag mig litet.

D:r Wallin[10] är nu superint. på Gottland. Norelius[11] i hans ställe Biblioth.

Jag skal tala med honom om horto Malabarino[12]. Wäl wore jag hade wetat hwad han kostar. It. om Micheli n. pl. g.[13] Priset på några sadana böcker wore godt att weta. Mig skulle wäl anstå att hafwa Alpinum[14] i Holland tryckt de pl. Æg. et de pl. exot.

Min k. hustru och flera anhörige hälsa flitigt. jag förbl.

H. H. Doct. H. och Tjw. Tj.

Olof Celsius.

Så snart Secret. Ihre[15] kommer hem ifrån sin Juhlegästning, skal jag sända namnen och ordningen på membra societatis honoraria och ordinaria. Hs. Excell. Grefwe Bonde är nu præses.

P. S. Om then Americanske resan blir af, så förbehåller sig H. Dillenius att få hålla en flitig correspondence.

Linn. Soc. III: 22—23.

[1] Den 24 Juni 1735 blef Linné i Harderwijk promoverad till medicine doktor, hvarom han i ett numera beklagligtvis förkommet bref underrättade Celsius: det här meddelade brefvet utgör dennes svar därå.

De s. k. Helsingrunorna blefvo först tolkade af O. Celsii fader, och sonen egnade sig äfven åt studiet af desamma. Redan 1698 trycktes i Rom en hans *Epistola de Runis helsingicis*, och i Vetenskaps-societetens Acta för 1724 (p. 377) utlofvades en ny afhandling därom, som dock sedermera ej afhördes. Mahända är det en omarbetning däraf, som här omnämndes. Den publicerades dock först 1773 (alltså efter Celsii död) i Nova Acta vol. I.

[3] I Societetens Acta för 1732, som dock trycktes först 1735, finnes införd Ol. Celsii *Plantarum circa Upsaliam sponte nascentium Catalogus.*

[4] Härmed afses Linnés i ofvannämnda Acta intagna *Florula Lapponica*, af hvilken endast första hälften fick plats i samma volym som Celsii *Catalogus.* Fortsättning utlofvades skola komma »*proxime*», men därmed dröjde ända till 1742, da nästa volym utkom.

[5] Medicine studeranden Gustaf Samzelius blef den 12 November 1735 antagen till akademie-trädgårdsmästare, »doch med den condition, at Trägårdsmästaren Holtzbom förut noga underwisar honom Samzelius i det, som till sysslan nödigt och oumgängeligit pröfwas». Detta skedde mot botanices professorn O. Rudbecks »gjorda remonstration», emedan Samzelius var endast »en student, som aldrig förr haft någon spade i hand, och ty icke straxt war god nog at skiöta och cultivera några kökswäxter, mindre sädan myckenhet af främmande wäxter, som den tiden uti trägärden woro». Han afled i Januari 1739, mycket omtyckt af sina student-kamrater; i Nerikes nations matrikel förklaras, att han var »*dignus in florentissima semper vivere memoria*».

[6] Johan Jakob Dillenius, född 16[illegible], botanices professor först i Giessen, sedan i Oxford. Linné besökte honom under sin på Cliffords bekostnad 1736 företagna resa till England.

[7] Peter Collinson, se bref. 571 not. 6.

[8] Troligen *Genista.*
[9] *Libanotis montana* All.
[10] Georg Wallin, se bref. 639 not. 9.
[11] Anders Norrelius, se bref. 654 not. 1.
[12] H. A. Rheede tot Draakestein, *Hortus Indicus Malabaricus* (Amsterd. 1678—1703). Jfr. bref. 294 not. 2.
[13] Pietro Antonio Micheli, se bref. 482 not. 1.
[14] Prosper Alpinus, *De plantis Aegypti liber* (Venet. 1592) och *De plantis exoticis libri duo* (Venet. 1627).
[15] Professor Johan Ihre blef 1734 vald till Vetenskaps-societetens sekreterare under And. Celsii utländska resa.

1170.

Högl. H. Doctor och gode Wän.

Nu sänder jag resten af Florula Lapponica effter begäran och tå thet öfriga framkommer, skal thet äfwen blifwa insatt i Actis litterariis. Floram Upl. att utgifwa i sin extension, har jag icke betänkt mig på. Kunde man tro, att hon giorde någon nytta, så will jag icke supprimera henne. Men hälst såge jag hon blefwo ther uthe tryckt, med en liten prefation och uthan mitt nampn. H. Dr wet ibland Menniskior bäst, att jag ther wid hafft reen afsicht, och ingen förmon af thetta studio sökt för mig. Jag har och altid warit rädd man skulle kasta mig före, *ne sutor ultra crepidam*[1]. Begynnelsen kom ther af, att thetta war så aldeles hoos oss nedlagt, att ingen frågade thereffter, thet mig förtröt innerst i hiertat, effter jag thet sielf älskade. H. Dr wet ock, att jag theri säger sant.

Jag tackar tusenfalt för the öfrsände wackra specimina. *Non ovum ovo est similius*[2]. Jag gläder mig så offta jag seer något framkomma, som är wårt land till heder, ändock thet hos andra heter: *cui bono?*

H. Professor Siegesbeck i Petersburg har skrifwit till H. D. ett bref, för hwilket jag kom i skada tå mitt uptogs[3]; hoppas icke illa uptages, hwarom jag beder propter communia studia.

Uthi Musa Cliffortiana[4] är en equivoque, som är admirable. Jag will eij annat tro, än thet angår then orientaliske Musa eller Maus med then sköna fruchten, och the store bladen.

Om jag får weta, hwilka fröön åstundas, will jag see till att the effter handen kunna i sine tider hämtas, ty jag har icke warit så curieux, att jag sådanna frön tagit att förwara.

Nu är under trycket en min observation om *Cedro Libani*[5], then jag giordt till war *pinus sylvestris,* emedan thet omöijel. kan wara *cedrus Libani conifera,* el. *Larix orientalis* Tournefortii, som alla elliest mena.

Jag skal skynda på Hr Ihre att gifwa thet han lofwat med thet första, så att thet skal framkomma i god tid.

Optime Vale. Förbl.

Herr Doctorns
hörs. T.
O. Celsius.

Upsala d. 9 Mart.
1736.

P. S. om något swaras Prof. Siegesbeck, så sändes thet hit, om så behagas, så skal thet komma fort.

I medlertid blif:r wäl thet säkraste att dedications Titelen sker med några ord, och om så behagas att therpå föllier en liten epistola dedicatoria. Till Ex.: Regiæ et illustri Societati literariæ et scientiarum suethicæ D. D. D.[6] eller på något sådant sätt, ty med enumeratione præsidis et membrorum har stora difficultitates, som kunna undflys på thetta sättet. Jag twiflar att societeten här ifrån communicerar någon enumeration, som sagt är, på membris. Ty thet är icke thet samma, som att upräckna borgmästar och råd i stockholm, el. assessorerna i hofrätten. Att Flora Lapponica blif:r societeten dedicerad, lärer ganska wäl uptagas, och jämwäl hafwa en fruchtsam suite.

Thenna korta Titel skickar sig ej illa till wärket, om thet blir in 8.

Linn. Soc. III: 24—25.

[1] Skomakare blif vid din läst.

[2] Det ena ägget kan ej vara likare det andra (d. v. s. alla Linnés nyutgifna arbeten voro lika förträffliga).

[3] Det framgår häraf, att Celsius stod i litterär förbindelse med J. G. Siegesbeck. Dennes här omnämnda bref till Linné var dateradt den 14 November 1735.

[4] Under sitt vistande på Hartecamp hade Linné den glädjen att lyckas i sina bemödanden att få den i dåtida europeiska trädgårdar sällsynta pisangen *(Musa paradisiaca)* att blomma och sätta frukt, hvilket hos Hollands botanister och trädgårdsmästare väckte synnerlig uppmärksamhet. Detta gaf ho-

nom anledning till att å denna växt lemna en utförlig beskrifning med atföljande afbildningar i den i Leyden 1736 utgifna skriften *Musa Cliffortiana florens Hartecampi 1736 prope Harlemum.*

[5] Denna afhandling finnes införd i *Acta Literaria et scientiarum Suecica* för år 1736.

[6] Uppenbart är, att Linné vändt sig till Celsius beträffande stiliseringen af den dedikation, som han ville insätta i *Flora Lapponica.* Att denna skulle tillägnas Vetenskaps-societeten, som bekostat hans lappländska resa, var naturligt, men att detta skulle ske med uppräknande af alla ledamöternas namn, såsom han föreslagit, afstyrktes af Celsius.

1171.

Monsieur Le Docteur.

Här sänder jag H. Doct. tillhanda ett formulär af dedicat.[1] till societeten, som är uppnbart i societ:n och kan icke ställas annorlunda för wisse orsaker skull. Jag har eij bordt dröja att det öfrsända, effter som thet lider till Maj månad[2], tå Flora Lapponica will uhtspricka i Amsterdam, som jag af H. Doct. sidsta bref[3] förstod.

Nu har jag fådt några species, som äro komne ifrån Calmuckiet, med H. René[4], hwilken har fördt med sig många slags fröön derifrån.

H. Dr Diurberg[5] afgick genom döden d. 10 April nästl. H. Prof. Hermansson[6] [har] infallit i sin olägenhet, som begyntes för ett par åhr sedan wid Wårby[7] suurbrunn. En så wacker man mistes icke gärna här wid Academien.

Jag undrar, huru thet står till med H. Dillenio, som nu icke mehra corresponderar. Önskar att han får lefwa för thet stora werket skull, som han öfr. sig tagit. Jag undrar om han ingen har som hielper sig ther med, thet lärer wara fördrygt, för en man allena. Och hälst, om han finner något i methoden att ändra, sedan H. Dr nu wijst något nytt.

Musa Cliffortiana är kommen till Engelland, som jag märker af Prof. A. Celsii bref.

Jag will förmoda att projectet till dedicat. för Flora Lapp. icke kommer för sent i thenna sin rätta forme.

Plura alia vice.

Förbl. stedse

Högl. H. Doctorns

Tienstsk. T.

O. Celsius.

Linn. Soc. III: 26—27.

[1] Dedikationen fick med anledning häraf följande lydelse: *Illustrissimæ Societati Regiæ Literariæ et Scientiarum Sveciæ Floram hanc consecrat Car. Linnæus.*

[2] *Flora Lapponica* utkom dock först följande år; dedikationen är daterad MDCCXXXVII XII Kal. Febr.

[3] Detta bref är förkommet.

[4] Johan Gustaf Renat, född 1658, sergeant vid artilleriet, tillfångatagen vid Pultava och skickad till Sibirien, tillfångatagen 1716 af kalmuckerna, bland hvilka han vistades till 1733. Härunder lärde han dem järns vinnande ur järnmalm jämte gjutning af kanoner och bomber samt inrättade boktryckeri m. m., genom hvilket allt han vann ej blott stort anseende (han uppgifves t. o. m. hafva befordrats till generalfältmarskalk), utan ock högst betydande förmögenhet. Efter återkomsten till Sverige blef han utnämnd till löjtnant och dog i midten af 1740-talet. Mest bekant genom den af honom uppgjorda kartan öfver »*Songariske Kalmuckie*».

[5] Daniel Djurberg, född 1659, teologie professor och domprost i Upsala, död 1736.

[6] Johan Hermanson, född 1679, skytteansk professor i Upsala, död 1737.

[7] Egendom i Huddinge socken.

1172.

Högwördige Hr Doctor, Domprobst
och Primarius theologiæ Professor
Bewagne Gynnare!

Jag blyes sannerligen som åter hela åhret warit försummelig, hälst som jag intet aflagt skyldig tacksäjelse för beswäret af dedicationen. Jag hade tänkt min hoplappade Flora skolat först af året utkommit, men ser jag [mig] nu lyckelig om jag får af henne till åhrets slut.

Mina genera plantarum[1] blefwo nu i weckan äntelig. afgiorde hoos tryckaren. D. Dillenius fick halfwa delen, då den var tryckt, äffter begiäran; då han såg hur jag williat mästra hans genera, blef den herren på mig så ond, som han till förene war hurtig. Då jag kom till honom i oxford, wille han knapt bedia mig stiga in med sig, äntelig. brast det löst med små pikar och förachteliga miner: jag war hoos honom i staden 3 dagar, fick se näppelig. en ähr annan ört; jag betalte wagnen i hans närwaro, med hk:n jag dagen äffter skulle afresa, då han mente mihr wohl. Jag kunne

då ej längre smälta, begynte taga up gambla argumenter, da wij begynte på examinera flores och låta autopsien dömma os emällan; då kom wij först öf:r ens; jag måste då lämna min rese Camerad och nolens volens blif:a qwar. Alt sedan war wij ej från hwarandra näppelig. 2 timar all den tijd jag war i oxford, och då jag äntelig. bortreste, släpte han mig med tårar. Han förärade mig sin Hortum Elthamensem.

Sherards[2] collection är i Europæis sine pari, men i Exoticis ganska möglig. Hortus oxoniensis är god uti plantis Europæis, men Hybernacula och hypocausta[3] äro ganska tomma. Nu hade han begynt på renskrifwa sista gången Pinacem Sherardi, men ej långt hint. Jag önskade hans [Historia] Muscorum kommo ut, den är träffelig. D. Schaw[4] är theologus här, har warit i Africa, hans itinerarium tryckes, är en makalös omgiängs man. Dillenius kan jag försäkra med alt estime talte om Högw. H. Doctoren och lofwade sig skrifwa straxt äffter min afresa.

Sloanes[5] stora samling är helt i oreda. Jag fick en hehl hoop rara örter i Engeland,[6] hälst Americaniska, såsom Sassafras, Canella alba, Alpinia, Barleria, Bauhiniæ 6. Bellonia, Bocconia, Breynia, Brunsfelsia, Cameraria, Coa, Cornutia, Dioscorea, Dodonæa (mea, non Plumieri), Fuchsia, Hernandia (formosissima arbuscula), Jan roja [?], Karatas, Magnoliæ 2:da spec., Mancinella (venenatiss.), Maranta, Petivera, Ruellia, Tabernæmontana, Ximenia, Petrea (nomina præcedentia sunt plumieri), Milleria Houst., Kæmpferia Nobis, Collinsonia nob., Mollugo nob., Dorstenia Plum., Catesbæa Gronov., Amannia Houst., Triopteris nob., Tetracera nob., Lippia Houst., Dalea nob., Trigonella nob., Guazuma Plum. &c. Dem jag mäst alla förde lefwandes med mig till Holland. Nu tör jag tråtsa alla orangerier, att intet går öf:r Cliffort's. Nu arbetar jag med krafft på Cliffort's Hortum, som nu är skrif:n till 300 paginer i 4:to, hehl och hållen går wähl till öf:r 1000; där skall jag wisa, hwad exotica jag sedt i wår trägård dagligen. Några och tiugu sköna nya planter äro förträfflig. wähl afcopierade. Dessa dagar lärer man begynna att trycka. jag förmodar mitt systema regnorum Naturæ[7] och Musa cliffortiana, som jag först i wåras afskickade, är framkommen; hon gick under Mag. Joh. Browalli[8] couvert i Fahlun till Högw. Hr Doctoren.

Boerhaaven[9] har 2 gånger med all fors persuaderat mig utgifwa straxt min Critica plantarum[10], den han genomläsit; hade jag tijd, skulle jag giörat, men Hortus Cliffortianus sätter mig alt för mycket att giöra.

Huru har dett lyckats med planterne ifrån Calmuckiet? wij hade en hehl hoop från China och Japan, men få slogo an, inga nya genera af dem. Dillenius hade doch Trigonellam[11], som war artig för andra. Americaniska gå långt lättare. Mina genera skall jag med första öfwerstyra: N:o 518[12] är Högw. Hr Doctorens. Species skall jag uppräkna i Horto Cliffortiano; jag tror H. H. Doctoren skall undra hwar jag kommit om en så ansenlig samb-ling, alla genera äro 935. jag har dock snart 150 af Tourneforts[13] giort till intet. Prof. Burman[14] och 5 bokförare hafwa äffter mitt långsamma persuaderande påtagit sig Rumpfii[15] stora wärk att utgifwa; uplaget går öf:r 30,000 gylden.

När skall den tractaten[16] utkoma som lofwades? När skall Fl. Lapponica i sin extension utgå? Jussieu[17] skrif:r mig att Michelii andra dehl nu tryckes; af honom har jag alt från årets begynnelse intet bref hafft. Siegesbecks Hortus[18] lärer snart wara färdig, jag fruchtar han förhastar sig.

Nu wet jag säkert att wåra mjölbär[19], ähr Vitis idæa fructu farinaceo, är uva ursi Tournefortii, och samma species som han upräknar, fast han mer kryper i Sverige än utomlands, jag har hafft henne från Ryssland, Engeland, Paris och från Gesner[20] i Sveitz. wårt ordinaire Cirsium[21] är dätt andra species i Synopsi Rajana.[22]

Antingen är Dillenius ähr wij confusa wid Lycopodium sabinæ facie[23], han samerligen och intet wij, jag bad honom ändra sig i Sherards pinax, men han kunne intet begripa mig. Han wiste sitt extremum.

Med Engelsmännerne kom jag wähl öf:r ens, allenast ej så särdeles med Mortimer[24], hoss hk:n wåra Swenska logerat, qui valet minus nihilo.

Hur står till med Prof. Celsius i Lappland[25], ligger Societeten i Torneå ähr i Lappland? jag wille icke wara där i winter. Är Hr Magnus utrest, äller huru snart? Hur må Herrar Professores Medicinæ? hur Archiater Rosen? anmähla hoos dem wid tillfälle min respect, ursächta jag beswärar och med inneslutne.

Här om dagen hade jag en hehl hoop rara frön från China och den tracten af Siegesbeck, med hans majanthemum[26]. Heister[27] är hiertelig ond på mig, men tör ej mycket yttra sig, så länge han dageligen måste bedia mig om rara örter.

Nyligen war här i medicinen publique disputation, då en satte för thesis, att min method wär den bästa; förswarte dett ock;

Boerhaaven censurerte. Jag begynner trotna wid tyskarnes commercier, ty de äro ej annat än titlar och böner och frågningar; ganska få tycker jag mig profitera af.

Är mögeligt, war så gunstig, Högw. Hr Doctor, skicka mig några frön af Betula nana i ett bref. Brovallius har länge lofwat men ej hållet, Boerhaaven frågar mig hwar gång jag kommer däräffter.

Sceptrum Carolinum är wähl afritat i Flora quasi modo genita,[28] i Raji historia af Petiver[29] insatt.

Hälsa med min ödmiuka . . . .[30] Fruen, Herrar sönerne och hela familien; lyckeligit nyår önskas.

far wähl, gynna mig, somm altid framherdar

Högwördige Hr Doctorens

ödmiukaste tienare

Carl Linnæus.

Andra måste resa hem för pgr skull, jag fruchtar att resa hem för pgr skull; här kan jag ha så mycket jag behöfwer genom dett jag tienar mig sielf, men ej så hemma. För Gud skull ursächta mig Högw. Hr Doctor, som understod mig gifwa adressen på Högw. Hr Doctoren, med Hortus Elthanensis, den Sprekelsen[31] ifrån Hamburg lärer öfwerstyra i wårtiden.

Martini[32] 5:te decuria rar. plantar. lärer desse dagar wara färdig; han skänkte mig och hela werket, som var tryckt, med continuationen däraf.

D. Gronovius arbetar dag och natt åhr ut och in med correcturer af mina werk, och giör sig där igenom, som han tycker, merit.

Utanskrift:

a Monsieur
Monsieur Olof
Celsius
Docteur et Professeur en theologie
Upsala
Franco Hamburg. *in Schweden.*

Sigill II (sönderbrutet): rödt lack.

Icke dateradt, men tvifvelsutan skrifvet i November eller December 1736 under Linnés vistande på Hartecamp i Holland.

Originalet finnes i Lunds universitets-bibliotek.

[1] Första upplagan af *Genera plantarum* utkom i Leyden 1737, men företalet är »*ex Museo Cliffortiano 1736 Novemb. 20*».

[2] WILLIAM SHERARD, född 1659, död 1722. Ifrig botanisk samlare; särskildt under sitt mångåriga vistande såsom engelsk konsul i Smyrna hade han sammanbragt stora växtsamlingar, hvilka han efter återkomsten till England flitigt förökade. För dessas bearbetande inrättade han den botaniska professur i Oxford, hvars innehafvare DILLENIUS blef; tillika utsågs denne till föreståndare för den af bröderna JACOB och WILLIAM SHERARD på deras landtgods Eltham i Kent anlagda botaniska trädgården, öfver hvilken han 1732 utgaf praktverket *Hortus Elthamensis*. Den *Pinax Sherardi*, med hvars renskrifning han vid LINNÉS besök var sysselsatt, utkom aldrig, men väl 1741 hans epokgörande, stora *Historia muscorum*.

[3] *Hybernacula* och *hypocausta* = orangerier och varmhus.

[4] THOMAS SHAW, se bref. 243 not. 4.

[5] Sir HANS SLOANE, se bref. 626 not. 4.

[6] Egentliga afsigten med LINNÉS resa till England var anskaffande från därvarande trädgårdar af sådana lefvande växter, som saknades i G. CLIFFORDS trädgård på hans mellan Leyden och Haarlem belägna egendom Hartecamp. Häröfver utgaf LINNE 1737 det ståtliga arbetet *Hortus Cliffortianus*, för hvars utarbetande han af CLIFFORD godtgjordes med den för den tiden betydande summan af 100 dukater.

[7] Första upplagan af LINNÉS *Systema naturæ, sive regna tria naturæ systematice proposita per classes, ordines, genera & species*, hvars tryckning bekostades af J. FR. GRONOVIUS och ISAAC LAWSON, utkom i Leyden 1735

[8] JOHAN BROWALLIUS, se del. III s. 325.

[9] HERMAN BOERHAAVE, född 1668, professor i hygien, botanik och kemi vid universitetet i Leyden, död 1738.

[10] *Critica Botanica, in qua nomina plantarum generica, specifica, & variantia examini subjiciuntur, selectiora confirmantur, indigna rejiciuntur; simulque doctrina circa denominationem plantarum traditur* (Lugd Batav. 1737). Dedicerad till J. J. DILLENIUS.

[11] *Trigonella ruthenica* L.

[12] Genus-numret 518 i *Genera plantarum* ed. I tillkommer det af LINNÉ i *Hort. Cliff.* först beskrifna släktet *Celsia*. Den enda LINNÉ bekanta arten var *Celsia orientalis* Sp. pl. ed. II p. 866.

[13] JOSÉ PITTON DE TOURNEFORT, se bref. 224 not. 2.

[14] JOHAN BURMAN, se bref. 43 not. 1.

[15] GEORG EVERHARD RUMPF, se bref. 468 not. 2.

[16] Se bref. 1169 not. 3.

[17] ANTOINE DE JUSSIEU, se bref. 630 not. 1.

[18] JOHAN GEORG SIEGESBECK, se bref. 504 not. 4. Denne, som redan följande år uppträdde såsom en LINNÉS hetskaste motståndare, stod ännu, då detta bref skrefs, till honom i det vänskapligaste förhållande. Hans här omtalade »*Hortus*» hvars verkliga titel är *Primitiæ Floræ Petropolitanæ*, innehåller en förteckning på växterna i Petersburgs botaniska trädgård och omnejd.

[19] *Arctostaphylos uva ursi* (L.) Spreng.

[20] JOHANN GESNER, se bref. 250 not. 1.

[21] *Cirsium heterophyllum* (L.) All.

[22] J. RAJUS, *Synopsis methodica stirpium Britanicarum* (Lond. 1690), »*flora inter omnes prima censenda*» (Linn. Hort. Cliff. p. XVII).

[23] Olikheten mellan Dillenii och Linnés asigter synes bero därpå, att *Muscus clavatus foliis Cupressi* af den senare fördes till *Lycopodium complanatum*, men af den förre till den i *Flora Lapponica* beskrifna och afbildade *Lycopodium caule repente, ramis tetragonis*, åt hvilken han sedan gaf artnamnet *alpinum*. Begge ansågo, att *Lycopodium Sabinæ facie* var identisk med den art, till hvilken benämningen *Muscus clavatus foliis Cupressi* enligt deras sins emellan stridande förmenanden rättsligen hörde.

[24] John Mortimer, född 1656 (?), död 1736, författare till *The whole Art of Husbandry in the way of Managing and Improving of Land*, utgifven i flera upplagor och äfven 1727 öfversatt till Svenska af J. Serenius.

[25] Under Anders Celsii vistande i Paris pågick där en envis strid angående jordens figur, huruvida den vid polerna var platt eller hade sferoid-form. Sedan Celsius framhållit, att frågan endast kunde afgöras genom gradmätningar, afsändes 1736 en expedition, bestående af fem franska astronomer och Celsius, och dessa verkstälde norr om Torneå de härför nödiga observationerna.

[26] J. G. Siegesbeck, *Propempticum de Majanthemo, Lilium convallium officinis vulgo nuncupato* (Petersb. 1736).

[27] Lorenz Heister, se bref. 638 not. 2. Om upphofvet till dennes förbittring mot Linné lemnar den senare upplysning i ett bref till A. v. Haller af den 3 Januari 1738, som i det följande kommer att meddelas.

[28] Georg Andr. Helwing, *Flora quasimodogenita, sive enumeratio aliquot plantarum indigenarum in Prussia* (Danzig 1712).

[29] James Petiver, född på 1660-talet, apotekare i London, botanist och entomolog, död 1715.

[30] Hål i papperet.

[31] Johann Heinrich von Spreckelsen, rådssekreterare i Hamburg, ifrig naturaliesamlare, död 1764.

[32] John Martyn, se bref. 626 not. 10.

1173.

Ups. d. 14 Jan. 1737.

Högl. Hr Dr.
Min bes. goda Wän.

Jag bekom för några dagar sedan H. Drs angenäma bref af intet dato, tror dock att thet hel nyl. är skrifwit. Thet är mig helt kärt, att han med god grace skildes ifrån Dr Dillenius. Jag har intet hördt af honom på ett åhr, eij eller skrifwit honom till.

The mig tillsände böcker har jag i Octob. månad förl. åhr fått igenom H. Brovall. och tackar therföre på thet flitigste.

Jag har recommenderat Dno Samzelio, som nu är hortulanus Academicus, mina 2 plantas Calmukenses. Han är nu i Stockholm, att

försee sig med trägårds- eller köksfröön. Jag war altså nu på stund i wårt ohyggeliga orangerie och såg att the stå på sig. Att the äre arbores, kan wäl skönjas; the barbariske namnen har jag ock fått på them såsom syigda etc. Jag hoppas the skola komma fort.

För lofwen om generibus tackar jag, som och för Uva Ursina, och Cirsio, och will gärna höra mehr af sådant slag. Jag undrar hwad Dillenius menar med Lycopodio sabinæ facie. Jag wet eij af mehra än 3 slag Lycopodia, men hörer nu, att i Skåne skola finnas 4 slag. Dhem jag skal be Doct. Stobæus[1] skaffa mig.

Prof. Celsius wistas ännu tillika med herrar Astronomis Gallis[2] i Torne, jag har alla weckor bref af honom, har och af honom förstådt, att the nu hafwa giordt sina observationer medelst mätande och sådant alt färdigt ifrån sig, så att jag nu icke wet, hwad the göra, om icke calculera och uträkna hwad the hela sommaren, hösten och Wintern hafwa arbetat med öfr Berg, skogar, dalar, strömmar etc. *Brumam et frigora et nives generoso spiritu contemnunt*[3]? The bruka dubbla lappmuddar, att man icke känner dem mehra igen för fransoser, mund och ögon synes litet och intet af näsan. The åka med renar, fast än the culbutera then ena effter then andra.

Wåra herrar Medici stå alla på sig. M. k. hustru har måst lita them an hela tiden sedan i höstas, och skulle hon nu näpl. igenkännas, om then som länge warit frånwarande skulle få see henne.

Frö af betula nana wille man gärna sända. Men hwar skal jag nu ta det? På mitt endaste stånd[4] finnas nu inga knoppar, och jag twiflar om the woro germinantes, om the funnos. Ther före har jag skrifwit till en slägtinge i Gestrikl. som skal skaffa mig them. Och tå the ankomma, skola the fort sändas uthan krus och hinder.

När hortus Elthamensis framkommer, skal han blifwa i godt förwar. Dr Bromells[5] Bibliotheque förauktionerades i stockholm för en liten tid sedan. Botanici, som ther funnos wackra nog, hafwa gådt bort för [ringa] prijs, och likwäl kommo inga hit till Bibl. publica. Aldini hortus Farnesianus[6] fick jag köpa af en, som ropat in henne och kommit i misshugg, wetandes [icke] hwad hon dogde till.

Acta Literaria åhr 1739 kommo uth till juhl; derest äro mina tankar om Cedro Biblica[7], den jag giordt till Pinus. Jag har lust att weta hwad herrarna philologi säija therom. *Non est articulus fidei*[8]. Om thet icke är pinus, åtminstone är thet icke Cedrus conifera ex Monte Libano.

Jag ber att Flora Lapponica intet nedlägges, isynnerhet att plantæ blifwa i koppar stuckne, medan H. Doctorn är på orten ibland så goda artifices.

Mina samtl. hemmawarande låta flitigt hälsa och jag förbl.

Högl. Herr Doctorns
hörsamste T.
O. Celsius.

Linn. Soc. III: 28—29.

[1] Kilian Stobæus, se bref. 174 not. 11.

[2] Den franska gradmätningsexpeditionen leddes af den berömde astronomen Pierre Louis Moreau de Maupertuis; de öfrige medlemmarne utom And. Celsius voro fransmännen A. Cl. Clairaut, Ch. É. L. Camus, P. Ch. Lemonnier och R. Outhier.

[3] Vinter, köld och snö förakta de med tillhjelp af ymnigt sprit.

[4] Af dvärgbjörken hade Celsius en odlad buske i sin trädgård, som närmare omtalas i Linnés disputation *Betula nana* (1743).

[5] Magnus Bromelius (adlad von Bromell), se bref. 641 not. 4.

[6] Tobias Aldini, läkare hos kardinalen Odoardo Farnese och utgifvare af *Exactissima descriptio rariorum quarundam plantarum quæ continentur Romæ in horto Farnesiano* (Rom 1625).

[7] Denna företrädesvis filologisk-exegetiska afhandling, hvilken har titeln *Berosch s. Beroth*, finnes i Acta Literaria för 1736, som dock trycktes först 1740.

[8] Det är ingen trosartikel.

1174.

Experientissime Dne Doctr.
Experientissime dom. Amice.

Jag tackar kiärligen för sidsta fägnesamma umgänge; är med gudi lof wäl hemkommen, och skal berätta något särdeles angående min hälsa el. ohälsa. Jag har hafft snart hela förledne åhr, el. åtminstone ifrån förledna hösten, en ovanlig wärk uthi wänstra sidan eller höfften, men medan jag nu war i Stockholm och alt sedan har samma wärk öfwergifwit wänstra sidan helt och hållit och flytt sig i then högra, så att samma olägenhet, som jag hafft tillförende, att ligga, sittia, stå och lyffta rätt upp thet wänstra benet, then har jag nu på then högra sidan. Har altså nogsamt förstådt, att thenna är en morbus dolor. migratorius, i thet stället jag tänkt att han aldrig skulle öfrgifwa then wänstra sidan i

min lifstid. Nu will jag med guds nad wänta, att han icke flyttar tillbaka, uthan öfrgifwer mig aldeles. j annat fall. skal jag utbe mig den friheten, att få berätta, huru han framdeles beter sig.

Elliest angående magister Biörk[1], är jag myckit bekymrad öfr hans grufliga qwäfiande hosta, och ymniga slems upraklande. hwar morgon, innan han stiger upp. Och så mycket mera ängslar oss detta, som wij nu wid war hemkomst höra, att wår goda Capellan H. Magister Trast[2] är nu nyligen af sådan passion död blefwen. Skulle H. Doctoren behaga låta underrätta sig om hans siukdom. och gå honom med godt råd och läkedom tillhanda, obligeras jag thermed högeligen. och han lärer eij finnas otacksam. Jag recommenderar honom förthenskull högeligen; torde hända att thet ännu kunde förekommas. innan thet tager öfrhanden.

Cataloguen[3] blir endera dagen färdig el. afskrefwen af mitt nästan oläsleliga exemplar, då han skal öfrsändas. Jag har funnit squamaria[4] wid mina fäbodar, såsom och wälluchtande violer. Och icke långt ifrån Upsala är nyl. bladen och blomman fundne af Rubo humili el. fragaria fruticante[5].

När H. Doct. går någon gång förbi hortum Regium wid Jacobi kyrka, täckes honom see på thet trä the ther kalla Ceder, och benäget nämna mig thess synonyma, hos Casp. Bauhin. el. Tournefort. Cedrus Libani är thet icke, så mycket seer jag af foliis. Trät står [i] en ballia straxt wid ändan af orangeriet. Jag förbl.

H. Doctorens
Tienstfärdigaste T.
O. Celsius.

Ups. d. 18 Maji
1739.

Linn. Soc. III: 30—31.

[1] ISRAEL BIÖRCK. filosofie magister. pastor vid Lifgardet i Stockholm. gift med OL. CELSII dotter MARGARETHA.

[2] JOHAN TRAST, född 1700. magister i Greifswald 1726. eloquentiæ docens i Upsala 1728, domkyrko-komminister 1732, död 1739.

[3] Denna trycktes i Vetenskaps-akademiens Handlingar 1740 under titel: *Tilökning på några örter, fundna i Upland, sedan Catalogus Plantarum Uplandicarum utgafs år 1732.*

[4] *Lathræa Squamaria* L.

[5] *Rubus arcticus* L.

1175.

Högl. H. Doctor.

Thenna lilla Lychnis[1] fan iag i thessa dagar. Hwit blomma, 5 petala profunde incisa; flos non aperitur interdiu, uthan emot afftonen in till morgonen. Wäxer wid min tijondlada, när man går till Rikomberga. Herba est humilis, och sig altid lik. Carduum caule crispo fann iag nyl. med hwit blomma öfr en hel stor buske ther af. Trägårdsmästaren har nu tagit till sig thet förnämsta i mina bänkar.

Ännu höra wi eij af voteringar och utslag om professionerne[2], men thet blifr nu med thet första, sedan rector nu kommit hem.

H. Cliff. är nu i sin wackra beklädning kommen.

förbl. H. Doct.ns

Tienstfärd. T.

O. C.

Ups. d. 24 Aug.
1739.

P. S. Jag communicerar härhos O. C. junioris invention att trycka af plantas, det han i sommar försökt med en hel hop, som see teml. braf ut[3].

Occasion har han hafft af D:ni Hesselii[4] bok, then han fördt med sig ifrån America, ther har hans farbroder, som war präst therstädes, strukit swärta på en stor hop Americaniska örter och them således prässat och aftryckt. Men ganska suddigt och illa. then boken har nu Hans Excellence H. Grefwe Gyllenborg, som Hesselius för mig berättat. Olaus har konsten mycket förbättrat, så att dominus americanus kommer icke på 100 mijhl ther in till. Tör hända att någon kunde bringa thet widare och kanske göra thet med lifliga färgor.

Linn. Soc. III: 32—34.

[1] *Silene noctiflora* L. Pressade exemplar däraf finnas ännu kvar på Linn. Soc. III: 33.

[2] Härmed afses behandlingen af det kungl. brefvet af den 14 januari 1739, hvari Consistorii academici ledamöter åläggës, att »på ed och samwete .... wid handen gifwa huruwida der wid Academien et sådant tillstånd wid någon Profession kan wara, att Professoren för ålderdoms swaghet och andra orsakers skull icke förmår eller på en tid icke förmått till den studerande ungdomens wärckeliga nytta sin Profession eller åtminstone de angelägnaste mål förestå». Ärendet företogs till afgörande först den 22 September.

[3] På bladen 35—37 i Linn. Soc. III finnas af Ol. Celsius d. y. gjorda, delvis ganska lyckade aftryck af blad och blommor, däribland af *Anemone nemorosa* och en trädgårdsform af *Primula elatior*.

[4] Om Johan och Samuel Hesselius, se bref. 206 not. 1 och 282 not. 9.

Af Ährling omnämnes dessutom ett odateradt bref, »möjligen från sonen Ol. Celsius d. y.», som skulle egas af Linnean Society. Något sådant finnes dock ej i dess inbundna Linneanska brefsamling, såvida ej därmed afses de ofvan omnämnda växtaftrycken.

CLERCK, CARL ALEXANDER.

Född 1709, student i Upsala 1726, kommissarie vid Stockholms stads benedlingskommission, ledamot af Vetenskaps-societeten i Upsala 1756 och Vetenskaps-akademien i Stockholm 1764, död 1765. Framstående kännare och tecknare af insekter, särskildt spindlar och fjärilar.

Det äldsta nu kända, af honom till Linné skrifna brefvet (Linn. Soc. III: 45—46) innehåller endast utförlig beskrifning på en *Cimex*, som tagits »d. 20 Maji på Ekensberg utom Horns tull på en Asp», och som möjligen vore ett »merckwärdigt och tjenligit ämne för Kongl. Swenska Wet. Acad. Handlingar». Antagligen var det en redan bekant insekt, då den icke omnämnes i något af Linnés senare utgifna arbeten.

Ungefär samtidigt med det föregående brefvet torde vara ett annat, endast genom afskrift af B. Bergius (vol. XI s. 62) bevaradt, odateradt bref, hvari lemnas beskrifning på ett »utom Horns tull på Årsta ägor i ett bergras» fångadt exemplar af den svarta huggormen, som han gissade vara »något nytt species och nog wärdigt at gifwas Kongl. Swenska Wettenskaps academien tillkjänna». Den angafs dock af Linné såsom svensk redan 1745 i disputationen *Amphibia Gyllenborgiana* p. 6.

1176.

Min Herre,

Då uti Kongl. Wettenskaps Societetens här i Upsala allmänne sammankomst den 18 innevarande, Eder wakkra Tractat om Spindlar[1] upwisades, fant den så enhälligt bifall, at min Herre wart med samhällig omröstning och bifall, kallad och antagen til Ledamot af denna Kongl. Wettenskaps Societet; och jag tillika anmodad at det samma gifwa Min Herre wid handen Kongl. Wettenskaps Societeten gjör sig försäkrad at min Herre lärer detta wal emottaga så förtroligt som Wettenskaps Societeten det gjort, at

därmed distingvera flit och upmärksamhet. För öfrigit gjör äfwen Kongl. Wettenskaps Societeten sig försäkrad, at Min Herre ej lärer undandraga sig at årligen ingifwa til denna Wettenskaps Societet något rön af sine rike förråd, uti en så behagelig som nyttig Wettenskap. Widare täktes Min Herre igenom bref til Kongl. Wettenskaps Societeten låta förstå ikke allenast at Han denna Kallelse inhändigat, utan ock at Han den antager[2]; på det Min Herres namn må blifwa inregistrerat ibland Ledamöternes antal.

Jag förblifwer

Min Herres

hörsamaste tienare

Upsala d. 19 Novbr. 1756.

Carl Linnæus.

Utanskrift:

Commissarien
Edel och Högachtad
Hr Carl Clerk
Stockholm.

Efter afskrift af B. Bergius (vol. XI s. 145).

[1] Den »tractat», som Clerck till Vetenskaps-societeten insändt, blef 1757 i Stockholm utgifven under titel: *Svenska Spindlar uti sina hufvudslägter indelta samt under några och sextio särskilda arter beskrefne och med illuminerade figurer uplyste, på Kongl. Vetensk. Societ. i Upsala befallning utgifne.*

Af företalet framgår, att det var genom Linnés 1739 i Stockholm hållna föreläsningar, som hos Clerck uppväcktes en sådan lust för naturalhistorien, att han sedan intill sin död däråt egnade ett varmt intresse och därigenom förvärfvade sig ett än i våra dagar högt aktadt namn såsom en skarpsynt och noggrann forskare.

[2] Clercks tacksägelsebref, dateradt den 22 November 1756, finnes i Vetenskaps-societetens arkiv.

1177.

Edle och Högachtad Hr Commissarie.

Det omtalte papperet med observationerne[1] är mig aldeles förkommit, doch ärhindrar jag detta.

§ 1. Insecter[2] kallas de insecter som hafwa allenast 2 delar, kropp och maga.

Sepia (:vermis:) har äfwensa bolen med kroppen häftad med en smal sträng; doch ej insect. *Julus* kommer ej öfwer ens med definitionen på insect.

§ 3. Alla Spindlar hafwa 8 ögon, om ej en enda med 6. näml. *Lister aran. 74 t. 24*[3]. *Raj. ins. 32. n. 24.* Parisini, som den sedermera examinerat, hafwa aldrig funnit mer än 6 ögon. — — — —

9:de capitlet tyckes intet höra till Spindlar.

§ 24. Munnen på spindlarne är rätt artig. Frisch[4] tyckes äfwen sedt honom.

§ 22. Armarne tyckas tillika wara Antennæ.

jag förbl.

Högachtad Hr Commissariens
hörsamste tienare
C. Linnæus.

Uppsala 1756
d. 26 Nov.

Efter afskrift af B. Bergius (vol. XI s. 146); en del är af denne utesluten.

[1] Härmed afses tvifvelsutan Clercks manuskript till *Första stycket. Om Spindlar i Gemen. Förra Afdelningen. Om hvad som är allmänt bland Spindlar*, hvarmed boken om *Svenska Spindlar* inledes.

[2] Säkerligen felskrifning i st. f. Spindlar.

[3] Martin Lister, *Historiæ Animalium Angliæ tres tractatus*, hvaraf den första är *de Araneis* (London 1678).

[4] Johann Leonhard Frisch, född 1666, teolog, naturforskare och filolog, död 1742; bland hans många arbeten finnes ock *Beschreibung allerlei Insecten in Teutschland* (Berlin 1720—38).

1178.

Min egen Herre.

Jag har läsit förtalet, som är skrefwet allwarsamt och redigt, att ingen ärlig Karl har där på att klandra det minsta.

Allenast endasta felet finner jag wara, att då Min Herre tänker hedra mig, förnedrar han sig sielf, jag är wand wid litet, och därföre hisnar för allt förstort. Achta at Eder wänskap och mildhet emot mig afskär Eder den heder, jag ej kan gifwa M. H. tillbakas i mine små skrifter.

Den flugan, om hwilken Goedart[1] talar, är så wist en Ichneumon, som Bellonii[2] är en Sphex (:ett nytt genus likt Ichneumon:)

hwarföre jag satt där Sphex i stället, at läsaren må begripa hwad det är; ty ichneumones lägga sine ägg i andra insecter, men Sphex drager dem bort i sine holer.

Sit Tibi fausta Lucina[3].

Min Herres
lydigste tienare
C. Linnæus.

Upsala 1757
d. 4 febr.

Utanskrift:

Commissarien
Edel och Högachtad
Hr Carl Clerck
Stockholm.

Efter afskrift af B. Bergius (vol. XI s. 147).

[1] Johannes Goedaert, född 1620, holländsk malare, död 1668. Hans här afsedda verk är *Metamorphosis Naturalis, ofte Historische Beschrijvinghe van den oirspronk, aerd, eygenschappen en vreemde veranderinghen der wormen, rapsen, maeden, vliegen, witjens, bijen, motten en dierghelycke dierkens meer* (Middelburg 1662–69).

[2] Citat ur Ulyss. Aldrovandi *De Animalibus insectis* lib. V p. 624.

[3] Lucina = barnsängskvinnornas gudinna; hänsyftar på den väntade tillökningen i Clercks familj.

1179.

Min Herre.

Ju compendieusare titul, ju wackrare ock, där han älliest i sig sielf är tillräckelig, ty Tyskarne hafwa giort långa titlar på böcker wämjachtige.

jag sätter projectwis; doch så att M. H. ej giör äfter mitt, utan sitt egit tycke; ty *quot capita, tot sensus.*

Rabbinernes Historia har jag om Spindlar mig ej bekant, kan altså ej utlåta mig där öfwer.

Om M. H:re will hafwa Societetens widlöftiga eloge uti sin bok, så är nödigt att sända hit henne, så wida hon är tryckt, med text och figurer; ty i protocollet blef endast innelyckte upptagit[1].

förbl.

Min Herres
lydige tienare
C. Linnæus.

Upsala 1757
d. 1 Martii.

Efter afskrift af B. Bergius (vol. XI s. 147).

[1] Framför företalet finnes infördt:

Extract af Kongl. Vetensk. Societet.
Upsala 1756 den 18 Octob.

Hr Clercks Tractat om Svenska Spindlar blef uti Kongl. Vetensk. Societeten inlämnad och genomsedd, som fants innehalla noga beskrifningar och litlige figurer på de mästa inländske Spindlar, ty anmodas Auctor, at, til Naturkunnighetens förkofran, med första lata densamma komma i dagsljuset.

Carl Linnæus.
S. S. P.

1180.

Wälborne Hr Archiater och Riddare af Kongl. Maij:ts Nordstierne Orden.

Den utmärkta ynnest som Wälb:ne Hr Arch: och Rid: för mig behagat yttra, gjer mig dristighet at, på fara at missbruka den samma, anhålla om Wälb:na Hr Arch:s och Riddarens befordran i en omständighet, hwarå min lycka och wälfärd beror.

Cammererare sysslan här wid staden är ledig effter aflidne Cammereraren Segerlund och torde komma nästa tisdag at bortgifwas. Effter 29 1/2 tjenste år wid denna staten har jag orsak at tro mig mäst förtjänt ibland de sökande till denna lägenhet[1]. Men jag äger inga slägtingar eller Gynnare, som wid sådana tilfällen äfwen äro nödige.

Genom några ord til min förmån ifrån Wälb:ne Hr Arch: och Riddaren til Hans Excell:ce Tessin, som kunde befordra mig hoss Hr Rådman Kierman,[2] tror jag mig kunna winna denna sysla, hwarigenom mina wilckor blefwo så mycket förbättrade, at jag med mindre bekymmersamhet för min utkomst kunde fortfara i Natural-historien, uti hwilcken jag af en så stor man som Wälb:ne Hr Archiat. och Riddaren hafft den lyckan at blifwa införd. Hwarföre jag hoss Wälb:ne H. Arch: och Riddaren dristar mig aldra ödmiukast anhålla om en liten föreskrift til H:s Ex: Tessin, åt hwilcken jag fådt den nåden at öfwerlämna mit lilla arbete om spindlarne, och som ej lärer afslå mig sin befordran, om Wälb. H. Arch: och Rid: Hög-Gunstigast behagar interessera sig för mig. Jag anhåller slutel. om tilgifft för min dristighet, at härom beswära Wälb:ne

H. Arch: och Riddaren och innesluter mig i Wälb:ne H. Arch: och Riddarens Hög-Gunstiga bewagenhet, framhärdandes med diupaste wördnad Wälb:n H. Arch: och Riddarens af K. M:ts Nordstierne Ord.

Ödmiukaste Tjenare

Carl Clerck.

Stockholm d. 21 Ap.
1757.

P. S. I förleden Måndags hade jag den nåden få nedlägga för deras Kongel. Majst:ter[3] och Cron Printzen hwardera ett exemplar af min spindel historia. Hr Ex: Tessin och H:s Ex: Scheffer samt Arch: Beck hafwa också bekommit hwarje sitt. Herr Arch: och Rid:s tillika med K. Wetenskaps Societetens i Upsala ligga färdiga at afsändas med första lägenhet, som lärer blifwa Mag: Tidberg[4] el:r bokbindaren Pet: Hoff. Då och 12 exemplar skall medfölja til fattiga studerandes tjenst, dem H:r Arch: och Riddaren täckes wara så gracieuse och utdela. Effter Posthusbetieningen är så artig och låter ett större paquet än förordningen tillater, få afsändas, så följer här hos det exemplar, som jag til Wälb:ne H. Arch:s och Riddarens tjenst ämnat, det Wälb:ne H. Arch: och Riddaren täckes Hög-Gunstigast benägit upptaga, af sin förbundnaste

Tjenare

Carl Clerck.

Linn. Soc. III: 47—48.

[1] Clerck erhöll ej denna plats, utan fick till sin död kvarstå som kommissarie.

[2] Gustaf Kierman, se bref. 243 not. 5.

[3] Spindelboken var dedicerad till Konungen, emedan »insigt och kärlek för Vetenskapen och deras sanningar funnit rum ibland andra Eder Kongl Maj:ts höga Kongeliga Egenskaper.»

[4] Antagligen skriffel i st. f. Tidström (se bref. 419 not. 3).

1181.

Edle och Högachtad Hr Commissarie.

Ett af de wackraste, om icke det aldra wackraste, som i Sverige utkommit, är det som jag i dag hade den ähran att taga af Min Herres hand[1]. Ingen kostnad war sparad hwarken på observationer, ritning, illuminering, tryck, papper, inbinning äller postporto. Huru skall jag wara i stånd att bemöta så mycket?

I företalet har Min Herre giort mig mera heder än någonsin någon annor; huru skall jag den kunna bemöta?

Då M. H. nu beder mig intressera hos hans Excellence, ligger just det i wägen, att M. H:re mig så mycket berömt, som aldeles måste slutas partiskt. Men äfter det ej går an, skrifwer jag i dag ett bref till en som skall wisa det till Hans Excellence, och intercedera för Eder, af mig där till twungen, då jag rent ut skrifwer att jag ej törs bedia Hans Excellence, at det ej må se egennyttigt [ut] och af partiskt nit för mycket beröm, och utom hwilket jag med mine böner icke släpt hans Excellence, som gynnar alla swenska, hwilka willia distinguera sig till nationens heder.

Gud gifwe Min Herre många dagar att rista edert namn alt diupare och diupare i odödelighetens klippa. Emedlertid hafwer M. H:re uprest sig en stod, som står längre än någon Potentats stod i hwad metall den då warit guten.

Edert wärk skall jag bewara som en heligdom och det skall uplysa mitt mörka museum.

Jag förblifwer med ouphörlig tacksamhet

Min Herres

hörsamste tienare

Upsala d. 22 April 1757. Carl Linnæus.

Efter afskrift af B. Bergius (vol. XI s. 148).

[1] Clercks *Svenska Spindlar*, som nyss utkommit.

1182.

Edel och Högachtad Hr Commissarie.

Wår tids namnkunnige Insectologe.

Jag har en tid arbetat med Phalænerne, det swåraste släktet af alla. Det är kommit så widt, att de om 14 dagar skola tryckas.

Som altså de Curieuxe i werlden komma at dantsa på detta mitt bröllop, och giästerne pläga ej komma med tomma händer; så är till en så hederlig och stor man i konsten min ödminka och hiertans bön, att Hr Commissarien täckes genomse sine Phalæner, besynnerligen grågiökarne och de alldra minste, och om där ibland

woro någon rar, låna mig den på några dagar. då jag försäkrar heligt att om någon där ibland finnes. som ej är förut af mig känd, skall den till tacksamhet för alla tider, framwisa hwilken warit så curieux och den upletat samt communicerat.

jag har 270 riktigt kiände af Genere Phalænæ, men jag har fått desse dagar några helt små bytingar. som jag ej haft för ut, och twiflar ej att flere ännu äro ibland desse subcutaneis. som med sine matskar ligga inom bladen.

Dess utom wet jag at än flere finnas i Sverige af grågiökarne (: som hafwa en punct på undra sidan af wingen :). men det är ej så lätt att få se dem.

förbl.

Hr Commissariens

lydige tienare

C. Linnæus.

Upsala 1757
d. 7 octobr.

Utanskrift som på bref. 1178.

Efter afskrift af B. Bergius (vol. XI s. 158).

1183.

Edle och Högachtad Hr Commissarie.
Skarpsynte Entomologist.

jag stante i förwånande och häpenhet. då Min Herre sände hela sin sambling at förtro i mina händer. som jag wet är så kiär, som des hederwärda fru.

Det hielper ej at hielpas. då ödet är emot.

Det war ej menskligit wetta för M. H:re, at sända med Blomberg och Staberg borde ej ske utan då det sändes äfter döden. jag har dragit ut med trycket alt det jag kunnat; men i dag måste Mss. på trycket öfwersändas, fast ingen Blomberg hörts af. då alla andra skeppare. som rest sedan från stockholm, för 8 dagar äro här; ty Blomberg ligger, som Jonas i Walfiskens buk wid något werdhus mitt på wägen. Ankommer han doch innan Phalænarne blifwa på trycket slutade, får jag giöra en appendix. Gud läte honom komma, så at jag får sända det tillbakas. innan wintren kommer och det infryser: öfwer 2 dygn skall det wähl intet uppe-

hållas af mig, för än det tacksamligen restitueras. Aldrig någon har warit så resonabel, att sända öfwer sin sambling, som Min Herre och Professor Sauvages. Ibland contortrices är Min Herres Clerkiana, en liten wacker natt fiärill; se Mss. hos Hr Dir. Salvium.

Jag förblifwer med alt estime

Min Herres

lydige tienare

C. Linnæus.

Upsala 1757

d. 21 Octobr.

Utanskrift som på bref. 1178.

Efter afskrift af B. Bergius (vol. XI s. 159).

1184.

Min Gynnare.

För brefwet afläggges mycken tacksäjelse. Men Min Gynnare upwäger mig med gåfwor och pgr. jag har giort det minsta jag kunnat i ärkientsla emot så mycken heder, som M. H:re lämnat mig i sin täcka bok, och så hederlig skänk där af; jag har intet giort mer än justice, det största afwunden måste lämna Eder. Emedlertid tackar jag med all wördsam ärkientsla för så hederlig presente. Men tänk om jag får en stor lott, huru nedslagen blifwer icke Min Gynnare, som upstigit och låtit en annor sätta sig.

Den som reser till Grönlands redden[1] skall få alt uti instruction, som Min Gynnare täkts gifwit mig; jag tackar rätt mycket därföre.

förbl. med alt estime

Min egen Gynnares

lydige tienare

C. Linnæus.

Upsala 1758

d. 14 Martii.

Efter afskrift af B. Bergius (vol. XI s. 161).

[1] Härmed menas Anton Rolandsson Martin, hvilken 1758 efter uppdrag af Vetenskaps-akademien medföljde ett fångstfartyg till Spetsbergen.

1185.

Min egen Gynnare.

Ingen har haft för mig upriktigare kiärlek, ingen warit resonablare mot mig än Min Gynnare; jag tackar för hierta, wälwillia och all trofasthet.

Får jag lof byta mig till innelykte i stället för Eder,[1] så sågo jag det gierna, hälst de här allmänt kalla honom *Linneella*[2]. jag skall på Archibiskopens begrafning, hinner intet mer.

Eder

trogne

Linnæus.

Odateradt, men skrifwet den 22 Mars 1758 (ärkebiskop Erik Benzelii begrafningsdag).

Efter afskrift af B. Bergius (vol. XI s. 169).

[1] *Phalæna (Tinea) Clerckella* L. Faun. Suec. ed. II p. 363.

[2] *Phalæna (Tinea) Linneella* Clerck finnes afbildad på tab. 12 fig. 8.

1186.

Min egen Gynnare.

Det är ögonskenligit att hwar och en ört har sitt insect, och hwart och et insect sin ört att lefwa af.

Doch äro intet örterne skapta för insecternes skuld, utan insecterne för örternes. Hwar och en ört bör hafwa sitt insect till kuse, att då en ört will föröka sig alt för mycket, då föröker sig insectet mer, den samma upäter, håller henne således i proportion, utom hwilket skapelse-wärket ej hade bestånd.

Det är wähl wist att många insecter lefwa af flere wäxter, men doch hafwa de en, som proprie tillhörer dem hwardera; doch när den fattas, få de att naggwäria lifwet lof att äta nogra andre, hälst närmast till qualiteter; men därföre föllier icke, att de ju icke hwar hafwa sin tilldelta beställning i det allmänna.

De som äro ännu rätt utrönte till sin Profession äller af hwad ört de besymnerligast sig uppehålla, de säger jag äro ännu få.

Att insecterne böra alla hafwa namn, det är så owedersägeligit, att de utan namn ej kunna omtalas i wettenskapen; at få

rätta namn på dem är swart, ty de böra tagas af deras profession: altså de namnen, som äro af Professionen, böra bewaras heligt; de andre öknamnen få de behålla, till des de med rätta blifwa nobiliterade.

De insecter, som fått namn af sin ört och rätta profession, de hafwa sådana namn, som böra stadigt stå orörde: och de böra med stor littera initialis conserveras; de andra med små literis initial. gifwa tillkänna med initial bokstafwen, att de ännu icke äro rätt utransakade till sin beställning i den stora werldenes oeconomie och regering, och att de altså tola att ändras.

Men uti sielfwa Papilionerne, där har jag tagit en Metaphora till namnen, som bör conserveras och i achtagas i hela flocken, och utom hwilken metaphora äller grunden till alla namn falla: altså har och där bort bruka stora initialer.

Änteligen böra inga namn, som äro tagne af Adjectiva, någonsin skrifwas med stora bokstäfwer, och icke en gång fast de i ändan äro brutne till substantiva, såsom pulchella, irrorella &c.

C. Linnæus.

Odateradt, men troligen skrifvet under våren 1758.

Utanskrift som på bref. 1178.

Efter afskrift af B. Bergius (vol. XI s. 175).

1187.

Högachtad Hr Commissarie.

jag wördar Hr Commissariens befallning. Jag recomenderar nödigt utan orsak. Roesel är makalös ritare och giör sitt mercede, non miraculo. är altså wärd att citeras, men ej adoreras. han har fått nog heder i sitt land och mer än någon olärd. En wettenskaps academie bör hedra sig, men ej andra: hon hedrar sig, då hon wällier wärdige. Roesel är ritare, giör det för winst, drages där af in att blifwa mer begiärlig för kiöparen. Ursäkta mig denna gången. jag förbl.

Min kiäre wäns och Gynnares

lydige tienare

Upsala 1758 — C. Linnæus.

d. 28 april.

Efter afskrift af B. Bergius (vol. XI s. 163).

1188.

Edel och Högachtad Hr Commissarie.

Mycken tacksamhet hembäres för all wänskap och förtroende, som tilldeltes mig senast i stockholm; hälsa Eder förnuftiga fru[1] med min wördnad. — — — —

Jag tillstår det går friskt för Hr Commissarien hwad han drifwer; redan första barnsölet och det andra på stapelen. Herre min Gud, huru mången lärer icke Min Herre fägna? huru många lära wälsigna Eder, som lätar deras möda, som lyser dem i de ännu mörka naturens Camrar. H. C. giör här med sig större än Kongen i P. som sänder så många siälar till wår herre. i Edert offer wet jag wist att han finner behag.

Objectioner[2]. Hr Com. sätter öfwerst Pl. 1. hwarföre icke Tab. 1. och wid hwart och ett species tab. 1, 2, 3 &c. hwarföre icke här fig. 1, 2, 3, 4 &c. jag tror det sker, för det at H. C. har så om spindlarne, men om jag fått önskat, hade det blefwit tabula öfwerst, figura i rutorne, äller ock intet annat än bara numren; ty hade 2:ne kommit under ett nummer, hade de kunnat skillias med A. B. C. Orsaken at jag så önskade woro det, at det är antagit af hela werlden, och därföre altid citeras Tabula och figura: utan endast hos insectologos, som kommit af det authorerne ej warit wane att skrifwa, hwilket icke borde giöra oss någon lag.

2:do *C. L. Syst. nat.* ehuru det hedrar mig, tycker jag at det kan borttagas, och allenast sättas *Gothica* 107, *Leucomelas* 21; ty föga behöfves första numret, när § är citerad, och i förtalet äller wid titulen säges med ett ord at nomen triviale med numer, äro tagne af Linn. syst. naturæ.

gothica, leucomelas, exclamationis, occulta, lucernea, scabriuscula, hastata, carbonaria, albicillata, tristata böra alla skrifwas med den första bokstafwen liten och ej stor, men *C nigrum, Tragopoginis* och *Piniaria* stå rätt med stor initial bokstaf.

Gothica är mycket för lius och mer askfärgad. *leucomelas* bör ock wara mycket swartare. — — — —

Eder

trogne tienare

C. Linnæus.

Upsala 1758
d. 19 Sept.

Efter afskrift af B. Bergius (vol. XI s. 171). En del har af honom utlemnats.

[1] Clerck var gift med Anna Margaretha Dahlén, död 1787.
[2] Af detta bref framgår, att arbetet med Clercks mästerliga verk *Icones Insectorum Rariorum* nu var påbörjadt. Alla de här gjorda »objectionerne» gälla den första delens tabula I. Så godt som samtliga de följande brefven behandla nästan uteslutande detta planschverk, för hvars utgifvande Linné uppenbarligen var i högsta grad intresserad. Till honom blefvo öfversända originalfigurerna (nu tillhöriga Vetenskapsakademien), och dessa granskades noga, förrän de lemnades till kopparstickaren.

1189.

Den rediga och fasta grund Herr Archiatern och Riddaren lagdt till natural historiens utarbetande, giör, at alla senares åtgiärd för föga annat kan anses, än tilökningar eller prydnader.

Till prof af det senare, äro dessa få taflor, med så lifliga bilder, som kunnat åstadkommas, framgifne.

Och som Hr Arch. af sin ogemena nit, för naturalhistoriens fullkomligaste i stånd sättjande, lämnat sina rareste insecter till afritande; så kan jag ej annat, än med största ödmjukhet och ärkänsla tillägna detta påbegynta arbetet åt Hr Arch., hvars vidtfrägdade namn och djupa insigt, kan gifva det den mognad och värde, som af vetenskapens yppersta kännare åstundas.

Jag skulle haft mycket betänkande vid, at tillägna Hr Arch. ett ofullkomnat värck, om icke Hr Arch. sjelf tydeligen å daga lagdt, at fleras ätgjärd i många secler icke torde åstadkomma dess ändteliga fullbordan.

Jag önskar fördenskul, at Hr Arch. och Ridd., som lagdt grunden, och äfven har både ömhet och möda vid prydnadens utarbetande ospard, måtte under en lång och lycklig lefnad få se dess prakt alt mer och mer tilltaga under sit egit inseende, hvilcket så i detta målet, som alla öfriga, låfvar vettenskapens älskare det stora lius, som till arbetets fullkomlighet oundgängeligen fordras.

auct. C. Clerck[1].

Odateradt, men säkerligen skrifvet i September 1758.

Efter afskrift i B. Bergii brefsamling (vol. XI s. 174).

[1] Ofvanstående är den dedikation, hvarmed Clerck hade för afsigt att inleda *Sectio prima* af sina *Icones*, men som blef utbytt mot en sådan till drottning Lovisa Ulrika; jfr nästföljande bref.

1190.

Edel och Högachtad Hr Commissarie
Min kiäraste wän.

Hr Commissariens brinnande affection uptänder så mitt innersta hierta, at jag ej wet någon utwäg, at det afbörda. Jag har sedt nu så många prof af Hr Comissariens innersta affection emot mig, at jag är utom mig sielf stadd. Ett odödeligit prof häraf wisar äfwen innelyckte prof, som går öfwer all min förtienst.

jag ärkiemner detta som wärkeligen mig wederfarit: men lät mig winna at det icke tryckes, utan dediceras antingen Hr Gref Tessin, äller Riksr. von Höpken, äller Drottningen, äller någor annor; där igenom winner wettenskapen en mäktig Mæcenas. jag har lika wähl heder af Eder, så länge papper wara och wettenskaper läsas, då hwar plåt och snart hwar figur äfter wår tid påminner werlden at jag warit till, blefwit af Eder älskad, och med Eder arbetat tillika i ett ämne, hwilket giör långt mer än någon dedication. jag skrifwer detta med fult alwara och utan hökleri; wij winna bägge mera på andra sättet. — — —

Hälsa Eder så wärda Fru och war försäkrad at jag med ömmaste affection altid är

Edel och Högachtad Hr Commisariens
ödmiuke tienare
Carl Linnæus.

Upsala 1758
d. 26 Septemb.

figurerne tycker jag äro nu rätt goda

Efter afskrift af B. Bergius (vol. XI s. 173): en del af honom utelemnad.

1191[1].

1. *Fuscana.* på denne och de andre tortrices bör bak på öfre vingarne vara en Krokug bögning, som är utsatt med blyartspenna. Denna bögning synes annars på *hamana.* Yttra kanten går mer rak på öfre vingarne och är nästan upbögd.

2. *prolyodon.* Den tvära fläcken mitt på öfre vingarne bör vara rundad som en njure el:r halfmåna och ej så rät. Öfver ögonen ligga stora rundade ögonlåck, som väl något äro afritade

på ryggen, dock mindre tydeligit. NB. puncten vid basin af vingen synes icke på Phalænen. Alla de liusa tänderne bak i vingen gå mer spetsade.

3. *rubricollis* går an men halsen göres rödare.

4. *fuscella* är först icke fuscella. 2:o hörer hon till tortrices och dess namn lyktas på ana. 3:e Känna vi icke denna Phalæn igen efter figuren.

5. *Marginata* är god.

6. *Xylosteana*. alla linier och fläckar på öfra vingarna äro skilde ifrån det öfriga medelst subtila svarta linier, som icke böra synas i figuren, ty de göra henne helt förändrad.

7. *Hastiana*. ingen af oss känner denna efter figuren hvarken till skapnad el:r färg, ty vingarna gå för mycket rundade i omkretsen, som bör på sidorna nödvändigt vara rät. Den brandgula färgen bakom hvita tvärfläcken fins icke på exemplaret ej el:r den svarta fascien bakom gula strimman. Den mörka färgen är för mycket violett, men bör vara mer grått och mörkt.

8. *Juniperata*. den första smala fascien, som är svart och hvit, bör ej utmärkas, ty där är ej annat än liten åtskilnad på färgerna. Den medlersta stora fascien kommer icke öfwerens, åtminstone bör hon continueras alt intill inre kanten, men afsmalnande och på två ställen afbruten. Den hvita smala vågiga bårtre fascien synes ej eller på vår Phalæn, ej eller finnes den blå färgen bakerst på vingarna undan? endast mer ljusgrå.

9. *Piceana* känner jag icke efter figuren, har ej eller något så tydeligt exemplar att jag kan hjelpa henne. Lärer ej vara lik originalritningen och kan därefter rättas.

10. *cingulata* är god, allenast det svarta blifver ännu svartare. NB. vi märka att då färgen påsättes är han fuktig och altså mörkare, men bleknar genom torkningen.

11. *clathrata* är vacker, men strimmorna längs åt vingarna äro för smala.

12. *ministrana* har det felet som alla edra tortrices, att vingarna gå halfrunda frammantill och icke nog raka vid sidorna. Wingarne böra baktill vara mer nedtryckte. Den hvita linien vid främre kanten på vingarna är altför ljus, bör vara gråare.

13. *foenella* är sämst gord. Utom den hvita kroken och trekantiga hvita fläcken vid inra bakersta hörnet samt en liten hvit fläck vid yttra bakersta hörnet bör färgen öfver alt vara mer jämnt sotfärgad, och ej ljusgrå med så starkt marqverade fläckar, discus

i den bakersta hvita 3kantiga fläcken bör allenast vara ganska litet mörkare och ej så med puncter marqverad.

14. *farinalis.* begge de vågige hvite tvärlinier äro för starkt marqverade medelst deras svarta kanter. dessutom bör det mörka bakerst på vingen gå alt ut till spitsen.

15. *Arbutella* har ingen likhet, ty hon är mer än dubbelt större än hon borde vara. de 2 silfverpuncterna finnas icke. färgen är gråaktig, beströdd med täta små purpurfärgade puncter el:r mjöl, under hvilka de aldra finaste, vågige, tväre silfver strekar framlysa.

NB. de hittills hitskickade illuminerade plåtar hafva varit många gånger sämre än de vackra original ritningar, hvilket torde härröra af någon ovårdighet hos den som illuminerar.

OE. 147. *purpuraria* är god men illa afritad hos Goedart.

EU. 196. *Nympheata* bör afritas.

AE. 172. *comitata* torde denna vara, men kan ej vist sägas, förr än originalet hitskickas, ty hon differerar nog från vår.

G. 118. *triplacia* är endast en varietet häraf och må afritas.

K. och P. 251. *cynosbatella.* begge tro vi endast vara deraf varieteter, men K. bör vara bårterst på vingarna mer mörk och mindre gul, och P. frammantill mindre blå. Begge förtjena afritas.

M. 191. *succenturiata.* låcken vid basis af öfre vingarna borde vara mera exprimerade.

De som förra gången skickades hit fästade på terpentin på långa lappar voro

1	4	7 *curcella*
2	5 *Populella*	8 *pruniella*
3 *leucathella*	6	

Mera här näst

C. L.

Odateradt, men säkerligen skrifvet i September 1758.

Utanskrift:

Commissarien
Edel och Högachtad
Hr Carl Clerck

frijbr. *Stockholm.*

Sigill V, rödt lack.

Originalet i Vetenskaps-akademiens bibliotek.

[1] Denna skrifvelse afser tab. 2, hvilken underkastats en sträng kritik ej blott af LINNÉ själf, utan ock af hans lärjungar CL. ALSTRÖMER och D. SOLANDER, af hvilka endera (troligen den förre) tjänstgjorde som ett slags protokollsförande. Endast orden *Mera här näst C. L.* och *utanskriften* äro af LINNÉS hand.

Den granskning, som samtliga figurerna sålunda underkastades, vittna om den verksamma del, som LINNÉ tog i CLERCKS arbete. Detta fick därigenom ett väsentligt ökadt värde, och de ännu bevarade anmärkningarne, hvilka här och i det följande meddelas, torde än i dag för entomologer ej vara utan ett visst värde.

[2] Troligen felskrifning i st. f. utan.

1192.

Edel och Högachtad Hr Commissarie
Min upriktige wän.

Då wij senaste genomginge andra tabellen hade jag hos mig 2 stränga Assessorer: Hr Direct. Alströmer och Hr Solander, som då opponerade alt hwad opponeras kunne. Det är braf, att de tala för än det är utkommit: men sedan höres det ej så lätt.

jag tycker nu att tabellen[1] är braf.

Här har warit ett sådant calfnatrande, att jag omögligen hatt tid att se igenom lådan, men skall biuda till i morgon att giöra det.

15 *bipustella*[2], pustula är hvit ponct.

4 *asinana*, ty han har färg af åsna.

förbl.

Edel och Högachtad Hr Commissariens
lydige tienare

1758 oct. 2. C. L.

Utanskrift som på bref. 1178.

Originalet finnes i Vetenskaps-akademiens bibliotek.

Sigill V, rödt lack.

[1] Detta bref, som afser endast tab. 2, utgör ett slags postscriptum till föregående.

[2] Detta namn är i *Icones* ändradt till *punctata*.

1193.

Anmärkningar öfwer Tab. 4.

Pallens är för mycket lius, utom abdomen som bör wara hwit, men thorax af samma färg med wingarne.

Lutarella bör hafwa gula wingar aldeles som *irrorella*, äller något litet liusgulare; undra wingarne äro swartacktige, utom kan-

terne som äro liusgula. Magen är swartacktig utom anus, som är besatt med gult lugg.

Pinella är för mycket brandgul.

Irrorella, undra wingarne äro blekare.

Melanaria, öfre wingarne äro för mycket blåacktige, undre wingarnes fläckar böra wara nog mera swarte.

Odateradt, men antagligen skrifvet i slutet af 1758.

Utanskrift som på bref. 1191.

Sigill V, rödt lack.

Originalet i Vetenskaps-akademiens bibliotek.

1194.

Anmärkningar öfwer Tab. 5.

fig. 1. *floccosa*. Vingarne äro för store, för raka vid främre kanten, ofvanpå mera grå; bakkanten på öfre vingarne bör vara mörkt puncterad; den tredie eller bakersta mörkare linien bör knapt synas. Antennæ äro aldeles för grofve.

fig. 5. *fasciaria* är bra nog, men emellan de begge brune fascierne på öfre vingarne bör hon vara mera brun.

f. 10. *viridata* bör vara mera gulgrön bak på vingarne och mera blek framåt, som bäst kan ses af Dess egit exemplar.

f. 12. *comitata* är ei den rätta *comitata*, och torde vara en varietet af *dotata*. Finge man se exemplaren, kunde den determineras. Den rätta *comitata* skal bli skikkad.

NB. alla antennæ setaceæ äro gjorda för tjåkka.

f. 13. *Populata* rätt bra.

f. 14. ——— äfven bra, endast at den bakersta svarta fascien giöres mot spetsarne mer smal.

f. 15. *dotata*, emellan andre och tredie linierne på öfre vingarne, göres färgen litit mörkare, ty där synes en obsolet fascia. Undervingarne äro litet för ljusa.

f. 6. *pulveraria*. färgen är mera grå och fascien mycket mer brun, samt öfweralt så brun, som dess öfre och nedre kant på figuren är illuminerad.

f. 9. *remutata*. pa öfre vingarne är en punct. som nu med bläkk är tillsatt. Puncterne vid bakre kanten äro för starke i svart.

f. 2. *strigillata* }
f. 4. *proboscidalis* } kunde bäst af Hr Comissarien sjelf &c. jämföras med exemplaren, som ännu lära vara kvar.
f. 8. *scopularia* }

C. Linnaeus, Alströmer, Forsgård[1], Solander.

Odateradt, men antagligen skrifvet i slutet af 1758. Endast det med spärrad stil tryckta är skrifvet af LINNÉ: det öfriga troligen af CL. ALSTRÖMER.

Utanskrift:

Commissarien
Edel och Högachtad
Hr Carl Clerck
Stockholm.

Sigill V. rödt lack.

Inbundet bland Vetenskaps-akademiens exemplar af CLERCKS *Icones Insectorum Rariorum. Sectio prima.*

[1] Säkerligen felskrifning i st. f. FORSKAL.

1195.

f. 4. *probroscidalis* är öfverallt för gul, bör vara mera askfärgad.

f. 6. *pulveraria* skal på öfre sidan vara mer askfärgad och mörk, ty nu är den aldeles för gul.

f. 8. *scopularia*. Thorax bör marqveras bredare, ludnare och ljusare. En liten obsolet fascie bör utsättas, där det med bläkk puncter finnes marqverat.

de andre äro gode.

Hwem skall hafwa alla de Phalæner, som öfwerskickades?

Pulveraria är Hr Solanders.

några kienner jag igien.

Odateradt, men antagligen skrifvet i slutet af 1758. Egentligen ett tillägg till föregående bref. Endast de fyra sista raderna äro skrifna af LINNÉ, de öfriga troligen af CL. ALSTRÖMER.

Utanskrift som på bref. 1178.

Sigill saknas: fragment af rödt lack.

Originalet i Vet. Akad:s bibliotek.

1196.

Min egen Gymnare.

Correcturen på tabellen[1] är wacker, allenast lärer M. Gymnare ej förstådt oss wid figura 7 *interrogationis*. färgen bör wara på öfre wingarne aldeles som på första profwet (och ej hwitt som på andra), men märket ? eller ? bör allena wara silfwer.

fig. 3 borde wara litet mera grå, där hon nu är gohl.

Vale

Eder

C. L.

Odateradt, men antagligen skrifvet i slutet af 1758.

Utanskrift som på bref. 1191.

Sigill V, rödt lack.

Originalet tillhör Vet. Akad:s bibliotek.

[1] Tabellen 6 i *Icones*.

1197.

Min egen Herre.

Tabellen 7 återställes.

Frågas på hwad wäxter *Bidentata* och *pendularia* finnas då de äro matskar?

fig. 1 är wacker. håren borde litet mer synas på nerverne.

fig. 2 den stora fascien mitt på wingarne, uti hwilken lilla ögat sitter, borde wara något brunnare än den andra wingen är.

Pruinata fig. 3 har nog mycket antennas barbatas.

f. 4 och 5 äro gode.

Utan underskrift och datum; troligen skrifvet i slutet af 1758.

Utanskrift som på bref. 1178.

Fragment af sigill V, rödt lack.

Originalet i Vet. Akad:s bibliotek.

1198.

Min egen Gynnare.

— — — bed Hr Didr. Wilhelmy[1], som nyligen hemkomit från Cap. b. spei, och bor på söder, samt sändt mig innelyckte bref, vertera det på swänska, ty jag har glömt min Hollendska.

Vale

Upsala 1758 d. 17 octobr. C. Linnæus.

Utdrag af B. Bergius (vol. XI s. 174) ur ett nu förkommet bref.

[1] Didrik Wilhelmi, assessor i kommerse-kollegiet.

1199.

Min förtrogne wän.

Det är omögligt annat än de artige ritningar[1] till zirater för Herbarium skola blifwa wid wårtiden behagelige för wåra unge Herrar, som lägga sig till herbarier; ty det giör dem makalöst propre.

Hwad Tabellen angår, så tycker mig att den är rätt god, och will jag ej wisa den för mine Herrar, ty de torde hafwa något at criticera, och Gud sielf kan ej giöra alla till lags. Den som ej är nögd giöre det bättre.

Om M. Gynnare skrifwer första bokstafwen med stor äller liten bokstaf, är mig aldeles lika, och det står i auctors eget behag; men doch är det ej rätt. nog får M. H:re observationer där på af dem som äro noga, emädan en så ringa sak har så mycket att betyda i wettenskapen, så att jag will sätta wad, att M. H:re om 10 åhr det högeligen ångrar; men för mig försäkrar jag heligt, att det är en helt indifferent sak; ty nog kan jag achta mig, att jag där af ej blifwer dragen på sned.

Vale et fave

Tuo

1758 d. 3 nov. Linnæo.

Efter afskrift af B. Bergius (vol. XI s. 176).

[1] Med dessa »artige ritningar till Ziraters» afses de afbildningar (kopparstick) af blomkrukor o. d., som voro afsedda att fästas på herbarie-blad nedanför de dära fastklistrade växterna, hvarigenom dessa skulle föreställas uppvuxna ur krukorna. Linné använde dylika mera sällan, men åtskilliga lärjungar desto mera. Hela blad med afbildningar af dylika krukor i olika storlekar finnas fastklistrade på en vägg i Linnés sängkammare å Hammarby.

1200.

Min uprichtige wän.

Nytt prof att M. G. waksamhet då de andre sofwa, äfwen för än både örter och insecter wakna, hade wij i dag med innelykte.

Alla figurerne[1] äro för mig och mine Camerater makalös wackra, och intet där wid är att påminna, men

fig. 4 kan omögligen igienkännas, och kunne den äfwen sättas på sides ställd, älliest tager ingen rätt på henne.

fig. 7 bör äfwen nog ändras, ty älliest är hon okänd och blifwer.

fig. 12 är braf, men den röda färgen är något för tiock.

fig. 5. fläckarne på öfre wingarne böra wara något mörkare och skarpare.

fig. 13 äller den sista tyckes mig hafwa sedt, men ärhindrar mig icke. jag ser hon har flik på wingen, såsom 55 och 56, men är ingenthera. Hwad äter wähl des larve? är wäl denna Phalænan dorso cristato? på de andre äro wingarne baktill dentata äller naglade.

Om Hr Commissarien ej hastar med mine Papiliones, så kunna de aldra säkrast komma med jachterne, då de begynna gå; jag twiflar om wettenskaps academien har några quar, ty jag fick äfwen där en stor hop af mine.

fig. 3 tycka mina Colleger hafwa något för lång mage.

Gud beware Hr Commissarien till wettenskapens prydnad.

jag är

Hr Commissariens

Upsala 1759 ödmiuke tienare

d. 6 febr. C. Linnæus.

Utanskrift som på bref. 1178.

Sigill bortslitet.

Originalet i Vet. Akad:s bibliotek.

[1] Dessa finnas alla på tab. 9.

1201.

Edel och Högachtad Hr Commissarie.

Till en så präktig och lysande ährestod för äfterwärden gratulerar jag af alt hierta[1]. Den dag warder en gång dagandes, då de som här uti mörkret först uptändt lius få sin tillbörliga heder. Det är så wackert at det giör godt neder i taerne.

För så mycken heder som altid wisats mig alläggес 1000:de tacksäjelser; äfwen nu för exemplaret för mig och min son. Lät mig wetta hwad wärket skall hetta, at jag får det citera. Ingen skall få taflorne, dett kan jag försäkra, och skall det af wåra heligt hållas.

jag skulle mycket råda att M. Gynnare afteknade ett par af de store Papilioner, såsom *Telemach*, *Paris* &c.[1] innan Drottningen fingo se wärket, ty jag kiänner Drottningens smak, som tycker om alt stort och tohl ej så wäl smådt. Gud gifwe jag wiste, huru jag kunne få ett par in natura öfwer till stockholm.

Min Gud! om wij hade de mäste insecter så ritade; hwad dyrbart wärk och oumgängeligit skulle icke det wara? emellertid få wij de raraste: Gud gifwe M. G. lifstiden, så winnes det swärasta för äfterwerlden: och de få åtminstone se att wij lefwat tillsamans på en tid, som wänner uti Faunæ Löfsalar. — — —

jag förbl.

Min kiäraste wäns

Upsala 1759 trognaste tienare

d. 16 febr. C. Linnæus.

Efter afskrift af B. Bergius (vol. XI s. 178), som dock utelemnat afslutningen.

[1] Uppenbarligen hade Linné från Clerck erhållit några (troligen 7 eller 8) af det stora planschverkets första tabeller, hvarå funnos endast smärre nattfjärilar; å de följande tabellerna, till och med den 12:te, finnas äfven blott sådana. Å första delens återstående fyra tabeller afbildades däremot, enligt Linnés råd, endast stora och brokiga dagfjärilar.

1202.

Min egen gullgosse.

Den wackra tabellen n:o 9 öfwersändes; jag har intet ord att påminna wid henne.

fig. 5 är braf; allenast den högra wingen blifwer så mörk som den wänstra och det röda på fig. 12 något blekare.

Af M. Forsgård[1] fick jag i går f. 13 i natura, som skall återställas med första tillfälle, den jag beskrefwet. och Mag. Forsgård tog emot att riktigt ställa tillbakas.

förbl.

Min egen Herres

lydige tienare

C. Linnæus.

Upsala 1759
d. 27 febr.

Utanskrift och sigill som på bref. 1191.

Originalet i Vet. Akad:s bibliotek.

[1] Felskrifning i st. f. Forskål. Jfr bref. 896 not. 1.

1203.

Mir egen Herre.

i Lördags morgon sände jag med Markscheider Hartman, som sade sig wara M. H:re bekante, lådan med insecterne; hoppas den ankommit.

i dag med posten fick jag de 2 insecter, om hwilka här näst.

Innelykt plåt[1] är ståteliger.

fig. 3. swarte och brune wågerne äfwen i kanten, böra tillsättas så på inre, som de redan äro på öfre wingarne.

fig. 10. bör den swarta streken på ändan af yttre wingarne tillsättas, som jag märkt; ty det är på min.

fig. 11. det hwita puncterande går alt till den första wågade striman, som jag på ena wingen utmärkt och förslås gå på bägge.

fig. 12. undre wingarne borde gå mera i spitsad kant, som jag med swart utmärkt, men bör doch ej wara swart, utan alde-

les som på fig. 9. antennerne böra wid spitsen wara änkla som trådar, hwilket är på denna och fig. 9 besynnerligit.

Alla namnen på denna tabellen böra begynnas med liten bokstaf.

Eder

C. L.

Phal. palpina[2] på första tabellen är *De Geer ins. 1. 4. f. 7*, men hans så äländigt ritad, at jag ej trodt det, om han ej nys sagt mig det.

Ej dateradt, men af annan hand är tillskrifvet: Upsala d. 24 Sbr 1758, troligen felaktigt.

Utanskrift:

Commissarien
Högachtad Hr Carl Clerck
stockholm.

Sigill V, rödt lack.

Originalet i Vet. Akad:s bibliotek.

[1] Härmed afses tab. 10.
[2] Finnes på tab. 9.

1204.

Alla äro hiertans wackra, men *Paris*[1] bör hafwa på öfra sidan lifligare och flere gröna punctar, att han är mera grön än swart.

De 2 fascierne, näml. den uti hwilken röda fläcken sitter, så wähl som hela den bortre delen på wingen, med hwilken stierten giör ett, bör wara mörkswart, utom de gröna wågor, som äro rätt teknade, men nog matte.

Odateradt, men antagligen skrifvet i början af 1759.

Utanskrift:

Commissarien
Edel och Högachtad
Hr Carl Clerck
Ledamot af Kongl. wettenskaps Societeten i Upsala.
frijbr. *Stockholm.*

Sigill saknas.

Originalet i Vet. Akad:s bibliotek.

[1] *Papilio Paris* L. finnes på Tab. 13.

1205.

Den ena *Phalænen* är *occidua*, den andra *retorta*[1].

Phal. Retorta har jag ej kunnat i Systemet uptaga, äfter jag ej wiste, antingen det war en Noctua äller geometra; säg mig i nästa bref Edert tycke.

Kiära rita först Papilionerne, och då de äro giorde, då först Phalænerne; detta beder jag på det högsta, för raisoner som jag en gång munteligen skall nämna.

Intet upmuntras Drotningen igenom desse grå Phalæner; men wähl om de wackraste Papilioner upritas. hon kunne få en brinnande hog, om *Priamus, Helena, Menelaus* och flere Equites målades; sedan hogen och nåden woro wunnen, kunne alt det andra ske. den som will älskas, måste äfter Ovidii lära ställa sig behagelig. altså satte skaparen ansichtet främst på fruentimbret.

C. L.

Odateradt, men skrifvet i början af 1759.

Utanskrift och sigill som på bref. 1178.

Originalet i Vet. Akad:s bibliotek.

[1] Begge dessa *Phalæna*-arter finnas på tab. 54.

1206.

Min egen Herre.

Ingen otacksamhet har drifwit mig att å sido sätta den obligation, uti hwilken jag åter fördjupats genom senasta hederskänk af de många täcke vignietterne till Herbarium[1]. De skulle oändeligen pryda min lilla örtsambling, om min korta tid lämnade mig så långt rådrum att jag fingo dem inklistra på sine ställen. Gåfwan är ganska hederlig; jag får bruka henne äfter min tid till Eder åminnelse, som yttrat Eder affection emot mig på hwar enda en.

Hälsa Eder fromma och kiära Fru, som tager dehl med Eder uti Edert nöje. Hälsa insecterne. Nu hafwa de begynt här med

ett nytt sätt af insect håfwar, som kunna commodare bäras genom städerne, i det de läggas tillhopa såsom en Räfsax[2]. jag är

Hr Commissariens

Upsala 1759 lydigste tienare
d. 17 april. Carl Linnæus.

Efter afskrift af B. Bergius (vol. XI s. 179).

[1] De i bref. 1198 omtalade »ziraterna.»

[2] Denna nyhet ansåg Linné antagligen böra intressera Clerck, hvilken i Vetenskaps-akademiens Handlingar 1755 lemnat en *Beskrifning pa en Tång, at fånga Fjärilar och Insekter.*

1207.

Titulen är wacker[1].

Men jag för min dehl tycker intet att Leyon äller Tigrar behöfwas, ty desse insecter äro större till sin macht och effect.

häldre tycker jag at Larvæ hängde på trådar utur träden, äller och flögo i Luften, sedan de blefwit fiärilar.

Skall skiölden stå, borde den stora Papilio, som står uti pandora disputationen,[2] wara afritad i mignateur, som är Princeps för alla fiärilar, äller ock *Clerckella*[3] i stort.

Gubben som planterar träd för äfterkommande är wacker, men det bör wara Palmträd, annars är ingen liknelse. wettenskaps acad. skiämde ut sig äller sal. Hårleman, som satte andra träd och förstod ej historien.

Dess utom woro artigt, om alla de teknade träden woro naturliga, att de kunna kiännas, som hos Roesel, men jag förstår at ingen i stockholm lärer det kunna præstera. Mulbärsbladen äro ej wähl ritade.

Cum Nominibus eorum trivialibus locisque; bättre cum eorum Nominibus Trivialibus et locis secundum *Linnæi System. Natur.* edit. decim.

Ej dateradt, men tvifvelsutan skrifvet 1759.

Utanskrift och sigill saknas.

Originalet i Vet. Akad:s bibliotek.

[1] Det af L. Gottman ritade och af C. Bergqvist 1759 graverade koppar-sticks-titelbladet till *Sectio prima.*

[2] *Papilio Priamus*, först afbildad 1758 i Linnés disputation *Pandora Insectorum* (respondens E. O. Rydbeck).

[3] *Phalæna Clerckella* L.

1208.

Min egen Hr Commissarie.

Af Arch. Bæck hade jag bref i dag, men förstår där af ej wähl, huru öfwerens kommelsen skedt med Drotningen om Papilionerne; men märker doch, att M. Gynnare påtagit sig dem att afrita. när detta sker, så begiära först att få de wakre figurer med egna färgor, som Hennes M:t har i sitt bibliotheque, ritade i Holland, om jag mins rätt, af Fr. Meriana[1] sielf, som icke kunna förbättras. Sedan rita af de största först; begynna på *Priamus*[2] och gå i ordning låderne igenom, så att wij få Equites i suite; så snart jag får se figurerne skall jag gifwa namnet. Detta blifwer en odödelig heder för Eder och en beständig hogkomst af Hennes M:t. Lätt mig wetta med första hwad som är beslutat.
hälsa Eder makalösa fru.
jag är

Min förtrogne wäns
hörsamste tienare
C. Linnæus.

Upsala 1759
d. 16 julii.

Utanskrift som på bref. 1178.

Sigill förstördt; fragment af rödt lack.

Originalet i Vet. Akad:s bibliotek.

[1] Om Maria Sibylla Merian se bref. 367 not. 5.

[2] Enligt Linnés råd började *Sectio secunda* (tab. 17—55) med *Papilio Priamus*. Äfven denna del dedicerades till drottning Lovisa Ulrika på grund af »Eders Kungeliga Majestäts nådigaste tilstädjelser, at få uti Eders Kungl. Maj:ts prägtiga Samling utsöka, och til afritning befordra de Fjärilar, som antingen för sin besynnerliga fägring, eller ock för det de för sin sällsynthet skull ännu icke hos någon Auctor blifvit afritade. — — — Igenom denna Eders Kgl. Maj:ts oaflåteliga och högt bepriseliga omsorg om Natural-Historiens fullkomliga utarbetande, hafva alla dess idkare det osvikliga hopp, at en gång vinna den herrliga nytta, som Människo-Slägtet tilflytandes varder, under betraktandet af Skaparens värk. Eder Kongl. Maj:t skall för denna nåden af de senaste Slägter ihugkommas och prisas.»

1209.

Edel och Högachtad Hr Commissarie.

För det präktiga wärket[1], som wisserligen sätter Eder utom dödeligheten, tackar jag oändeligen. Hr Commissarien hafwer äfwen i det welat wisa de werdar, som kommo äfter oss, at wij lefde uti en societet kiärrt och förtroligt. Ingen i werlden, som ledes till Gud genom insecter, kan ombära edert handledande. Edert namn blifwer heligt ibland de wisa, så länge insecter quickna och natur warar.

Ännu mer drager detta opus Herculeum, som nu begynt, allmänhetens ögon, ty likt lärer wärlden aldrig sedt. figurerne äro så goda att de ej kunna förbättras. de äro 25 *Papilio Leilus* och 29 *P. Protesilaus*.

Observera att *Leilus* har antenner smala som hår äfwen wid ändarne och ingen klubba, som är på denna besynnerligit.

jag har lust höra, om H:s M:t tohl halfwa Papilionen på det sätt som *Protesilaus* står? jag fruchtar.

För alt i werlden begynna ej att låta dem stickas för än de komma i ordning[2], och därföre woro bäst om en Papilion sattes på hwardera papperet i ritningen.

Sedan blifwer quæstionen, om ej desse plåtar skola blifwa in Folio.

Om H:s M:t skulle påstå att Insecterne ritades på Drotningholm och ej hemtages, så säg positive att det ej låter giöra sig, hwarken för bequämlighet äller nödiga subsidier.

På titel bladet bör änteligen rättas att i stället för collegatis bör stå allegatis.

på Tabellen, som är utan numrer, står *Aureum* bör stå *C Aureum*.

på desse Papilioner har Min Gynnare observerat alt, men förglömt ett, som om det kan tilläggas, sedan intet är öfrigt; näml. om M. G. kan endast tillägga lifwet, att de kunna flacksa med wingarne.

jag med min son tacka 1000-falt åter för den hederliga gåfwan. jag förbl.

Min upriktige Wäns
trogne tienare
C. Linnæus.

Upsala 1759
d. 3 Augusti.

Utanskrift och sigill som på bref. 1191.

Originalet i Vet. Akad:s bibliotek.

[1] Att äfven de i detta bref omtalade fjärilarna ej ännu tilldelats de platser, som de sedan erhöllo, framgår häraf. *Papilio Leilus* och *Protesilaus* ställdes sedan på tab. 27, men *Pap. C aureum* sparades till den tredje delen, som ej hann afslutas före Clercks död.

[2] Afser de för *Sectio secunda* afsedda figurerna.

1210.

Min egen Herre.

Senaste postdag war mig ej mögligt swara. åtskillige Riksråder och Ministrar måste jag då fägna till middags måltid.

På ena tabellen är *Phalæna 65 crepuscularis* aldeles säker; och äro bägge af ett specie, att de allenast differera till kiönet.

På andra tabellen är den nedersta *Papilio 108 Pepleis.* Men den öfre har giort mig stort beswär, och är jag ännu ej wiss, antingen det månde wara *Pap. 22 Diomedes*, äller *Pap. 171 Jason;* jag tror doch hälst, att det är den senare, hälst om Antennerne bestå af små hwita och swarta ringar helt tätt.

Det war ganska artigt med den lilla cataloguen[1]; jag öfwerhopas stadigt med dett ena wänskaps profwet öfwer [det andra]. så snart jag får äga mig sielf en dag, skall jag nyttia en så makalös grace.

jag förbl.

Min egen Herres
hörsamste tienare
C. Linnæus.

Upsala 1759
d. 21 Aug.

Utanskrift som på bref. 1178.

Sigill V (skadadt), rödt lack.

Originalet i Vet. Akad:s bibliotek.

[1] Se nästföljande bref.

1211.

Edel och Högachtad Hr Commissarie
Min egen Herre.

Åter igen ett ståteligt prof af en ärlig, kiär och förtrogen wän. Här achtas hwarken presenter äller depencer, allenast att tiena mig, som stackar är den otacksammaste och har intet at gifwa tillbakas.

jag tackar med brinnande affection; jag skall nyttia Hr Commissariens compendium,[1] som kommer mig ganska wähl till pass på många sätt och ställen.

Hr Commissarien giör sig odödelig, och ingen är liberalare på wår tid att tiena dett allmänna. — — —

Min förtrognaste wäns
lydigaste tienare
C. Linnæus.

Upsala d. 16 Sept.
1759.

Afskrifvet, dock ej fullständigt, af B. Bergius (vol. XI s. 181).

[1] Carol. Clerck. *Nomenclator extemporaneus rerum naturalium: Plantarum, Insectorum, Conchyliorum, secundum Systema Naturæ Linnæanum* (Stockh. 1759).

1212.

Min Egen Hr Commissarie.

Detta tillstår jag woro fiärilar med beskedd.

jag tycker mig sedt *Achilles* något större.

Demophon. honan har ögon på undra wingarne. detta är han.

Men om jag får upriktigt säga, tyckes mig att *Priamus* är intet så wacker, så august, som jag honom sedt; hwarken den gröna färgen äller den gula är så liflig som hon borde.

Nu har jag sett de förre Edre hiertans wackre Papiliones æri incisi, för hwilka jag 100de falt tackar; en så präktig statua får intet Kongen, som Min Gynnare giort med dem öfwer sig.

jag gratulerar af alt hierta.

NB. *Aureum* står på en af dem, det skall hetta *C aureum* äller den förgylda bokstafwen C; liksom wij hafwa tillförene *C album.*

jag förbl.

med tro, tacksamhet, lydno

Min Egen Herres

lydige tienare

Ups. 1759 d. 21 Sept. C. Linnæus.

När papiliones ej hafwa antennas, woro bäst att sätta . . . . , på det man ej må irra läsaren; ty somblige Equites hafwa helt smala, somlige åt ändan tiockare.

Wår bokförare Steiner[1] säger, att studenterne fråga mycket äfter Edert wärk om Nomenclator och begiär ½ tiog exemplar att afsätta.

Utanskrift som på bref. 1191.

Sigill V (hälften), rödt lack.

Originalet i Vet. Akad:s bibliotek.

[1] Christian Eberhard Steinert, bokhandlare i Upsala, död 1776.

1213.

Min Egen Herre.

I förrgårs, då Hennes M:t war här, talade jag med H. M. om Rittningarne på insecterne. Commercierådet Bar. Dyben fick ordres att betala dem, så fort de förfärdigas. Detta bör blifwa första steget.

Sedan figurerne äro giorde, blifwer det andra att H:s M:t bör hogkomma Eder med någon Heder.

Änteligen böra figurerne stickas och hwad mera som giöras skall.

Jag är glad att denna första knuten är öpnad. Det skall wähl gå widare. Må wähl.

Eder

Upsala d. 27 Sept. trogne

1759. Linnæus.

Efter afskrift af B. Bergius (vol. XI s. 181).

1214.

Detta war präktige Papilioner.

Deiphobus. bägge 2 måste wara ett species och differera till kiönet. storlek, swarta wingar, liusare magar, fläckarnes ställning tyckas wisa det; doch böra bägge figurerne stickas.

Obrinus är härlig.

Helena rätt wacker; den gula färgen går nästan up emot naturen.

Hector är god.

Helenus bryr mig. Har icke Eder *Helenus* mycken likhet med denna? mon de äro nog differente? mon den difference som är icke torde wara till kiönet eller fäderneslandet? det är helt wist att i Drotningens sambling finnes en aldeles lik med denna innelyckte, som har längre swantzar på wingarne. conferera bägge originalen med hwar andra och säg mig Eder tanka, samt tag upp alla tekn hwar med de skillias, om de skola giöras till differente species.

Ajax är den sista wisserligen; har nog skapnad lik med wår på umbellatis.

d. 5/10 59.

jag är just brydd, om Eder *Helenus* och denna kunna wara ett species, men wingen är intet röd på Eder.

Utanskrift:

To
M:r Carl Clerck
Commissarie
frijbr. *Stockholm.*

Sigill bortslitet.

Originalet i Vet. Akad:s bibliotek.

1215.

Min egen Herre.

Desse Papiliones woro makalöst wackre; det blifwer ett wärk, hwars like aldrig werlden sedt.

Tab. 1. *Papilio glaucus.*
Papilio Hylas.

Papilio Amalthea.
Papilio Erato.
Phalæna Jatrophæ.
Tab. 2. *Papilio Feronia.*
Phalæna odorata.
Tab. 3. *Papilio Bolina.*
Phalæna Strix. Men har M. H. sedt antennerne på denna. jag menar att det är en Phalæna. Kroppen äller buken bör wara helt luden; åtminstone war så [på] den jag såg.

Tab. 4. den första menar jag wara *Pap. Mincus* 84, men om jag mins rätt, är den förr afritad i Eder egen sambling af chinesiska.

Den andra mins jag mig aldrig sedt. är dett en Sphinx äller Papilio? se noga äfter om ej antennæ hafwa på spitsen en krokig agn äller spits. äro de hwite fasciæ äller fläckar på wingarne fenestratæ äller genomskinlige? Denna måste H. M:t fått, sedan jag war på Drotningholm.

Papilio Marsyas är säker.

Den fierde kienner jag och icke; Drotningen lärer fått honom, sedan jag war wid samblingen. har han wähl på öfra wingen en genomskinlig fläck? se äfter om icke på denne antennæ är på spitsen en liten krok ʃ. han tyckes wara släckt med *Proteus* n:o 163.

fämte lärer wara *Pinthous*, hwar och icke har jag tillförene aldrig sedt denna. Det kan wähl intet wara någon geometra?

siette. *Papilio Polycletus* wist.

siunde. *Papilio Iphiclus*[1].

war så god och gif mig namnen på alla dem, som äro afritade af Min Gynnare. jag hade upteknat dem på ett papper, som aldeles förkommit för mig.

Odateradt, men af annan person (antagligen Clerck) har tillskrifvits: d. 2/11 59.

Utanskrift som på bref. 1178.

Sigill VII, rödt lack.

Originalet i Vet. Akad:s bibliotek.

[1] De i detta bref omtalade arterna voro ej sammanstälda i den ordning, som de sedan fingo i *Icones*. Af de under »Tab. 1« uppräknade återfinnas *Papilio glaucus* på tab. 24, *Phalæna Jatropharia* på tab. 55 och de öfriga trenne på tab. 40. — *P. Feronia* och *Phalæna odorata* på »Tab. 2» hafva placerats på Tab. 31 och 50. — Af de tvenne på »Tab. 3» finnes *Pap. Bolina* på tab. 21, men *Phal. Strix* på tab. 51. — Af de för »Tab. 4» angifna anträffas nu *Pap. Marsyas* på tab. 41, *Polycletus* på tab. 17 och *Iphiclus* på 41. Huruvida de öfriga fyra blefvo uteslutna eller icke, har ej kunnat afgöras.

1216.

M. H.

Helenus, som här är med 4 figurer, är alt en och densamma [1]. Äfwen säkert samma med den M. H:re har i sitt wärk fig. 2 wid *Paris*.

jag har noterat för mig att *Deiphobus* [2] skolat tillförene warit ibland Drotningens af M. H:re afritad.

Cytherea. är intet den stora hwita fascia på undra sidan argentea? jag har noterat att den är silfwerfärgad.

Wärket skrider intet, men löper friskt. Aldrig wackrare har werlden sedt.

C. Linnæus.

Odateradt, men antagligen skrifvet mot slutet af 1759.

Efter afskrift af B. Bergius (vol. XI s. 186).

[1] På grund af denna upplysning intog Clerck ej dessa figurer i sina *Icones*. Denna finnes på tab. 25, men *Cytherea* först på tab. 39.

1217.

Edel och Högachtad Hr Commissarie
Min trogneste wän.

Gud alsmächtig wälsigne Eder i detta åhr med all sällhet till wettenskapernes upkomst, heder och nytta. Hälsa äfwen Eder hedersamma Fru med 1000 goda dagar och nätter, som täckes så gunstigt taga dehl uti denna ädla wettenskapen.

i går sände jag med en resande till Hr Directeur Salvius under Edert couvert tabellerne och Ritningarne.

Den omtalte studerande, som skulle illuminera tabellerne, är icke här utan i Stockholm; wäntas ej häller hit för än nästa termin, ty sände jag tabellerne tillbakas. jag tillsatte äfwen namn på den ena, som war stucken och hade intet namn.

Kiära, sätt ej så många figurer på en tabelle, ty då kunna de aldrig wid stickningen fås i ordning. jag förbl.

Min kiäreste och uprichtigaste wäns
lydige tienare
Carl Linnæus.

Upsala 1760
d. 1 januari.

jag tager mig åter den friheten supplicera om Catalogue på de Papilioner af Hennes M:s, som redan äro ritade, äfter som min catologue, där jag dem upskrefwit, förekommit.

Utanskrift och sigill som på bref. 1178.

Originalet i Vet. Akad:s bibliotek.

1218.

1 är säkert samma species af *Obrinus*, som den förra warit, men different kiön.

2 är *Nireus*, men den blå fascian öfwer wingarne tycktes mig i originalet stöta på gull färg.

3 är som jag tror *Cassiæ*, men något litet stöter emot min beskrifning; kanske different kiön. är wähl intet på bortre wingarnes öfra sida, ofwan på ögat (som är på undra sidan främst), någon liusare fläck?

Odateradt, men af annan person har tillskrifvits: d. 18 1 60.

Utanskrift och sigill som på bref. 1178.

Originalet i Vet. Akad:s bibliotek.

1219.

Min k. Herre.

Lätt mig wetta, om M. H. fått betahlning af H:s M:t för fiärilarne som äro ritade; Hennes M:t lofwade här att Hr Statsecreteren Dyben skulle betala dem. De må intet stickas för än de komma i ordning att ställas, då de måste blifwa i så stora tabeller, som Hans M:ts museum är, ty Hennes M:ts Museum bör ej wara mindre än Hans M:ts. jag förblifwer

Min k. Herres

lydigste tienare

C. Linnæus.

Upsala d. 18 febr.
1760.

Efter afskrift af B. Bergius (vol. XI s. 182).

1220.

Min egen Herre och gode wän.

Senast i stockholm fick jag af Hr Commissarien

Butes 1 Papilio alis caudatis nigris; fasciis duabus hyalinis, caudisque coeruleis, ur Drotningens Museo, stor som Sphinx statices.

Polybe 2 Pap. (Danaus) alis integerrimis, posticis dentatis, supra fusco virentibus, subtus viridi-sericeis, venis atris.

margaritaria 3 Phalæna geometra, alis margaritaceis, fascia rivulari lutescente, extremitatibusque fuscis.

Af de innelyckte ritningar är *Papil. Helcita* och *Phal. striataria* icke i Systemet uptagne, det jag undrar; ej häller finner jag dem i mine beskrifningar.

jag wäntar dageligen 2:ne unga Doctorer hit: den ena Burmannus[1], Botanices Professorens son ifrån Amsterdam, hwars fader är en af wår tids största Botanicis; den andra Dr Schreber[2], Profess. g. v. ifrån Halle son, en quick karl, som skrifwit en liten men täck mineralogie, och sändt mig så många wackra insecter.

Vale.

C. L.

Odateradt, men skrifvet i Maj 1760.

Utanskrift som på bref. 1191.

Sigill IV, rödt lack.

Originalet i Vet. Akad:s bibliotek.

[1] Nicolaus Laurent Burman, se bref. 43 not. 1.

[2] Johan Christian Daniel Schreber, se bref. 43 not. 2.

1221.

Edel och Högachtad Hr Commissarie.

Lät mig wetta om jag nästa postdag får med posten afsända Tabellerne; om de ej skadas i bref? om M. H. bewakar deras uttagande? ty jag wet ingen säker, som dem kan föra till stockholm. jag förbl.

Min egen Herres

Upsala 1761 hörsamste tienare

d. 1 Septemb. Carl Linnæus.

Utanskrift och sigill (skadadt) som på bref. 1178.

Originalet i Vet. Akad:s bibliotek.

1222.

Edel och Högachtad Hr Commissarie.
Min egen Herre.

War gunstig och ärhindra sig det gunstigast gifna löfte att få aftryck af Tabellerne på Papilionerne; jag har dem hwar dag oumgängelige, men för alt att tabellerne blifwa numererade såsom de skola wara.

Ursächta mig att jag så dristigt här om supplicerar.

jag förbl.

Min egen Gynnares
hörsamste tienare
Carl Linnæus.

Upsala 1761
d. 10 Septemb.

Utanskrift och sigill som på bref. 1178.

Originalet i Vet. Akad:s bibliotek.

1223.

Edle och Högachtad Hr Commissarie.

jag gratulerar Hr Commissarien till den lager Han skurit sig i desse insecter, som uthärdar alla tiders wålsamheter. Wärlden måste förgås för än Edert namn glömmes, som först fått uptäcka och upwisa för menniskior så många skaparens under; tack för dehl där af; och mycken tack.

jag är

Min wärde wäns
hörsamste tienare
C. Linnæus.

Upsala 1761
d. 18 Sept.

Utanskrift som på bref. 1178.

Efter afskrift af B. Bergius (vol. XI s. 187).

1224.

Brefwet war skrynklat, då det till mig kom.

Desse äro äfwen mästerligen giorde. wid *Luna* borde ryggen på Insectet sielfwa näml. på bröst och kropp wara brun.

Gud gifwe wälsignelse, krafter och styrka at detta fullföllia.

C. L.

Odateradt, men troligen skrifvet 1761.

Utanskrift:

A Monsieur
Mons:r Carl Clerck
frijbr. *Stockholm.*

Sigill saknas.

Originalet i Vet. Akad:s bibliotek.

1225.

Min kiäre och gunstige Herre
och Commissarie.

— — — Lätt mig wetta om Hr Commissarien redan prèsenterat sin bok? och med hwad nåd Hr Commissarien blefwit ansedd. Mon intet Arch. Bæck bäst kunnat wara Eder till gagns wid det tillfället? Jag tycker, att när Hennes M:t sedt ett så lysande och makalöst wärk, det H:s Maj:t skolat giort där på attention. — — —

jag förbl.

Min wärde Herres
ödmiuke tienare
Carl Linnæus.

Upsala 1761
d. 15 octob.

Efter afskrift af B. Bergius (vol. XI s. 188); endast utdrag ur originalet.

1226.

Tack för lånet af desse wackre fiärilar[1].

Pisethea[2] är rätt god.

Den nästa har jag sedt, men minnes henne icke; där måste wara något annorlunda på den jag sedt.

Leda måste änteligen hafwa de bortre wingar med en trubbig angel, äfter som puncterat är.

Pyranthe har på undra wingen uphögde ådror.

Tripunctaria är Phalæna och braf.

Den öfre på denna pagina har jag ej sedt, om intet någon röd linea är på undra sidan.

Agamemnon är god.

Tack för den artiga konsten att hopsätta fiärilar.

Odateradt; skrifvet 1763 eller 1764.

Utanskrift och sigill som på bref. 1178.

Originalet i Vet. Akad:s bibliotek.

[1] Samtliga här omnämnda fjärilar funnos färdiga att intagas i den planlagda tredje delen af *Icones*, hvars fullföljande förhindrades genom Clercks död.

[2] Synes vara den, som på Sect. III tab. 6 finnes afbildad med namnet *Pasitea* och i Syst. Nat. ed. XII p. 755 benämnes *Pasithoe*.

1227.

. . . Herre.

Det blifwer alt för täckt, Majestäteligit och hedersamt med de store Papilioner[1].

Atlas ser jag blifwer präktig, men han är ej än af ritare fulkomnad. NB. antennæ äro på 4 håll kamlike, och ej allenast på 2 som andra Phalæner.

Plexipus braf, äfwen *Chrysippus*.

NB. sätt intet på tabellen de halfwe Papilioner mitt emot hwar andra, såsom wid *Chrysippus* och *Almana*, ty det confunderar.

Almana. jag har 2:ne af detta slaget; det ena med runda wingar, som den ritade: det andra med kantiga wingar; dock ett species.

De 2:ne figurer på *Leucothoe* måste wara ett species eller han och hona; kunne de wid utstickningen stå mitt emot hwar andra, woro bättre.

Hecabe och *Demoleus* äro rätt goda. *Hecabe* bör äfwen målas på andra sidan.

Sphinx Statices och *Polymena* rätt braf.

Phegea bör wara swart och litet stötande på grönt: de 3 borteste fläckar på öfre wingen helt tydeliga, som i figuren äro afnötta.

Om de andre Phalæner skall jag swara här näst.

Phal. Tremula återsändes till Hr Dir. Alströmer i går.

Wilkes wärk[2] får lånas, då terminen är all, emällan ferierne: emedlertid woro wähl om utländska Papiliones continuerades.

All för gierna skola mina Papilioner öfwersändas. Gud gifwe allenast de kunne komma oskadde.

Odateradt, men troligen skrifvet 1764.

Utanskrift som på bref. 1178.

Sigill IV, rödt lack.

Originalbrefvet inbundet i Vetenskaps-akademiens exemplar af *Icones Insectorum*.

[1] Samtliga här omtalade arter voro afsedda att intagas i tredje delen af *Icones*.

[2] Samuel Gustav Wilcke, *Dissertatio exhibens primas Entomologiæ lineas* (Greifsw. 1763).

1228.

Högachtad Hr Commissarie
Min gamble uprichtige wän.

Uti Eder låda, som jag fick af Hr Assessor Bergius, sänder jag följande insecter

1. ifrån Caput b. spei.

Pap.	Tulbagia	Thysbe	Pitho
	Clytus	Thyra	Thesbis
	Cassus	Metis	Spio
	Hyperbius	Zeuxo	Protumnus
	Thero	Lara	Niso

2. ifrån Algir, Tunis &c. i Barbariet
en stor Egnes.
en lik Rhamni: jag menar Roesel har honom, men Roesel är ej till hands. Denne får Hr Commissarien behålla, ty jag har in duplo.
en Phalæna Algira kallad.
en argus caudatus. — — —

Med första lägenhet sänder jag lådan, som nu ligger färdig; utbeder mig få exemplaren tillbakas, då de blifwit af M. Herre æterniserade.

förbl.

Min gamble Wäns
uprichtige tienare
C. v. Linné.

Upsala 1764
d. 27 Augusti.

Efter afskrift af B. Bergius (vol. XI s. 193); en del af honom utelemnad.

1229.

Admirabelt ritade, at ritningarne äro dem likare än de sig sielfwa.

C. L.

Datum ej utsatt och omöjligt att utleta.

Utanskrift som på bref. 1178.

Två sigill V. rödt lack.

Originalet i Vet. Akad:s bibliotek, skrifvet på insidan af ett kuvert.

1230.

Min egen Herre.

Här föllia mina fattige förmåner af swänska insecter; de andre så fort jag hinner.

De understrukne äger jag; de andre intet.
i åhr har hos oss warit fattigdom på insecter.
Hälsa Eder makalösa Fru.
jag är

Min k. Herres
lydige
C. L

Odateradt och till tiden obestämbart.

Utanskrift som på bref. 1178.

Af sigillet endast fragment; rödt lack.

Originalet i Vet. Akad:s bibliotek.

COLLIN, OLOF.

Son af Kyrkoherden Jonas Collin i Slätthög och Lisa Starbeck. Inskrefs som student i Upsala 1740, disputerade därstädes 1746, magister i Erfurt 1750 e. o. predikant vid artilleriet 1752, död omkring 1771.

1231.

Välborne Herr Archiater
Hög-gunstige Gynnare.

At jag hit in tils intet efterkommit Herr Archiaterns gunstiga befalning, at genom skrifvande oftare giöra min upvaktning, har härrördt deraf, at jag vistas hit tils pa sådana orter, der intet något merkvärdigt förefallit, som kunnat hafva inflytande uti Herr archiaterns saker eller förtjent des igenomläsande, som med så många andra viktiga saker beständigt är syslosat. Nu ehuruväl denna mangel äfven nu kunde och borde betaga mig den hedren och lyckan; så tager jag mig dock den friheten, i det jag anser det för min skyldighet at gifva vid handen det jag, vil Gud, i begynnelsen af april månad är sinnad at resa härifrån och öfver sommaren besöka de öfrige Saxiske Academier och förnemste städer i den tracten, såsom Dresden, Berlin, Hamburg med flere, och

sedermera begifva mig på hemresan. Skulle nu Herr Archiatern hafva något at befalla til desse orter, anser jag det för en besynnerlig heder och lycka, at dermed kunna upvakta.

Academie Trädgården är här ganska liten, och mycket mindre än i Göttingen. Der fins allena mäst utlendska örter, och hade jag skolat öfversändt en Catalogus på dem, om sådan funnits här, i fal några voro, som Herr Archiatern astundade, ty Trädgårdsmästaren har lofvat mig de frön jag åstundade. Profess. Kalschmid[1] begynner sätta anatomien i godt stånd, och har han i Sommar latit bygga en vacker anatomiesal. Doctor Taylors[2] rop har upprest alla berömliga Oculister här ute, at de liksom täfla om förträdet. Herr Daniel,[3] som nyligen opereradt i Cölln, skall öfverträffa sina Colleger der uti at han intet såsom de, nedtrycker Starren med en rund och platt nål, utan aldeles utdrager den ur globo, och utan att skada uttar corpus mortuum utur ögat. Herr Cyrus giör de blinda seende i Kiöpenhamn, och har stats magistraten skiänkt honom en Bägare af guld om 32 1/10 lod af 200 ducater. Hofråd Hilmer har nyligen rest omkring i Schlesien at giöra prof. Hofråd Kiöring[4] har i början af denna månad vist sin stora färdighet i Kielh icke allenast med ögnesiuka, utan [äfven genom] andra chirurgiska operationer. Ocultisten Gendron[5] är i hög ålder nyl. död i Paris.

De negotiationer, som Kungen af Engeland, under sit vistande i Hannover, haft med Pfalziska och andra Churfurste hof angående Ärchie-Hertig Josephs vahl til Romersk Konung, äro på en god fot och ganska när. Man arbetar på vid åtskilliga Hof om en ny Churfurstes vahl och det i synnerhet til Hessen-Cassel. Man har ock här vid haft afseende på Hertigen af Gotha.

Påfven i Rom har nyligen förordnat, at 2 de förnemste Mathematici skola resa omkring uti Kyrkio-Staten, at der draga en middags linie. Han har ock giordt den uti Mathematicis berömda Madame Agnesie[6] från Mayland, til medlem af den lärda Societeten i Bononien, sedan hon förut genom Cardinal Rufo sändt honom sin bok hon låtit trycka under titel Jnstitutioni Analitiche. Uti Wittenberg vil man intet ärkenna Profess. Bose[7] för orthodox för Påfvens skull. Han har för någon tid sedan sändt honom sina Tentamina Electrica, som Påfven mycket väl uptagit och låtit svara honom genom Cardinal Valentini. Sedermera har han i sin oration vid Rectoratets afleggande betjent sig af desse orden: en Rector är vid all sin magnificence dock en *Servus Servorum*, samt förundrat sig at Påfven skulle skrifva til en Prof. i Wittenberg. Enteligen har han såsom Decanus skrifvit et Programma under titel: Comercium Epistolicum de Sesostridis Augusti et Benedicti XIV obelisco, hvaruti han

äfven berömer Påfven. Saken är ännu intet slutat, och är den remitterad til Kungen.

Weikenaadt[?][8] i Berlin har uti en sand jord, som på 2 åhrs tid intet varit giödd, århållit ogemen mycken rog, i det han funnit at et korn frambrakt 164 ax och alla med ganska stor halm: på somliga ax har varit 6 rader med korn. Rogen hade han förut præparerat och satt.

Vid Breslau har i höst uti åtskilliga Trädgårdar Träden blomstras. Et äppelträd hade nederst mogen Frukt, up emot spitsen temlig stora äplen efter den nya Blomman och aldra öfverst stod alt i full blomma. Det samma är ock skedt i Franken. För et åhr sedan har et Thée träd i Berlin och et stort Caffé träd i Carlsruhe och Danzig blomstras. Den naturkunnige Bräyn[9] i Danzig har äfven fådt en mogen frukt af Cereo Scandente Peruviano.

Jag fruktar mig redan för länge hafva missbrukat Herr Archiaterns gunst och tolamod genom dettas igenom läsande, at jag nödsakas här med uphöra, försäkrandes, at ingenting skall vara mig högre om hiertat, än at kunna ådagalegga med hvad för en besynnerlig högaktning jag til mit yttersta framhärdar

Välborne Herr Archiaterns
Min Hög-gunstige Gynnares
ödmjukaste tjenare
Olof Collin.

Jena d. 15 Nov.
1750.

Linn. Soc. vol. III: 83—84.

[1] Karl Friedrich Kaltshmid, född 1706, professor i kirurgi, död 1769.

[2] John Taylor, »der bekannte und durch seine grenzenlose Charlatanerie berüchtigte fahrende Oculist», född 1708, död 1767.

[3] Jacques Daniel, född 1696, berömd ögonläkare i Paris, död 1762.

[4] Rörande Cyrus, Hilmer och Kiöring har intet vidare kunnat inhemtas, än att de voro ögonoperatörer.

[5] Louis Florentin Deshayes Gendron, professor vid École de chirurgie i Paris.

[6] Maria Gaëtana Agnesi, född 1718, skötte under fadrens sjukdom professuren i matematik i Bologna, egnade sig sedan at teologiska studier, drog sig därefter tillbaka i ett kloster och dog 1799.

[7] Georg Mathias Bose, född 1710, physices professor i Wittenberg, död 1761.

[8] Närmare upplysningar om denne hafva ej erhallits.

[9] Johann Philip Breyn, se bref. 273 not. 3.

COLLIN, PETRUS.

Son af kommissarien i Sunnerbo Sven Collin och Eva Hjelmera. Född i Lidhult 1722, student i Upsala 1742, filosofie magister 1752; företog såsom innehafvare af Kåhres stipendium en resa i Tyskland 1756, gymnasieadjunkt i Wexiö 1764, lektor i grekiska 1771, förste teologie lektor 1774, prost 1777, död 1781.

1232.

Göttingen d. 17 Octobr. 1757.

Wälborne Herr Archiater och Riddare,
Min Höggunstige Befordrare.

Långt för detta hade jag både tänckt och bordt i ödmjukhet upwakta Hr Archiatern och Riddaren med Bref; i synnerhet, som jag smickrar mig med det hoppet, att få wörda Hr Archiatern och Riddaren såsom min Jnspector stipendii. Men åtskillige omständigheter hafwa hindrat mig i det upsåtet. En tid i Sommars war man inter metum et spem, om man skulle med säkerhet kunna blifwa här, eller hwar man skulle hamna. När äntel. den saken war afgord, och man såg at Fransoserna lämnade Academien här i säkerhet, och jag war i tancka at berätta sakernes belägenhet här, så fastnade jag i Frossan, hwilken rustade med mig starkt öfwer en månad. När jag derefter war tämel. restituerad, så gorde jag, Doctor Rabenius[1] och Hisingen[2] i början af September månad sällskap till Cassel, (då de reste till Strasburg) at der få bese de manga rariteter, som der äro, och då hade jag mig föresatt at berätta om altsammans, straxt efter min återkomst; men ett par dagar derefter war jag så olyckelig och fastnade i en swår Dysenterie, som hållit mig så när 3 weckor wid sängen, och aldeles utmerglat mig, så at jag har föga krafter. Dock börjar jag Gudi lof, nu at repa mig igen och har fådt stark appetit till mat, så at jag nu går uppe, dock ej ännu wågat mig ut. Hr Professor Röderer[3] har warit så god och näst Gud, hulpit mig i denna min nöd. Desse omständigheter hafwa nu förordsakat mitt drögsmål med min ödmjuka upwaktning. Jag kan emedlertid seija, at mitt öde har nu på ett par månader warit mig både swårt och kostsamt.

Ifrån det at Fransoserna i Julii månad bemäktigade sig detta Landet, så har här warit ett Regemente wid namn Rojal Pologne i Garnizon,

hwarwid warit 16 Swenska officerare i tjenst, neml. Öfwersten Liljehök, Öfwersten Stenflycht, Capitains Baron Rålamb, Baron Reuterholm, von Essen, Wrangel, Baron Banér, Rosenborg, Lieutenants Grefwe Sparre (som war hos Raibaud[4]), von Quanten, Baron Krus, Feltstierna, Stråhle, Kinnemund, Fock (som Boström[5] läste för), Drake, Prints, Mannerstierna. Men för 8 dagar sedan marcherade [de] härifrån till Printsens af Soubise armée in åt Sachsiska gränsen. Således är här nu åter tomt på Swenskar, så att, när Hr Wrangel,[6] som nu blifwit Doctor Theologiae här, nästa wecka reser härifrån hemåt, så blir jag ensam Swensk här. Gud hielpe mig åter till stadgad hälsa, så tager jag mig wäl, med Guds hjelp, fram, fastän det ej blir just så roligt.

Under warande krigs-oroligheterna har jag haft tillfälle att se huru det går till i krig. Ständiga marcheringar hafwa warit här, Societas Academica har dock intet blifwit hindrad i sina göromål. Jag tänker i Guds namn, at blifwa här qwar ännu, atminstone ett half år till. Man må resa hwart man will här i Tyskland, så är man något exponerad för krigsbuller; men jag tror dock, at man är säkrast här i Göttingen. Det farligaste utseendet war här i sommars, då Comendanten här wid Fästningen war sinnad att wilja förswara sig, då Fransoserna först kommo och upfordrade staden; ty han hade ända snart warit intagen, och sedan hade plundring och massacre blifwit en wiss följd.

I början af förliden Maji månad war jag tillika med Hr Commissarien Büttner, Doctor Rabenius och Hisingen in i Hessiska landet och besåg Saltwerken derstädes i Allendorf, samt stenkols Grufwan på det höga Weisner berget, hwilket war rätt merkwerdigt at se. Det woro åtskilliga strata uppe ifrån neder till sjelfwa Stenkohls brottet, hwaribland somliga woro aldeles lika petrificerat träd och rötter; men Grufwe-Mästaren mente dock, at det aldrig warit något träd, utan at det wore en naturlig bergart. Doctor Rabenius och Hisingen samlade så tillräckeliga stenar deraf, at de äfwen täncka göra Wälborne Hr Archiatern och Riddaren present deraf, då de komma hem, will Gud. Jag fick ock då se Winbergs planteringar.

Det Hessiska Landet är ogement bergacktigt, dock tillika serdeles frucktsamt. Uppe på de höga backarna wäxa merendels Kirstebärs- och Plommonträd wilda. Uppe på det omnämda höga berget, hwarest Stenkohlsgrufwan är, sågo wi ock åtskilliga källor, hwars rivuli gingo up emot backen, hwilket förekom både mig och de andra aldeles underligit, så at wi i början misstrodde wara ögon; men det war dock werkl. så, ehuru det tycks strida emot all Theorie. Då jag war i Cassel, så fick jag se så många rariteter och kostbarheter, at de ej stå till at beskrifwa.

Jbland nyheter för mig, war äfwen at få smaka bitter mandel, som Hr Hof-Rådet Arckenholtz[7] hade i sin Trägård, hwars träd woro der planterade uti sjelfwa Trägården.

Man kan högeligen förundra sig, huru Landt Grefwarne i Hessen kunnat göra så ogemena depenser på hwarjehanda Byggnader och Lustbarheter. Här i Landet har redan Hösten warit så kall och slaskug, at jag twiflar, det någonsin så kalt och slaskugt är i Swerige, wid denna tiden; åtminstone kan jag ej erhindra mig det.

Hr Commissarien Büttner,[8] som här läs Historiam Naturalem efter Hr Architerns och Riddarens method, beder om sin wördsamma hälsnings förmälan. Han har ett ståteligit naturalier-Cabinet och mycket samlingar af hwarjehanda saker, ehuru jag intet förstår at dömma derom. Han är ock mycket wän och älskare af Swenskar. Med mycket nöje får man här eljest höra, huru Hr Archiatern och Riddaren allestäds med ogemen distinction omtalas, så at det just derföre är en stor heder, at wara Swensk. *Hoc non do auribus sed dico, ut est*[9].

Jag har nu intet mera at skrifwa, utan näst min ödmiukaste wördnads förmälan till nådiga Frun och hela förnäma Famillen innesluter jag mig i wanlig grace och framhärdar med diupaste wördnad

Wälborne Herr Archiaterns och Riddarens
Min Höggunstige Befordrares
aldraödmjukaste tjenare
Pet. Collin.

Linn. Soc. vol. III: 85—86.

[1] Olof Ingelsson Rabenius, se bref. 1115 not. 8.

[2] Johan Hising (adlad 1770 Hisinger), född 1727, auskultant i Bergskollegium, titul. assessor, brukspatron på Fagervik i Finland, död 1790.

[3] Johan Georg Roederer, född 1726, medicine professor i Göttingen, död 1763.

[4] Gasp. Raibaud, se bref. 281 not. 2.

[5] Anders Boström, född 1724, student i Upsala 1741, philos. magister 1752, lektor i matematik i Skara 1756, medicine doktor 1757, teologie lektor 1768, död 1769.

[6] Carl Magnus Wrangel, född 1727, kyrkoherde i Wicacoa i Norra Amerika och prost öfver därvarande svenska församlingar 1758—68, sedan öfverhofpredikant och kyrkoherde i Sala, död 1786.

[7] Johan Arckenholtz, se bref. 852 not. 4.

[8] David Sigismund August Buettner, född 1724, botanices professor i Göttingen, död 1768.

[9] Detta säger jag ej för att smickra, utan som det verkligen är.

CREUTZ, GUSTAF PHILIP.

Född 1731, ambassadör vid franska hofvet 1772, riksråd och kanslipresident 1783, Upsala universitets kansler s. å., död 1785.

I ett bref, dateradt Paris den 24 Augusti 1773 (Linn. Soc. vol. III: 112—13), utlofvas snarast möjliga öfversändande af tvenne för LINNÉ bestämda paket, som THUNBERG skickat med ett franskt ostindiefarande skepp, hvarjämte Grefve CREUTZ försäkrade, att »ingenting kan wara angenämare för mig, än att på något sätt wara herr Archiatern till tjenst samt att för min dehl afbörda den erkänsla, som hela nationen är skyldig en så widt fräjdad man och ett så sällsynt snille».

CRONHJELM, GUSTAF.

Född 1664, president i Kansli-collegium, kansler för universitetet i Lund 1713 och i Upsala 1719, död 1737.

1233.

Kongl. Majestäts och
Sweriges Rikes Råd
President
Upsala Academie Cancellair
Nådgunstigste Herre.

Att beswära Hans Högref. E. som af så högt ämbete altid är occuperad, har jag länge eij fördristat, men nu, såsom ultimum asylum, nödgatz framkoma, hälst som Hans HGE wist en så synnerlig omwardnat öf:r Upsala fattiga studerande, att han icke allenast alla, som med arbete och trägen möda sökt i förhopning draga sig fram, wist all obeskrifwelig nåd, utan ock, hwad like nådige exempel man aldrig tillförene hört, in specie befalt inkoma med hwarjom och enoms specielle qualiteter och profecter; Ty wågar jag, pressus tot pauperioris fortunæ calamitatibus, här söka yttersta tillflychten och sin lyckas restauration [?]. Min korta Tragœdia skulle jag med några ord wåga insinuera, där jag icke blefwe förlång och otidig. Wid Lunds academie uppeholt jag mig

ett åhr ä:r något [mindre], men som dett vitæ studium jag utwaldt, sågz der eij kunna lyckel. winna sin åstundan, låg mig Upsala academie, des ståteliga Bibliotheque och lärde Professores altför mycket i hugen, wartill ännu giorde mehr den synnerl. nåd Hans Excellence har ett odödeligt namn af. Ty arbetade jag med allo macht att koma tit 1728. Men som jag war utan medel, eij heller tillät dett studium jag hade böjelse till mig præceptorera, ty hade jag snart här blifwit till intet, där icke Gud sänt D. Celsius, som mig andra åhret uppehölt, sedan i D. Roseens borto waro anlitte mig medicinæ studiosi uti hwad smått jag förstod, att jag sålunda med yttersta calculation kunde sustinera til 1730, då Prof. Rudbeck befalte mig, sedan han min enfaldiga profect i Botanicis förstod, giöra des vices wid Prælectiones Botanicas, då han äntel. mig uti sitt hus tog alt till 1732, och sitt Bibliotheque lät mig altid stå yppet. Men som min fattiga Mor blef dödel. siuk, nödgades jag resa hem och quittera den förmon jag ägde, då jag äfter des restitution ante 3 månaders förlopp åter kom. Men som dett Regium stipendium, som tillförene mig nådigast war förunnt, exspirerat, och så all synlig assistance [war] utesluten, tog jag på mig den beswärligaste resan til Lapländerne på Societatis sc. [upmaning] att dem uti Historia naturali beskrifwa unnder förledit åhr, att förskaffa mig någon merit [där] igienom, besynnerl. som ingen ting war mig kiärare än att något till fäderneslandetz heder och nytta kunna contribuera. På hkn wäg jag alla de naturens incomoditeter och lifz asserder nödgades förfara, som någon sin kunnat före koma, genom 600 mihls wäg, af hka 150 mihl i fiellen till fot måste absolveras, och den andra . . . . . . forsar och cataracter, för utan all annor obeskrifwelig nöd [?] på wanlig spijs. När jag hemkom, war Consistorium doch så benäget, att [det] mig hugnade med halfwa öfwerskotz medlen af stipendio Wredeano, som i dessa tijder eij stiger öfw:r 100 dlr S:mt. All den tijd jag wistatz wid Upsala har jag icke hafft tillfälle af fattigdom wisa något specimen academicum; doch att jag icke all den tiden låtet fåfängt gå bort, har jag tänckt wisa, där hans höggr. Exc. skulle wara af den nåden och kostade tijd dertill att sådant examinera, [och har] tagit med mig hwad för lucubrationes, jag för mig hafft, af hka äro förnämligast

Adonis Uplandicus, som innehåller alla vegetabilier, som i Uplands trägårdar förekoma, besynnerl. de som i Horto academico Upsalensi årl. sås, med synonymis, hkn hortus redan 1731 blef

censurerad med applausu, men ännu ej af medelslöshet utkommit. Jag rangerade ocksa, under den tijden trägarden af mig förestodz, alla där warande örter äffter sama ordning, att discentes, utan demonstratore, siälfwa kunne wetta af första påseendet örternes namn.

Och som ännu ingen i swerige skrifwitt något system öfwer örterna, där italienarne hade sin Cæsalpinus,[1] fransoserna sin Tournefortus, engelsmännerne sin Rajus, holländarne sin Hermannus,[2] tyskarne sin Rivinus[3] att gloriera sig af, arbetade jag med högsta flit på ett nytt system, dett jag tagit af helt eget principio, langt reellare än de andras, som alla äro giorda äffter hwar annars, doch litet ändradt, det jag har . . .   .

Ornithologia. Som näppel. någon province i Europa har meer förrad af allahanda foglar än Sverige, så har jag dem äffter en otrolig examen sökt rangera i ny ordning, att hwar dem af första påseendet fastän ensam kunne känna med sitt namn, och dem med characteres genericos och differentiis specificis noterat, det ännu eij af nagon blifwit præsterat, samt med synonyma och korta beskrifningar allegerat.

Fundamenta Botan. Botaniquen, som jag burit altid en serdeles natursens böjelse före, sedan jag, som nämnts, [den] temmeligen förstod, och såg i hwad mörker swäfwats, tog jag mig före att på alt mögeligt sätt excolera, hälst som jag förstod att werlden härtills endast blifwit förblindat af hwar andras böckers lection, ty tog jag mig före, sedan jag giort mig Herbarium af några 1000 arters inläggande, att sa många örter, som mig möglig stode, examinera, då jag anatomiserat 3 à 4000 blomor, hwad jag observerat giorde [jag] mig nytta af. Häraf är dess 6 à 7 små tomer härflutna, hwaraf

α Bibliotheca botanica infattar, som lärer, af första moments påseende, äffter des rangierande wetta hwad hwar och en Botanicus skrifwit, knapt nagon utsluten.

β. Alla Botaniske systemer, som gifna äro och widlöfftig utkomna, har jag tagit modulum af, och satt i system, pa dett en Botanicus kan af dem hafwa all den nytta, som af så många dyrbara böcker sökas kunne, förutan 2 diverse generella systemer och 2:ne specielle, som jag siälf upfunnit och utarbetat.

γ. Philosophia Botan. Efter som hela Botaniquen eij hafft öfw:r 12 à 14 generella reglor, så har jag saman letat och . . .   . . . några 100, dem alla med exempel och . . . probert, da jag äfwen

wist orsaken till alla Botanicorum errores, som ... mehr och mera aggravera.

δ. *Homonyma*[1] *Bot.* handlar om alla namn på plantor, som Botanici utan grund merendels assumerat. här först wisas dett, [att] af 1 à 2000 nomina generica knapt 200 äro richtiga, och af så många 1000 nomina specifica knapt 100 stycken äro richtige. ty Botanici hafwa eij förstått sina wägar [?] finna, förutan hwad variationes äro, dem Botanici hålla för distincta species.

ε. *Characteres generici*, såsom Botanicor. aller nödigaste hielpreda, äro fuller af några gifna, men aldrig någon richtig, utan alla har sin method. jag har här begynt och med en alltför beswärsam autopsie hopskrifwit, [hwad] som icke allenast kann tiena för alla, som här tills gifwits, utan för alla som gifw:s kunna.

ζ är appendix till γ och δ.

η och Θ är *species plantar.*, där jag tänker wisa att fast Botanici gloriera sig till denna tijden upfunnit 20000 plantar. species, [de] doch eij werkel. äro mehr än 8000, sedan variationes blifwit lagda under sina speciebus. då man på ... ... will fatta alt reelt wara, att hwar ört in primo intuitu kan finnas utan beskrifning och figur.

Insecta sveciæ. I alla Europæ tracter hafwa altid några warit i desse senare tider, som sin Historiam naturalem excolerat och ... ... allerstädz de minsta insecta framletat, men ännu ingen i sverige, der före de ock önskat att någon af sine skulle rest hit att dem annotera, såsom ingen i sverige skulle dett förstå, ty har jag med egen hand samblat desse, som wisas kunna, och dem begynt antekna och beskrifwit, men af böckers mangel ej kunnat få synonyma på alla.

Efter min hemkomst från Lapland har jag sammanskrifwit öfwer alla örter, som i Lapmarken och fiellen stå, *Floram Lapponicam*, med synonymis, beskrifningar på nya species och nyttan hoos Lapparne.

Ceres Lapponica, hwar uti jag tänker wisa på swenska, huru Lapmarken kan eij cultiveras med wåra sädes arter till någon profit; Men då jag där uppe reste, fant ett sädes slag, som i ingen dehl gifwer de andra effter, fast aldrig ännu brukt, tohl både kiöld och wäxer i pura sanden, sådan som öfwer hela Lapmarken är, hka till millionsfalds föda ... kunne förwaras.

Lachesis Lapponum ähr Lapparnes lefnadz art, oeconomie, diät, ... etc. som ännu ej warit tijd att renskrifwa och i ordning ställa.

Diæta naturalis, då jag i Lapland sag den friska Lappen, fant jag på några principer, genom hk:a förmenas menniskan kunna drifwa sin ålder till dubbel högre tijd, utan siukdom, ex principiis naturalibus.

Men ehuru jag sökt employera min tijd, är doch eij alt skrifwet färdigt, då den dageliga födans omsorg sa pressar, att man föga far hålla wid dett man borde . . . . . . swarighet att få koma med något på trycket; Des utom defect af nya böcker uti Historia naturali här i sverige, att man offta tycks nödgas upgifwa andra böcker.

Des utom kunna mina Fundamenta Botanica, uti hk:a jag ingalunda twiflar, med mindre werlden skal fina nöje och nytta, ej som sig borde absolveras, der jag eij fick koma till Hortum Leyden. Botanicum ähr Parisiensem, dett jag ej utaf mig sielf utan höga herrens handräkning kan præstera.

Ty är till Hans höggrefl. Excellence min underdånödmiukaste [bön], om H. G. E. skulle tycka sådant meriterade, dett jag kunne med något rese rum, af hk:a så många 100 sig wid Upsala fägnat och här fägna få, blifwa benådat, ähr och om andra delen af öfwerskåtz medlen, som förmenas snart genom Ekstubben [5] qvitteras, kunna ernås ähr och af Regio stipendio tillika med dem för uthresan [?] kunna hielpas åht, då jag på dem finge koma uht: der icke mine Missgynnare, som de glorierat sig af, alt förmycket förmåt hoos Hans Excellence förmå; då alt hwad jag kunne uträtta, Tig alt allena näst Gud tilskrifwas skall, ty af mig är jag intet.

Skulle H. E. någon gång hafwa tijd bese mitt arbete, så har jag merendels af dett ofwan tecknade til den ändan tagit med mig hit till staden, allenast . . . blifwer beställt till wis tid få inställa mig. Jag förblifwer stedse

E. G. E.

underdånödmiukaste

ti:re

Koncept med högeligen svarläst stil, till hvars dechiffrerande Öfverbibliotekarien Dr Aksel Andersson benäget lemnat mycket värdefullt bistånd: enstaka ord, hvilka vi ej förmått utleta, hafva ofvan betecknats med . . . .

Odateradt, men skrifvet i Stockholm 1733, antagligen under vårterminen. Underskriftens namn har bortrifvits.

Finnes i Linnean Societys bibliotek.

[1] Andrea Cesalpino (Cæsalpinus), född 1519, lifmedicus hos påfven Clemens VIII, förestandare för botaniska trädgården i Pisa, död 1603; genom sitt stora arbete *De plantis libri XVI* den vetenskapliga växtsystematikens grundläggare.

[2] Paul Hermann, se bref. 639 not. 20.

[3] August Quirinus Rivinus (eller Bachmann), född 1652, professor i Leipzig, död 1722.

[4] Kanske snarare *Harmonymia.*

[5] Johan Leonhard Ekestubbe, född 1712, riddarhus-sekreterare och kansliråd, död 1772; samtidigt med Linné innehafvare af de Wredeska öfverskottsmedlens andra hälft.

1234.

Högwälborne Hr Grefwe
Kongl. Maij:tts och Rikets Råd
Præsident samt Academie Canceller.

Eders Höggrefl. Excellences Nådiga försorg om de wid Upsala Academie studerande är så mycket namnkunnogare, som Eders Höggrefl. Excellence altid låter förmärkia en särdeles nådig omwårdnad om den, som med flit och mycken möda bracht sine studier där hän, att han kan framte någon nytta uti de wettenskaper, hwarmed publicum framdeles kan wara betient. Och emädan jag uti 7 åhrs tijd wid berörda under Eders Höggrefl. Excellence höga wård [?] anförtrodde Academia studerat Medicinen och Historiam naturalem, samt i anseende till min därwid anwända möda i Botanicen, Docimastiquen och Mineralogien med mehra, genom Eders Höggrefl. Excell. och facultatis medicæ tillstånd, hafft . . . hålla privata collegier till den studerande ungdomens nytta, samt uti några åhr läsa publice Botaniquen. Men som till samma studiers widare utöfwande genom utländska resor och fordras anseliga utgifter; Så att ehuru wähl jag af stipendii Wrediani öfwerskotz Medeln hafft något understöd, seer jag mig doch twungen att lämna Academien i brist af nödigt underhåld. fördenskuld har hoos Eder Höggrefl. Excell. jag allerödmiukligt underståt mig att anhålla, om en nådig föreskrift till Ven. Consist. Acad. i Upsala, att blifwa förhulpen till Koræanska resestipendium, som nu snart kommer att vacera äffter Dr Grönqvist[1], på dett jag där igenom måtte finna tillfälle genom utländska resor wid . . . universiteter ärsätta dett, som uti mitt ändamåhl till fäderneslandetz tienst nu kan åstundas.

. . . . HGE höga nåde jag med ouphörlig submission i diupasta wördnad framhärdar

Eders höggrl. Excellences
underdanödmiukaste tie . . .

Koncept. Med . . . utmärkes, att ord blifvit bortslitna eller äro oläsliga. Namn ej undertecknadt.

Ej dateradt, men säkerligen skrifvet i slutet af 1734 eller början af 1735, kort före afresan till utlandet. Finnes i Linnean Societys bibliotek.

[1] Nicolaus Magni Grönquist, född 1697, student i Upsala 1720, filosofie magister i Wittenberg 1734, kyrkoherde i Lenhofda 1736, död 1771. — Sökte jämte Linné 1731 Kåhreska resestipendiet, hvilket Consistorium academicum den 6 November s. å. tilldelade honom, emedan enligt stipendiiförfattningen »en Theologus nu borde resa ut». Denna resa företog han emellertid först 1733 och återkom följande år.

DAHLBERG, CARL GUSTAF.

Öfverste, bosatt i Surinam. Jfr. bref. 91 not. 1, 587 not. 2, 863 not. 1 — Den nästföljandes broder, fastän de skrifva sina tillnamn något olika.

1235.

Amsterdam d. 18 Januari 1755.

Wälborne Herr Archiater samt Riddare
af Kongl. Nordstierne Orden.

Änteligen har jag efter mycket sträfwande igenom Tyskland hint till denna staden, hwarigenom jag, will Gud, wid första Farwatten och wind tänker Fortsättia min resa på Surinam. Jag har på min Herres tilstyrkan, till Wetenskapernas upkomst, tagit Herr Rolander[1] med mig; iag hoppas äfwen, om Gud uppehåller wår hälsa och hielper oss lyckeligen fram, att ändamålet torde winnas; åtminstone skall jag, så mycket som ske kan, dertil bidraga: behagar Herr Archiatorn wara mig trogen, hwarpå jag aldeles intet twiflar, så är det allt, som iag å min sida åstundar. Jag will intet wara äregirig, eij heller förmäten, men om gifwen parol är jag öm. Jag tror mig icke wara obillig, om jag hyser den lilla ärelystnad, att mitt namn, för min rena nit att gynna dygd och Wettenskaper,

sedan jag hunnit att träla mig igenom de hårdaste öden, blifwer odödeligit hos efterkommande[2]. Så mycket wij kunna samla och få ihop, skal öka min Herres samlingar.

Jag har den ähran att recommendera mig, och med wördnad förblifwa

Wälborne Herr Archiatorns och Riddarens
ödmiuke Tienare
Carl Gustaf Dahlberg.

Endast namnet egenhändigt.

Linn. Soc. vol. III: 195—96.

[1] Om Daniel Rolander och hans resa till Surinam se Th. M. Fries, *Linné, lefnadsteckning* II s. 53—55.

[2] Denna önskan blef så till vida uppfyld, att Linné gaf ett nyupptäckt växtslägte namnet *Dalbergia* till minne af bröderna Carl Gustaf och Nils Dalberg.

1236.

Välborne Herr Archiater, samt
Riddare af Kongl. Nordstierne orden.

För Herr Archiaterns bref af d. 20 maji nästlidna åhr, har jag den äran aflägga vördsam tack; om min resa och ankomst hit till Surinamen, som skedde d. 20 sistledna Junij, är uti mitt förra bref ifrån denna ort berättat. Hvilket iag väl hoppas vara framkommit, ehuru tidning inlupit, at skeppet som hade det ligger ofäligt (!) vid St. Christopher. Rolander går nu till Europa, sedan han ungefärligen siu månader koxat sig om i denna verld. Min vilja hade väl varit at han blifvit här längre, då tilfälle torde yppas at komma up mot bergen ock de högre orter, som tvifvelsutan hafva andra saker: men han föregaf sin svaga hälsa, olust för climatet, trötthet at längre arbeta i värman samt att han sett det mesta i de lågare orter, jämte en del af de högres objecter; i öfrigit inbillar han sig, at Naturens foster, som här finnas, ei äro så talrika som almänt tros. Jag lämnar detta der hän: imedlertid har iag giordt mit bästa; har Vetenskappen härigenom stigit, skal det högel. fägna mig.

Herr Archiatern, som är den största skiljesman i denna saken, lärer det bäst kunna se. För min nit ock möda, begärar iag intet: mig är nog, at hafva tient Vetenskappen ock dess älskare. Skulle tiden, som

uptäcker vara gömda öden, sa skicka, at iag, mina barn eh. anhöriga komma til Europa och Sverige, sa hoppas iag, at de skola njuta hägn och vänskap af alla, som älska dygd och vett.

Jag har den äran at recommendera mig i vanlig gunst och vänskap, samt med all aktning förblifva

Välborne Herr Archiatern och Riddarens ödmiuke tienare

Suriname den 20 Jannarij 1756.

Carl Gustaf Dahlberg.

Linn. Soc. vol. III: 197—98.

DALBERG, NILS.

Född 1736, student i Upsala 1752, medicine doktor 1763, lifmedicus at kronprinsen 1768 och dennes följeslagare på den utländska resan, konungens förste tjänstgörande lifmedicus samt vice præses i Collegium medicum 1773 efter 1781 sökt och erhallet afsked från dessa tjänster bergsrad, medicine jubeldoktor 1813, död 1819. Framstående läkare, mangsidigt bildad, varm älskare och nitisk befordrare af naturalhistorien.

1237.

Wälborne Herr Archiater och Riddare af Kongl. Nordstjerneorden.

Med sista utrikes posten bekom jag från den namnkunniga Rousseau[1] det brefwet, som jag nu har den äran att öfversända. Jag skickade honom i somras några af Herr Archiaterns disputationer samt berättade honom att jag talt med Herr Archiatern, som lofwat att wid tilfälle ge honom några af dess botaniska arbeten. Han betygar deröfwer en så stor fägnad, att man skulle knapt kunna tro wår tids Diogenes derom, sedan han med yttersta indifference afslagit de fördelaktiga anbud, som åtskilliga Kongar och andra Prinsar gjordt honom. Behagar Herr Archiatern fägna honom med andra delen af Syst. naturæ och mantissæ, eller hwad annat som Herr Archiatern har råd att mista, så skall jag draga försorg om dess öfwerstyrsel, om det skickas till mig.

De frön, som Kongen i Frankrike skickade med mig till Herr Archiatern, gaf jag för en tid sedan åt Professor Clewberg,[2] som lofwade sända dem till Upsala. Äro de wäl och riktigt framkomne, fägnar det mig mycket.

Jag har den äran att med oaflåtlig wördnad lefwa

Wälborne Herr Archiaterns och Riddarens

Stockholm d. 24 oct. 1771. ödmjukaste tjänare

N. Dalberg.

Utanskrift:

À Monsieur
Monsieur de Linné
Premier Medecin du Roy
& Chevalier de l'Etoile polaire
à Upsala.

Linn. Soc. vol. III: 199—200.

[1] Detta Jean Jacques Rousseau's bref, dateradt Paris den 21 September 1771, eges af Linnean Society och skall framdeles meddelas.

[2] Christopher Clewberg, född 1706, professor i orientalspråk 1757 och i teologi 1760, död 1776.

1238.

Edle och Högtförfarne Hr LifMedice.

oändelig mycken tacksäjelse så för recommendation hos Hr Rousseau, som för hans bref, som på det aldra högsta fägnade mig, och skall jag med nästa post upwachta honom.

med första tillfälle får jag profitera af Hr LifMedici grace och sända honom något af mina arbeten, för hwilken tienst jag är uti oändelig obligation.

de wäxter ifrån Konungen i frankrike fick jag genom Hr Doct. Clewberg; äfwen tack för dem, fast de woro förtorkade.

jag förblifwer

Edle och Högtförfarne Hr Lifmedici

Upsala 1771
d. 25 Octob. ödmiuke tienare

Carl Linné.

Utanskrift:

Kongl. LifMedicus
Edle och Högförfarne
Hr Doctor N. Dalberg
Stockholm.

Sigillet bortklippt.

Originalet tillhör Upsala universitets bibliotek.

1239.

Wälborne Hr LifMedice.

Tack för all tienst och förtroende senast.

Lit på Gud och wår allernådigste Konung, så hoppas jag at alt är wähl.

jag kom hem och fant Arch. Rosensten uti en faselig cholera infallen, som oändeligen wäntade min återkomst; men alla krafter woro borta; siukdomen står näppeligen att häfwas; wij hafwa hwar timma fruchtat att han skulle utslokna.

förbl.

Wälborne Hr Lifmedici
lydigste tienare
Carl Linné.

Upsala 1773
d. 18 Junii.

Utanskrift:

Kongl. LifMedicus
Wälborne Herren
Hr Doctor Dahlberg
Ekholmsund.

Sigill VIII, svart lack.

Originalet finnes i Linköpings Stiftsbibliotek (Dalbergska brefsamlingen).

1240.

Wälborne Hr LifMedice.

För all den wänskap och det förtroende Hr LifMedicus täcktes yttra för mig i stockholm sistledne, men än mer för senaste brefwet och underrättelsen aflägger jag den wördsammaste tack-

säjelse, jag nogonsin mächtig är; jag hade welat att jag med min Collega giort det facultative, men han har äfter sin rötfeber fastnat i en swår bröstwärk, att det nu ej kan ske. Hr LifMedicus lärer sielf tänka dett wij försumma ej, att giöra hwad som hos oss någonsin står att giöra, och wij recommendera äfwen denna saken hos Hr LifMedicum, som har accesse till H:s K. M:ts höghet.

Förblifwer med oändelig tacksamhet

Wälborne Hr LifMedici

Hammarby 1773 jun. 27.

ödmiuke tienare

Carl Linné.

Utanskrift:

Kongl. LifMedico
Edle och wälborne
Hr Doctor Dahlberg
Stockholm.

Sigill VIII, rödt lack.

Originalet finnes i Linköpings Stiftsbibliotek (Dalbergska brefsamlingen).

1241.

Wälborne Herr LifMedici.

Hr Rotheram[1] har hos mig aflefwererat Hr LifMedici bref och recommendation; jag skall söka wisa i sielfwa wärket huru högt Hr LifMedici befallning hos mig skall giälla, uti allt hwad mig mögligt är, som altid haft största achning [!] för Hr LifMedici hederwärda conduite.

Hr Rotheram gaf mig ock en stor låda med Thé, såsom présent ifrån Hr LifMedicum, hwilken fördubblar den obligation jag långt för detta är satt uti. jag tackar här före ödmiukast, och skall icke förgiäta, så ofta jag det dricker, och jag dricker the hwar morgon, att ärhindra mig gifwarens resonabilitet emot mig, som skall städse förblifwa

Wälborne Hr LifMedici

Upsala 1773 d. 29 junii.

ödmiuke tienare

Carl Linné.

Originalet finnes i Kgl. Bibliotekets i Stockholm autograf-samling.

[1] John Rotheram, son af en läkare i Newcastle upon Tyne, född 1751, studerande i Upsala 1773—78 och där medicine doktor 1775, professor vid St. Andrews universitetet i Skottland, död 1787.

1242.

Wälborne Hr Kongl. LifMedice.

Den angenämasta tid jag haft i all min lefnad, har warit desse 14 dagar, da jag fatt fägna mig af den makalösa sambling af Naturalier, som Hans Kongl. Majestät min allernadigste Konung lika nadigt täckts förära mig, uti hwilken jag funnit sa manga betydande saker, af hwilka den lärda werlden får fägna sig till senaste tider; desse har jag nu sökt beskrifwa, sa att jag kan giöra nytta där af. Den war på alt sätt en dyrbar sambling. De mäste woro samblade af topparne på de högste träd, dit ingen kommer utan Slafwar; de woro i sin spiritu till blomma och frucht sa fulkomlige, som hade de nys warit tagne, det jag aldrig sedt i annor sambling[1].

Hr LifMedicus har haft beswär att bestyra om desse, kanske och haft den naden att recommendera mig till sält atniutande af denna härlighet, ty woro jag den otacksammaste, om jag förguto att ärkiänna med all tacksamhet denna grace. Det war mig sagt, att wij skulle få den lyckan under hälgen att fa se Hr LifMedicum på upsala orten, dett jag högeligen wäntat, men förgiäfwes.

De Diur som woro i samblingen, blef mig sagt, att hans Kong. Maij:t destinerat till H. M. änkeDrottningen; de skola och richtigt blifwa dit skickade.

Jag förblifwer med all tacksamhet

Wälborne Hr LifMedici

Hammarby 1745 ödminke tienare

d. 10 Januari. Carl Linné.

Utanskrift:

Kongl. Mayt:s egen LifMedicus
wälborne Herren
Hr Doctor Dahlberg
Stockholm.

Sigill VIII; rödt lack.

Originalet finnes i Linköpings Stiftsbibliotek (Dalbergska brefsamlingen).

Enligt anteckning på detsamma besvaradt den 23 Januari 1775.

På 3:dje (tomma) sidan har DALBERG tillskrifvit:

»Brefvets datum är den 10 Januari 1775 och ej 1745, såsom det blifwit misskrifwit.

NB. Anledningen till detta bref war att Sonen, Professor C. VON LINNÉ, kom från Stockholm tilbaka och förde med sig den af D. N. STÖVER p. 53 2 Theil omtalde Samlingen från södra America, hwilken jag med tämelig swårighet kunde beweka konungen att låta den odödeliga mannen få se och beskrifwa. Konungen hade wäl, som bekant är, stor aktning för honom, men» [resten öfverstruket, alldeles oläsligt].

[1] För denna växtsamling finnes närmare redogjordt i LINNÉS disputation *Plantæ Surinamenses*, som den 23 Juni ventilerades med JACOB ALM såsom respondens.

DALIN, OLOF VON.

Född 1708, kungl. bibliotekarie 1737, lärare för kronprinsen Gustaf 1751, kansliråd 1753, sekreterare i den nyinrättade Vitterhets-akademien s. a., hofkansler 1763, död s. a. Allmänt känd såsom skald och häfdatecknare. Kom genom sin anställning vid hofvet i ganska liflig beröring med LINNÉ under dennes vistande på Ulriksdal och Drottningholm för bearbetande och ordnande af konungens och drottningens naturalie-samlingar samt biträdde med naturföremåls afbildande för praktverket *Museum S:æ R:æ M:tis* ADOLPHI FRIDERICI.

1243.

Stockholm d. 22 Nov. 1762.

Wälborne Herr Archiater och Riddare
af Kongl. Nordstjerne Orden.

Hennes Maij:t finner med något bekymmer, at de kreaturen, som här offta giöra hela Hofwets ro, neml. Menniskio-Cousinerne Markattorne, börja nu må rätt illa, besynnerligen af hosta och snufwa; ty har hon befallt mig ammoda Herr Archiatern och Riddaren om något godt råd, huru hon skall giöra til at bibehålla deras helsa. Hon will ej allena icke mista dem, utan ock at de äro friska; ty de äro rätt artiga. Som Herr Archiatern bäst känner både desse och flera diurs art, så har Hennes Maij:t och deruti till honom det största förtroende.

För min del tycker jag oförgripel. att Climatet lär wara för dessa reatur något för skarpt. Kanskie, at man borde om wintrarne besta

dem kläder eller åtminstone akta dem för stengolf. Detta har jag dock icke understådt mig anföra, innan Herr Archiatern behagar sig utlåta. Jag har den äran at wara med upriktig högaktning och tilgifwenhet

Wälborne Herr Archiaterns och Riddarens

lydigste tienare

Ol. v. Dalin.

Utanskrift:

À Monsieur
Monsieur de Linnæus
Archiatre du Roi, Professeur
à l'université d'Upsal et Chevalier de l'Ordre Royale de l'Etoile polaire
à
Upsala.

Linn. Soc. vol. III: 291–2.

DALMAN, JOHAN FREDRIK.

Född 1726, slutligen major vid amiralitetet, död 1809. Företog 1748 på ett af Ostindiska kompaniets fartyg en resa till Ostindien: se härom bref. 261 not. 1.

1244.

Min Gynnare.

Tack för det rara jag fick med posten.

Beskrifningarne på Örterne woro rätt artige. Gud gifwe M. H. kunnat gifwit oss hela 1000:det sådane. Jag har tillsatt namnen af Flora Zeylanica.

ibland de lösa papperen, som hade frukterne, war ock frukten af 258. som är mycket lik och nära slächt med den beskrefne Hibiscus.

Foglen war Hirundo Faun. suec. 246, fins äfwen i Sverige, kallas här Ringswala, Kyrkioswala, Skogs-swala, käns lätt af 4 tårna, som alla wetta framåt. Jag wet hon fins ock i indierne.

Jag har fått från Götheborg wid pass 60 slags örter, men alla bekanta.

En Ört skickades af M. H. första gangen med 7 stamina. war han; honblomstren följde ej med; eljest hade wi fått ett nytt Genus Dalmannia. hade de största bladen; folia cordata.

Wår Nation kunne blifwa i wettenskaper stor, om hon det astundade.

Lef säll.

M. H:res
Upsala d. 7 jan. 1749. hörsamste tienare
C. Linnæus.

Utanskrift:

Monsieur
Mons:r Joh. Fredr. Dalman
frijbr. *Stockholm.*

Sigill IV. rödt lack.

Originalet eges af Linnean Society i London.

1245.

Min Herre.

För de frukter och stenar med hwilka Min Herre wille gynna mig, aflägger jag skyldig tacksäjelse.

Den frukten som wäxte pa de rankige träden, med hwilken bladerne folgde, war Calophyllum, den jag beskrifwit i Flora Zeilanica n. 201.

Den andre som wäxte såsom en klase några och 30, bladen med taggar like Semperviv. war Bromelia, äfwen af mig beskrifwen i Fl. Zeylanica n. 130.

Då jag ser den affektion min Herre haft at tiena publicum, sa giör mig ondt at råd och omständigheter felat at ärnå nödiga subsidier till en resa, som kunnat giort min Herre odödelig och hela werlden et nöje, at förtiga nyttan.

Har jag någonting, hwarmed jag kan tiena Min Herre, skall det altid wara mig en fägnad wisa erkientsla.

Fröen woro alla fördärfwade och förtorkade, at icke et enda kan gro, det mig hjerteligen grämer, de flyta alla

Jag förblifwer

Min Herres
Upsala 1749 hörsamste tienare
d. 14 Novembr. Carl Linnæus.

Utanskrift och sigill som pa nästföregaende bref.

Originalet egdes af Grosshandlaren Rob. M. Thorburn i Uddevalla 1877, da det afskrefs af E. Ährling.

1246.

Min Herre.

Det guld från Ophir, som M. H. täcktes i dag fägna mig med, war det raraste gods jag sedt ifrån Indien föras till wåra Hamnar, trär ifrån nya öen, Gulo nanca och Mancao war alt rart, så att bloden sprätte i lilltaen af endaste åskadandet, jag har beskrefwit tillförene alla i Flora Zeilanica såsom

Commelina	31	Volkameria	231
Sophora	163	Clerodendron	232
Euphorbia	197	Lobelia	313
Vitex	413	Dolichos	283
Jatropha	340		

Då jag tänker på alt det rara, som gifwes i Indierne, så giör mig ont at så litet är bekant, som så lätt kunne blifwa, om någon resande allenast samblade allahanda slags insecter, mossar och örter äller träd med sina blomster och frukt.

Af min H:res *Lobelia* lärde jag at alla authorer orätt beskrifwet fruchten i westindien, där hon wäxer.

Af *Sophora* giöres den härligaste blå färg.

Dolichos har de artigaste frön, se ut just som en torndyfwel.

Om wintern är här swart at studera botaniquen, om sommaren lika lätt.

Wid Mocka är en ny wärld, där aldrig någon med öpna ögon sedt naturen.

Försumma intet tillfället till den odödeligheten, som lämnas menniskier till namnet; äller åtminstone om M. H:s tillstånd ej tillstädjer honom sielf resa, låga då för Guds skull, för fäderneslandets skull och för dygdens skull, att någor annor får resa[1].

Jag innesluter mig i min Herres gunst, såsom

Min Herres
hörsamste tienare
C. Linnaeus.

Upsala d. 5 Dec
1749.

Utanskrift och sigill som på de tvenne föregående brefven.

Originalet egdes 1877 af samme person som det föregående.

[1] Uppenbart är, att en Dalmans resa till Arabien var ifrågasatt, som dock ej blef realiserad. I stället blef Chr. H. Braad ditsänd: se del III s. 293.

1247.

Min Herre.

Åter tack för de 2:ne örter som jag i dag fick med posten. den första som war beskrefwen är uti Fl. Zeyl. n:o[1].

Den andra äller lilla är *Hedysarum* Flor. Zeyl. n:o 291. kunne jag få ett enda frö af denna, gofvo jag gierna en specie Riksdaler, dock ett frö som siunkte i wattn.

Jämföres blomman af den förre Fl. Zeyl. 291 med characteren uti *Generibus plantarum*, så får M. H. se huru accurat blomman är afskildrad.

Jag förblifwer

Min Gynnares

Upsala 1750 hörsamste tienare

d. 16 Januarii. Carl Linnæus.

Utanskrift och sigill som på föregående bref.

Originalet eges af Uddevalla stads museum; afskrift af E. Åhrling.

[1] Numret finnes ej angifvet.

DASSAU, JOHAN.

Superkarg på ett af Ostindiska kompaniets fartyg 1774—75 under färd till Kina, död 1808. Hans dotter Anna Sophia blef gift med den framstående botanikern, e. o. professorn Adam Afzelius i Upsala.

1248.

Välborne Herr Archiater.

Till ett nytt ingångit Åhr har ähran aflägga min ödmiuka nyårs Gratulation och önskar jag det den högsta täcktes ännu i många Åhr uppehålla Välborne Herr Archiatern med en god hälsa jemte all annan lekammelig välsignelse, Swea rike till heder och förmånn.

Efter en liten oförmodat resa fan jag vid min ankomst till Götheborg 3:ne af Herr Archiaterns högt ährade skrifvelser, hwarutaf jag förnummit att de ricktigt framkommit mina Naturalier. Ingen ting skall fägna mig mera, än om Välborne herr Archiatern täcktes hälla desse till Godo, sådane, som de blifvit öfversände; jag vet ingen i Sverige, som jag med större Satisfaction kan upofra min möda åt, än Herr Archiatern och skall jag skatta mig lyckelig, om jag framdeles genom rarare uptäckter kunde förskaffa mig Herr Archiaterns vidare vänskap.

Hafslius lyste om Natten, men eij om Dagen uti vattnet, och desse hade lif, och [att de] eij voro hopgyttrade kroppar af slemaktig vätska, såsom Besantus [?], syntes af deras olika rörelser uti vattnet; denne upfölgde med Logg skieddan och sedan hon legat en stund på däcket, kolnade hon af, men så snart hon vidrördes, lyste hela kroppen åter upp som ett itänt lius; lysningen el:r lågan innan dess död stötte något på Grönt. Namnet har jag gifvit henne efter det utseende hon hade.

Med Herr Blad[1] skickade jag redan vid min hemkomst en låda af utskuret Elfenben[2] med Canistrar uti, 80 bref med frön desse har han lämnat till Professor Bergius, men jag vet eij om han afsänt dem till Herr Archiatern. skulle sådant eij vara skedt, beder at dem efterhöra och äfven till godo hålla.

Som jag nu just står på Resande fötter, har den ähran at önska herr archiatern allskiöns wälsignelse och at den högste täcktes förunna mig at wid min Gud gifwe lyckeliga hemkomst åter få wid hälsa och sundhet träffa herr Archiatern, förblifvandes till Min död

Wälborne Herr Archiaterns

aldraödmjukaste tienare

Johan Dassau.

Göteborg d. 5 Jan: 1774.

P. S. Brefvet till Herr Doctor Tunberg[3] skall riktigt allämnas i Cap bon Esperense.

Min ödminkaste anhållan hos Wälborne Herr Archiatern vore, at om sig giöra låter förhielpa en af mina intimaste vänners son till Cautions student. hans namn är Axel Bremer[4], son af Inspect. wid Ost: Ind: Comp: Petter Bremer. skulle det låta sig giöra, beder aldraödmiukast Herr Archiatern täcktes derom advicera Herr Petter Bremer. omkostningarne derå skall af mig med all tacksamhet blifva betalte, och skall jag derföre stadna i all möijelig förbindelse. vid första läglighet har jag gifvit ordres till Herr Petter Bremer at öfversända något, som jag öfverkomit i Gborg.

Linn. Soc. vol. III: 208—9

[1] Antagligen Anders Blad, född 1748, student i Upsala 1765, där han 1767 var respondens för Linnés disputation *Fundamenta Ornithologiæ*, medicine doktor 1773, läkare i Stockholm med professors titel, död 1834.

[2] Detta finnes ännu bland samlingarne på Linnés Hammarby.

[3] Carl Peter Thunberg, se bref. 442 not. 2.

[4] Axel Bremer blef inskrifven i Upsala universitets student-matrikel den 13 December 1774, fastän han var endast 6 år gammal (född 1768) och antagligen aldrig kom till Upsala. Hans namn saknas nämligen i Göteborgs nations matrikel. Dylikt inskrifvande vid universitetet, t. o. m. af spenabarn, var då ej ovanligt och förekom ännu långt fram på 1800-talet.

1249.

Wälborne Herr Archiater.

Efter en lyckelig hemkomst från China,[1] har jag till min största fägnad fått inhämta underrättelsen om Wälborne Herr Archiaterns väl mågo, och tillika af herr Inspectorn Bremer förnummit den heder och värdighet, som Wälborne Herr Archiatern för min skuld behagat visa Hans Son, hvarföre jag neppeligen lärer finna tillräckeliga ord at uttolcka min tacksamhet; beder emedlertid aldraödmjukast om förlåtelse, för den myckna möda, som jag genom denna min begiäran förordsakat Wälborne Herr Archiatern, och försäkrar, att intet nöije skall vara mig större än, at i hvad sak det och vore, få vara Wälborne Herr Archiatern till någon tienst, önskandes den Högste till Svergies Prydnad på flere åretal ännu måtte få räkna Wälborne Herr Archiatern bland de lefvandes antal.

Denna gången har jag väl intet mycket hemfört, ty jag har denna resan eij varit så lyckelig som den förra; bland det jag hemfört är ett lefvande Bambu trä; önskar at jag med lifvet kan få det till Upsala. Jemte en blomster lök, som är stor och jag tror ny, hvarom vidare skall avertera. En pisangbom färdig at nästa ahr bära frugt hade jag till Canalen, men en oförmodlig starck vind bröt utaf densamma, och giorde all min myckna möda frugtlös, ty det förorsakade en röta i roten så, at den eij kunde komma sig mera. I Cap har jag nu undfådt en Commissionair, kiänlig för Natural Historien vid namn Kiäpplerus[2]; han är svänsk och har i Cap satt sig neder. at denne har jag lämnat ett litet Capital endast för Naturalier at upkiöpa af Caffrerne, ju längre up i landet ju bättre, och, som Karn sielf har läst och har lust för denna vettenskapen, täncker jag, at med nästa Skeppen få hem en betydande samling från Caffern, allt till Wälborne Herr Archiaterns tienst och nöije.

Doctor Tunberg, som nu rest till Japan, har jag ocksa giort mig förbunden och har han lofvat at utom växtriket äfven fra Canton tillsända mig af de andre Naturens riken; brefvet jag hade ut blef honom lemnat och var oändligen välkommit.

Mera skall jag en annan gang berätta, ty tiden förbinder mig denna gangen at vara vidlöftigare; emedlertid har jag den ähran at med Diupaste sumission framhärda

Wälborne Herr Archiaterns
Aldraödmiukaste och tillgifnaste
Tjenare
Johan Dassau.

Götheborg den 5 Julij 1775.

Linn. Soc. vol. III: 210—11.

[1] Denna resa företogs antagligen med fartyget Sophia Magdalena, fördt af den bekante C. G. Ekeberg; det aterkom till Göteborg den 16 Juni 1775.
[2] Närmare upplysningar om denne hafva ej erhallits.

DE GEER, CHARLES.

Född 1720, egare af Leufsta bruk och stora egendom, hofmarskalk 1750, friherre 1773, död 1778. Myeket framstaende naturforskare, författare af sekularverket *Mémoires pour servir à l'histoire des Insectes* (sju delar, 1752—78), hvartill han själf ritat alla figurerna, egare af ett stort, af honom själf samladt naturalie-kabinett och ett dyrbart bibliotek, medlem af Vetenskapsakademien och Vetenskaps-societeten, korresponderande ledamot af franska Vetenskapsakademien m. m.

Nagra till honom stälda bref fran Linné hafva oaktadt ifrigt efterspanande beklagligtvis ej anträffats.

1250.

Viro Doctissimo
D. CAROLO LINNÆO
Doctori Medecinæ
S. P. D.
Carolus de Geer.

Accepi Epistolam Tuam et summa cum animi satisfactione perlegi illam. Est mihi summum gaudium, observationes meas de Poduris.[1] a Te verificatas esse; sed credo, tuas *Poduras rubras* nihil aliud esse quam pulli, ut rectius tu ipse existimes.

Gratias ago Tibi et Academiæ nostræ pro misso Insecto perquam mirabili. Delineavi jam jam et descripsi illud summa cum diligentia. Est *Cimex;* habet proboscidem ad Caput; alimentum ejus est Muscæ et alia Insecta, quæ capit magna cum velocitate. Neglexi metamorphosin observare istius Insecti, intra tria folia majora, totidemque minora Juniperi hospitantis[2].

Insectum, *ramis Alni insidens copiosissimum, cauda fasciculum Gossypii villosum emittente* &c.,[3] de quo mentionem facis in Epistola tua, accedit prope ad illud insectum, quod caudæ duos stylos habet, et a Gallis vocatur *Puceron;* sed est Genus proprium; non habet istos stylos, et omnes per metamorphosin alis donantur, quod non contingit *Puceronibus*, ut Tibi notum sit.

Utinam velles curare ut habeam unum Exemplar *Historiæ* hujus *Muscorum*[4] &c. charta puriore et nitidiore; solve pro me, si places, et Tibi proxime restituam.

Aliam *Monoculi* speciem[5] detexi in aqua; descripsi etiam et delineavi, ut tibi monstrare vellem Stockholmiae, si Deo placet; nam est mihi animus, illic redire hac septomana. Vale et saluta Membra Academiæ nostræ.

Dabam Leufsta, die 14 Julii 1740.

Utanskrift:

A Monsieur
Monsieur Charles Linnæus
Docteur en Medecine
à
Stockholm.

Linn. Soc. vol. IV: 364—65.

[1] *Rön ock Observation öfwer små Insecter, som kunna håppa i högden* (Vet. Akad:s Handl. 1740 s. 265). Äfven i Vetenskaps-societetens Acta för 1740 (utgifven 1744) finnes De Geers afhandling: *Experimenta et Observationes de parvulis insectis, agili saltu corpuscula sua in altum levantibus, quibus Poduræ nomen est, exhibitæ.*

[2] *Tipula juniperina* L.

[3] *Chermes Alni* Linn. Faun. Suec. ed. II p. 263.

[4] Dillenii *Historia muscorum* se bref. 1172 not. 2.

[5] *Monoculus pediculus* Linn. Faun. Suec. ed. II p. 498; jfr ed. I p. 344.

1251.

Leufsta d. 26 Novembr. 1744.

Edle och Höglärde Herr Professor.

Om jag skulle swara som sig bör på H. Professorens obligeanta skrifwelse, så behöfde jag twenne ark papper. Jag will allenast bornera mig till efterföljande ord: *jag tackar Hr Professorn med all uppricktighet, för alt det stora beröm, som min Herre gifwer mig; jag wille önska jag detsamma förtiente; men tywärr! det är ej så lätt; jag är altid tillredz att gå H. Professorn till handa i alt det jag wet.* Emedlertid önskar jag högeligen att få språkas med min Herre, innan Manuscriptet afsändes; kanskie jag kunde gifwa ännu ett och annat wid handen.

Jag tackar för det Hr Professorn tillbuder mig att få låta trycka uti Edert wärk något under mitt namn. Är det någon af mina observationer, som Hr Professorn åstundar hafwa deruti, så skall det wara mig ganska kiärt, och skall jag lämna dem straxt, att deruti införas, allenast H. Professorn will nämna wilka han åstundar. Det förtryter mig att jag ej hafwer någon observation af wärde, att lemna min Herre. Men är det något som H. Professoren åstundar att hafwa, så skall jag giöra min flit derwid, om det låter sig nu wintertiden giöra.

Jag längtar högeligen efter Sommaren, att få giöra observationer på Polyperne; sedan jag en gång uptäckt dem, är jag ej rädder, att icke jag skall finna flere, och utaf alla Sorterne.

Tänk, Hr Professor, att genom de giorda observationerne på Polyperne, så har Regnum Vegetabile mist många utaf sina undersåtare. Corallum, Litophyton, Madrepora, Alcyonium, Retepora, Corallina, och dylika flere Hafsproducter, äro ej plantor; det är idel Polyper eller samlingar och boningar af Polyper. Uti Reaumurs Förtal till 6:te Tomen (hwilken jag hafwer) fins alt detta omfördt. Detta är ett hugg i bälte för Marsiglius,[1] som så med flith observerad desse producter, och en stor mistning för Botaniquen, på wisst sätt; men åter på wisst sätt är det lyckeligit för Botanicis, som hafwa swårt att explicera, huru desse förmenade Hafs-plantor wäxa och genereras.

Huru längre werlden står, huru mera underligheter uptäckes. Jag kan ej låta bli att äfwen berätta, att många andra slagz Vermes hafwa den egenskapen att kunna blifwa i tu skurne; och hwar del sedan åter bli et fullkomligt diur. Ett genus ibland dem, som är altför mycket

bekant, har denna underliga egenskapen: *Met-Maskarne*. Det är Reaumur, som alt detta berättar.

Så snart Sommaren blifwer, har jag i sinned att göra flitiga observationer och beskrifningar, samt ritningar på *Monoculus*, på alla de sorter jag kan finna, och sedan låta dem komma på trycket i Holland, emedan här ej äro kopparstickare som duga. På Fransyska har jag tänkt att skrifwa det, om jag lefwer. — Om jag hade så mycken tid jag wille, nog skulle jag arbeta på Insecterne; men det fordrar oändeligit rådrum och tid. Mr Tremblay[2] i Holland är en ganska uplyst Observator Insectorum. Ännu en stor Insectologus är i Hag, som heter Pierre Lijonnet[3]: han lärer ock wara flink. Han har giord Noter öfwer en Bok som heter Théologie des Insectes, par Lessers[4]. Desse Noter äro fulla med angelägna observationer: ibland andra säger han klarligen hafwa sedt många gånger, att Aphides para sig med hwarandra; det wore mycket. Men han säger detta skier allenast om hösten, emot att bladen skola falla af Träna. Eljest attaquerar denna Lijonnet också Hr Professors Systeme om Insecter; men i mitt tycke slår han grufweligen bom. Han will ej giöra distincta Classes af Insecta och Vermes, men blandar dem tillhopa. Ej heller will han ärkiänna *Antennas* som en tienlig caracter för Insecterne: dock så snart han blandar Vermes ibland Insecterne, så går bemälte caracter ej heller ann. Deruti kan han hafwa rätt.

Huru blir det med min Trädgärdzmästares Sonn? När will H. Professorn taga emot honom, och på hwad sätt? Jag wäntar swar häruppå, samt förblifwer städze

Höglärde H. Professorens
Hörsamste Tjenare
Charles De Geer.

Linn. Soc. vol. IV: 366—67.

[1] Grefve LUIGI FERDINANDO MARSIGLI, född 1658, först militär (general), sedan nitisk naturforskare och geograf, död 1730. Hans här afsedda skrifter äro tvenne i Journal des savants införda skrifvelser om »*quelques branches de corail qui ont fleuri*» och »*confirmation à la decouverte des fleurcs du corail*».

[2] ABRAHAM TREMBLEY, se bref. 630 not. 5.

[3] PIERRE LYONNET, född 1707, holländsk naturforskare, död 1789.

[4] FRIEDRICH CHRISTIAN LESSER, född 1692, död 1754. Bland hans arbeten äro *De Sapientia, Omnipotentia et Providentia divina, ex partibus insectorum cognoscenda disquisitio* (Nordhaus. 1735) och *Insectotheologia* (Frankf. & Leipz. 1732), den senare öfversatt på flera språk.

1252.

Leufsta d. 10 Decembr. 1744.

Höglärde Herr Professor.

När jag kommer till Upsala, så skall jag ej försumma att taga med mig Réaumurs 6:te Tome. Hwad Characteren på Polypus angår, sa är H. Professoren långt mera i stånd att établera den än jag. Men efter åstundan skickar jag den härjemte så godt jag det förstår. Jag följer härwid Ert Systema.

Jag tackar rätt mycket för det min Trägårdzmästares son får komma till Eder, och med de proponerade wilkor är jag ganska nögd. Det är wäl bäst, om han får boo hos H. Professorens Trägårdzmästare; då är han bättre under ögonen. Som Juhlhelgen nu tillstundar, så tyckes mig att det är bäst att wänta, tills helgen är förbi, innan jag skickar gossen, om H. Professorn sa tycker.

Angående de Species af *Dermestes*, som H. Professoren tycker böra få sin egen caracter, kan jag ej stort säja, innan wi får råkas. Jag har emedlertid examinerat antennas utaf *Dermestes nigro fuscus, elytris punctatis nitidis De Geer*,[1] och funnit att des antennæ clavatæ, fast de tyckes wara solida, likwäl äro perfoliatæ; men de små bladen, som formera *clavam*, ligga mycket tätt och compact tillhopa, hwilket gör att den ser uth som den wore solidam. Jag wet ej om jag bedrager mig; jag har emedlertid ritat af en sådan antenna, som jag den såg, sedan jag tryckt litet på *clava*, hwarigenom hon syntes aldeles som perfoliata; ty bladen skildes något ifrån hwarandra. Jag skall ännu ytterligare examinera det, fast det är swårt på torra diur. Jag förblifwer med estime

Höglärde H. Professorens
Hörsamste Tienare
Charles De Geer.

Åter har jag fått en Musa af Profess. Musschenbroek,[2] men den war aldeles bortruttnad. Om någon åstundar et Exemplar af Trembleys Wärk om Polypen, så har jag ett till öfwerlåpps, som jag will lämna för 3 plåtar. — Kanskie Rosén will hafwa detta exemplar.

Utanskrift:

À Monsieur
Monsieur le Docteur
Charles Linnæus, Professeur
en Botanique et Medicine
à
Upsala.

Zoophyta.

Polypus. Corpus cylindraceum. Tentacula plurima filiformia.

a. Polypus viridis, corpore æquali, tentaculis corpore brevioribus[3]. *Trembley Tab. 1. Fig. 1.*

Att detta diuret hörer under Zoophytis, är oemotsägeligit.

Des horn eller tentacula äro ej till et wist numerum: detta varierar. Altså *Tentacula plurima.* Att desse horn äro mycket smala, och löpa spitzigt af; derföre *Tentacula filiformia.* De äro lik trådar. Kroppen är en lång pipa, af cylindrisk figur. Derföre *Corpus cylindraceum.*

Desse caracterer tyckes wara tillräckeliga, hwad Character genericum angår.

Nu till att distinguera det species jag har funnit här; så kan färgen först emploieras: *Polypus viridis.* Den som Trembley talar om är ock grön.

Des kropp är nästan öfweralt af lika tiocklek, ifrån hufwud till stierten; derföre *corpore æquali.* Ty Trembley beskrifwer en annan, som så tillsäjandes har en smal stiert. *Vide Tab. 1 Fig. 3.*

Hornen (tentacula) äro ej så långa som kroppen; derföre *tentaculis corpore brevioribus.* De andra bägge sorterne, som Trembley talar om, hafwa längre tentacula än kroppen är. De af tredie sorten äro besynnerligen ganska långa.

Flere än desse caracterer kan jag ej finna på desse diuren; om man ej wille nämna derwid, att ungarne wäxa utur sidorna på dem.

Linn. Soc. vol. IV: 368—70.

[1] Se Linn. Faun. suec. ed. I p. 138.

[2] Petrus van Musschenbroek, se bref. 657 not. 2.

[3] *Hydra Polypus* Linn. Faun. suec. ed. II p. 542. Jfr ock ed. I p.

1253.

Leufsta d. 11 Aug. 1748.

Edle och Höglärde H. Archiater.

Det är mig kiärt att H. Archiatern funnit så många af den Polype, som liknar Rosa de Hiericho, och tackar jag för underrättelsen att de finnas på en Snäcka[1], som sitter wid Stratiotes; men jag har ej haft tid att widare leta efter dem. Mitt arbete öfwer Fiärlarne hindrar mig.

Sedan jag fått den omtalte stora Gräshoppan[2], så gaf jag genast ordres, att de skulle leta efter flere, och på det sättet feck jag ännu 8

à 10 stycken lefwandes. I går fant jag äfwen en, på en måssa här wid Bruket. Jo men, de äro af samma slag som de Polska eller Tartariska, och äro utan twifwel derifrån till oss öfwerkomne. De äro de samma som Frisch kallar *Strich-Heuschrecken,* see hans 9:de Del, och på första Tabellen N:o VIII; men dem jag har äro mycket större, än den som han afritat. Hans beskrifning kommer eljest öfwerens med mina. Wingarne hafwa en hop bruna fläckar. Gud låte oss aldrig få myckenheten af dem till oss! men jag är rätt glad att jag fått se denna sorten.

Jag tackar för förskrifningen af Catesby[3] append. Jag förblifwer

Edle och Höglärde H. Archiaterns
Hörsamste Tienare
Charles De Geer.

Utanskrift:

Á Monsieur
Monsieur l'Archiatre
Charles Linnæus, Professeur
en Medicine et Botanique
à Upsala.

Linn. Soc. vol. IV: 371—72.

[1] *Patella laeustris* L. Faun. Suec. ed. II p. 534.
[2] *Gryllus migratorius* L. Faun. Suec. ed. II p. 238.
[3] Marcus Catesby, se bref. 265 not. 4.

1254.

Leufsta d. 11 Febr. 1753.

Edle och Höglärde H. Archiater.

Jag har giord anstalt, att 12 Exemplar af min Bok skola komma H. Archiatern med första tillhanda. Dem tager jag sedan den friheten att bee H. Archiatern wara så god och utdela till de Herrar Studiosi, som älska Jnsecterne; Jag giör dem présent derutaf, och begiär ingenting mera derföre än allenas att de wid tillfälle wille samla Swenska Jnsecter åt mig. Om H. Archiatern wille bee dem derom, så torde jag kunna få många artiga Jnsecter genom deras försorg.

Näst mycken hälsning ifran min hustru förblifwer jag städze med all estime

Edle och Höglärde H. Archiaterns
Hörsamste Tienare
Charles De Geer.

Linn. Soc. vol. IV: 375—76.

1255.

Leufsta d. 4 Maij 1755.

Ädel och Höglärde H. Archiater.

Det war mig wisst äfwen i högsta måtto okiärt, att Herr Archiatern just skulle wara borta, då jag med flit mig föresatt att längre än wanligit blifwa i Upsala, endast att få språka med H. Archiatern, och bland annat få en idée om indelningen af Snäckor och Musslor, som H. Archiatern nyligen uptäckt. Men det slog mig således felt.

Att H. Archiatern gier Madame Elisson ett så hederligit witnesbyrd fägnar mig otroligt; fast det eljest å andra sidan giör mig ond, att jag priverat Upsala boerna från henne. Men jag för min del är dock glad, wi fått henne, hälst hon äger mycket beröm, äfwen af H. Archiatern. Jag hoppas hon skall ock wara nögd hos oss och med oss.

Herr Rolander har sänd mig frö, som skulle wara af *Diosma foliis linearibus*. Jag har satt det uti en kruka, som jag satt i mitt fönster: men en gemen Alsine har kommit upp i stället. Rolander skref mig, att han äfwen skickat H. Archiatern deraf. Jag wore curieux att weta huru dermed gått.

Några Genera Jnsectorum har jag delt i flere, hwilka jag wid tillfälle skall underkasta H. Archiaterns mogna ompröfwande; äfwen har jag ändrat caractererne på några.

Squama erecta är ej general hos alla Myror; till exempel, Etter-Myrorne hafwa den ej. Tyckes således ej duga till Character genericum.

Att Spindlarne hafwa *Oculi octo,* går ej eller ann; ty jag har nu observerat en Spindel med ej mera än 6 ögon. Det är densamma som Lister kallar *Araneus senoculus, subflavus, &c: Tit: 24. Raj. Jns. pag. 32.* Både desse Autheurer, som äfwen M. Homberg[1] i Parisiske Acterne af 1707, hafwa rätteligen observerat, att denna Spindel ej har mera än 6 ögon, och de nästan alla lika stora. När wi råkas, skall jag wisa

accurat afritning på densamma och dess ögon. Ju mera man observerar, ju mera kommer man under wäder med sanningen.

Äfwenledes har jag observerat, att war Twästjert, *Scolopendra pedibus utrinque 15*, intet har *oculi 2 singuli ex tribus compositi*, utan att hwardera af de twenne ögon består af en hop små hemisphærique ögon, lika ungefärligen dem af Coleopteris. Men de Jndianskes ögon bestå hwardera af twenne, eller ännu rättare af fyra små ögon. Ögonen få då ej komma uti Caracter genericum af desse Jnsecter. Lycka är, att de hafwa kiännetecken nog ändock.

Pediculus terrestris niveus F. 1170[2] har jag funnit hafwa en liten klufwen stiert, fast hon intet är bögt under kroppen. Blir således en *Podura*, af hwilken H. Archiatern ock funnit att hon har aldeles skapnaden.

Af *Blatta* och *Gryllus* har jag giord en à part Ordo. Om H. Archiatern det lärer approbera, får jag see. Jag underkastar mig så gierna H. Archiaterns omdöme uti desse saker.

Detta är hwad jag nu i hast kan påminna mig hafwa observerat denna tiden; hwilket jag nu som förr giör mig ett nöje af att communicera med H. Archiatern.

Jag har ofta tänkt öfwergifwa Jnsecterne och deras skiärskådande, efter nyttan deraf är så ringa i det allmänna, och jag kanskie giör illa att ej bättre employera min tid. Men hwar gång jag har tillfälle att tala eller skrifwa till H. Archiatern, så upmuntras denna min hag åter å nyo. Hwad det lider, så ledsnar jag likwäl wid dem.

Är icke det ömkeligit, att Museum Regis aldrig skall kunna bli färdigt? och det endast för H. Lieutenant Rehns[3] ohåg att arbeta och giöra ifrån sig? Jag kommer emedlertid ingen wärt med min Naturalsamlingz i ordning sättiande.

Min hustru ber rätt mycket hälsa, och jag förblifwer beständigt med all estime

Ädle och Höglärde H. Archiaterns

Hörsamste Tie:re

Charles De Geer.

I Amsterdam war ett magnifikt Snäcke-Cabinett till salu; men för dyrt; 15,000 gyllen! det tenterade mig således icke.

Linn. Soc. vol. IV: 372—74.

[1] Willem Homberg, född 1652, holländsk kemist, föreståndare för Parisakademiens laboratorium, lifmedicus, död 1715. Bevis på hans intresse för äfven andra vetenskaper lemnar bl. a. hans *Observations sur les Areignées*.

[2] *Podura ambulans* L. Faun. Suec. ed. II p. 474.

[3] J. E. Rehn, se bref. 295 not. 4.

1256.

Leufsta d. 18 Aprill 1757.

Wälborne Herr Archiater.

Enligit åstundan följer härjemte några observationer öfwer en liten hoppande Jchneumon, som i sig sielf just ej har något rart på sig, men hwilkens historia och metamorphosis är nödig att weta, emedan H. Reaumur den samma aldeles orätt observerad, och således behöfwer rättas. Om H. Archiatern för den skull behagar låta dem verteras på latin, hwarwid jag beder att mina meningar tydeligen må bibehållas, samt sedan låta dem komma in Actis Scientiarum, så skier mig en särdelis tienst. Härwid skall jag äfwen bee, att ordet *Eruca* bibehålles, där jag det kommer att bruka, äfwenledes det af *Nympha* och *Chrysalis* på de ställen jag mig af dem betienar. Wid figurernes graverande, beder jag äfwen att all accuratesse, som möjelig är, må recommenderas.

Jnnom kortt skall jag hafwa den ähran att sända en annan Memoire om ett särdeles slags Tipula, som ock borde få komma i Acterne, om H. Archiatern finner det gå ann.

Jag hoppas att H. Bexel[1] gifwit fram mitt bref, hwari jag aflagd min tacksäjelse.

Med mycken högaktning förblifwer intill dödsstunden

Wälborne H. Archiaterns

Hörsamste Tienare

Charles De Geer.

Originalet finnes i Kungl. Vetenskaps-societetens i Upsala arkiv.

På den fjärde tomma sidan har Linné nedskrifvit tvenne latinska uppräkningar på menniskokroppens olika delar.

[1] Daniel Bexell, född 1731, filosofie magister i Upsala 1758, slutligen post och kyrkoherde i Villstad, död 1798.

1257.

Leufsta d. 21 Aprill 1757.

Wälborne Herr Archiater.

Jag tackar för Kongl. Societetens attention, att mig communicera H. Bergmans Classification öfwer Larverne[1]. Jngenting finner jag derwid wara att påminna, hälst classerne aldeles äro grundade på naturen af

Jnsecterne, så att ingen ting derwid felar. Jag finner ock, att H. Bergman måste hafwa stor kundskap uti Entomologien och att [han] läst och observerad mycket. Sådant fägnar mig altid otroligt.

Härjemte följer den lofwade historien af *Tipula*,[2] som ej är beskrefwen någor städes, det jag wet. — Wid version ber jag att *Eruca* och *Nympha*, der det står, må conserveras, emedan det förra är mera bekant än alla andra namn; men där *Larva* står, behalles det. Att figurerne bli accurat graverade, är ännu mera nödigt än wid den förr skickade Jchneumon. Skulle bägge desse observationer ej kunna få rum i den Tomen af Acterne, som nu skall tryckas, så beder jag att företrädet må lemnas den lilla Jchneumon, och att Tipulan får hwila så länge. H. Archiatern behagar censurera dem bägge, om derwid något är att ärhindra, da det skall rättas. Skulle äfwen H. Archiatern täckas bifoga dem ett nomen triviale, så skier mig ett nöje; jag har ej welat giöra det, att ej kanskie råka på något, som redan för ett annat species torde af H. Archiatern wara antagit.

Wår supplique om Spiritus Vini[3] är ingifwen hos Hans Maj:t, och wäntas snar resolution.

Med särdeles högachtning har jag den ähran wara

Wälborne H. Archiaterns

Hörsamste Tienare

Charles De Geer.

Dylika beskrifningar öfwer wissa Jnsecter, kunde jag præstera flere, om desse skulle behagas.

Originalet finnes i Vetenskaps-societetens i Upsala arkiv.

[1] Torbern Bergman. *Classes Larvarum*, införd i Vetenskaps-societetens *Nova Acta* (1773) vol. I.

[2] Denna »memoire» är i Vetenskaps-societetens Nova Acta vol. I (1773) p. 66 afhandlingen *Tipula fusca, antennis simplicibus, alis longitudinaliter plicatis, descripta et cum Reg. Societ. communicata an. MCCLVII.* Linné (Faun. suec. ed. II. p. 434) benämnde densamma *Tipula replicata*.

[3] Se vol. I. s. 2.

1258.

Stockholm d. 28 Sept. 1759.

Högädle Herr Archiater och Riddare.

Härjemte har jag den ähran att tillsända ett försök på en beskrifning af så många Scarabéer, som jag haft tillfälle att see. Jag underkastar den samma H. Archiaterns mogna ompröfvande, om det wore

wärd att låta den see dags liuset genom trycket, med de dertill hörande figurer. Hwad stylen angår, så wet jag den intet stort duger, emedan Jag ej är nog hemma i Swänskan; men det kan rättas och corrigeras af nagon, som förstår det bättre. Några termini artis wet jag ej eller att gifwa på Swänska, såsom till exempel *thorax;* jag skulle bee H. Archiatern hielpa mig i den puncten. Swänska namn fela ock på de mästa af Coleopteris, och dem torde wi ock en gång kunna sättja på dem.

Jag har ändrat några nomina specifica, att giöra dem i mitt tycke mera tydelige, hälst jag giord en annan indelning på Scarabéerne än H. Archiatern i dess Systema. Månne man skulle sättja desse nomina pa Swänska, som jag här, till prof, giord på Scarabæus Cervus? Några nomina trivialia fela ock, som H. Archiatern äfwen torde kunna uppfylla, om det så skulle behagas, och hwarom jag hörsammast anhåller.

Jag beder altså H. Archiatern täcktes wid lediga stunder genomläsa denna min Tordbagge-historia, och såsom en uplyst criticus säga mig dess tankar och giöra alla de påminnelser, som finnas nödige, till min rättelse. Figurerne kan jag ej låta medfölja; således torde mina beskrifningar wara mindre tydelige, men när wi råkas, kan jag wisa dem. — Sedan H. Archiatern tillräckeligen genomsedt denna beskrifning, beder jag att densamma återfå.

Näst afwachtan af swar wid tillfälle, förblifwer jag nu som altid med all högachtning

Högädle Herr Archiaterns och Riddarens

Hörsamste Tienare

Charles De Geer.

Linn. Soc. vol. IV: 377—78.

1259.

Stockholm d. 4 October 1759.

Högädle Herr Archiater och Riddare.

Jag kunde ej mindre wänta af H. Archiatern än ett sådant obligeant swar angående min Scarabé-tractat; ty H. Archiatern har altid behagat wisa mig mycken wänskap. Men jag beder derjemte att H. Archiatern rent ut behagar säga mig, hwad felachtigheter deruti kunna wara.

Nomina specifica på Swänska kunna wara mindre nödige, men Swänska namn på genera Jnsectorum borde wi likwäl nödwändigt hafwa, tycker jag, neml. på dem de fela.

Angaende mina nya latinska nomina specifica, sa skulle jag bee H. Archiatern behagade rätta dem pa ett särskillt papper, och inrätta dem efter leges artis, som jag intet är hemma uti; dock att samma signification behålles. Jag är wisserligen måner om att de bli richtiga, och dertill är jag ej nog hemma i latinen.

Thorax kan alldeles kallas *Skiölden* och *Pectus Bröstet*. Hwad abdomen angår, månne det är bättre kalla den *balen* (som Clerck giord) eller *magen?* För öfrigt när wi råkas en gang, förbehåller jag mig att widare conferera med Herr Archiatern om alt sammans, mig till största gagn och uplysning, wid hwilket tillfälle jag äfwen då skall wisa figurerne. Det wärsta blir, hwar jag skall finna en god koppar-stickare.

Gud wet när wi få råkas, ty här blir jag wäl tills efter nyåhret, nu sedan min hustru lyckeligen genomgått sin barnsäng. Emedlertid förblifwer med all högachtning

Högädle Herr Archiaterns och Riddarens

Hörsamste Tienare

Charles De Geer.

P. S. Det bråttskar intet med min beskrifnings atersändande. Min gode och högt-uplyste H. Archiater, giör Edra remarquer skrifteligen deröfwer och med uprichtighet, på det tractaten, i fall jag resolverar mig den att utgifwa, må bli så mycket fullkomligare.

Linn. Soc. vol. IV: 379—80.

1260.

Stockholm d. 12 Novemb. 1759.

Högädle Herr Archiater och Riddare.

För de grundeliga påminnelser Herr Archiatern warit sa god att giöra wid min beskrifning af Scarabéerne, tackar jag rätt mycket; det är ingalunda något Academiskt gräl, utan pura sanningar, som jag ej skall underlåta att attendera. Wid dessa påminnelser har jag sedermera giord följande reflexioner.

Efter som *proboscis villosa* ej passar sig för *Scarabeis maxillosis,* så torde man i det stället kunna bruka *lingua villosa*: ty tentacula äro helt andra delar, och de samme Herr Archiatern sedermera kallat *palpi;* men denna delen är just en tunga.

Om jag har rätt begrep om saken, så menar jag, att differentia specifica bör wara sådan, att man derigenom kan igenkiänna Jnsectet och skilja det från andra, ju lättare ju bättre. Deruti tyckes mig att färgen kan mycket hielpa, hälst då den är oombytelig. Jag talar af egen ärfarenhet. När jag, till exempel har ett Jnsect för händer, som är brunt, blått eller gult, och jag detsamma will igenfinna bland en 60 à 70 stycken i Systemet, så behöfwer jag ej attendera på alla dem, som stå tecknade med grönt, rödt eller andra färgor; jag går dem då gienast förbi, hwilket i mitt tycke mycket lisar arbetet. Min mening är dock intet derföre att negligera figuren el. structuren, som wisserligen är mera essentiel.

Då jag brukar de orden: *corpore brevi, thorace* eller *capite amplo,* så är det i anseende af de öfrige kropps-delar. Somlige Scarabéer hafwa ögonskenligen kortare kropp, bredare eller widsträcktare thorax eller hufwud &c. än många andra i sin proportion, utan att man just comparative kan determinera deras widd och storlek; men ögat fattar det. Likwäl kan man wäl utelemna sådant, efter det lemnar något dubieust.

Somliga äro swåra att få differentia uppå, om icke man will bruka färgen; åtminstone blir densamma då mycket otydelig, och följachteligen kan det åstadkomma twifwelsmål och willerwalla.

Med *rufo-fuscus color* har jag tänkt determinera en färg, som är ett medium emellan rufus och fuscus eller brann gult och brunt.

Wid *Scarabæus Fullo* har jag ej trodt kunna taga till caracter antennernes lamellers figur eller quantité, efter man då borde räkna desse lameller på alla de andra, ibland hwilka wäl torde finnas flere, som hafwa siu sådane delar på hwar antenne.

Efter som *scutellum* mäst alltid är ganska mycket kortare än wingskalen och aldrig längre än desamma, så har jag wid *Scarabæus Chrysis* satt *scutello longitudine dimidio elytrorum* (Rygg skiöld som har wingskalens halfwa längd) i stället före *scutello elytris dimidio breviore,* efter som mig tycktes detta senare kunde föranlåta en att tro, att ett sådant *scutellum* wore wanligen längre i stället för kortare hos andra Scarabéer. Men detta är kanskie hos mig endast en onödig rafinement.

De Synonima, som stå i Systemet, kunna wäl uteslutas; dock har jag trodt mig böra nämna de Auctorer, hos hwilka finnas figurer på Jnsectet, utan att man behöfwer derföre upslå Systemet.

Herr Archiatern har aldeles rätt, att *Locus* bör stå främst, sedan beskrifningen och sidst märkwärdigheterne, så att alla beskrifningar då bli uniforme. — Detta är wisserligen det tydeligaste, fast många torde finna att denna methoden ej är den behageligaste att läsa, just derföre att den är alt för uniform; de torde finna att det är mycket tröttsamt

igenomläsa en 10 à 12 sådana uniforma beskrifningar à rad. J sanning är variation ock nog behageligare, i synnerhet när man ej har ändamål endast gifwa en catalogue på Jnsecter.

För nomina trivialia tackar jag rätt mycket; de kunna ej bättre gifwas.

Men jag har giord och giör Herr Archiatern ännu mycket omak för en sak, för en swager skrift, som föga lärer see dagsliuset. Hwarken mod eller hierta felas mig dertill, så snart H. Archiatern det approberar; men det som wärre är, jag ser ingen möjelighet få figurerne graverade som jag will, ty här fins ingen graveur, som jag får disponera om. Jag har frågat H. Hof Jntendenten Rehn, om han har någon discipel, tienlig dertill; men jag feck till swar att här fins ingen. Dertill borde jag hafwa en sadan hos mig i huset, att han kunde giöra figurerne under min öfwerwaro, ty eljest blefwo de aldrig richtige eller mig till nöjes; och att gifwa uth släta figurer, sedan så många prächtiga öfwer Jnsecterne utkommit, kan jag ej resolvera mig till. Således stadnar altsammans utaf, tills något bättre tillfälle sig yppar. Emedlertid skall jag continuera att giöra observationer, endast för att amusera mig, när jag är på landet; kanskie någon sedan efter min död torde samla hop mina manuscripter antingen att låta dem komma i dagsliuset, eller ock att kastas på elden, hwilket senare de snarare torde förtiena än det förra. Det angenämaste jag derutaf nu hafwer, är att få communicera mig med Herr Archiatern uti desse saker och språka med en så upplyst Naturalicus om det som hittils warit mitt angenämaste tidsfördrif; hwilket att än widare få giöra, jag utbeder mig hedern utaf, jemte försäkran att städze wara

Högädle Herr Archiaterns och Riddarens

Hörsamste Tienare

Charles De Geer.

Jag feck nyligen från Leufsta mogna Ananaser, stora som twå knytnäfwar tillhopa; jag wille H. Archiatern wore här, att kunna smaka af dem.

Utanskrift:

A Monsieur
Monsieur Charles Linnæus
Premier Medicin du Roi et
Professeur en Botanique, Chevalier
de l'Ordre Royal de l'Etoile du Nord
à
Upsala.

Linn. soc. vol. IV: 381—84.

1261.

Leufsta d. 17 Julij 1760.

Högädle Herr Archiater och Riddare.

Wid min resa genom Upsala hade jag tänkt få see H. Archiatern, men blef åter engagerad hos Herr Landshöfdingen, som högeligen förtröt mig, i ty jag således ej feck hälsa på H. Archiatern.

Jag har fått ett Exemplar till öfwerlopps af Willugby Ornithology[1] in folio på Ängelska. Jnnan jag skickar det åter till Holland tillbakars, så skulle jag fråga om det kanskie kunde behöfwas till Upsala Academie-Bibliotheque. Det kostar 20 plåtar efter nu warande Course. Jag skall bee H. Archiatern lemna mig swar härpå.

Nu är det lång tid som Leufsta ej fått wara behedrat med H. Archiaterns närwaro. Skulle det intet wara möjeligit att jag fingo den ähran see H. Archiatern här hos oss i denna sommar? Det skulle högeligen fägna mig, och min hustru likaledes. J afwacktan af en nöjachtig resolution, förblifwer städze med all högachtning

Högädle Herr Archiaterns och Riddarens

Hörsamste Tienare

Charles De Geer.

Utanskrift som på föregående bref.

Linn. Soc. vol. IV: 385—86.

[1] Francis Willughby, född 1635, engelsk naturforskare, död 1672. Efter hans död utgaf John Ray (Rajus) 1678 *The Ornithology of Francis Willughby*.

1262.

Leufsta d. 25 Augusti 1760.

Högädle Herr Archiater och Riddare.

För den wälfägnad wi kunnat åstadkomma förtienar ej någon tacksägelse, utan hafwer jag mera orsak att tacka H. Archiatern för dess angenäma besök, ehuru kortt detsamma war. De andra Herrarne beder jag äfwen rätt mycket hälsas.

Utur Amsterdammer avisan har jag sedt, att uti nästkommande October månad Sal. H. Cliffordts Cabinet skall försäljas på auction, och att äfwen Jnsecter deribland skall wara. Jag undrar om H. Archiatern eller H. Doctor Burman kiänner detta Cabinet. Wore där richtiga utländska Jnsecter på nålar deribland, skulle jag wäl wilja spendera en 2 à 300 gyllen derpå, allenast jag wisste någon i Amsterdam, som med insicht i saken kunde inropa de samma för mig; men skulle Jnsecterne ej wara utländska, så wore det ej wärd. Kanskie H. Doctor Burman genom dess Herr Fader skulle wilja åtaga sig den saken och obligera mig. Han torde bäst kunna weta om det wore wärd, och om de samma äro så conditionerade som de böra wara.

Min hustru beder om sin compliment, och jag förblifwer med all consideration

Högädle Herr Archiaterns och Riddarens

Hörsamste Tienare

Charles De Geer.

Utanskrift:

Till
Archiatern och Riddaren
af Kongl. Nordstierne Orden
Högädle Herr Carl Linnæus
detta
Upsala.

Linn. Soc. vol. IV: 387—28.

1263.

Leufsta d. 24 Novemb. 1762.

Högädle Herr Archiater och Riddare.

Jag är Herr Archiatern mycket obligerat för anbudet af Påfåglarne till mig fram för någon annan; jag beder allenast först få weta hwad de kosta, emedan jag intet är i stånd att kunna lemna någon Phaeton, af orsak att jag nu ingen har att mista.

Serpula Penis ♀ har jag aldeles intet, och således emottager jag med mycken fägnad den som H. Archiatern mig offererar. Om jag hade en förteckning på mina Conchylier, så skulle jag gienast sända densamma: men jag har ännu aldrig fått tid att giöra en catalogue på dem efter Systemet. Om Gud will, ärnar jag resa genom Upsala om

en 14 dagar; då skall jag hafwa den ähran att besöka H. Archiatern. Finge jag då see de Conchylier, som äro till öfwerlopps, så kunde jag säga hwilka jag intet hafwer, emedan jag något när har de mina i mitt minne, så att jag mäst skall kunna weta hwilka mig fattas, då jag får se dem. Tillåtes mig detta, så skier mig ett stort nöje. Då får jag ock ögna på Sultzes[1] wärk om Jnsecterne.

Jag har nu hela hösten arbetad på afritandet af mina få Americanske Jnsecter, och har dem mäst färdige på Fiärillarne när, som jag lemnad till sidst såsom swårast och hwaraf man redan har de mästa figurer förut i böckerne. Jag har sedt Clerckens målningar på Fiärillarne; färgorne och fläckarne äro wäl lika, men ställningen på kropparnes figur är mig intet till nöjes; han är icke braf contrefejare af Jnsecter, och det är skada.

Jag soupçonerar att ett särskilt genus torde kunna giöras af *Apis ichneumonea Syst. p. 578 n:o 27.*

H. Archiatern har sielf funnit, att hon ej liknar de andra Bi, ehuru hon har ett snyte. Men detta snyte är icke till bakars wiket, utan ligger rätt fram inunder hufwudet. Characteren kan bli: Os maxillis atque proboscide recta el. porrecta. Alæ planæ (nec plicatæ) in omni sexu. Aculeus punctorius reconditus. Hon har mästa likheten med Sphex. Det lilla Bi, som finnes här i landet, och är afritat hos Reaumur Tom. 6. tab. 9. fig. 4. 5. 6. 7, blir af samma genus.

På alla *Vespæ* har jag funnit en ny caractere, som hwarken Jchneumon, Sphex eller Apis har; neml. att inra kanten af de stora ögonen har en uthålkning, såsom en båga el. halfmåne. Alla Vespæ äro icke eller utan snyte, men alla hafwa *alæ plicatæ.*

Af orsak att H. Archiaterns bref gått till Stockholm, så har jag fått det en postdag senare.

Med mycken högachtning förblifwer
Högädle Herr Archiaterns och Riddarens
Hörsamste Tienare
Charles De Geer.

Linn. Soc. vol. IV: 389—90.

[1] Johan Heinrich Sulzer, *Die Kennzeichen der Insecten* (Zürich 1761).

1264.

Leufsta d. 16 Octocer 1772.[1]

Wälborne Herr Archiater och Riddare af
Kongl. Nordstierne-Orden.

Schæffers bok[2] har jag richtigt återbekommit, och har Herr Archiatern ganska rätt derutinnan, att ehuru hans figurer äro med färgor, äro dock species, utom de helt gemena, swåra att igen kiänna, emedan icke den minsta beskrifning är bifogat. — Hwad jag kunnat taga rätt uppå, finnes på medföljande papper, eftersom H. Archiatern det af mig äskat, finnandes jag aldrig större nöje, än att gå Herr Archiatern tillhanda i hwad jag förmår.

För en tid sedan skref min Son[3] mig ifrån London, att Solander fått på sin resa öfwer 1000 nya wäxter, samt några fastagier med åtskilliga diur i spiritus. Han trodde, att Herr Archiatern skulle göras anbud, att utan dess egne kostnad giöra en resa till London, att öfwer see och determinera alla desse rare Naturalier. Önskeligit wore, om H. Archiaterns år en sådan resa tillät, som skulle bli så högt gagnelig för alla Naturens älskare; ty ingen så stor kiännare gies i werlden, som H. Archiatern är.

Med all högachtning och wälgångs tillönskan förblifwer beständigt

Wälborne Herr Archiaterns och Riddarens
Ödmiuke Tienare
Charles De Geer.

Linn. Soc. vol. IV: 397—98.

[1] Årtalet är osäkert, kanske något annat år på 1770-talet.
[2] J. Chr. Schæffer, *Icones insectorum circa Ratisbonam indigenorum.*
[3] Emanuel De Geer, se bref. 584 not. 5.

1265.

Leufsta d. 20 Juny [1773].

Wälborne Herr Archiater och Riddare.

Det wore mig ganska kiärt, om Herr Archiatern kunde finna något litet nöje uti min tredie Tome om Jnsecterne, men Herr Archiatern behagar gifwa det samma alt för mycket beröm, så att jag wärkeligen

blyges derwid: Ty jag känner nogsamt dess många fehlachtigheter, och som wärkeligen warit mig oundwikelige. Ursächta desse fehl, jag beder. Ursächta äfwen benäget, att jag uti wissa måhl gått ifrån Herr Archiaterns mening, hälst hwad classificationen angår, och äfwen angående några genera: men Herr Archiatern wet, att alla intet see med lika ögon, och att man har den swagheten, att ofta wara för kiär åt sin egen mening.

Uti några *nomina specifica* har det ock warit mig omöjeligit och öfwer min förmåga, att inskränka mig innom 10 à 12 ord i desamma: jag har måst giöra dem något längre, endast för att wara mera tydelig och undwika æquivoca. Det hörer Herr Archiatern allena till, att kunna wara concis eller kort och dock tydelig i sina beskrifningar.

Nog har jag redan tillagat några Mémoirer och kopparstycken öfwer Coleoptera; men jag wet ännu intet, när jag kan begynna med tryckningen. — Det som förtryter mig mäst, är att jag af denna Class eller Ordo har så få larver att giöra bekante; de äro swåra att träffa, och ännu swårare att upföda till deras förwandling.

Herr Archiaterns wackra och grundeliga Tal wid Rectoratets nedläggande,[1] har jag med ett stort nöje genomläsit; ingen är Herr Archiatern lik i Natural-kundskapen, det blir en ewig sanning.

Näst tillönskan af en beständig hälsa och lång lefnad, förblifwer med all högachtning

Wälborne Herr Archiaterns och Riddarens

ödmiuka Tienare

Charles De Geer.

Utanskrift:

Till Archiatern
och Riddaren af Kongl. Nord-
stierne Orden, Wälborne
Herr Carl von Linné
detta
Upsala.

Linn. Soc. vol. IV: 391—92.

[1] *Deliciæ naturæ. Tal, hållit uti Upsala Dom-kyrka år 1772 den 14 Decemb. vid rectoratets nedläggande* (Ups. 1773).

1266.

Stockholm d. 23 Febr. 1774.

Wälborne Herr Archiater och Riddare af
Kongl. Nordstierne-Orden.

Wid min genomresa i Upsala hade jag det nöjet att undfå Herr Archiaterns ährade och mer än obligeante skrifwelse, wid tillfälle af den nya Tomen öfwer Jnsecterne, som jag wågat offerera Herr Archiatern och underkasta dess skarp-synte omdöme. Men jag häpnar och blyges billigt öfwer det myckna, men ganska, litet förtiente beröm, som mig gifwes af min Mästare i wetenskapen; ty förstår jag något uti Entomologien, så har jag derföre att tacka Herr Archiaterns grundeliga skrifter i detta ämne: åtminstone har jag där uti lärd skilja genera, species, varieteter och alt hwad deraf följer; det är Herr Archiaterns wärk. Har jag här och där likwäl warit af annan tanka, så beder jag nu, som tillförene, att det ej tages mig till misstycke; Herr Archiatern är och för stor Philosophe att det någonsin kunna giöra. — Men att Herr Archiatern giör mig högfärdig öfwer det beröm, som mig gifwes, det fruchtar jag nog, hälst jag nogsamt wet, att min bok är ganska incomplet.

Hwad som för mig återstår af Coleoptera, har jag redan färdigt skrifwit och äfwen Tabellerne dertill; om Gud will, skola de bli tryckte näst kommande winter. Men om min lifstid sedan hinner att utgifwa mina observationer öfwer Diptera och Aptera, wisar tiden; emedlertid skall jag dock fortfara att derpå arbeta, upmuntrad dertill af Herr Archiaterns omdöme.

Jag önskar Herr Archiatern ännu många och sälla dagar och år att lefwa uti en god hälsa, och har den ähran med all högachtning wara

Wälborne Herr Archiaterns
och Riddarens

Ödmiuke Tienare
Charles De Geer.

Linn. Soc. vol. IV: 393—94.

1267.

Stockholm d. 9. Mars 1775.

Wälborne Herr Archiater och Riddare
af Kongl. Nordstierne-Orden.

Det myckna beröm, som Herr Archiatern behagar lämna mig öfwer min Jnsect-bok, förtienar jag wisserligen intet; ty jag kiänner nogsamt dess swaghet och ofullkomlighet. Om samma wärk har någon merite, så har jag därföre att tacka Herr Archiaterns och H. De Reaumurs skrifter.

Från min ungdom har jag altid haft lust att betrakta de sma kräk, hwaruti skaparen, som i alt annat, lagt så stora underwärck. Min håg har altid warit, att ransaka Jnsecterne och deras hushållning, och de stunder jag därtill anwändt, har warit för mig de aldra nöjsammaste.

Jag studerade fördenskull strax H. De Reaumurs ståteliga Mémoirer i detta ämne, i hwilka jag dock fant mycken oordning. Men sedan jag kom hit till Swerige och feck läsa Herr Archiaterns wärk, då feck jag först rätta begrepet om Jnsecterne, och huru de til deras genera och species böra uhrskiljas, som tillförene wore lämnade i största confusion. Herr Archiatern är således och har warit min läro-mästare, som jag uprichtigt bekiänner. Hwad jag således kiänner i Entomologien, det har jag lärd utaf Herr Archiatern.

Jag har nu börjadt med tryckningen af 6:te Tomen, som kommer att handla om Diptera; men densamma lärer ej kunna bli färdig förr än nästa winter, will Gud.

Det fägnar mig oändeligen, att Herr Archiaterns hälsa är god, och skulle jag ingen ting högre önska, än att Herr Archiatern med tiden kunde upnå H. Fontenelles[1] ålder, Swea Rike och Wetenskaperne till största prydnad och nytta.

Med all högachtning förblifwer

Wälborne Herr Archiaterns och Riddarens

Ödmiuka tienare

Charles De Geer.

Linn. Soc. vol. IV: 395—96.

[1] Bernard le Bovier de Fontenelle, bekant fransk skriftställare, född 1657, död 1757.

DE LA GARDIE, CATHARINA CHARLOTTA.

Född 1723, död 1763, dotter af öfveramiralen, friherre Edvard Didrik Taube och Christina Maria Falkenberg, gift 1748 med sedermera general-löjtnanten Pontus Fredrik De la Gardie. Mest känd genom sitt energiska uppträdande, hvarigenom hon räddade lifvet åt ett dussin enfaldiga, för trolldom anklagade Dala-kvinnor och därigenom i vårt land gjorde slut på hexeriprocesserna med deras tortyr och afrättningar; till minne häraf lät adeln 1761 öfver henne slå en guldmedalj. Stor förtjänst inlade hon ock genom att skingra den bland allmogen rådande okunnigheten och misstron vid vaccinationens införande i vårt land.

1268.

Högwälborna Fru Grefwinna.

Sedan jag haft den lyckan se flere Skaparens mästerstycken här i werlden, än kanske någon annor dödelig, längtade jag att se Ett, som jag så mycket hört omtalas här i fäderneslandet, och därföre då jag senast war i Stockholm, tog mig prætext att willia se några foglar, fast min afsicht war hehlt annor; den lyckades ock! Men min Gud, huru blef jag bestört, då jag märkte det jag aldrig sedt tillförene. Naturen plägar tilldela sine gåfwor så, att en får eminence i skiönhet, en uti wishet, en i mildhet, en uti annat; men här hade Han gifwit åt en alt. jag kunne då intet annat än blifwa stum och måhllös.

jag förundrade att Eders Nåde, som lyckan satt på sin höga stohl i heder och ähra, i öfwerflöd och Rikdom med all annor sällhet, kunde straxt evelopera sig och stiga neder, att se en möglad philosophe, höra talas om wettenskaper, denna werldens pedanterie, och äfwen smaka dem med behag; ja taga en urmodig mans sak så an, att hon emot allas förmodan utslog lyckeligen.

Sedan Högwälborna fru Grefwinnan där till war så nådig att invitera mig till det wackra Siö, låg det mig natt och dag i tankan. Min utsläpade kropp hade påmint mig ställa om mitt hus, och skaffa mine wärnlösa barn något skiul öfwer hufwudet; jag war bunden wid ett påbegynt arbete; jag måste hålla ut; knapt war detta slutat, innan Högwälborna fru Grefwinnan täcktes med egen hand slå olia på min eld, som blef lös i alla knutar, star-

kare än på Drottningholm: jag satte compagnie hwar dag med unga H:r Baron Taub, men himmelen, med kalt och wått wäder, war oss emot, som ödet altid är i stora saker. Nu är näst sommarens fägring förbij, Bergningstiden binder mig, jag har altså ett enda hopp at Gud förlänar mig än ett åhr och en hälbregda kropp till nästa midsommar; gifwe Gud det så wist, som Eders Nådes höga grace är oföränderlig, äfwen emot mig.

Den Alsmächtige giöre H. Fru Grefwinnans dagar ock sälle, jag gratulerar mig hafwa fått sedt den största i sitt kiön, och så länge jag lefwer är med wördnad och förundran

Högwälborna Fru Grefwinnans

Upsala d. 1 september 1762. ödmiukaste tienare

Carl Linnæus.

Utanskrift:

Högwälborna Fruen
Fru Grewinnan Charlotta De La Gardie
ne de Taube
Siö.

Efter afskrift »ex orig.» i B. Bergh brefsamling vol. IX s. 212.

DOHNA, FREDRIK CARL.

Född 1722, slutligen general-löjtnant, död 1784.

I ett bref (Linn. Soc. vol. III: 303—4), dateradt Brunsholm (egendom i Enköpings-Näs socken) den 13 April 1768 tackar han Linné för »den mig bewista wänskap med så många wackra Fröns förähran̂de».

DREIJER & ZELLING.

Handelsfirma i Stockholm.

Ett bref, dateradt Stockholm den 30 Juli 1772 (Linn. Soc. vol. III: 310), handlar om rätta sättet för pakets adresserande, på det att ej, såsom förhållandet varit med ett nyligen ankommet, svårigheter måtte möta vid utbekommandet ur packhuset.

DÖBELN, JOHAN JACOB von.

Född 1674, medicine doktor i Rostock 1695, provincial-medicus i Skane 1698, anläggare af Ramlösa helsobrunn 1707, medicine professor i Lund 1710, adlad 1717 (förut Döbelius), ledamot af Vetenskaps-societeten 1733, död 1743.

1269.

Ädel, högförfarne och höglärde herr Doctor
Högärade Gynnare.

Af de meriter, hwarmed M. H. Doctor sig giord publicum mycket förbunden, förplichtes iag äfwenwäl at erkenna sådane förmaner, samt at sökia på all möglig sätt at wisa min högacktning genom en serdeles astundan, at komma med M. H:e Doctor uti närmare bekantskap. Uti en sådan afsickt har iag den ähran, at offerera hosgående literaria,[1] och om iag får lof, skall iag wid förekommande legenheter, widare wisa min wördnad. De meste af mina gamla Stockholmska wänner af Medicis äro redan förutgångna, änskiönt få hint til de åhren, hwilcke den nådige Guden låtit mig få lefwa. Och ehuruwäl iag effter handen också trötnas wjd werlden, skall iag dock arbeta, så länge kraffterna bistå. Jag kan ei heller gifwa mig til freds, om iag icke bemelte afsacknad någorlunda får ersättia med them, hwilcka för andra sig giord berömbde. Jag önskar altså, det mit hopp ei må wara förgefwäs, samt at gud widare täcktes M. H:re Doctor wälsigna med beständig hälsa och wälgång, försäkrar och at iag fram för andras M. H. Doctors wänskap considererar, och med all upricktig tilgifwenhet til döden förblifwer

Min högärade herr Doctors och gynnares
hörsamste tienare
Joh. Jac. von Döbeln.

Lund d. 14 Junij 1740.

Linn. Soc. vol. III: 301.

[1] Härmed afses antagligen hans 1739 utgifna disputation *De Mumia ægyptiaca*.

Register

till Första afdelningens femte del.

